

โอกาสและทิศทางการค้าการลงทุนใน กัมพูชา

ข้อมูลหนังสือ

หนังสือชื่อ : คู่มือโอกาสและทิศทางการค้าการลงทุนในประเทศกัมพูชา

ชื่อผู้แต่ง : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ปีที่จัดทำ : 2561

จำนวนหน้า : 200 หน้า

คู่มือโอกาสและทิศทางการค้าการลงทุนในประเทศกัมพูชา

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

563 ถนนนนทบุรี ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทร. (662) 507 8218-20 โทรสาร. (662) 547 4212-4

เว็บไซต์ : <http://www.ditp.go.th>

สารบัญ

1. ข้อมูลพื้นฐาน

1.1	พื้นฐานทั่วไป	9
1.2	สภาพทางภูมิประเทศ	9-11
1.3	สภาพภูมิอากาศ	12
1.4	เมืองหลวง/ เมืองสำคัญ/ เมืองท่า	12
1.5	การแบ่งเขตการปกครอง	13
1.6	ระบบการปกครอง	13
1.7	ประชากร/ ศาสนา/ สังคม/ วัฒนธรรม	13-16

2. เศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

2.1	สรุปเหตุการณ์สำคัญทางเศรษฐกิจในปี 2560	18-22
2.2	ประเด็นสำคัญในการปฏิรูปและพัฒนาประเทศกัมพูชา	22-25
2.3	ปัจจัยทางเศรษฐกิจภายนอกและผลกระทบต่อกัมพูชา	25
2.4	สถานการณ์ในภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญของกัมพูชา	25-33
2.5	สถานการณ์ด้านการค้า	33-35
2.6	ความสัมพันธ์ด้านการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศ	35-51

3. ตลาดและการลงทุนที่น่าสนใจ

3.1	สินค้าที่และบริการคาดว่าจะได้รับความนิยมมากขึ้นตามแนวโน้มความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปในกัมพูชา	53-56
3.2	สินค้าที่มีความต้องการเพิ่มขึ้นตามฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชาวกัมพูชา	56-60
3.3	พฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบัน	60-64
3.4	จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการประกอบธุรกิจในกัมพูชา	64-67

4. ต้นทุนการทำธุรกิจ

4.1	ต้นทุนเกี่ยวกับที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์	69-71
4.2	ต้นทุนด้านสาธารณูปโภค	71-73
4.3	ต้นทุนด้านโลจิสติกส์ อัตราค่าขนส่ง	73-75
4.4	ต้นทุนด้านบุคลากร/ แรงงาน	75-76
4.5	ต้นทุนทางภาษี	76-80

5. การจัดตั้งบริษัทและการดำเนินธุรกิจในกลุ่มพหุชา

5.1	รูปแบบบริษัทในกลุ่มพหุชา	82
5.2	ตารางค่าใช้จ่ายขั้นต้นและขั้นตอนในการจัดตั้งบริษัท	83-86
5.3	กฎหมายและกฎระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	86-89
5.4	ระบบบัญชี	89-90
5.5	การชำระเงินค่าสินค้าและบริการ	90

6. การลงทุน

6.1	ระเบียบการขอรับส่งเสริมการลงทุน และมาตรการส่งเสริมการลงทุน	92-96
6.2	สิทธิประโยชน์อื่น ๆ จากการลงทุนในกลุ่มพหุชา	96-100
6.3	ที่ดินและการก่อสร้าง	100-109
6.4	นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	109

7. เขตเศรษฐกิจและการเลือกทำเลที่ตั้งในการลงทุน

7.1	เขตเศรษฐกิจพิเศษในกลุ่มพหุชา	111-113
7.2	ข้อมูลพื้นฐานเปรียบเทียบจังหวัดสำคัญที่เหมาะสมกับการลงทุน	114
7.3	จุดเด่นของเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละจังหวัด	114-115

8. แรงงานและการจ้างงาน

8.1	กฎหมายแรงงาน	117-120
8.2	กฎหมายประกันสังคม	120-125
8.3	การปฏิบัติด้านแรงงาน/ ข้อควรรู้เกี่ยวกับข้อบังคับการทำงาน	125-127
8.4	เงินเดือนเฉลี่ยตามตำแหน่ง	127-128
8.5	การทำวีซ่า/ ใบอนุญาตทำงาน	128-131

9. เส้นทางคมนาคมและขนส่งในประเทศกลุ่มพหุชา

9.1	เส้นทางคมนาคมทางอากาศในประเทศกลุ่มพหุชา	133-136
9.2	เส้นทางคมนาคมทางถนนในประเทศกลุ่มพหุชา	137-142
9.3	เส้นทางคมนาคมทางรถไฟในประเทศกลุ่มพหุชา	142
9.4	เส้นทางคมนาคมทางน้ำในประเทศกลุ่มพหุชา	143-145

10. การเงินและการธนาคาร

10.1 สถาบันการเงิน	147-151
10.2 ระบบการเงิน	151-154
10.3 การโอนเงินตราออกนอกประเทศ	154

11. การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาและการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า

11.1 สิทธิบัตร และแบบขอรรถประโยชน์ (อนุสิทธิบัตร)	156-160
11.2 การออกแบบทางอุตสาหกรรม	160-163
11.3 เครื่องหมายการค้า	163-169
11.4 ลิขสิทธิ์	169-171

12. มารยาททางธุรกิจและวัฒนธรรม

12.1 สิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติในกัมพูชา	173-177
---	---------

13. สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต

13.1 ที่พักอาศัย	179-185
13.2 การบริการรักษาพยาบาล	186-187
13.3 ความปลอดภัย	187
13.4 อาหารและเครื่องอุปโภค บริโภค	187-189
13.5 การดูแลสุขภาพ	190-193
13.6 รายชื่อและที่อยู่ติดต่อหน่วยงานที่สำคัญของไทยในกัมพูชา	194

14. บรรณานุกรม

196-198

1

ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 พื้นฐานทั่วไป

ชื่อประเทศ : ราชอาณาจักรกัมพูชา หรือ Kingdom of Cambodia

ภาษาเขมรอ่านว่า : เปรียะเรียเจียนาจักร กัมพูเจีย

เมืองหลวง : ราชธานีพนมเปญ

คำขวัญ :ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ชื่อเพลงชาติ: นครราช

1.2 สภาพทางภูมิประเทศ

กัมพูชามีพื้นที่ขนาด กว้าง 500 กิโลเมตร ยาว 450 กิโลเมตร รวม 181,035 ตารางกิโลเมตร หรือมีขนาดประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศไทย เส้นเขตแดนโดยรอบประเทศยาวรวม 2,615 กิโลเมตร โดยมีเส้นเขตแดนติดต่อกับประเทศไทย ยาว 798 กิโลเมตร

ทิศใต้ ติดกับอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดกับจังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด

ทิศเหนือ ติดกับจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ และประเทศลาว (แขวงอัตตะปือ และจำปาศักดิ์)

ทิศตะวันออก ติดกับประเทศเวียดนาม (จังหวัด กอนทุม เปลกู ซาลาย ตักลึ๊ก ส่องแบ่เตยนิน ลององาน ด่งท๊าบ อันซาง และเกียงซาง)

พรมแดน กัมพูชามีพรมแดนทางบกติดต่อกับประเทศไทย จากสันปันน้ำทิวเขาพนมดงรักถึงหลักเขตแดนที่ 1 (จังหวัดอุบลราชธานี) ต่อเนื่องลงมาทางใต้จรดสันปันน้ำทิวเขาบรรทัด ถึงหลักเขตแดนที่ 73 (จังหวัดตราด) รวมประมาณ 805 กิโลเมตร มีชายแดนติดกับประเทศลาว 540 กิโลเมตร และประเทศเวียดนาม 1,270 กิโลเมตร มีชายฝั่งทะเลยาว 443 กิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศ คล้ายสามหรืออ่าง คือตรงกลางเป็นแอ่งทะเลสาบและลุ่มแม่น้ำโขงอันกว้างขวาง มีภูเขาล้อมรอบอยู่ 3 ด้านได้แก่

1. ด้านตะวันออกมีแนวเทือกเขาอันนัมที่เป็นพรมแดนกับประเทศเวียดนาม
2. ด้านเหนือและตะวันตกเฉียงเหนือมีแนวเทือกเขาพนมดงรักเป็นพรมแดนกับประเทศไทย
3. ด้านใต้ และตะวันตกเฉียงใต้มีแนวเทือกเขาบรรทัดที่เป็นแนวพรมแดนกับประเทศไทย เฉพาะด้านตะวันออกเฉียงใต้

เท่านั้นที่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง

แม่น้ำ/ ทะเลสาบสำคัญ

แม่น้ำโขง (Mekong) ไหลจากลาวเข้าสู่ภาคเหนือของกัมพูชาแล้วไหลผ่านเข้าเขตเวียดนาม มีความยาวในเขตกัมพูชารวม 500 กิโลเมตร

แม่น้ำโตนเลสาบ (Tonle Sap) เชื่อมระหว่างแม่น้ำโขงกับทะเลสาบ ความยาว 130 กิโลเมตร

แม่น้ำบาสัก (Bassac) เชื่อมต่อกับแม่น้ำโตนเลสาบที่หน้าพระบรมมหาราชวัง กรุงพนมเปญ ความยาว 80 กิโลเมตร

ทะเลสาบโตนเลสาบ อยู่ห่างจากกรุงพนมเปญประมาณ 100 กิโลเมตร ฤดูน้ำหลากน้ำท่วมถึง 7,500 ตารางกิโลเมตร ลึก 10 เมตร ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ กัมปงธม กัมปงชนัง โพธิสัต พระตะบอง และเสียมเรียบ มีปลาชุกชุมกว่า 300 ชนิด

ภูเขา ยอดเขาสูงที่สุดของกัมพูชาคือ พนมออร์ล สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 1,813 เมตร

ป่าไม้ มีพื้นที่ร้อยละ 60 ของพื้นที่ประเทศ บริเวณที่ป่าไม้หนาแน่นคือ เทือกเขาบรรทัดทางตอนใต้และตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศ แต่ปัจจุบันป่าไม้ลดลงอย่างมากหลังจากที่รัฐบาลเปิดสัมปทานป่าให้กับบริษัทเอกชน แม้ว่าต่อมามีการปิดป่า แต่ก็ยังคงมีการตัดโค่น โดยอาศัยช่องว่างจากป่าสัมปทานเพื่อทำการเกษตร เช่น อ้อย ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง ยางพารา ไม้สนหอม เป็นต้น

สัตว์น้ำ มีชุกชุมด้านชายฝั่งทะเลทางตอนใต้ และที่โตนเลสาบ ซึ่งเป็นแหล่งจับปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ถึง 10,000 ตารางกิโลเมตรในฤดูน้ำหลาก และลดเหลือ 3,000 ตารางกิโลเมตรในฤดูแล้ง ปลาที่จับจากแม่น้ำโขงแต่ละปีประมาณ 1 ล้านตัน นอกจากนี้ ยังมีปลาที่เลี้ยงประมาณ 200,000 ตัน ปลาที่มีส่วนสำคัญต่อวิถีความเป็นอยู่ของประชาชน นอกจากจะใช้บริโภคโดยตรงแล้ว ยังสามารถส่งออกสร้างรายได้ให้แก่ประเทศด้วย

น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ รัฐบาลกัมพูชาได้ให้สัมปทานสำรวจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติบนชายฝั่งและนอกชายฝั่ง ผลการสำรวจพบว่ามีปริมาณมากพอสามารถทำเชิงพาณิชย์ได้ มีการประมาณว่ามีก๊าซสำรองในเขตแดนของกัมพูชาประมาณ 5 พันล้านลูกบาศก์เมตร และในพื้นที่ทับซ้อนกับประเทศไทยประมาณ 8 พันล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งจะสามารถขุดนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ นอกจากนี้ การสำรวจในเขตโตนเลสาบคาดว่าจะพบแหล่งก๊าซจำนวนหนึ่ง

อัญมณี แหล่งอัญมณีที่มีคุณภาพดีคือที่กรุงโพลิน จังหวัดโพลิน ซึ่งเป็นแร่พลอยสายเดียวกับจังหวัดตราดและจันทบุรี พลอยมีมากบริเวณเทือกเขาเพชรหรือเขาสามพันล้าน และเทือกเขาบรรทัด นอกจากนี้ ยังมีเหมืองทองในจังหวัดรัตนคีรี อย่างไรก็ตามในปัจจุบันเหลืออยู่ไม่มากนัก

สินแร่ มีเป็นจำนวนมาก อาทิ เหล็ก ฟอสเฟต บอไซด์ ซิลิคอน ถ่านหิน และแมงกานีส

1.3 สภาพภูมิอากาศ

กัมพูชามีสภาพอากาศมรสุมเขตร้อนแบบร้อนชื้นแถบมรสุม มี 2 ฤดูคือ

- ฤดูฝน เริ่มจากเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม
- ฤดูแล้ง เริ่มจากเดือนพฤศจิกายน-เมษายน
- เดือนเมษายน มีอุณหภูมิสูงสุด
- เดือนมกราคม มีอุณหภูมิต่ำสุด
- เดือนตุลาคม มีฝนตกชุกที่สุด

1.4 เมืองหลวง/ เมืองสำคัญ/ เมืองท่า

เมืองหลวง คือราชธานีพนมเปญ มีประชากรประมาณ 2 ล้านคน มีเนื้อที่ 1,963.2 ตารางกิโลเมตร เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าไปทั่วประเทศ มีโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ ตั้งอยู่ห่างจากท่าอากาศยานนานาชาติพนมเปญ 8 กิโลเมตร นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์กลางของการเมือง วัฒนธรรม และศูนย์ราชการของประเทศ มีมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งแรก คือ Royal University of Phnom Penh (RUPP) ถือว่าเป็นสถาบันการศึกษาที่เก่าแก่และใหญ่ที่สุดของประเทศ ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1960

เมืองสำคัญ

- จังหวัดเสียมเรียบ (เสียมราฐ) เป็นที่ตั้งของนครวัด นครธม สิ่งมหัศจรรย์ของโลกที่นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกไปเยือน ทำให้มีธุรกิจบริการที่สำคัญ คือ ที่พัก โรงแรม ร้านอาหาร เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
- จังหวัดพระตะบอง แหล่งผลิตข้าว ส้ม และพีชไร้ ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง และงา
- จังหวัดเกาะกง แหล่งผลิตปาล์มน้ำมัน อ้อย โรงงานน้ำตาลทราย สินค้าสัตว์น้ำ การท่องเที่ยวทางทะเล
- จังหวัดกัมปงจาม เป็นแหล่งผลิตยางพารา เงาะ มังคุด ทุเรียน มะม่วงหิมพานต์ และพีชไร้ ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว และงา

เมืองท่า ได้แก่ จังหวัดพระสีหนุ (เดิมชื่อจังหวัดกัมปงโสมหรือกรุงพระสีหนุวิลล์) เป็นศูนย์กลางด้านคมนาคมขนส่งในพื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศ เป็นที่ตั้งของท่าเรือน้ำลึกสำหรับเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ ใช้ในการนำเข้าและส่งออกสินค้า มีชายหาดที่สวยงามเหมาะแก่การท่องเที่ยว เป็นแหล่งที่สำรวจพบว่ามีน้ำมันและก๊าซธรรมชาติและมีนิคมอุตสาหกรรมหลายแห่ง จึงทำให้รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการยกระดับสนามบินในจังหวัดให้เป็นสนามบินนานาชาติแห่งชาติที่ 3 ของประเทศ เพื่อรองรับปริมาณการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว

1.5 การแบ่งเขตการปกครอง

กัมพูชาแบ่งเขตการปกครองเป็น 24 จังหวัด (เรียกว่าเขต) กับ 1 เมืองหลวง คือ กรุงพนมเปญ ซึ่งเป็นเขตปกครองพิเศษ โดยแต่ละจังหวัดจะมีอำเภอที่ตั้งของตัวจังหวัดเรียกว่ากรุง โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดกับรองผู้ว่าฯ อีก 7-9 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามวาระของรัฐบาล (5 ปี) เป็นผู้ปกครอง ทั้งนี้จังหวัดจะแบ่งเขตการปกครองออกเป็นอำเภอ (สระบก) และ ตำบล (สังกัต) ขณะที่กรุงจะแบ่งเขตการปกครองออกเป็นเขต (คัน) และแขวง (สังกัต)

1.6 ระบบการปกครอง

กัมพูชาเป็นอดีตประเทศอาณานิคมของฝรั่งเศสในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพียงประเทศเดียว ที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ปัจจุบันมีพระบาทสมเด็จพระบรมนาถ นโรดม สีหมุนี ดำรงตำแหน่งเป็นพระมหากษัตริย์

โดยมีสมเด็จพระอัครมหาเสนาบดี บุญญจักรี เฮง สัมริน เป็นประธานรัฐสภา สมเด็จจิวบล เสนา ภัคดี สาย ชุม เป็นประธานวุฒิสภา (แทนสมเด็จพระเจ็ย ซิม ที่เพิ่งถึงแก่อสัญกรรมไปเมื่อวันที่ 8 มิ.ย.58) และสมเด็จพระอัครมหาเสนาบดี เตโซ ฮุน เซน เป็นนายกรัฐมนตรี (เรียงลำดับจากซ้ายไปขวา)

1.7 ประชากร/ ศาสนา/ สังคม/ วัฒนธรรม

ประชากร กัมพูชามีจำนวนประชากรประมาณ 15.17 ล้านคน (ประมาณการปี 2559) อัตราการเจริญเติบโตปีละร้อยละ 1.46 อาศัยอยู่ในเมืองร้อยละ 21.4 ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 82 คนต่อตารางกิโลเมตร ประมาณการของประชากรแต่ละกลุ่ม ได้แก่

- เด็ก (0-14 ปี) ร้อยละ 29.2
- วัยทำงาน (15-64 ปี) ร้อยละ 66.2
- วัยชรา (65 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 4.6

ประชากร แยกเป็นเชื้อชาติกัมพูชาร้อยละ 96 มุสลิมร้อยละ 2.2 เวียดนามร้อยละ 0.4 จีนร้อยละ 0.2 และชนกลุ่มน้อย 17 เผ่า

ศาสนา คือ พุทธลัทธิเถรวาทเป็นศาสนาประจำชาติ ปัจจุบันเป็นที่นับถือของประชาชนประมาณร้อยละ 90 ของประเทศ ประกอบด้วย 2 นิกาย คือ ฝ่ายมหานิกาย มีสมเด็จพระมหาสุเมธาธิบดี (เทพ วงศ์) สมเด็จพระสังฆราช วัดอุณาโลม เป็นประมุข และฝ่ายนิกายธรรมยุติ มีสมเด็จพระสุคนธาธิบดี (บัว คลี) สมเด็จพระสังฆราช วัดบัวตุม เป็นประมุข ประชาชนประมาณร้อยละ 10 นับถือศาสนาอิสลาม คริสต์ และอื่น ๆ

ภาษา ภาษาราชการ คือ ภาษาเขมร (เขมร) และมีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองสำหรับการติดต่อกับชาวต่างชาติ ส่วนภาษาต่างชาตินอื่น ๆ ที่มีการใช้ได้แก่ (1) ภาษาจีน ใช้ในหมู่คนกัมพูชาเชื้อสายจีน ร้านค้า และร้านอาหาร (2) ภาษาฝรั่งเศส ใช้ในหมู่ราชวงศ์และชนชั้นสูง และใช้เป็นศัพท์เทคนิคซึ่งเป็นผลจากตำราเรียนที่เป็นภาษาฝรั่งเศส (3) ภาษาไทย คนกัมพูชาในจังหวัดที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย เช่น เกาะกง ไพลิน พระตะบอง บันเตียเมียนเจย เป็นต้น

สกุลเงิน กัมพูชามีสกุลเงินท้องถิ่น คือ สกุลเรียล (Riel) มีอัตราแลกเปลี่ยนประมาณ 4,000 เรียล เท่ากับ 1 เหรียญสหรัฐฯ ประมาณ 125 เรียล เท่ากับ 1 บาท (ผันผวนตามค่าเงินเหรียญสหรัฐฯ) ทั้งนี้ในกัมพูชาใช้เงินสกุลเหรียญสหรัฐฯ เป็นหลักสำหรับการใช้จ่ายและทำธุรกรรมต่าง ๆ ส่วนเงินเรียลใช้ในการชำระค่าธรรมเนียมราชการและใช้สำหรับเงินที่มีมูลค่าต่ำกว่า 1 เหรียญสหรัฐฯ

เวลา กัมพูชาอยู่ในเขตเวลาเดียวกับประเทศไทย คือ ก่อน GMT+7 ชั่วโมง

วันหยุดนักขัตฤกษ์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ประจำปีที่สำคัญส่วนใหญ่ ได้แก่ วันสำคัญทางพุทธศาสนา งานบุญหรือประเพณีประจำชาติ วันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์ วันสำคัญทางประวัติศาสตร์ และวันหยุดสากล

วันหยุดนักขัตฤกษ์ประจำปี 2561

วันที่ 1 มกราคม วันปีใหม่สากล

วันที่ 7 มกราคม วันชัยชนะต่อเขมรแดง

วันที่ 31 มกราคม วันมาฆบูชา

วันที่ 8 มีนาคม วันสตรีสากล

วันที่ 14-16 เมษายน เทศกาลมหาสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่กัมพูชา

วันที่ 29 เมษายน วันวิสาขบูชา

วันที่ 1 พฤษภาคม วันแรงงานสากล

วันที่ 3 พฤษภาคม วันพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

วันที่ 13-15 พฤษภาคม วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

วันที่ 1 มิถุนายน วันเด็กสากล

วันที่ 18 มิถุนายน วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ

วันที่ 24 กันยายน วันรัฐธรรมนูญ

วันที่ 8-10 ตุลาคม เทศกาลวันสารท (ปรอจุมปิน) (แรม 14 ค่ำเดือน 10 ถึงขึ้น 15 ค่ำเดือน 11)

วันที่ 15 ตุลาคม วันระลึกถึงสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

วันที่ 23 ตุลาคม วันสันติภาพปารีส

วันที่ 29 ตุลาคม วันขึ้นครองราชย์ฯ กษัตริย์นอร์เวย์

วันที่ 9 พฤศจิกายน วันเอกราชจากฝรั่งเศส

วันที่ 21-23 พฤศจิกายน เทศกาลแข่งเรือ (ขึ้น 14 ค่ำ เดือน 12 ถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 12)

วันที่ 10 ธันวาคม วันสิทธิมนุษยสากล

*กรณีวันหยุดใดตรงกับวันหยุดประจำสัปดาห์ ให้ทำการหยุดชดเชยในวันถัดไปจำนวน 1 วัน

2

เศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน

ก่อนปี 2534 ประเทศกัมพูชาประสบกับภาวะสงครามภายในประเทศอย่างยาวนานกว่า 20 ปี ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำลงอย่างมาก และทำให้ประเทศกัมพูชาถูกจัดเป็นประเทศที่มีระดับการพัฒนาน้อยที่สุดประเทศหนึ่งในภูมิภาคอาเซียน อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสังคมนิยมเป็นระบอบประชาธิปไตย และหลังจากสงครามภายในประเทศเริ่มสงบลง ประเทศเริ่มได้รับการฟื้นฟูบูรณะ มีการเปิดประเทศทำการค้าขายกับต่างประเทศมากยิ่งขึ้น ทำให้มีความต้องการบริโภคอุปโภคสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้น โดยรัฐบาลกัมพูชาได้มีการกำหนดนโยบายที่มุ่งพัฒนาศักยภาพทางการเกษตร และการท่องเที่ยวของประเทศ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการลงทุนจากต่างประเทศด้วยการออกมาตรการต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง เช่น การปรับปรุงกฎหมายด้านเศรษฐกิจ การเพิ่มสิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนต่างชาติ การปฏิรูประบบการจัดเก็บภาษีเงินได้ และการเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา สนามบิน ระบบสาธารณสุขโรคต่าง ๆ เป็นต้น

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศกัมพูชาในปัจจุบันเป็นผลพวงของความสำเร็จจากการเปลี่ยนผ่านจากระบบเศรษฐกิจรวมศูนย์ไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตลาด ประกอบกับการปฏิรูประบบนโยบายด้านการค้าและการลงทุน การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของภาคอุตสาหกรรมและการบริการ ตลอดจนเสถียรภาพทางการเมือง ส่งผลให้เศรษฐกิจกัมพูชามีอัตราการเจริญเติบโตสูงถึงร้อยละ 7.0 โดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2537 ถึงปี 2559 ทำให้รายได้เฉลี่ยของประชากรต่อคนเพิ่มจากประมาณ 650 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 2550 เป็น 1,435 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 2560 ซึ่งทำให้กัมพูชาเปลี่ยนสถานะเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับล่าง สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากเกษตรกรรมไปสู่เศรษฐกิจแบบผสมผสานมากขึ้น เป็นการเกษตร การอุตสาหกรรม และการบริการ

2.1 สรุปเหตุการณ์สำคัญทางเศรษฐกิจในปี 2560

มกราคม - การยกระดับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยกัมพูชาได้เปิดใช้จุดผ่านแดนสากลแห่งแรกกับประเทศลาวอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2560 ที่ด่านหนองนกเขียน-ตราเบียงเกเรียน ซึ่งเดิมเป็นด่านท้องถิ่นกั้นระหว่างแขวงจำปาสัก ทางภาคใต้ของลาว และจังหวัดสตึงแตรง ทางภาคเหนือของกัมพูชา โดยการเปิดด่านแห่งใหม่นี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมระหว่าง 2 ประเทศ เพื่อรองรับปริมาณการค้า การลงทุน การขนส่ง และการท่องเที่ยว ที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังถือเป็นการกระชับความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนของทั้งสองประเทศ

กุมภาพันธ์ - การลงทุนในภาคพลังงานไฟฟ้าของไทยในกัมพูชา โดย บี.กริม เพาเวอร์ รุกตลาดกัมพูชาลงทุนโครงการพัฒนาโรงไฟฟ้าและสายส่งไฟฟ้าในเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2560 ได้มีพิธีการลงนามอย่างเป็นทางการ ระหว่างบริษัท บี.กริม เพาเวอร์ จำกัดของไทย และเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต (PPSEZ) ภายใต้ข้อตกลงในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและการดำเนินการด้านส่งผ่านกระแสไฟฟ้า รวมถึงสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเพื่อใช้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต บนพื้นที่ 66 เอเคอร์ ซึ่งทั้งนี้อาจรวมถึงไปถึงการพัฒนาสู่การสร้างโรงผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่โรงงานอุตสาหกรรมที่จะเข้ามาดำเนินการในเขตเศรษฐกิจพิเศษฯ ในอนาคตอีกด้วย

มีนาคม - การลงทุนภาคการก่อสร้างของไทยในกัมพูชา โดย บริษัท ฤทธา จำกัด จากประเทศไทย ได้ร่วมทุนกับกลุ่มบริษัท Chip Mong ของกัมพูชา เริ่มดำเนินการก่อสร้างโรงแรม Hyatt Regency Phnom Penh มูลค่ากว่า 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2560 ได้มีพิธีวางศิลาฤกษ์เพื่อเริ่มต้นการก่อสร้าง โรงแรม Hyatt Regency Phnom Penh ซึ่งนับเป็นโรงแรม 5 ดาว แห่งที่ 5 ในพนมเปญ มีจำนวน 250 ห้อง มีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกครบวงจร คาดว่าจะเปิดดำเนินการได้ภายในปี 2563 โดยทั้งสองบริษัทได้เซ็นสัญญาร่วมทุนจัดตั้งบริษัท Chip Mong & Ritta ขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม 2559 เพื่อดำเนินการก่อสร้างโรงแรมดังกล่าว

เมษายน - รัฐบาลจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น มากกว่าร้อยละ 90 ในไตรมาสแรกเมื่อเทียบกับปีก่อน โดยข้อมูลจากกรมสรรพากร กระทรวงเศรษฐกิจและการคลังของกัมพูชา ระบุว่ากัมพูชาสามารถจัดเก็บภาษีในช่วงไตรมาสแรกของปี 2560 ได้จำนวน 760 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยสามารถจัดเก็บภาษีรายได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้นร้อยละ 40 ภาษีเงินเดือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 49 และภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 80 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงมาตรการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

พฤษภาคม - การขยายตัวของธุรกิจประกันชีวิตในกัมพูชา โดย บริษัท กรุงเทพประกันชีวิต (กัมพูชา) มหาชน จำกัด และบริษัท AIA (กัมพูชา) มหาชน จำกัด เป็นบริษัทชั้นนำในธุรกิจประกันชีวิตสองรายล่าสุดที่ได้เปิดดำเนินการในกัมพูชาในเดือนพฤษภาคม 2560 สะท้อนให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของธุรกิจประกันชีวิตในกัมพูชา ข้อมูลจากกระทรวงเศรษฐกิจและการคลังระบุว่า เบี้ยประกันชีวิตในปี 2559 มีมูลค่า 43 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมีความคุ้มครองรวมสูงกว่า 1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม เบี้ยประกันชีวิตในกัมพูชายังมีสัดส่วนต่อ GDP เพียงร้อยละ 0.2 ซึ่งต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียนที่มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 4.0 ต่อ GDP นอกจากนี้ ในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม บริษัท Kerry Worldbridge ยังได้เปิดดำเนินการคลังสินค้าทัณฑ์บนแห่งแรกในกัมพูชาอย่างเป็นทางการ เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้า-ส่งออกสินค้าให้กับภาคอุตสาหกรรมยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ ที่ต้องการขยายฐานการผลิตมายังประเทศกัมพูชา และในด้านการเกษตร รัฐบาลจีนได้ตกลงขยายโควตานำเข้าข้าวจากกัมพูชาเป็น 300,000 ตัน ในปี 2561 เพิ่มขึ้นจาก 200,000 ตันในปัจจุบัน

มิถุนายน - การพัฒนาของตลาดหลักทรัพย์กัมพูชา โดยท่าเรือสีหนุวิลล์ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจที่บริหารจัดการท่าเรือทางทะเลน้ำลึกที่ใหญ่ที่สุดของกัมพูชา ได้เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนเป็นครั้งแรกจำนวน 21.4 ล้านหุ้น สามารถระดมทุนได้ 26.99 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งมากที่สุดเมื่อเทียบกับการเสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนครั้งแรกของ 4 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กัมพูชาก่อนหน้านี้ โดยร้อยละ 38 เป็นการซื้อหุ้นโดยนักลงทุนท้องถิ่นชาวกัมพูชา ขณะที่อีกร้อยละ 62 เป็นการซื้อหุ้นโดยนักลงทุนต่างชาติ ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน ไทย และมาเลเซีย ขณะที่ในด้านการเชื่อมโยงการเดินทางระหว่างประเทศ สายการบิน JC International ได้เปิดเส้นทางการบินระหว่างกรุงพนมเปญกับกรุงเทพฯ และกรุงพนมเปญกับกรุงกัวลาลัมเปอร์ในเดือนพฤษภาคมหลังจากที่ได้เปิดให้บริการในกัมพูชาตั้งแต่เดือนมีนาคม ในเส้นทางภายในประเทศ และเส้นทางพนมเปญ-ไต้หวัน และเสียมเรียบ-โฮจิมินห์ การเลือกตั้งท้องถิ่นของกัมพูชาเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2560 เป็นอีกเหตุการณ์สำคัญต่อการเมืองระดับประเทศ โดยพรรคที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งท้องถิ่นคือ พรรคประชาชนกัมพูชา (CPP) ชนะในพื้นที่ 22 จังหวัด ส่วนพรรคกู้ชาติกัมพูชา (CNRP) พรรคฝ่ายค้าน ชนะเพียง 3 จังหวัดเท่านั้น

กรกฎาคม - การส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ กัมพูชาบรรลุและลงนามในข้อตกลงทวิภาคีว่าด้วยการคุ้มครองการลงทุนกับประเทศสาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนจากสาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์ที่มีความสนใจเข้ามาลงทุนในประเทศกัมพูชา โดยข้อตกลงดังกล่าวจะให้ความคุ้มครองการลงทุนตามหลักการทางกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งยกเว้นความเสียหายที่เกิดจากภัยหรือผลกระทบจากธรรมชาติ ทั้งนี้สาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์เป็นประเทศที่ 28 ที่มีการทำข้อตกลงคุ้มครองการลงทุนกับประเทศกัมพูชา นอกจากนี้ กัมพูชายังได้ลงนามในข้อตกลงเพื่อการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อนระหว่างกัมพูชากับประเทศบรูไน ซึ่งคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ได้อย่างเร็วที่สุดในปี 2561

สิงหาคม - พัฒนาการด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม โดยบริษัท Smart Axiata ผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในกัมพูชา ได้เปิดให้บริการเครือข่าย 4.5G เป็นรายแรกในกัมพูชา ในวันที่ 21 สิงหาคม 2560 โดยเครือข่ายดังกล่าวจะมีความเร็วในการรับส่งข้อมูลสูงกว่าเครือข่าย 4G ถึง 8 เท่า หรือสามารถรับส่งข้อมูลได้สูงสุด 600 เมกะบิตต่อวินาที

กันยายน - ตลาดส่งออกข้าวแห่งใหม่ของกัมพูชา โดยบังกลาเทศลงนามในบันทึกข้อตกลงความเข้าใจ (MOU) เพื่อซื้อข้าวจากประเทศกัมพูชาจำนวน 1 ล้านตัน หลังจากการเพาะปลูกข้าวในบังกลาเทศได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัยในเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา **ในด้านธุรกิจค้าปลีกมีการขยายตัว** โดยบริษัท E-mart ของเกาหลีใต้ และบริษัท Royal Group ของกัมพูชา บรรลุข้อตกลงในการร่วมลงทุนก่อสร้างไฮเปอร์มาร์เก็ต ในรูปแบบผสมผสานระหว่างซูเปอร์มาร์เก็ตกับห้างสรรพสินค้าแห่งแรกในกัมพูชา **ขณะที่ด้านการขนส่งสาธารณะมีการเปิดให้บริการแท็กซี่ผ่านแอปพลิเคชัน Uber** อย่างเป็นทางการในกัมพูชา **และมีการลงนามในความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนไทย-กัมพูชา** ซึ่งล่าสุดมีผลบังคับใช้แล้วในเดือนมกราคม 2561

ตุลาคม - มาตรการป้องกันการพุ่มตลาด รัฐบาลกัมพูชาออกกฎหมายตอบโต้การพุ่มตลาด ตามกฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก (WTO) เพื่อป้องกันการนำเข้าสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้านที่ไม่เป็นธรรม โดยการเพิ่มอัตราภาษีนำเข้าเพื่อลดการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศที่เข้าสู่ตลาดและจำหน่ายในราคาต่ำกว่าราคาตลาด **ในด้านของการประชาสัมพันธ์สินค้ากัมพูชาสู่เวทีนานาชาติ** บริษัท Khmer Beverages ผู้ผลิต Cambodia Beer ของกัมพูชาได้ลงนามในข้อตกลงพันธมิตรทางการตลาดร่วมกับแมนเชสเตอร์ซิตี สโมสรฟุตบอลชั้นนำของอังกฤษ เพื่อเผยแพร่โลโก้ Cambodia Beer ผ่านจอโฆษณา LED ในสนามแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีกอังกฤษของสโมสรแมนเชสเตอร์ซิตี รวมถึงการสนับสนุนด้านการตลาดอื่น ๆ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ผลิตภัณฑ์ของกัมพูชาทำสัญญาพันธมิตรการตลาดกับสโมสรฟุตบอลระดับโลก

พฤศจิกายน - การเพิ่มศักยภาพการส่งออกสินค้าสำคัญ โดยรัฐบาลได้ลงนามข้อตกลงความเข้าใจกับสถาบันการศึกษาจีน 3 แห่ง จำนวน 2 ฉบับ เพื่ออำนวยความสะดวกในการขยายการส่งออกข้าวกัมพูชาไปยังประเทศจีน และเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิควิธีเพื่อปรับปรุงสินค้าและระบบการจัดเก็บข้าวของกัมพูชา ซึ่งถือเป็นสินค้าสำคัญในการส่งออกไปยังต่างประเทศ โดยมีตลาดหลักคือตลาดจีน **ในด้านของการเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยว** รัฐบาลและภาคเอกชนประกาศใช้ยุทธศาสตร์ "China-Ready" เพื่อดึงดูดและรองรับนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยการสร้างทักษะด้านทรัพยากรบุคคลและฝึกอบรมผู้ประกอบการเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการตลาด **ขณะที่การปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ** รัฐบาลได้ประกาศปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำจากเดิม 153 เหยียดสหรัฐฯ เป็น 170 เหยียดสหรัฐฯ ต่อเดือน โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561

ธันวาคม - การเพิ่มขึ้นของห้างสรรพสินค้าสมัยใหม่ โดย Makro จากประเทศไทย ดำเนินการเปิดสาขาแรกในประเทศไทยที่กัมพูชา บนพื้นที่ขนาด 31 ไร่ 1 งาน ในโครงการการ Pong Peay City ตั้งอยู่ในเขตแสนสุข (Sen Sok) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่กำลังได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ของกรุงพนมเปญ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ทั้งที่เป็นผู้ประกอบการค้าปลีก โรงแรม ร้านอาหาร รวมถึงกลุ่มลูกค้าที่เป็นประชาชนทั่วไป แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคชาวกัมพูชาที่เปลี่ยนแปลงไป

2.2 ประเด็นสำคัญในการปฏิรูปและพัฒนาประเทศกัมพูชา

รัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญอย่างมากในการปฏิรูปประเทศ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในภูมิภาคและในเวทีโลก โดยกำหนดประเด็นหลักในการปฏิรูปซึ่งมีความเชื่อมโยงกันไว้ 5 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นแรก คือ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งประกอบด้วย的增加โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและสาธารณสุข การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ รวมถึงระบบการให้บริการการศึกษา

ประเด็นที่สอง คือ การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ เส้นทางขนส่ง แหล่งพลังงาน ระบบการสื่อสาร รวมถึงการอำนวยความสะดวกทางการค้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการทำธุรกิจ

ประเด็นที่สาม คือ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร เพื่อขจัดปัญหาความยากจน เพิ่มรายได้ให้กับประเทศและเกษตรกร

ประเด็นที่สี่ คือ การพัฒนาระบบกฎหมาย ได้แก่ การเสริมสร้างธรรมาภิบาล ปรับปรุงกฎหมาย ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษี เพิ่มประสิทธิภาพของบริการสาธารณะ เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการลงทุน

ประเด็นที่ห้า คือ การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การลงทุนในทรัพยากรบุคคล การให้บริการสาธารณะ และผลิตสินค้าและบริการที่มีความหลากหลาย นอกเหนือจากอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปและรองเท้า และการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและยกระดับศักยภาพทางอุตสาหกรรม เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

นอกจากนี้ ยังมีเรื่องการกำหนดนโยบายค่าจ้างแรงงานแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมธุรกิจ SME ให้มีส่วนร่วมในการเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงนโยบายการบริหารจัดการที่ดินให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการให้สัมปทานที่ดิน เพื่อให้กัมพูชาได้รับประโยชน์สูงสุดจากการทรัพยากรที่ดินที่มีอยู่ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ลดการทำลายสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ

อุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจกัมพูชา ได้แก่ ปัญหาเรื่องของทักษะแรงงานและระบบการศึกษา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ล่าช้า ปัญหาการทุจริตและระบบการบริหารราชการที่ไม่มีประสิทธิภาพ งบประมาณที่มีอยู่จำกัดซึ่งเป็น

อุปสรรคต่อการลงทุนของรัฐ และการที่กัมพูชาขาดความหลากหลายทางเศรษฐกิจทั้งทางด้านสินค้าอุตสาหกรรมและด้านการบริการ ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีความเสี่ยงท่ามกลางสภาพความต้องการในตลาดโลกที่เปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง

ในภาคการเกษตร สินค้าที่มีศักยภาพ ได้แก่ มันสำปะหลัง ผัก น้ำตาล น้ำมันปาล์ม และผลไม้หลายชนิด โดยปัจจุบันมีการส่งออกสินค้าแปรรูปซึ่งมีมูลค่าเพิ่มสูงจากผลผลิตเหล่านี้ แต่ยังมีจำนวนไม่มาก จึงยังเป็นโอกาสในการขยายปริมาณการผลิตสินค้าเหล่านี้ในอนาคต

ในระยะยาวรัฐบาลจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงการอำนวยความสะดวกทางการค้า การขนส่ง โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ ขณะที่การลงทุนท้องถิ่นจะต้องพัฒนาอย่างรวดเร็วและเป็นส่วนหนึ่งในห่วงโซ่การผลิตของโลก

นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2568 (2015-2025)

ในปี 2558 รัฐบาลกัมพูชาได้ประกาศแผนพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมของประเทศกัมพูชา ซึ่งจะช่วยให้กัมพูชาสามารถรักษาอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่องและครอบคลุม ผ่านการกระจายความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน และการส่งเสริมศักยภาพในการผลิต โดยมีการกำหนดนโยบาย มาตรการ และแผนปฏิบัติการ 4 มาตรการที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมการดำเนินการตามนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ

(1) จัดเตรียมแผนและดำเนินการลดค่าไฟฟ้าสำหรับภาคอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ รวมถึงปรับปรุงเสถียรภาพและขยายพื้นที่การจำหน่ายไฟฟ้าให้ครอบคลุม ประกอบด้วย

- ลดค่าไฟฟ้าที่ซื้อโดยตรงจากสถานีย่อย เหลือ 12.6 เซนต์ ต่อหน่วย kWh
- ลดค่าไฟฟ้าที่ซื้อจากการไฟฟ้า (EDC) ในพนมเปญ กันดาล และกัมปงสปีอ เหลือ 16.5 เซนต์ ต่อหน่วย kWh
- ลดค่าไฟฟ้าที่ซื้อจากสายส่งของสถานีย่อย (รวมถึง ECD และผู้จำหน่ายเอกชน) เหลือเท่ากันที่ 16.4 เซนต์ ต่อหน่วย kWh

- ตั้งราคาค่าไฟฟ้าให้แตกต่างกันในเวลากลางวันและกลางคืน สำหรับภาคอุตสาหกรรม
- ขยายพื้นที่ให้บริการไฟฟ้าให้ครอบคลุมทุกพื้นที่อุตสาหกรรมเป้าหมาย
- ปรับปรุงเสถียรภาพการจำหน่ายไฟฟ้า โดยลดอัตราที่ไฟฟ้าตัดให้ไม่เกิน 12 ครั้ง หรือไม่เกิน 24 ชั่วโมงต่อปี

(2) พัฒนาและดำเนินการจัดทำแผนแม่บท เพื่อพัฒนาระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการและเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งทุกระบบเข้าด้วยกัน โดยมุ่งเน้นที่การเชื่อมโยง 3 เส้นทางที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ ได้แก่ พนมเปญ-สีหนุวิลล์ พนมเปญ-บาเวต และพนมเปญ-ปอยเปต โดยการก่อสร้าง Internationally Standards Highways และติดตั้งระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ

(3) พัฒนากลไกตลาดแรงงานและพัฒนาทักษะ เพื่อสร้างความเชื่อมั่น เพิ่มผลผลิต และยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ โดยการส่งเสริมหลักสูตรการพัฒนาทักษะ สร้างกลไกการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและแรงงาน

(4) พัฒนาและเปลี่ยนแปลงจังหวัดพระสีหนุ (สีหนุวิลล์) ให้เป็นเมืองต้นแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีความหลากหลายตามแนวคิดของเขตปกครองพิเศษ เพื่อบริหารจัดการพื้นที่ให้กลายเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การค้าและการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็น ASEAN Green Industry and Metropolitan City ในอนาคต

นอกจากนี้ ยังมีนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การทบทวนและแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อดึงดูดการลงทุนที่ช่วยให้มีการถ่ายโอนเทคโนโลยี มีการสร้างงาน เสริมสร้างทักษะและสร้างมูลค่าเพิ่ม การทบทวนและแก้ไขหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก การลงทุนที่มีศักยภาพและมีคุณภาพ ซึ่งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม และผลกระทบต่อเชิงบวกสำหรับการพัฒนาและดึงดูดอุตสาหกรรมใหม่มายังประเทศกัมพูชา และการพิจารณาเพิ่มสิทธิพิเศษ (ที่พกอาศัย การขนส่ง โรงอาหาร การฝึกอบรม) ให้กับโครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะแรงงาน การวิจัย พัฒนาและนวัตกรรม เป็นต้น

2.3 ปัจจัยทางเศรษฐกิจภายนอกและผลกระทบต่อกัมพูชา

รัฐบาลกัมพูชาคาดว่าเศรษฐกิจของกัมพูชาในปี 2561 จะขยายตัวประมาณร้อยละ 7 จากปี 2560 แม้ว่าภาวะเศรษฐกิจโลกและปัจจัยภายนอกอื่น ๆ จะมีความไม่แน่นอน เช่น ราคาน้ำมันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น การอ่อนค่าของเงินเหรียญสหรัฐ การลดสิทธิพิเศษและความช่วยเหลือจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งประเทศเหล่านี้ล้วนเป็นคู่ค้าที่สำคัญของกัมพูชา ดังนั้น ผลจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกัมพูชา

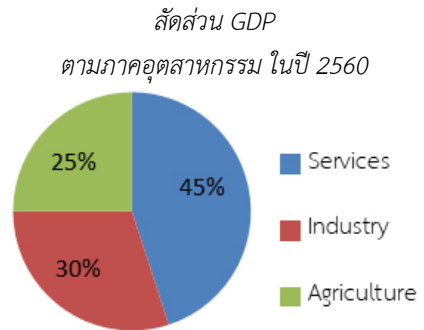
การเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันในตลาดโลกอาจทำให้ภาคอุตสาหกรรมมีต้นทุนสูงขึ้น ประกอบกับการที่กัมพูชาไม่สามารถผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงได้เองและไม่มีความมั่นใจในนโยบายอุดหนุนราคาน้ำมัน ส่งผลให้ต้องพึ่งพาผู้นำเข้าน้ำมันอย่างมากในการปรับตัวให้เข้ากับตลาด และภาคอุตสาหกรรมในประเทศต้องปรับตัวโดยการลดต้นทุนด้านอื่น ๆ รวมถึงเพิ่มศักยภาพในการผลิต

ต้นทุนและความด้อยประสิทธิภาพในด้านการขนส่ง ซึ่งเป็นผลมาจากราคาน้ำมันรวมถึงโครงสร้างพื้นฐาน ยังคงเป็นอุปสรรคที่สำคัญของกัมพูชาในการพัฒนาศักยภาพทางการค้า โดยกัมพูชามีต้นทุนในการขนส่งสูงกว่าประเทศไทยและเวียดนามมากกว่าร้อยละ 30 ส่งผลให้เกษตรกรและผู้ผลิตชาวกัมพูชาประสบปัญหาความยากลำบากในการนำสินค้าเข้าสู่ตลาด ในขณะที่ผู้ส่งออกยังประสบปัญหาในการจำหน่ายสินค้าให้กับลูกค้าในต่างประเทศ และการปรับตัวให้สอดคล้องกับเครือข่ายการผลิตในระดับภูมิภาค

2.4 สถานการณ์ในภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญของกัมพูชา

เศรษฐกิจกัมพูชาขึ้นอยู่กับ 3 เสาหลัก ได้แก่ การส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งทอและรองเท้า การเกษตร และการบริการ โดยในปี 2560 ภาคการเกษตรมีสัดส่วนร้อยละ 25 ของ GDP ภาคบริการมีสัดส่วนร้อยละ 45 ของ GDP ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนร้อยละ 30 ของ GDP

(1) สถานการณ์ในภาคอุตสาหกรรม การผลิตและส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งทอและรองเท้า เป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศ กัมพูชาที่สร้างรายได้รวมมากกว่าร้อยละ 70 ของมูลค่าการส่งออกรวมในแต่ละปี โดยในปี 2560 กัมพูชาส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งทอและรองเท้า รวมมูลค่า 7.66 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มร้อยละ 5 จากปีก่อนที่ส่งออกมูลค่า 7.3 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยมีสหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญ เนื่องจากสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับ

มูลค่าการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปและรองเท้า	หน่วย : USD		
	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560
มูลค่ารวม	6,800.00	7,300.00	7,665.00

*ประมาณการโดย สศต.พนมเปญ โดยใช้ข้อมูลจากสมาคมผู้ประกอบการการ์เมนต์กัมพูชา (GMAC)

แม้ว่าจะมีปัญหาเสถียรภาพการเมืองภายในประเทศและการประท้วงของแรงงาน การเพิ่มขึ้นของค่าแรงอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปัญหาเศรษฐกิจในตลาดส่งออกที่สำคัญอย่างสหรัฐอเมริกา แต่การส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปและรองเท้าของกัมพูชาก็ยังสามารถขยายตัวได้ เป็นผลจากการส่งออกไปยังตลาด EU ที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ทั้งนี้การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมการ์เมนต์ถือว่าเป็นแหล่งรายได้จากต่างชาติแหล่งใหญ่ที่สุดของกัมพูชา ภาคส่วนนี้ประกอบด้วยโรงงานประมาณ 1,000 แห่ง และมีแรงงานประมาณ 800,000 คน

นอกเหนือจากการผลิตและส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งทอและรองเท้าแล้ว ปัจจุบันกัมพูชาเริ่มมีการผลิตและส่งออกชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อะไหล่และส่วนประกอบยานยนต์ ซึ่งเป็นการขยายฐานการผลิตของบริษัทต่างชาติเข้ามายังประเทศกัมพูชาโดยเฉพาะญี่ปุ่น เพื่อใช้ประโยชน์จากแรงงานราคาถูกที่มีอยู่จำนวนมากในการผลิตสินค้าชิ้นกลางบางอย่าง แล้วส่งกลับไปฐานการผลิตใหญ่เพื่อผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปต่อไป หรืออาศัยสิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อส่งออกไปยังประเทศพัฒนาแล้ว โดยในปี 2560 กัมพูชาส่งออกสินค้าประเภทชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อะไหล่และส่วนประกอบยานยนต์ มูลค่าประมาณ 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

(2) สถานการณ์ภาคการเกษตร ประชากรกัมพูชาร้อยละ 60 มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรม โดยมีแรงงานประมาณ 3.8 ล้านคนจากแรงงานทั้งหมด 8.23 ล้านคนอยู่ในภาคการเกษตร ซึ่งสร้างรายได้ให้ประเทศคิดเป็นร้อยละ 25 ของ GDP ในปี 2560 กัมพูชามีการส่งออกสินค้าเกษตรประมาณ 5 ล้านตัน โดยสินค้าเกษตรที่ส่งออกเป็นหลัก ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ยางพารา ถั่ว พริกไทย และมะม่วง

(2.1) ข้าว ถือเป็นพืชที่สร้างรายได้ให้ประเทศร้อยละ 15 ของ GDP รัฐบาลกัมพูชา โดยสมเด็จพระเจ้า ฮุน เซน นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศตั้งเป้าส่งออกข้าวสารให้ได้ปีละ 1 ล้านตันโดยเร็วที่สุด เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่และรายได้ของประชาชนกัมพูชามากกว่าร้อยละ 60 ที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับวงจรข้าวตั้งแต่การปลูก การสีแปรรูปข้าว และการส่งออกข้าว

ในปี 2560 กัมพูชาผลิตข้าวได้ 9.95 ล้านตัน เก็บไว้ทำพันธุ์และสูญเสีย (ร้อยละ 13) คิดเป็นปริมาณ 1.3 ล้านตัน เหลือข้าวเปลือก 8.6 ล้านตัน หากนำไปแปรรูปจะได้ข้าวสาร (อัตราร้อยละ 64) ประมาณ 5.5 ล้านตัน ใช้บริโภคภายในประเทศปีละ 2.1 ล้านตัน จะมีข้าวสารเหลือเพื่อส่งออก 3.4 ล้านตัน อย่างไรก็ตาม กัมพูชาส่งออกข้าวสารไปทั่วโลกได้เพียง 635,679 ตัน เพิ่มจากปริมาณ 542,144 ตันในปี 2559 โดยส่งออกไปมากกว่า 60 ประเทศทั่วโลก โดยประเทศผู้ซื้อข้าวรายใหญ่ของกัมพูชา คือ จีน ฝรั่งเศส โปแลนด์ มาเลเซีย เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม

การส่งออกข้าวสารของกัมพูชาตั้งแต่ปี 2556-2560 (หน่วย: ตัน)

ปี	2556	2557	2558	2559	2560
ปริมาณการส่งออก	378,856	387,061	538,396	542,144	635,679

ตลาดส่งออกข้าวสารที่สำคัญของกัมพูชาในปี 2560 (หน่วย: ตัน)

ตลาด	จีน	ฝรั่งเศส	โปแลนด์	มาเลเซีย	บังกลาเทศ	เนเธอร์แลนด์
รวมทั้งปี	199,857	77,363	44,023	38,360	31,470	27,175

ปัญหาและอุปสรรค ของการผลิตและการตลาดข้าวในกัมพูชา คือ เรื่องโลจิสติก ซึ่งได้แก่การขนส่งซึ่งต้องใช้ถนนขณะที่รางรถไฟยังไม่ได้รับการพัฒนา ทำให้ต้นทุนการขนส่งข้าวในกัมพูชาระยะทาง 100 กิโลเมตร เฉลี่ย 15 เหรียญสหรัฐ/ ตัน ขณะที่ในประเทศไทยมีต้นทุนเฉลี่ย 4 เหรียญสหรัฐ/ ตัน และในประเทศเวียดนามมีต้นทุนเฉลี่ย 7.5 เหรียญสหรัฐ/ ตัน ด้านค่าไฟฟ้าในชนบทมีอัตรา 30-90 เซนต์ต่อหน่วย ขณะที่ในเมืองมีอัตรา 20 เซนต์ต่อหน่วย เปรียบเทียบกับประเทศเวียดนามมีอัตรา 10 เซนต์ต่อหน่วย

นอกจากนี้ กัมพูชายังขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่ทำเรือสีหนุวิลล์ซึ่งเป็นท่าเรือน้ำลึกแห่งเดียวของประเทศที่ใช้สำหรับการส่งออก จำนวนคลังสินค้าสำหรับเก็บรักษาข้าวและกำลังการผลิตของโรงสีที่ยังไม่เพียงพอต่อปริมาณข้าวเปลือกที่เก็บเกี่ยวได้ในแต่ละปี รวมถึงเงินทุนและสินเชื่อที่ใช้สำหรับซื้อและแปรรูปข้าวเปลือกยังมีปริมาณน้อยและมีต้นทุนสูง นอกจากนี้ เกษตรกรแถบกลุ่มแม่น้ำโขงยังมีความจำเป็นต้องใช้น้ำมันซึ่งมีราคาสูงเพื่อนำมาสูบน้ำเข้านา ส่งผลให้เกษตรกรมีต้นทุนในการผลิตสูง รวมถึงมีช่องทางในการนำสินค้าสู่ตลาดจำกัด ต้องขายข้าวเปลือกผ่านพ่อค้าคนกลางเพื่อส่งโรงสี

รัฐบาลกัมพูชาได้ประกาศนโยบายว่าด้วยการผลิตและส่งออกข้าวฉบับใหม่ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการผลิตและส่งออกข้าวให้มีการเติบโตอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกับภาคอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปและภาคบริการ โดยได้เสนอมตรการจูงใจแก่นักการพาณิชย์ในการปล่อยสินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อช่วยลดปัญหาการขาดแคลนเงินทุนสำหรับซื้อและแปรรูปข้าวเปลือกแก่ผู้ค้าข้าวและโรงสี

ปัจจุบันมีการลงทุนสร้างโรงสีขนาดใหญ่หลายแห่ง เช่น Taiwa Seiki Corporation จากประเทศญี่ปุ่นมูลค่ากว่า 10 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ตั้งอยู่ในจังหวัดตากแก้ว กำลังการผลิต 60,000-100,000 ตันข้าวสารต่อปี โรงสีข้าวของกลุ่มบริษัท C.P. ที่จังหวัดกัมปงสปี กำลังการผลิต 100,000-300,000 ตันข้าวสารต่อปี และโรงสีข้าวของบริษัท Crystal Rice (บริษัทในเครือของ Asia Golden Rice) ที่จังหวัดกัมปอต กำลังการผลิต 300,000-400,000 ตันข้าวสารต่อปี

กัมพูชาต้องมีการปฏิรูปนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการผลิตและส่งออกข้าวอย่างเร่งด่วนเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยรัฐบาลกัมพูชาต้องพิจารณาแก้ไขปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้กัมพูชาไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ อาทิ ต้นทุนในการขนส่ง อัตราค่าไฟฟ้า อัตราภาษีและค่าธรรมเนียมส่งออก รวมถึงปัจจัยทางเทคนิคที่เป็นอุปสรรคกับการส่งออก เช่น เรื่องค่าธรรมเนียมในการส่งออก (ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ) ประมาณ 11 เหรียญสหรัฐฯ/ ตัน เมื่อเทียบกับประเทศไทย 0.12 เหรียญสหรัฐฯ/ ตัน และประเทศเวียดนาม 0.05 เหรียญสหรัฐฯ/ ตัน การเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านในเรื่องของการขนส่งผ่านแดนเพื่อให้มีต้นทุนการขนส่งที่ถูกลง เช่น การขนส่งข้าวโดยเรือไปยังโฮจิมินห์ ประเทศเวียดนาม หรือการขนส่งทางบกไปยังท่าเรือประเทศไทย เพื่อดำเนินการส่งออกต่อไปยังประเทศที่สาม เป็นต้น

(2.2) ข้าวโพด กัมพูชาปลูกข้าวโพด 2 รุ่นคือข้าวโพดฤดูฝนและฤดูแล้ง โดยมีผลผลิตออกตลอดปีในแหล่งเพาะปลูกที่แตกต่างกัน ซึ่งข้าวโพดฤดูฝนจะมีผลผลิตออกในช่วงเดือนมิถุนายน-สิงหาคม ส่วนข้าวโพดฤดูแล้งจะออกในช่วงเดือนพฤศจิกายน-มกราคม และในบางพื้นที่จะมีผลผลิตออกในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน

ในฤดูกาลผลิตปี 2559/ 60 มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รวม 115,965 เฮกตาร์ เพิ่มจากฤดูการผลิตปี 2558/ 59 ซึ่งมีพื้นที่ 87,495 เฮกตาร์ ขณะที่ผลผลิตที่ได้รับรวม 596,110 ตัน เพิ่มขึ้น 263,052 ตัน จากปี 2558/59 ซึ่งได้รับผลผลิตเพียง 333,058 ตัน เนื่องจากปัญหาภัยธรรมชาติและภัยแล้งทุเลาลง มีความต้องการใช้ในประเทศที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับมันสำปะหลังมีโรคแพร่ระบาด ทำให้เกษตรกรกัมพูชาหันมาปลูกข้าวโพดมากขึ้น พื้นที่เพาะปลูก ได้แก่ จังหวัดพระตะบอง ใพลิน อุดรเมียนเจย บันเตียเมียนเจย กันดาล และกัมปงจาม

ผลผลิตข้าวโพดในกัมพูชาส่วนมากจะเก็บไว้ใช้ในประเทศ โดยจะนำไปใช้ในโรงงานอาหารสัตว์ เช่น โรงงานของ CP และ Betagro นอกจากนี้ ยังมีโรงงานของเกาหลี่ และนักลงทุนท้องถิ่นอีกจำนวน 4-5 โรงงาน ซึ่งมีการรับซื้อข้าวโพดปีละประมาณ 300,000-400,000 ตัน ส่วนที่เหลือจะส่งออกไปประเทศไทยและเวียดนาม โดยพ่อค้าเวียดนามจะเข้ามารับซื้อผลผลิตถึงไร่ของเกษตรกรในช่วงที่ข้าวโพดออกสู่ตลาดมากกว่าพ่อค้าจากไทย นอกจากนี้ เกษตรกรยังแจ้งว่าการขายข้าวโพดให้พ่อค้าเวียดนามง่ายกว่าขายให้กับไทยเพราะเวียดนามซื้อคละเกรด ไม่เลือกคุณภาพเหมือนไทยและจ่ายเงินสด และการส่งออกไปไทยยังประสบปัญหาถูกกีดกันและมีการเก็บภาษีสูงอีกด้วย

(2.3) ยางพารา กัมพูชามีพื้นที่ปลูกยางพาราในปี 2559 รวม 432,736 เฮกตาร์ มีพื้นที่กรีดยาง 126,996 เฮกตาร์ และมีผลผลิต 145,200 ตัน เพิ่มจากปี 2558 ซึ่งมีพื้นที่ปลูก 388,955 เฮกตาร์ ผลผลิต 126,861 ตัน กัมพูชาส่งออกยางพาราปริมาณ 145,100 ตัน มูลค่า 187 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2559 เพิ่มจาก 128,047 ตัน มูลค่า 154 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2558 โดยราคาส่งออกยางพาราในปี 2559 เฉลี่ยตันละ 1,290 เหรียญสหรัฐฯ เพิ่มจากตันละ 1,203 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 2558

(2.4) มันสำปะหลัง ในปี 2559/ 60 กัมพูชามีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง 684,070 เฮกตาร์ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่มีพื้นที่เพาะปลูก 626,181 เฮกตาร์ คาดว่าได้ผลผลิตหัวมันสดประมาณ 14.8 ล้านตัน (ผลผลิต 21.95 ตันต่อเฮกตาร์) พื้นที่เพาะปลูกได้แก่ จังหวัดบันเตียเมียนเจย โพลิน พระตะบอง ปรเวงและเสียมเรียบ ทั้งนี้ปริมาณการเพาะปลูกมันสำปะหลังในแต่ละปีไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับราคาตลาดของปีก่อนหน้าการเพาะปลูก โดยผลัดเปลี่ยนระหว่างพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ปลูกตามกระแสดำ))

ประมาณการว่าผลผลิตมันสำปะหลังร้อยละ 20-30 ถูกนำไปใช้ในประเทศ โดยส่วนมากนำไปใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตอาหารสัตว์ ส่วนที่เหลือจะถูกส่งออกไปยังประเทศไทย เวียดนาม และจีน โดยในปี 2558 กัมพูชาส่งออกมันสำปะหลังมากกว่า 4 ล้านตัน รวมมูลค่า 447 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แบ่งเป็นการส่งออกไปไทย 1,892,475 ตัน เวียดนาม 797,009 ตัน จีน 212,612 ตัน และที่เหลือส่งไปยังประเทศอื่น ๆ เช่น เกาหลี มาเลเซีย โปแลนด์ สหรัฐอเมริกา อิตาลี เป็นต้น ในรูปแบบของมันสดร้อยละ 20 มันแห้งร้อยละ 77 เยื่อมันร้อยละ 2 และแป้งมันร้อยละ 1 เพื่อไปทำการแปรรูปและส่งออกสู่ตลาดโลกหรือใช้ประโยชน์ในประเทศเหล่านั้น

(3) การบริการ ธุรกิจบริการของกัมพูชามีการเติบโตอย่างต่อเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว การเติบโตของภาคธุรกิจการเงินและอสังหาริมทรัพย์ การคมนาคมและโทรคมนาคม โดยกระทรวงเศรษฐกิจและการคลังกัมพูชาคาดว่าในปี 2560 ภาคธุรกิจบริการมีการเติบโตร้อยละ 6.3

(3.1) การท่องเที่ยว ในปี 2560 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติมาเยือนกัมพูชา 5.6 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 11 จากปี 2559 ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 5 ล้านคนตลอดทั้งปี ขณะที่มียอดได้จากภาคการท่องเที่ยวในปี 2560 ประมาณ 3.63 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 17 ของ GDP โดยมีรายได้เพิ่มร้อยละ 13.3 เมื่อเทียบกับปีก่อน

ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็น 1 ในภาคธุรกิจที่เป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของกัมพูชา และก่อให้เกิดการจ้างงานในประเทศมากกว่า 400,000 ตำแหน่ง นักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณร้อยละ 40 เดินทางไปจังหวัดเสียมเรียบ ซึ่งเป็นที่ตั้งของสิ่งมหัศจรรย์ของโลก "ปราสาทนครวัด (Angkor Wat)-นครธม (Angkor Thom)" ซึ่งมีจำนวนผู้เข้าชมในปี 2560 กว่า 2.5 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 12 เมื่อเทียบกับปี 2559 สามารถสร้างรายได้จากการขายบัตรเข้าชมมูลค่า 108 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขณะที่นักท่องเที่ยวร้อยละ 50 เดินทางไปกรุงพนมเปญ และจังหวัดรอบข้าง ส่วนที่เหลือเป็นการไปท่องเที่ยวเมืองชายฝั่งทะเลและท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

ฤดูท่องเที่ยวคึกคักมาก (High Season) คือช่วงเดือนตุลาคม-มีนาคม และช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเบาบาง (Low Season) คือช่วงเดือนพฤษภาคม-กันยายน

รัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญกับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง โดยได้จัดทำบันทึกความตกลง (MOU) กับสายการบินต่าง ๆ ให้เพิ่มเที่ยวบิน และเปิดเที่ยวบินตรง (Direct Flights) ภายใต้นโยบายเปิดน่านฟ้าเสรี (Open Sky Policy) นอกจากนี้ มีแผนการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ประกอบด้วย การปรับปรุงคุณภาพของการบริการ การฝึกอบรมบุคลากร ที่ทำงานในภาคการท่องเที่ยว การพัฒนาโรงแรมให้ได้มาตรฐาน และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของประเทศ รวมถึง การสร้างและพัฒนาจุดขายด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

ปัจจุบันมีสายการบินนานาชาติบินมาลงที่กรุงพนมเปญและจังหวัดเสียมเรียบมากกว่า 20 สายการบิน วันละ 58 เที่ยวบิน (ทุกประเทศในอาเซียนยกเว้นบรูไนและอินโดนีเซีย) โดยร้อยละ 75 เป็นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย เป็นต้น และร้อยละ 16 เป็นนักท่องเที่ยวจากยุโรป

กัมพูชามีชายทะเลเป็นแนวยาว 450 กิโลเมตร ใน 4 จังหวัด คือ เกาะกง พระสีหนุ กัมปอต และเกบ (4K = Koh Kong, Kampongsoam (Preah Sihanouk), Kampot and Kep) ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นชายหาดที่สวยงามระดับโลก (The coastline was officially recognized as one of the World's Most Beautiful Bays in May, 2011)

(3.2) โรงแรมและร้านอาหาร ภาคธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารเติบโตจากการเพิ่มของนักท่องเที่ยว จากสถิติของกระทรวงการท่องเที่ยว ในปี 2559 พบว่ามีการเข้าพักของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยร้อยละ 68.9 ตลอดทั้งปี ขณะที่จำนวนห้องพักโรงแรมและเกสต์เฮาส์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนการให้สินเชื่อเกี่ยวกับโรงแรมและร้านอาหารมีการเพิ่มขึ้นเช่นกัน

เนื่องจากสัดส่วนประชากรช่วงวัยรุ่น-วัยทำงานเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้กัมพูชามีรายได้มากขึ้น ประกอบกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้เกิดร้านอาหารขึ้นในประเทศนี้มากมาย ซึ่งหมายถึงการแข่งขันในตลาดที่มากขึ้นตามลำดับ

กระทรวงการท่องเที่ยวกัมพูชาระบุว่า ปัจจุบันมีร้านอาหารที่ผ่านการจดทะเบียนสูงถึง 1,000 กว่าแห่ง ซึ่งยังไม่รวมร้านอาหารที่จัดตั้งโดยไม่ได้จดทะเบียนอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถระบุจำนวนร้านอาหารในกัมพูชาที่แท้จริงได้ โดยข้อมูลจาก Tripadvisor.com แนะนำร้านอาหารในกรุงพนมเปญจำนวน 566 แห่ง โดยเป็นอาหารเอเชีย 209 แห่ง อาหารอเมริกัน 39 แห่ง เบเกอรี่ 14 แห่ง ในขณะที่ Yellow Pages มีรายชื่อร้านอาหารอยู่ถึง 1,762 แห่งในกรุงพนมเปญ และ 2,990 ทั่วประเทศ

การขยายตัวของอุตสาหกรรมร้านอาหารในพนมเปญเกิดจากการเพิ่มขึ้นของประชากรที่มีรายได้ระดับกลาง (Middle Class Population) ได้แก่ พนักงานบริษัท โดยประมาณร้อยละ 13 มีรายได้ระหว่าง 601-1,000 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน และร้อยละ 6 มีรายได้ระหว่าง 1,001-2,000 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน ซึ่งหมายถึงกำลังซื้อที่มากขึ้นตามลำดับ จะเห็นหลักฐานได้จากอัตราการใช้จ่ายพื้นที่อาคารและอสังหาริมทรัพย์เพื่อลงทุนประกอบธุรกิจร้านอาหารที่เพิ่มขึ้น

ผลสำรวจด้านประชากรศาสตร์ล่าสุดในปี 2558 ประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-54 คิดเป็นร้อยละ 59 ของประชากรทั้งหมด คนกลุ่มนี้ไม่เพียงเป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ แต่ยังเป็นปัจจัยเสริมการขยายตัวของอุตสาหกรรมร้านอาหารในพนมเปญ เนื่องจากคนกลุ่มนี้รับเอาวัฒนธรรมตะวันตกและวิถีชีวิตสมัยใหม่เข้ามาอย่างรวดเร็ว

ผลสำรวจในปี 2559 พบว่าร้อยละ 64 ของชาวพนมเปญจ่ายค่าอาหารเข้าอยู่ที่ 1.25-2.00 เหรียญสหรัฐฯ ร้อยละ 20 จ่ายที่ 2.25-3.00 เหรียญสหรัฐฯ และร้อยละ 8 จ่ายที่ 3.25-4.00 เหรียญสหรัฐฯ

การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในกัมพูชาเป็นอีกปัจจัยหลักอันหนึ่งที่ส่งเสริมการขยายตัวของธุรกิจร้านอาหาร นอกจากนี้เทรนด์ธุรกิจแบบแฟรนไชส์ F&B เป็นที่นิยมในกัมพูชาเช่นกัน โดยปัจจุบันบริษัท Express Food Group จำกัด (EFG) เป็นผู้นำทางด้านธุรกิจแฟรนไชส์ร้านอาหาร โดยนำแบรนด์ชั้นนำจากต่างประเทศเข้ามา เช่น Pizza Company และ BBQ Plaza ของไทย, Swensen's , Dairy Queen และ Krispy Kreme ของอเมริกา, BBQ Chicken ของเกาหลีใต้ และ Costa Coffee ของสหราชอาณาจักร รวมทั้งสิ้นมากกว่า 50 แห่งทั่วพนมเปญ ในส่วนของร้านแฟรนไชส์ของไทยที่เข้ามาเปิดตลาดในกัมพูชา ได้แก่ ร้าน Café Amazon มากกว่า 70 สาขา ร้าน Coffee Today มากกว่า 50 สาขา ร้าน Café Cha Payom มากกว่า 20 สาขา ร้าน Intanin Coffee เพิ่งเปิดสาขาแรกในช่วงต้นปี 2561 และมีแผนจะขยายมากกว่า 100 สาขาทั่วประเทศ ร้านอาหาร S&P จำนวน 5 สาขา ร้าน Black Canyon จำนวน 4 สาขา เป็นต้น ด้านผู้นำธุรกิจแฟรนไชส์ท้องถิ่นคือกลุ่ม Park Café และ CBM Corporation ก็มีแผนจะขยายแฟรนไชส์อีกหลายแบรนด์เช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีแบรนด์ต่างชาติอื่น ๆ ที่กำลังตามเข้ามาอีกด้วย

ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่มยังมีโอกาสเติบโตอีกมาก โดยเฉพาะร้านอาหารไทยซึ่งเป็นที่นิยมของคนกัมพูชายังมีจำนวนน้อยมาก ปัจจุบันมีร้านอาหารไทยที่กรุงพนมเปญและที่จังหวัดเสียมเรียบรวมกันประมาณ 20 กว่าแห่ง ซึ่งนับว่ามีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับร้านอาหารจีน เกาหลี ญี่ปุ่น และเวียดนามที่มีอยู่ในกัมพูชา ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับผู้ประกอบการไทยที่จะเข้ามาทำธุรกิจด้านนี้ โดยลงทุนเอง 100% หรือร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นหรือการทำธุรกิจในลักษณะแฟรนไชส์

อย่างไรก็ตาม กัมพูชายังต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการให้บริการ เพราะประชาชนกัมพูชายังขาดทักษะด้านนี้ จึงเป็นโอกาสดีที่จะเข้ามาทำธุรกิจให้ความรู้ในลักษณะการฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อให้สามารถหางานที่เหมาะสมต่อไป รวมถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น การจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาหารและการประกอบการร้านอาหาร สินค้าไทยประเภทของขบเคี้ยว อาหารทานเล่นและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพที่สามารถแทรกเข้าไปตามธุรกิจเหล่านี้ได้เช่นกัน

2.5 สถานการณ์ด้านการค้า

ในปี 2560 การค้ากัมพูชาและประเทศคู่ค้าทั่วโลกมีมูลค่าประมาณ 26 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 18 จากปี 2559 ซึ่งมีมูลค่า 22 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐฯ EU จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ แคนาดา ไทย เวียดนาม และมาเลเซีย แยกเป็น

การส่งออก มูลค่าประมาณ 11.98 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 19 จาก 10.07 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2559 โดยสินค้าส่งออกหลักคือ การ์เมนต์ คิดเป็นร้อยละ 70 ของมูลค่าการส่งออกรวม ส่วนสินค้าเกษตรกรรม เช่น ยางพารา ข้าว ผลิตภัณฑ์ปลา ข้าวโพด ถั่วเหลือง ใยสาบและผลิตภัณฑ์ไม้ เป็นต้น ตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป อาเซียน จีน และญี่ปุ่น

การนำเข้า มูลค่าประมาณ 15 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 21 จาก 12.37 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2559 เนื่องจากกัมพูชาไม่สามารถผลิตสินค้าเพื่อรองรับความต้องการได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ จึงต้องนำเข้าจากต่างประเทศโดยเป็นการเพิ่มตามกำลังซื้อของประชาชนที่เพิ่มขึ้น สินค้านำเข้าหลัก เช่น วัตถุดิบสำหรับผลิตการ์เมนต์ น้ำมันเชื้อเพลิงและยานยนต์ เป็นต้น ตลาดนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ไทย เวียดนามและจีน

กัมพูชาได้วางยุทธศาสตร์ที่จะผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้า การแสวงหาตลาดใหม่เพิ่มเติม ได้แก่ ประเทศในภูมิภาคเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน และประเทศในกลุ่มอาเซียน และส่งออกสินค้าให้หลากหลายรายการ

เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจ	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560 (f)	ปี 2561 (f)
GDP (USDbn)	18.2	20.2	21.6	23.1
GDP per capita (USD)	1,216	1,301	1,391	1,487
Real GDP growth (%)	7.0	7.0	6.8	6.9
Inflation (%)	3.0	3.5	2.9	3.2
Export (% of GDP)	46.9	49.8	55.4	N/A
Import (% of GDP)	58.6	61.2	69.4	N/A
Trade Balance (% of GDP)	-11.6	-11.3	-13.8	N/A

ที่มา: Ministry of Economy and Finance 2017, World Bank, ประมาณการโดย สคต.พนมเปญ

นโยบายด้านการค้า

รัฐบาลพยายามลดอุปสรรคทางการค้าทั้งด้านภาษีศุลกากรและอุปสรรคที่มีใช้ภาษีศุลกากร เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูประบบการค้าตามที่ผูกพันไว้กับ WTO

สมเด็จพระเจ้านายบรมราชินีนาถได้แถลงนโยบายและประกาศใช้ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม (จตุโกณ) เพื่อการเจริญเติบโต การจ้างงาน ความเสมอภาคและประสิทธิภาพในกัมพูชา (“Rectangular Strategy” for Growth, Employment, Equity and Efficiency in Cambodia) ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

หลักการภายใต้ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมเป็นวาระแห่งชาติ

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังเผชิญอยู่ และการพัฒนาศักยภาพของกัมพูชา ได้แก่

- (1) การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
- (2) ส่งเสริมการสร้างงาน
- (3) การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของรัฐบาลเพื่อประกันความเท่าเทียมกันและความเป็นธรรมในสังคม
- (4) การเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถของรัฐบาลในการดำเนินโครงการปฏิรูปในทุกสาขา เพื่อลดความยากจนและบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

โครงสร้างของยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม ประกอบด้วย

ยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยมุ่งเน้นการปฏิรูป 4 ประการ ได้แก่

- (1) การต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวง
- (2) การปฏิรูปกฎหมายและการศาล
- (3) การบริหารสาธารณสุข
- (4) การปฏิรูปกองทัพ โดยเฉพาะการลดจำนวนกำลังพล หันไปเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรและอาวุธยุทโธปกรณ์

สร้างเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ

- (1) ความสงบเรียบร้อย เสถียรภาพทางการเมือง และระเบียบทางสังคม
- (2) การสร้างหุ้นส่วนด้านการพัฒนา ซึ่งรวมถึงภาคเอกชน ประเทศผู้บริจาค และประชาชน
- (3) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการคลัง
- (4) การบูรณาการกัมพูชาเข้าสู่ภูมิภาคและโลก

ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ 4 สาขาหลัก

- (1) ด้านการเกษตร
- (2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- (3) การพัฒนาภาคเอกชนและสนับสนุนการสร้างงาน
- (4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสาธารณสุข

2.6 ความสัมพันธ์ด้านการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศ

ด้านการลงทุน ปี 2560 CIB อนุมัติโครงการลงทุนรวม 117 โครงการ คิดเป็นเงินลงทุน 629.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โครงการที่ได้รับการอนุมัติมีจำนวนลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2559 แต่มีมูลค่าเงินลงทุนเพิ่มขึ้น 53.14 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเพิ่มร้อยละ 8.9

การลงทุนที่ได้รับอนุมัติจาก CIB ปี 2556-2560

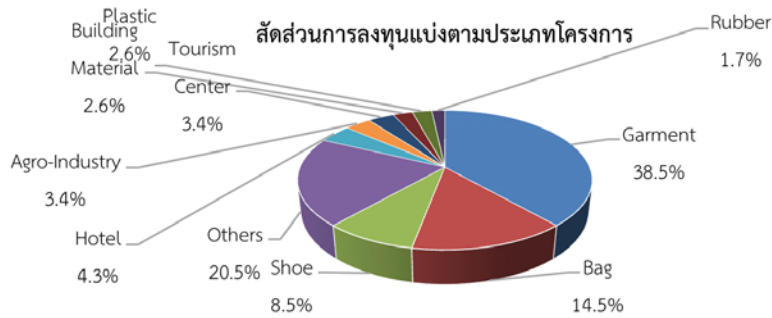
รายการ	หน่วย	2556	2557	2558	2559	2560	2559/ 2560 อัตราการเพิ่ม/ ลด %
มูลค่าเงินลงทุน	ล้านเหรียญสหรัฐฯ	649.8	408.8	698.07	576.56	629.70	เพิ่ม 8.9%
จำนวน	โครงการ	160	148	124	121	117	ลด 3.3%

ที่มา : Cambodia Investment Board

โดยในปี 2560 มีโครงการขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าทุนจดทะเบียนมากกว่า 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จำนวน 5 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการสนามบินนานาชาติจังหวัดเสียมราฐ Angkor International Airport Investment Co., Ltd. โดยกลุ่มทุนจีน ด้วยมูลค่าเงินลงทุน 220 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (2) โครงการโรงแรมและรีสอร์ทขนาด 1,400 ห้อง Golden Sun Sky and Entertainment Co., Ltd. โดยนักลงทุนกัมพูชา มูลค่า 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (3) โรงงานแปรรูปยางพารา Best Royal (K) Co., Ltd. ของนักลงทุนกัมพูชา มูลค่า 39 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (4) โครงการโรงแรม 5 ดาวและศูนย์การค้า Royal Residence Hotels and Resorts Co., Ltd. ของนักลงทุนกัมพูชา มูลค่า 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ (5) โครงการโรงงานผลิตเสื้อผ้า T.F.G. (Cambodia) Garment Co.,Ltd. โดยการลงทุนจากสหราชอาณาจักร มูลค่า 25 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

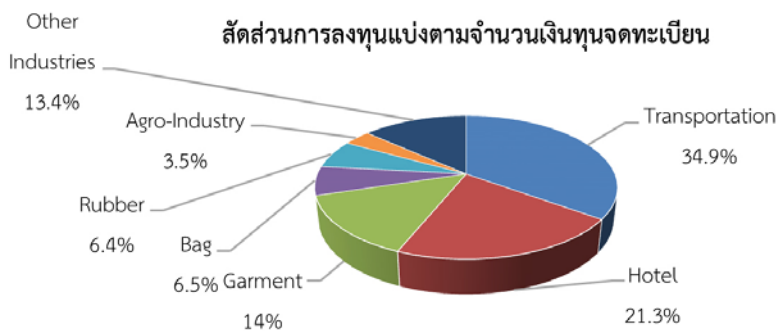
การลงทุนแบ่งตามประเภทโครงการ

จากข้อมูลการลงทุนแบ่งตามประเภทของโครงการ พบว่าในปี 2560 การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเสื้อผ้า สิ่งทอ มีสัดส่วนมากเป็นอันดับ 1 มีจำนวน 45 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 38.5 ของการลงทุนทั้งหมด ตามด้วยโรงงานผลิตกระเป๋ามีจำนวน 17 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 14.5 โรงงานผลิตรองเท้า จำนวน 10 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 8.5 และธุรกิจโรงแรม จำนวน 5 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 4.3 ของการลงทุนทั้งหมด

ที่มา : Cambodia Investment Board

หากจำแนกตามจำนวนเงินลงทุน พบว่าการลงทุนในโครงการก่อสร้างสนามบินนานาชาติใช้เงินลงทุนมากเป็นอันดับ 1 ด้วยเงินลงทุน 220 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.9 จากจำนวนเงินลงทุนทั้งหมด โครงการก่อสร้างโรงแรมเป็นอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 21.3 ด้วยเงินลงทุน 134 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามด้วยการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเสื้อผ้า กระเป๋า และแปรรูปยางพารา คิดเป็นร้อยละ 14, 6.5 และ 6.4 ด้วยเงินลงทุน 88.2, 41 และ 40 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ

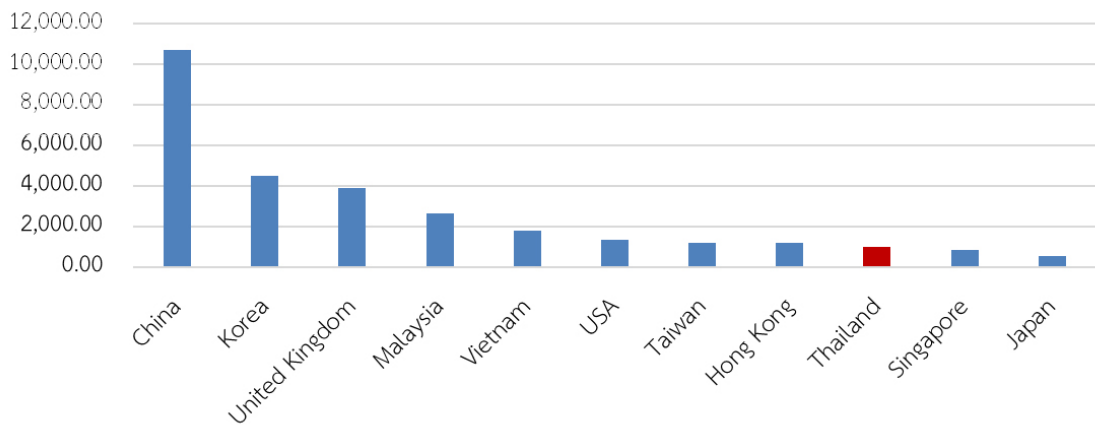
ที่มา : Cambodia Investment Board

การลงทุนแบ่งตามรายประเทศ

ตั้งแต่ปี 2537 ถึง 2560 นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนมากเป็นอันดับ 1 คือ จีน ตามด้วยเกาหลีใต้ และสหราชอาณาจักร โดยไทยเข้ามาลงทุนในกัมพูชาเป็นลำดับที่ 9

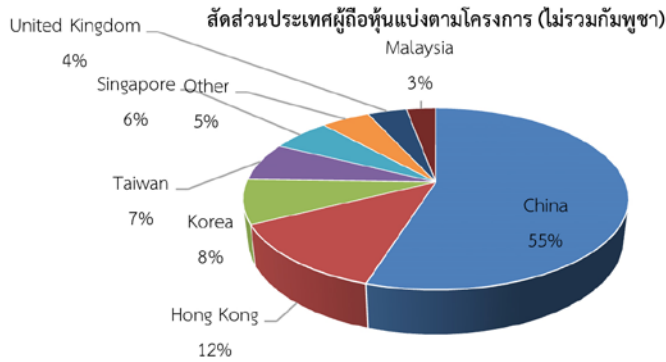
ลำดับที่	ประเทศ	ทุนจดทะเบียน (USD)
1	China	10,734.58
2	Korea	4,488.65
3	United Kingdom	3,898.00
4	Malaysia	2,658.70

ลำดับที่	ประเทศ	ทุนจดทะเบียน (USD)
5	Vietnam	1,761.75
6	USA	1,317.50
7	Taiwan	1,163.24
8	Hong Kong	1,162.69
9	Thailand	967.90
10	Singapore	850.98
11	Japan	548.50

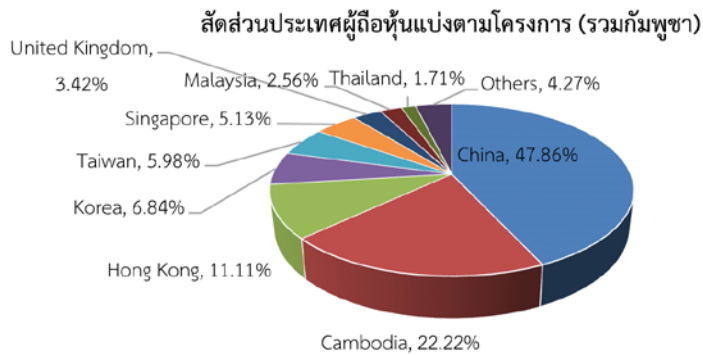
ที่มา : Cambodia Investment Board

ในปี 2560 มีนักลงทุนจากต่างชาติเข้ามาลงทุนในกัมพูชาทั้งหมด จำนวน 13 ประเทศ โดยนักลงทุนจากจีนเข้ามาลงทุนมากเป็นอันดับ 1 มีส่วนถือหุ้นในโครงการได้รับอนุมัติเป็นจำนวน 56 โครงการ จากโครงการทั้งหมด 104 โครงการ (ไม่รวมกัมพูชา) รองลงมาคือฮ่องกง 13 โครงการ เกาหลีใต้ 8 โครงการ ไต้หวัน 7 โครงการ สิงคโปร์ 6 โครงการ สหราชอาณาจักร 4 โครงการ สำหรับประเทศไทยเข้ามาลงทุน เป็นอันดับ 8 มีส่วนถือหุ้นในโครงการได้รับอนุมัติเป็นจำนวน 2 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการห้างค้าปลีกและค้าส่ง Makro (Cambodia) Co., Ltd. มูลค่าเงินลงทุนจดทะเบียน 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นการร่วมทุนระหว่าง Makro ประเทศไทย และกลุ่มบริษัท L.Y.P. ประเทศกัมพูชา ในสัดส่วน 70 ต่อ 30 และ (2) โรงงานแปรรูปผลไม้ Chin Huay (Cambodia) Co., Ltd. มูลค่าทุนจดทะเบียน 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นการลงทุนโดยบริษัท Chin Huay Co., Ltd. หรือ เจริญอุตสาหกรรม จากประเทศไทย มากกว่าร้อยละ 99

ที่มา : Cambodia Investment Board

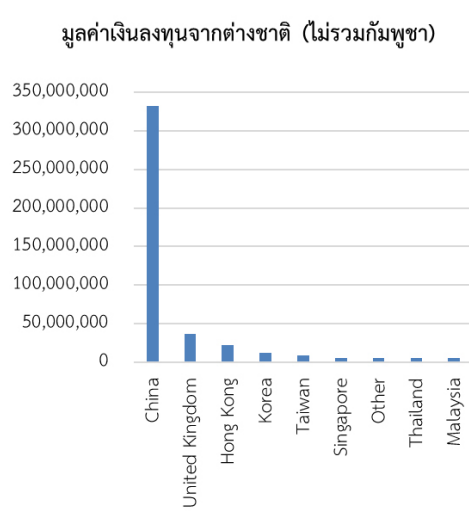
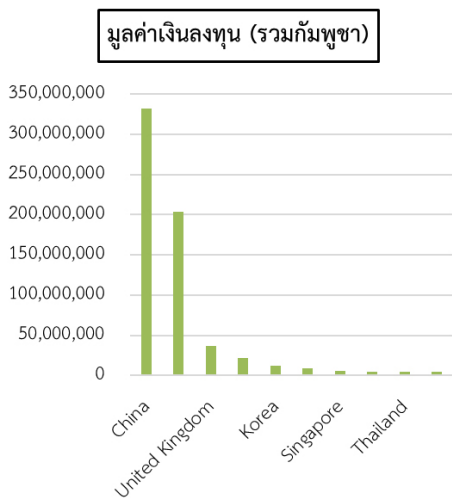
สำหรับในภาพรวมการลงทุนทั้งหมดที่รวมการลงทุนของกัมพูชาเองด้วยนั้น มีทั้งหมด 117 โครงการ เป็นการลงทุนของกัมพูชา 26 โครงการ ซึ่งมีจำนวนโครงการมากเป็นอันดับ 2 รองจากจีน คิดเป็นร้อยละ 22

ที่มา : Cambodia Investment Board

การลงทุนแบ่งตามจำนวนเงินลงทุน

ปี 2560 มีจำนวนเงินลงทุนทั้งหมดรวม 629.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยในจำนวนดังกล่าวเป็นการลงทุนของคนกัมพูชาเอง จำนวน 203.22 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นอันดับ 2 รองจากจีน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2559 การลงทุนของกัมพูชามีเงินลงทุนเพิ่มขึ้น 88.64 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือร้อยละ 77

ที่มา : Cambodia Investment Board

สำหรับการลงทุนจากต่างชาติ (ไม่รวมกัมพูชา) มีมูลค่า 426.47 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลง 35.51 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือลดลงร้อยละ 7.7 เมื่อเทียบกับปี 2559 โดยจีนเป็นประเทศที่ลงทุนมากที่สุด ด้วยเงินลงทุนมูลค่า 332.64 ล้านดอลลาร์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 52.83 ของมูลค่าเงินลงทุนรวม โดยเป็นการลงทุนก่อสร้างสนามบินนานาชาติเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาได้แก่ ฮองกง ลงทุนด้วยมูลค่า 21.69 ล้านดอลลาร์ คิดเป็นร้อยละ 3.44 ในอุตสาหกรรมเสื้อผ้า กระเป๋า และ รองเท้า ตามด้วยเกาหลีใต้ หวัน สิงคโปร์ สหราชอาณาจักร มาเลเซีย สำหรับไทยจัดเป็นอันดับที่ 8 ด้วยมูลค่าการลงทุน 3.39 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในโครงการลงทุนห้างค้าปลีกค้าส่ง และโรงงานแปรรูปผลไม้

สถานะความสัมพันธ์ทางการค้าการลงทุนระหว่างกัมพูชาและต่างประเทศ (รายประเทศ)

จีน

ด้านการค้า จีนเป็นประเทศคู่ค้าที่มีความสำคัญ และเป็นผู้ลงทุนต่างชาติรายใหญ่ที่สุดของกัมพูชา

โดยในปี 2560 กัมพูชาส่งออกไปจีนเพิ่มขึ้นร้อยละ 18 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2559 โดยกัมพูชาส่งออกไปยังตลาดจีนมูลค่า 634 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่ช่วงเดียวกันการนำเข้าจากจีนก็เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จาก 4.33 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2559 เป็น 4.48 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2560

ด้านการให้ความช่วยเหลือ จีนให้ความช่วยเหลือกัมพูชาในการพัฒนาและฟื้นฟูประเทศผ่าน Cambodian Rehabilitation and Development Board (CRDB) จำนวน 58 โครงการ ระหว่างปี 2547- 2558 รวมมูลค่า 3.027 พันล้านเหรียญสหรัฐ

สัมปทานโรงงานไฟฟ้า จีนได้สัมปทานในการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าในประเทศกัมพูชา 13 โครงการ จากทั้งหมด 18 โครงการ โดยเป็นการร่วมทุนกับนักลงทุนกัมพูชา 1 โครงการ ส่วนอีก 12 โครงการเป็นของนักลงทุนจากจีน 100%

สัมปทานพื้นที่ทางการเกษตร ตั้งแต่ปี 2536-2554 รัฐบาลกัมพูชาให้สัมปทานทางการเกษตรแก่ 96 บริษัท ใน 17 จังหวัด รวมพื้นที่ 1,012,902 เฮกตาร์ โดยนักลงทุนจากจีนได้รับสัมปทานทางการเกษตร จำนวน 18 บริษัท ใน 6 จังหวัด รวมพื้นที่ 192,832 เฮกตาร์ (1,205,200 ไร่) ซึ่งส่วนมากเป็นการทำสวนยางพารา และพืชเกษตรอุตสาหกรรม

สัมปทานเขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตเศรษฐกิจพิเศษสีหนุวิลล์ เป็นหนึ่งในโครงการลงทุนขนาดใหญ่จากประเทศจีน โดยนับเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในกัมพูชาคือ 1,113 เฮกตาร์ ซึ่งก่อสร้างด้วยเงินลงทุนกว่า 320 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยเป็นการร่วมทุนระหว่างเอกชนจีนและกัมพูชา เปิดดำเนินการเฟสแรกขนาด 528 เฮกตาร์ ตั้งแต่ปี 2552 มีจุดเด่นคือที่ตั้งซึ่งอยู่ห่างจากท่าเรือน้ำลึกแห่งเดียวของประเทศกัมพูชาเพียง 12 กิโลเมตร

สัมปทานพัฒนาพื้นที่ทางธรรมชาติ กลุ่มบริษัท UNION Development จากประเทศจีน ได้รับสัมปทานในการพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติ Botom Sakor ขนาด 36,000 เฮกตาร์ เป็นระยะเวลา 99 ปี นับตั้งแต่ปี 2551 ภายใต้โครงการ Dara Sakor

ในเดือนมกราคม 2561 นายหลี่ เค่อเฉียง นายกรัฐมนตรีจีน และนายฮุน เซน นายกรัฐมนตรีกัมพูชา ร่วมเป็นสักขีพยานในการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOUs) ระดับทวิภาคี ทั้งในด้านการลงทุนและความช่วยเหลือ รวม 19 ฉบับ เพื่อพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน การเกษตรและการท่องเที่ยว รวมถึงโครงการก่อสร้างท่าอากาศยานแห่งใหม่ในจังหวัดเสียมราฐ และโครงการก่อสร้างทางหลวงสายใหม่เชื่อมระหว่างกรุงพนมเปญกับเมืองตากอากาศสีหนุวิลล์ ขณะที่ยังประมาณของโครงการทั้งหมดจะมาจากกองทุนของกลุ่มบริษัทลงทุนกัมพูชา (Overseas Cambodia Investment Corporation : OCIC) ในต่างประเทศกับธนาคารพัฒนาเงิน (CDB) นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศยังหารือเรื่องการส่งออกน้ำตาลของกัมพูชาไปยังจีน และแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจีนเดินทางเยือนกัมพูชามากขึ้น และในเดือนพฤศจิกายน 2560 รัฐบาลกัมพูชาลงนามบันทึกข้อตกลงความเข้าใจ (MOUs) 2 ฉบับ กับสถาบันการศึกษาของจีน 3 แห่ง เพื่อส่งเสริมการผลิตข้าวเปลือกและข้าวสารเพื่อการส่งออกของกัมพูชา โดยในปี 2560 กัมพูชาส่งออกข้าวไปยังจีนเพิ่มขึ้นร้อยละ 59 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งคิดเป็น 1 ใน 3 ของยอดส่งออกข้าวทั้งหมด และหวังจะเพิ่มยอดส่งออกข้าวไปยังจีนถึงร้อยละ 50 ในปีนี้

เวียดนาม

กัมพูชามีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับเวียดนาม โดยเฉพาะการที่เวียดนามให้ความช่วยเหลือกัมพูชาเพื่อปลดแอกการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ ซึ่งปกครองกัมพูชาระหว่างปี 2518-2522 ด้วยประวัติศาสตร์คู่สู้ที่ยาวนานทำให้กัมพูชาและเวียดนามมีความร่วมมือกันภายใต้สนธิสัญญามิตรประเทศที่มีความสัมพันธ์แบบพิเศษต่อกัน กล่าวคือรัฐบาลกัมพูชาจะส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่เวียดนามในทุก ๆ ด้านเป็นกรณีพิเศษ สินค้าเวียดนามมีส่วนแบ่งตลาดในกัมพูชาเป็นอันดับสองรองจากไทย ในปี 2560 มูลค่าการค้ารวมระหว่างกัมพูชา-เวียดนาม 3.8 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 29.7 จากปี 2559 ซึ่งมีมูลค่าการค้า 3.37 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ แบ่งเป็นการนำเข้าจากเวียดนาม 2.77 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.1 และการส่งออกไปยังเวียดนาม 1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยผู้นำทั้งสองประเทศตกลงที่จะผลักดันมูลค่าการค้ารวมให้มากกว่า 5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยเร็วที่สุด

เมื่อเดือนตุลาคม 2559 กัมพูชาและเวียดนามได้ลงนามในข้อตกลงทางการค้าแบบทวิภาคี เพื่อให้สิทธิพิเศษทางภาษีนำเข้าสินค้าระหว่างกัน โดยกัมพูชาให้สิทธิกับเวียดนาม 29 รายการ ขณะที่เวียดนามให้สิทธิกับกัมพูชา 39 รายการ เพื่อเป็นการส่งเสริมการค้าระหว่าง 2 ประเทศ

สินค้าที่นำเข้า ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง อาหาร เครื่องดื่ม พลาสติก ยาสูบ ขนมหอม เมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย สินค้าใช้ในครัวเรือน ผัก ผลไม้สดและผลิตภัณฑ์

สินค้าที่ส่งออก ได้แก่ วัตถุดิบสำหรับสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ชิ้นส่วนยานยนต์ ไม้ และยางพารา

ปัจจุบันสินค้าเวียดนามได้รับความนิยมมากขึ้นเนื่องจากราคาถูกกว่าสินค้าไทยและจีน ด้านคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ โดยเวียดนามใช้ยุทธศาสตร์โฆษณาสินค้าเน้นว่า “คุณภาพสูง”

ญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นมีเงินลงทุนโดยตรงมายังประเทศกัมพูชามูลค่ากว่า 1.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2560 เพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่า เมื่อเทียบกับปี 2559 ที่มีมูลค่าการลงทุน 822 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขณะที่มูลค่าการค้ารวมมากกว่า 1.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2560 เพิ่มขึ้นจาก 1.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เมื่อปีก่อน โดยกัมพูชาส่งออกไปญี่ปุ่นมูลค่า 1.26 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และเป็นการนำเข้าประมาณ 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ การลงทุนหลัก ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และชิ้นส่วนประกอบรถยนต์

ประเทศกัมพูชาได้กลายเป็นศูนย์กลางการส่งออกของประเทศญี่ปุ่นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายที่ให้ชาวต่างชาติสามารถถือหุ้นในการทำธุรกิจได้ 100% บวกกับค่าแรงที่ต่ำ นักลงทุนญี่ปุ่นจึงหลั่งไหลเข้ามาประเทศนี้มาก ซึ่ง FDI จากญี่ปุ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของกัมพูชา ทั้งนี้บริษัทญี่ปุ่นจำนวนมากกำลังมองหาประเทศที่จะเข้ามาลงทุนต่อจากจีน ไทย และเวียดนาม ซึ่งกัมพูชาอาจเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดที่สามารถตอบสนองนักลงทุนญี่ปุ่นได้

ปัจจุบันนอกจากโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปแล้ว ญี่ปุ่นได้เข้ามาลงทุนสร้างโรงงาน Minebea ผลิตอะไหล่ลูกปืนรถยนต์ Yazaki โรงงานทำสายไฟรถยนต์ และ Sumi โรงงานผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า รวมทั้งโรงงานอื่น ๆ เพื่อผลิตในประเทศ กัมพูชาแล้วส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น ทั้งนี้การลงทุนของญี่ปุ่นสะท้อนให้เห็นถึงความไว้วางใจของนักลงทุนญี่ปุ่นต่อความมีเสถียรภาพทางการเมือง ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำธุรกิจในกัมพูชา

โครงการลงทุนที่สำคัญของญี่ปุ่น มีดังนี้

- (1) นิคมอุตสาหกรรมพนมเปญ มีนักลงทุนญี่ปุ่น 60 กว่าบริษัทเข้ามาตั้งโรงงาน
- (2) นิคมอุตสาหกรรมสีหนุวิลล์ที่ตั้งติดกับท่าเรือน้ำลึกสีหนุวิลล์
- (3) โครงการศูนย์การค้า AEON MALL 1 และ AEON MALL 2
- (4) โรงงานประกอบสายไฟรถยนต์ Yazaki ใน จ.เกาะกง
- (5) โครงการก่อสร้างโรงแรมโตโยโกอินน์ (Toyoko Inn) กรุงพนมเปญ ขนาด 22 ชั้น จำนวน 305 ห้อง

นอกจากนี้ ประเทศญี่ปุ่นโดย JICA ยังได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) กับประเทศกัมพูชา เฉลี่ยปีละ 120-150 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยแบ่งเป็นเงินบริจาคและความร่วมมือในโครงการต่าง ๆ ร้อยละ 70-80 ส่วนอีกร้อยละ 20 เป็นเงินกู้ยืม โดยโครงการพัฒนาสาธารณูปโภคที่ญี่ปุ่นให้ความช่วยเหลือแก่กัมพูชา ได้แก่

- (1) การก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง Neak Loeng บนถนนหมายเลข 1
- (2) การพัฒนาปรับปรุงถนนหมายเลข 1 และหมายเลข 5 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของถนนสายเอเชีย
- (3) การพัฒนาปรับปรุงศักยภาพของท่าเรือสีหนุวิลล์ซึ่งเป็นท่าเรือน้ำลึกแห่งเดียวของกัมพูชา
- (4) การพัฒนาปรับปรุงระบบป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำในกรุงพนมเปญ
- (5) การพัฒนาปรับปรุงระบบจำหน่าย และจัดการน้ำในต่างจังหวัด

การลงทุนจากญี่ปุ่นช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับประเทศกัมพูชาอย่างมาก ขณะที่จีนยังเป็นนักลงทุนอันดับหนึ่งในกัมพูชา ทำให้กัมพูชาต้องรักษาความสัมพันธ์อันดีกับจีน ขณะเดียวกันก็มองหานักลงทุนจากประเทศอื่น ๆ ด้วย เช่น เกาหลีใต้ สหรัฐฯ ยุโรปและออสเตรเลีย อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สำคัญของนักลงทุนจากประเทศตะวันตกคือ ประเทศเหล่านี้มีความเคร่งครัดเข้มงวด และให้ความสำคัญในการทำธุรกิจอย่างโปร่งใส ขณะที่นักลงทุนจากกลุ่มประเทศตะวันออกมีการปรับตัวได้ดีกว่า จะเห็นว่าการลงทุนในกัมพูชาของประเทศตะวันตกส่วนใหญ่จะมีขนาดเล็กกว่ามากเมื่อเทียบกับการลงทุนจากประเทศตะวันออก

เกาหลีใต้

เกาหลีใต้ถือว่ามีบทบาทสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศกัมพูชาเช่นกัน ด้วยความช่วยเหลือแบบให้เปล่า เงินกู้ และการลงทุนในทุก ๆ ด้าน ที่สำคัญคือ ด้านการเงิน สาธารณูปโภค และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในหลากหลายสถานการณ์ และการเดินทางมาท่องเที่ยวของชาวเกาหลีใต้

สินค้าที่เกาหลีใต้ส่งออกมากัมพูชา ได้แก่ ผ้าผืน ด้าย ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป อะไหล่และเครื่องยนต์สำหรับรถยนต์ ส่วนสินค้าที่เกาหลีใต้นำเข้าจากกัมพูชา ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป โลหะที่ไม่ใช่เหล็ก ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

สิงคโปร์

ประกาศยกเว้นภาษีนำเข้าและเปิดรับการนำเข้าสินค้าเกษตรจากทุกประเทศ (ยกเว้นยาสูบและแอลกอฮอล์) เนื่องจากขาดแคลนผลิตผลทางการเกษตร ทำให้ต้องนำเข้านับล้านตันในแต่ละปี นอกจากนี้ สิงคโปร์ยังเป็นประเทศแรกที่บรรลุข้อตกลงอนุสัญญาภาษีซ้อนกับประเทศกัมพูชา โดยมีผลบังคับใช้ในปี 2561 พร้อมกับประเทศไทย

สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา

สหภาพยุโรป ถือว่าเป็นตลาดที่สำคัญของกัมพูชา โดยเป็นตลาดส่งออกอันดับ 1 ของกัมพูชา เพราะยกเว้นการเก็บภาษีนำเข้าสินค้าทุกชนิด ทั้งเครื่องนุ่งห่มและสินค้าเกษตรจากกัมพูชา ตั้งแต่ปี 2544 (Everything but Arms) กัมพูชาจึงมุ่งมั่นที่จะส่งออกไปตลาดนี้ให้ได้ เพราะได้เปรียบประเทศผู้ส่งออกรายอื่นเรื่องภาษีนำเข้า โดยในปี 2560 สหภาพยุโรปมีมูลค่าการนำเข้าสินค้าจากกัมพูชาสูงถึง 4 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งส่วนมากเป็นสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป รวมถึงสินค้าเกษตร ขณะที่สหรัฐฯ ยังคงเป็นตลาดส่งออกสำคัญของกัมพูชารองจากสหภาพยุโรป โดยในปี 2560 การค้าระหว่างกัมพูชาและสหรัฐฯ มีมูลค่ารวม 3.46 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 เมื่อเทียบกับปี 2559 แบ่งเป็นการส่งออก 3.06 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.8 และการนำเข้าประมาณ 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 11 ทั้งนี้ในช่วงเดือนกรกฎาคม ปี 2559 สหรัฐฯ เพิ่งมีการแก้ไขระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) ในสินค้าประเภทกระเป่า ให้ได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากร ทำให้สินค้าที่ผลิตในกัมพูชา เช่น กระเป่าเดินทาง กระเป่าเป้สะพายหลัง กระเป่าถือ และกระเป๋าสะตางค์ มียอดส่งออกไปยังสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นถึง 2 เท่า อย่างไรก็ตาม สินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม รวมถึงสินค้าเฟอร์นิเจอร์ไม้บางชนิด เครื่องนุ่งห่ม อาทิ เสื้อแจ็กเก็ต สามารถส่งไปสหรัฐอเมริกาภายใต้เงื่อนไขยกเว้นภาษีนำเข้าเช่นเดิม

ไทย

สินค้าไทยยังคงเป็นที่นิยมและไว้วางใจจากชาวกัมพูชา โดยการค้าระหว่างกัมพูชา-ไทยในปี 2560 มีมูลค่าการค้ารวม 6,164.87 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 9.90 เมื่อเทียบกับปีก่อน แยกเป็นกัมพูชานำเข้าจากประเทศไทยมูลค่า 5,269.98 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.80 และสินค้าที่กัมพูชาส่งออกไปประเทศไทยมูลค่า 894.88 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 4.56 โดยกัมพูชาขาดดุลการค้า 4,375.10 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

สินค้าที่กัมพูชานำเข้าจากไทย ที่สำคัญได้แก่ สินค้าอุปโภค/ บริโภค รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถจักรยานยนต์ เครื่องจักรกล และปูนซีเมนต์ สินค้าที่กัมพูชาส่งออกไปประเทศไทย ที่สำคัญได้แก่ สินค้าเกษตร ลวดและสายเคเบิล อะลูมิเนียม และผลิตภัณฑ์ โดยเป็นการค้าผ่านด่านอรัญประเทศกว่าร้อยละ 50 ของการค้าชายแดนรวม

มูลค่า : ล้าน USD

กัมพูชา-ไทย	2559	2560	% เปลี่ยนแปลง
มูลค่าการค้า	5,595.54	6,164.87	9.90
การส่งออก	936.43	894.88	-4.56
การนำเข้า	4,659.12	5,269.98	12.80
ดุลการค้า	3,722.69	4,375.10	-17.5

ที่มาข้อมูล: The newmenucom, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

การลงทุนขนาดใหญ่ของไทยในกัมพูชา

กลุ่มบริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด หรือ CP ลงทุนสร้างโรงงานผลิตอาหารสัตว์ในจังหวัดกัมปงสะปือ โรงเลี้ยงไก่เนื้อ ไก่ไข่ สุกร และผลิตลูกไก่ ลูกสุกร โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไก่และสุกร นำเข้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารยี่ห้อ ซี พี จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด ซี พี ไฮโล รับซื้อผลิตผลการเกษตรในจังหวัดโพลิน สร้างโรงสีข้าวเพื่อส่งออก และล่าสุด MAKRO ห้างค้าปลีกค้าส่งขนาดใหญ่ได้เปิดดำเนินการสาขาแรกในเดือนธันวาคม ปี 2560 ที่ผ่านมา

กลุ่มบริษัท TCC Group และ BJC Group โดยนายเจริญ สิริวัฒนภักดี ลงทุนสร้างโรงแรมในจังหวัดเสียมเรียบในนาม Le Meridien Angkor สร้างโรงงานไฟฟ้าพลังถ่านหินขนาด 10 เมกกะวัตต์ในนามบริษัท สุวรรณภูมิอินเวสเมนต์ (Suvannaphum Investment) ในจังหวัดกันดาล สวนปาล์มน้ำมันพื้นที่ 26,000 เฮกตาร์ และโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์ม ในจังหวัดเกาะกง ในนามบริษัท Cambodian palm oil industry จำกัด บริษัท Cambodian palm oil valley จำกัด และบริษัท Cambodian oil palm green park จำกัด ท่าเรือ ออกญา มง ในจังหวัดเกาะกง ในนามบริษัท Okhna Mong Port จำกัด นำเข้าและจำหน่ายสินค้าในเครือของบริษัท เบอร์ลี่ยุคเกอร์ ในนามบริษัท Burli Jucker (Cambodia) Division นอกจากนี้ยังอยู่ในระหว่างเตรียมการลงทุนสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ สร้างโรงงานกระดาษ และห้างสรรพสินค้า Big C

กลุ่มบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (SCG Group) ลงทุนสร้างโรงงานผลิตปูนซีเมนต์ ยี่ห้อ K Cement ในจังหวัดกัมปอต กำล้างการผลิตปีละ 2 ล้านตัน จำหน่ายปูนซีเมนต์ และผลิตภัณฑ์ของบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (Siam Cement) จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของบริษัทในเครือ เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร คูโบต้า กระดาษ ยางรถยนต์ (Siam Tyre) บริษัท CPAC Monier จำกัด ผลิตกระเบื้องมุงหลังคา/ ผลิตอิฐบล็อก บริษัท CPAC Concrete จำกัด โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ผสมเสร็จ CPAC บริษัท SCG Logistics จำกัด ธุรกิจขนส่งบริษัท SCG Trading นำเข้าและจัดจำหน่ายวัสดุก่อสร้างและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

บริษัท ไทยนครพัฒนา จำกัด โดยนายสุภชัย วีระภุชงค์ ลงทุนสร้างโรงแรมและสนามกอล์ฟในจังหวัดเสียมเรียบ ในนาม Sofitel Angkor Phokeethra Golf & Spa Resort และในกรุงพนมเปญ ในนาม Sofitel Phnom Penh Phokeethra โรงงานผลิตน้ำดื่มยี่ห้อ Lyyon นำเข้าและจำหน่ายยารักษาโรค ยี่ห้อ ทิฟพี ชาร์ว และน้ำเกลือของโรงงานไทยนครพัฒนา บริหารสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 กัมพูชา และล่าสุดได้ร่วมทุนกับบริษัท ศรีนานาพร มาร์เก็ตติ้ง จำกัด สร้างโรงงานผลิตขนม เวเฟอร์ บิสกิต ขาไก่ และเยลลี่ เพื่อจำหน่ายในกัมพูชาอีกด้วย

บริษัท Betagro ลงทุนฟาร์มสุกร โรงงานอาหารสัตว์ นำเข้าและเปิดร้านจำหน่ายอาหารแปรรูปจากเนื้อสัตว์

ปตท. จำกัด มหาชน นำเข้าจำหน่ายน้ำมันให้กับสนามบินในกัมพูชา เปิดสถานีให้บริการน้ำมันรายย่อย 50 สถานี และธุรกิจขายปลีก เช่น Café Amazon 70 สาขา และ Jiffy Shop ประมาณ 20 สาขา

บริษัท TK Garment จำกัด โดยนายทวีกิจ จตุรเจริญคุณ ลงทุนสร้างโรงแรมในจังหวัดเสียมเรียบในนาม Tara Angkor Hotel ร้านอาหาร Tonle Mekong, Tonle Sap และ Tonle Chatoumouk ในจังหวัดเสียมเรียบ ร้านอาหาร Tonle Bassac (2 สาขา) ร้านอาหาร โออิชิ เทป็นยากิ ในกรุงพนมเปญ นิคมอุตสาหกรรม ศรีโสภณ ในจังหวัดบันเตียเมียนเจย โรงงาน ตัดเย็บเสื้อผ้า TK Garment ในนิคมอุตสาหกรรมศรีโสภณ เพื่อส่งกลับไทยและส่งออกต่างประเทศ บริษัททัวร์ Angkor TK

บริษัท Crystal Investment จำกัด โดยบริษัท Asia Golden Rice จำกัด ลงทุนร่วมกับกลุ่มทุนในกัมพูชา สร้างนิคมอุตสาหกรรม ทำเรือ โรงสีข้าวและแปรรูปข้าวครบวงจร โรงงานผลิตแป้งข้าวเจ้า Bokor Rice Product ในจังหวัดกัมปอต

บริษัท KCS จำกัด โดยนายสมมาตร สติดยเสถียร และนางสาวสายเพชร สติดยเสถียร ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 กัมพูชา และวิทยุ

กลุ่มบริษัท Samart Corporation และบริษัท วิไลลักษณ์กรุ๊ป จำกัด โดยนายวิชัย วิไลลักษณ์ ลงทุนในบริษัท Cambodia Air Traffic Service จำกัด ซึ่งได้รับสัมปทานวิทยุการบิน Cambodia Air Traffic Service ในกรุงพนมเปญ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอังกอร์ (Angkor Museum) ในจังหวัดเสียมเรียบ บริษัท One to One Contact Center

นายแพทย์ประเสริฐ ปราสาททองโอสถ ลงทุนในธุรกิจสายการบิน Bangkok Airways โดย บริษัท บางกอกแอร์เวย์ จำกัด บินตรงกรุงเทพฯ-พนมเปญ และกรุงเทพฯ-เสียมเรียบ บมจ. กรุงเทพดุสิตเวชการลงทุน ธุรกิจโรงพยาบาลในเครือโรงพยาบาลกรุงเทพ ในจังหวัดเสียมเรียบชื่อ Royal Angkor International Hospital และในกรุงพนมเปญชื่อ Royal Phnom Penh Hospital

บริการด้านการเงินและการธนาคาร ประกอบด้วยธนาคารไทยจำนวน 4 ธนาคาร คือ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกัมพูชาพาณิชย์ (บริษัทลูกของธนาคารไทยพาณิชย์) ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกสิกรไทย ธุรกิจประกัน 3 บริษัท ได้แก่ สุวรรณภูมิประกันชีวิต (เมืองไทยประกันชีวิตถือหุ้น 60%) กรุงเทพประกันชีวิต เอเชียประกันภัย (กรุงเทพประกันภัยถือหุ้น 40%) สถาบันไมโครไฟแนนซ์ HKL (ธนาคารกรุงศรีอยุธยาถือหุ้น 100%) ผู้ให้บริการสินเชื่อ ชั่วสเคยไฟแนนซ์ (รัฐิกร ลิสซิ่ง)

สายการบินอื่น ๆ นอกเหนือจากบางกอกแอร์เวย์แล้ว ยังมีสายการบินอื่น ๆ ของไทยที่เปิดให้บริการระหว่างประเทศ ในกัมพูชา ได้แก่ การบินไทย ไทยสมายล์ และไทยแอร์เอเชีย

กลุ่มบริษัท สหพัฒน์ ดำเนินการนำเข้าและจำหน่ายสินค้า เสื้อผ้า และเครื่องสำอาง

ธุรกิจบริการ สถานเสริมความงาม สปา และเครื่องสำอาง เช่น AMED, Maccalin, Pan Clinic, Mistine, Vita Longa, Dr. Rich Beauty Clinic และ Oriental Princess

ร้านอาหาร และร้านกาแฟชั้นนำ ได้แก่ S&P, Black Canyon, Doi Chang Coffee, True Coffee, Coffee Today, Café Cha Payom และ Inthanin Coffee

ธุรกิจบริการด้านการบริหารจัดการ การขนส่งและคลังสินค้า ได้แก่ JWD Asia Logistic, Intra Co, Logistic One, Amazing Logistics, CCTLT, CTI และ Lion Integrated

ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับก่อสร้าง ได้แก่ บริษัทรับเหมาก่อสร้าง Italian-Thai Development, The Seaboard Cambodian Development Construction, CTEC, Chip Mong-Ritta (กลุ่มยุทธาร่วมทุนกับกัมพูชา), Mong Khun Group, บริษัทรับเหมาก่อสร้างคลังน้ำมันและงานปิโตรเคมี MBA Engineering, โรงงานปูนซีเมนต์ Chip Mong Insee (ร่วมทุนกับปูนซีเมนต์นครหลวง)

โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งทอ กระเป๋า และรองเท้า เช่น Nice Apparel, SP Brother, Hi-Tech และ Lim Line

โรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น โรงงานผลิตและขึ้นรูปพลาสติก Modern Plastic and Packaging, โรงงานผลิตไม้แขวนเสื้อ TK Chen Fu, โรงงานผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ Hana Group, SVI Group และโรงงานผลิตสีทาบ้านและอาคาร TOA

โรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็ก เช่น โรงแรมจูเลียน่า โรงแรมริเจนท์พาร์ค โรงแรม Billabong Hostel ที่พนมเปญ โรงแรม Lub-D Hostel ที่เสียมเรียบ เป็นต้น

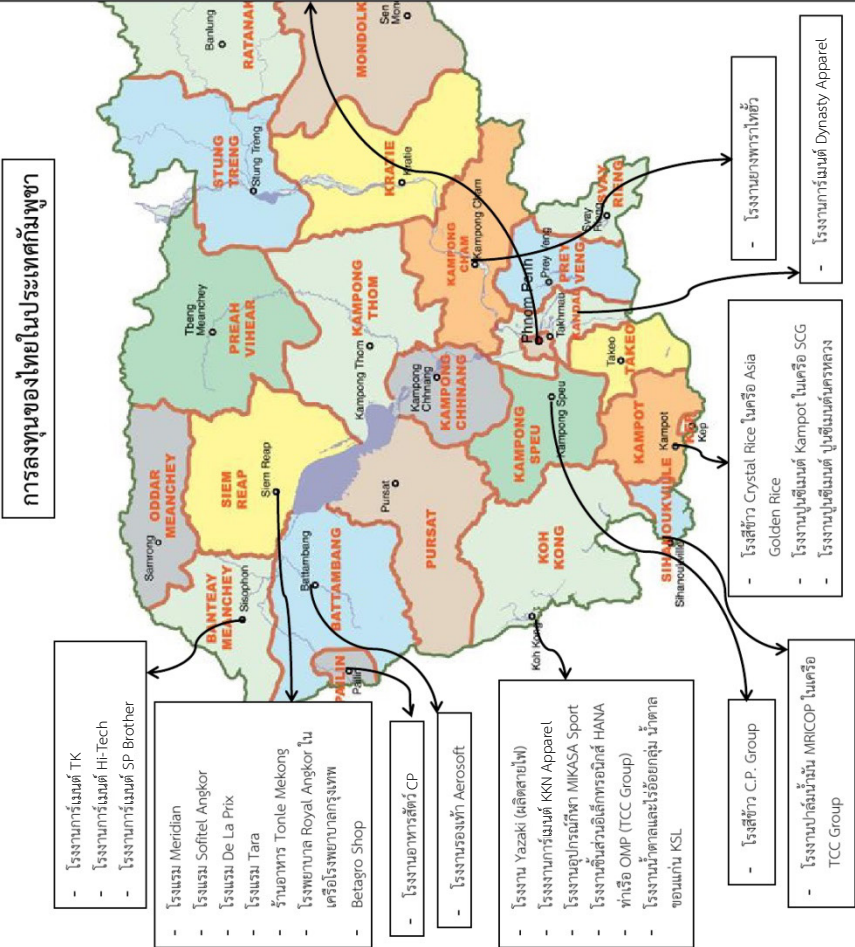

วัสดุก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ ออกแบบตกแต่ง เช่น ศูนย์จำหน่ายวัสดุสร้างบ้าน Global House, ร้านจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ Index Furniture, SB Furniture, Studio 18, Furnia เป็นต้น

ธุรกิจสื่อบันเทิง และสถานที่ให้บริการสนทนาการ เช่น ผู้ให้บริการดาวเทียมและเคเบิลทีวี DTV Cambodia, Quality TV Shopping โรงภาพยนตร์ Major Cineplex และลานโบว์ลิ่ง Blu-O

- กลุ่มบริษัท C.P.
- กลุ่มบริษัท ปตท.
- กลุ่มบริษัท SCG
- กลุ่มบริษัท Betagro,
- โรงงานการันเมต Lim Line, Master Piece, Trax Apparel, U.D.S.
- โรงแรม Sofitel Phoketha, Juliana, La Paranda, Regent Park
- ร้านอาหาร Tonic Bassac, Hua Nam, S&P, Black Canyon, Tum Mour, Fuji Restaurant, โรงเบียร์ตะวันออก
- โรงพยาบาล Royal Phnom Penh ในเครือโรงพยาบาลกรุงเทพ
- คลินิกความงามดุสิต, AMED, Makalin, Pan, เครื่องสำอาง Mstine
- ธนาคารกสิชาพาณิชย์ (ไทยพาณิชย์)
- ธนาคารกรุงไทย
- ธนาคารกรุงเก่า
- ธนาคารกรุงไทย
- Suoedey Finance (ผู้ถือ: สีตัง)
- HATTHA KAKSEKAR LIMITED (Micro Finance) โดยธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
- SOVANNAPHUM LIFE ASSURANCE P.L. โดยเมืองไทยประกันภัยชีวิต จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร
- กรุงเทพประกันภัยชีวิต
- โรงงานไฟฟ้า และท่าเรือ สุวรรณภูมิแอมเนต (TCC Group)
- วิทยุการบิน Cambodia Air Traffic Service
- Service ในเครือ Smart
- สถานีโทรทัศน์ ช่อง 5 กับชุดา โดยกลุ่มไทยนคร
- พันธมิตรและกันตนา
- สถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 กับชุดา โดยบริษัท KCS
- JWD Logistic
- Cambodian DTV Network Limited

3

ตลาดและการลงทุน ที่น่าสนใจ

กัมพูชาอยู่ในช่วงเร่งรัดพัฒนาประเทศ ทำให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็วเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปีในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา และคาดว่าจะขยายตัวอย่างน้อยร้อยละ 7 ในอีก 5 ปี นับจากปี 2561 ซึ่งก่อให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของชาวกัมพูชาที่มีความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น

ขณะที่การลงทุนจากต่างประเทศที่หลั่งไหลเข้าสู่กัมพูชาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้กัมพูชาเป็นฐานการผลิตและส่งออกของอุตสาหกรรมสำคัญ โดยเฉพาะสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นล้วนส่งผลให้ความต้องการบริโภคสินค้าของชาวกัมพูชามีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเริ่มมีความต้องการสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น อัญมณีและเครื่องประดับ โทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นมาก นอกเหนือจากความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น ผู้ประกอบการไทยจึงควรติดตามแนวโน้มตลาดกัมพูชาอย่างใกล้ชิดเพื่อแสวงหาโอกาสในการขยายตลาดสินค้าไปกัมพูชาเพิ่มขึ้น

3.1 สินค้าและบริการที่คาดว่าจะได้รับความนิยมมากขึ้น ตามแนวโน้มความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปในกัมพูชา

เครื่องจักรกลการเกษตร

การย้ายฐานการผลิตของธุรกิจเกษตรและเกษตรแปรรูปเข้ามาในกัมพูชาอย่างต่อเนื่อง ตามนโยบายรัฐบาลกัมพูชาที่สนับสนุนการลงทุนในธุรกิจดังกล่าว ขณะที่กัมพูชาเริ่มประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตรกรรม เนื่องจากแรงงานหนุ่มสาวรุ่นใหม่จำนวนมากนิยมเข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เพราะรายได้ดีและงานเบากว่าภาคเกษตรกรรม ความต้องการเครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตรเพื่อใช้ทดแทนแรงงานจึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อาทิ รถไถนาเดินตาม รถเกี่ยวข้าว เครื่องสีข้าวขนาดเล็ก เครื่องสูบน้ำ และเครื่องพ่นยาฆ่าแมลง

วัสดุก่อสร้าง เพอร์นิเจอร์ ของตกแต่งบ้านและเคหะสิ่งทอ

การดำเนินมาตรการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลและการลงทุนจากต่างประเทศ ส่งผลให้ความเป็นเมืองขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนกระตุ้นการลงทุนจำนวนมากในโครงการก่อสร้างและการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ อีกทั้งรัฐบาลยังเร่งลงทุนในโครงการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานทั้งโครงข่ายถนน ท่าเรือ และสนามบิน ทำให้มีความต้องการวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้าง อาทิ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์ แรยิปซัม สายไฟและสายเคเบิลเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ โครงการก่อสร้างและธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นจำนวนมาก ทั้งอาคารสำนักงานและอาคารพาณิชย์ ศูนย์การค้า คอนโดมิเนียม และโรงแรม โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครกระตุ้นความต้องการเพอร์นิเจอร์ของตกแต่งบ้าน และเคหะสิ่งทอ เพื่อตกแต่งอาคารสถานที่ที่ก่อสร้างขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก สินค้านี้จึงมีความต้องการเพิ่มขึ้นตามภาคอสังหาริมทรัพย์ที่ขยายตัวอย่างร้อนแรง

จึงเป็นโอกาสดีของสินค้าไทยมีการออกแบบที่ทันสมัย อีกทั้งชาวกัมพูชามีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าไทย โดยเฉพาะในด้านคุณภาพเมื่อเทียบกับสินค้าประเภทเดียวกันจากประเทศคู่แข่งอย่างจีนและเวียดนาม

บริการด้านการบริหารจัดการการขนส่ง และห้องเย็น

การขยายการลงทุนและความต้องการที่เพิ่มขึ้นของภาคธุรกิจผู้บริโภค ส่งผลให้มีปริมาณการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่เพิ่มขึ้นทุกปี ขณะที่ผู้ให้บริการขนส่ง และให้บริการคลังสินค้าห้องเย็น ที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการด้านการขนส่งรวมถึง Supply Chain มีการจดทะเบียนอย่างถูกต้อง ซึ่งสามารถให้การรับประกันระยะเวลาในการขนส่งสินค้า รวมถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับสินค้าได้ ยังมีผู้น้อยและส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทชั้นนำจากต่างชาติ อาทิ ยุโรป อเมริกา สิงคโปร์ มีค่าบริการอยู่ในระดับที่สูงมาก

จึงเป็นโอกาสสำหรับผู้ให้บริการขนส่งจากประเทศไทย ที่มีความเชี่ยวชาญและมีต้นทุนการบริหารจัดการที่ไม่สูงมากนัก ในการเข้ามาให้บริการขนส่งสินค้าทั่วไปที่ได้มาตรฐานและมีค่าบริการอยู่ในระดับกลาง เพื่อเป็นทางเลือกให้กับบริษัทระดับเล็กถึงระดับกลาง รวมถึงเป็นโอกาสของสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบบบริหารจัดการการขนส่ง ระบบ GPS และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เพิ่มประสิทธิภาพของรถในการขนส่ง

บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ปัจจุบันโทรศัพท์เคลื่อนที่กลายเป็นสิ่งที่คนกัมพูชาส่วนใหญ่ขาดไม่ได้ จากผลสำรวจทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของกัมพูชาในปี 2558 (Cambodia Socio-Economic Survey 2015) พบว่าร้อยละ 77 ของประชากรทั่วประเทศมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้ ในขณะที่การเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตก็เป็นเรื่องที่สะดวกสบายอย่างมาก ในกัมพูชามีบริการฟรี wifi สามารถหาได้แทบทุกสถานที่ ทั้งร้านอาหาร ร้านกาแฟ สถานบันเทิง สำนักงาน สถาบันการศึกษา ห้างสรรพสินค้า สถานที่ราชการหรือบางครั้งแม้แต่บนรถโดยสาร นอกจากนี้ ประชาชนกัมพูชายังสามารถเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตไร้สายผ่านเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้ครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศในกัมพูชา โดยประชากรกัมพูชามีอัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากกว่าร้อยละ 45 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

บริการด้านการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ

สถิติในปี 2560 ระบุว่าในกัมพูชามีจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในระดับประถมศึกษามากที่สุดเมื่อเทียบกับระดับอื่น ๆ โดยมีจำนวนประมาณ 2.1 ล้านคน รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนนักเรียนประมาณ 6 แสนคน ทั้งนี้ระบบการศึกษาของประเทศกัมพูชากำหนดให้นักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนแค่ครึ่งวันเช้า หรือครึ่งวันบ่าย ส่งผลให้นักเรียนมีเวลาเหลือสำหรับเลือกเรียนวิชาเพิ่มเติม หรือความสามารถพิเศษ ทั้งด้านวิชาการและด้านศิลปะ จึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับผู้ประกอบการในธุรกิจดังกล่าวที่จะเข้ามาเปิดให้บริการ

นอกจากนี้ เยาวชนส่วนใหญ่จะต้องออกจากโรงเรียนเพื่อมาทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว เมื่อเรียนจบระดับประถมศึกษาตอนปลายหรือมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งส่วนมากเยาวชนเหล่านี้จะเข้าสู่ตลาดแรงงานที่ไม่มีทักษะ เช่น โรงงานสิ่งทอหรือแรงงานก่อสร้าง และแรงงานในภาคการเกษตร ดังนั้นจึงเป็นโอกาสดีสำหรับสถาบันอาชีวศึกษาหรือสถาบันสอนอาชีพในด้านต่าง ๆ ซึ่งใช้เวลาเรียนน้อยกว่าการเรียนในภาคสามัญ และทำให้สามารถมีอาชีพหรือมีรายได้ที่สูงขึ้น

ในอีกด้านหนึ่ง ประชากรวัยหนุ่มสาวจำนวนมากที่มีอายุระหว่าง 25-30 ปี ได้เข้ามารับช่วงบริหารธุรกิจต่อจากรุ่นพ่อแม่ รวมถึงประกอบธุรกิจและเป็นเจ้าของธุรกิจเอง สังเกตได้จากธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ รวมถึงกลุ่มสมาคมทางธุรกิจของผู้ประกอบการ

รุ่นใหม่ ที่มีนักธุรกิจอายุน้อยเป็นจำนวนเพิ่มขึ้นในทุกปี ประชากรในกลุ่มนี้ส่วนมากได้รับการศึกษาที่ดี หลายคนจบการศึกษาจากต่างประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ ฝรั่งเศส รวมถึงประเทศไทย ทำให้มีความรู้ ความสามารถ และมุมมองทางธุรกิจที่ก้าวหน้าและทันสมัย อย่างไรก็ตาม ด้วยความที่อายุน้อย จึงทำให้ยังขาดทักษะและประสบการณ์ทางด้านการบริหารหลาย ๆ ด้าน เช่น ทักษะในการบริหารองค์กร การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การเป็นผู้นำองค์กร รวมถึงความรู้ทางด้านเทคโนโลยี ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับธุรกิจบริการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการอบรมทักษะเหล่านี้ให้กับผู้บริหารและเจ้าของธุรกิจรุ่นใหม่

3.2 สินค้าที่มีความต้องการเพิ่มขึ้นตามฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชาวกัมพูชา

รถยนต์ใหม่และสินค้าฟุ่มเฟือยอื่น ๆ

เศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วส่งผลให้มีกลุ่มชาวกัมพูชามีฐานะดีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มนักธุรกิจที่ดินและธุรกิจวัสดุก่อสร้าง รวมทั้งกลุ่มเศรษฐีใหม่ที่ร่ำรวยขึ้นจากการขายที่ดินให้กับโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่กำลังขยายตัวอย่างร้อนแรง

ชาวกัมพูชาที่มีฐานะดีขึ้นมักนิยมซื้อรถยนต์ใหม่แทนรถยนต์มือสองที่ชาวกัมพูชานิยมใช้โดยทั่วไป โดยเฉพาะรถยนต์ยี่ห้อหรู ราคาแพง ส่งผลให้ปัจจุบันค่ายรถยนต์อย่าง Audi, Porsche และ BMW เปิดโชว์รูมรถยนต์และให้บริการหลังการขายในกรุงพนมเปญ แม้กระทั่งโชว์รูมรถยี่ห้อโรลล์-รอยซ์ ก็เปิดให้บริการในพนมเปญเช่นกัน

ชาวกัมพูชาในกลุ่มดังกล่าวยังนิยมซื้อโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ สวมใส่อัญมณีและเครื่องประดับที่มีดีไซน์ทันสมัยและหรูหรา รวมทั้งเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ดูดีมีรสนิยมและนำแฟชั่นเพื่อบ่งบอกถึงฐานะ

นอกจากนี้ ยังนิยมซื้อสินค้าที่ระบุว่าเพิ่งมาใหม่ล่าสุด (New Arrival) จึงมักชอบเดินศูนย์การค้าขนาดใหญ่เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ของสินค้า ทำให้ศูนย์การค้าเป็นช่องทางจัดจำหน่ายที่สำคัญในการเจาะตลาดผู้บริโภคกลุ่มนี้

เครื่องใช้ไฟฟ้า

ชาวกัมพูชาที่มีฐานะดีมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้บริโภคกลุ่มนี้ต้องการยกระดับมาตรฐานการดำเนินชีวิตให้สะดวกสบายมากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการเครื่องใช้ไฟฟ้ามีแนวโน้มเติบโตแบบก้าวกระโดด ได้แก่ เครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์รุ่นใหม่ เตารีดไมโครเวฟ เครื่องซักผ้า และตู้เย็น ขณะที่ไทยเป็นฐานการผลิตและส่งออกสินค้าเหล่านี้ของผู้ผลิตรายสำคัญของโลก จึงเป็นโอกาสในการขยายตลาดสินค้าดังกล่าวของไทยในกัมพูชา

ผลิตภัณฑ์เสริมความงาม

ชาวกัมพูชากว่าร้อยละ 50 ของประชากรทั้งประเทศ หรือราว 7.5 ล้านคน เป็นประชากรวัยหนุ่มสาวที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ซึ่งเป็นวัยที่รักสวยรักงาม เริ่มสร้างฐานะและมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งได้รับอิทธิพลจากสื่อของไทยค่อนข้างมาก ทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบการใช้สินค้าไทย

นอกจากนี้ ยังเริ่มหันมาดูแลสุขภาพและเสริมความงามมากขึ้น ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์เสริมความงาม ได้แก่ แป้งแต่งหน้า รองพื้น ลิปสติก และเครื่องสำอางต่าง ๆ รวมทั้งผลิตภัณฑ์รักษาผิว โดยเฉพาะครีมบำรุงผิว เป็นสินค้าที่มีแนวโน้มเติบโตสูง โดยชาวกัมพูชานิยมบริโภคสินค้าที่ใช่แล้วเห็นผลเร็วหรือเห็นผลทันที เนื่องจากมีค่านิยม “ยิ่งขาว ยิ่งสวย” ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่มีสารกันแดด สารที่ช่วยทำให้ผิวขาวขึ้นเป็นกระแสที่กำลังได้รับความนิยมอย่างมาก

เป็นที่น่าสังเกตว่าสินค้าที่จำหน่ายในกัมพูชาควรมีลักษณะเช่นเดียวกับที่จำหน่ายในไทย ทั้งขนาด สี กลิ่น น้ำหนัก และลักษณะบรรจุภัณฑ์ เพื่ออำนวยความสะดวก เนื่องจากชาวกัมพูชาได้รับอิทธิพลค่อนข้างมากจากสื่อโทรทัศน์ของไทย

ทั้งนี้การทำการค้าในกัมพูชา ผู้ส่งออกควรเลือกช่องทางการค้าผ่านตัวแทนจำหน่ายหรือผู้นำเข้าสินค้าประเภทนั้น ๆ เพื่อลดต้นทุนและลดความเสี่ยงในการทำตลาดเองในระยะเริ่มแรก

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง

การก่อสร้างเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของกัมพูชา ในปี 2560 มีเงินลงทุนก่อสร้างรวมมูลค่า 6.42 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ใน 3,052 โครงการ เพิ่มขึ้นจาก 5.25 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ใน 2,405 โครงการ ในปี 2559 ซึ่งสร้างงานให้กับคนกัมพูชามากกว่า 200,000 ตำแหน่ง โดยต่างชาติที่เข้ามาลงทุนด้านการก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์เป็นจำนวนมาก ได้แก่ ประเทศจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ฮองกง และสิงคโปร์ กัมพูชานำเข้าวัสดุก่อสร้างเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยแหล่งนำเข้า ได้แก่ จีน ไทย เวียดนาม มาเลเซียและประเทศในยุโรป ทั้งนี้นับตั้งแต่ปี 2543-2560 กัมพูชาให้การอนุมัติโครงการก่อสร้างเกือบ 40,000 โครงการ มูลค่ารวมมากกว่า 4 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างนับเป็นธุรกิจที่ผู้ประกอบการของไทยมีความได้เปรียบ เพราะมีความชำนาญและประสบการณ์มากกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ในกลุ่ม CLMV ยิ่งในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่อยู่อาศัยมีการเติบโตที่ดีจากความต้องการที่สูงขึ้น เช่น สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน อย่างถนน สะพาน ทางรถไฟ ท่าเรือ นิคมอุตสาหกรรม จึงเริ่มมีผู้ประกอบการไทยเข้าไปลงทุนยังกัมพูชามากขึ้น

โอกาสสำหรับ SME ที่จะเข้าไปในตลาดกัมพูชานั้น อยู่ที่ตลาดธุรกิจรับเหมาก่อสร้างแบบรับเหมาช่วง หรือ Subcontract เนื่องจากฝีมือและมาตรฐานในการทำงานเป็นที่ยอมรับ อย่างไรก็ตาม การรับงานรับเหมาแบบเช่าช่วงในต่างประเทศจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยด้านต่าง ๆ อาทิ วัฒนธรรม กฎหมาย สาธารณูปโภค วิธีการดำเนินธุรกิจ และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะมายาภาพของต้นทุนที่แท้จริง ซึ่งหมายรวมถึง "ต้นทุนทางตรง" และ "ต้นทุนแฝง"

มายาภาพแรงงาน

สิ่งที่ผู้ประกอบการพึงระวังคือ มายาภาพด้าน "ต้นทุนแรงงาน" และ "ค่าจ้างขั้นต่ำ" โดยในปัจจุบันแรงงานก่อสร้าง กัมพูชาได้รับค่าจ้างต่อเดือนประมาณ 120-200 เหรียญสหรัฐฯ สำหรับแรงงานไร้ฝีมือ และ 300-450 เหรียญสหรัฐฯ สำหรับแรงงานมีฝีมือ ส่วนวิศวกรหรือสถาปนิกมีรายได้ตั้งแต่ 350-2500 เหรียญสหรัฐฯ ตามประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ ซึ่งแม้กัมพูชาจะมีค่าจ้างรายวันต่ำกว่าไทย 2-3 เท่าตัว แต่แรงงานกัมพูชาส่วนใหญ่มีปัญหาด้านผลิตภาพแรงงานซึ่งต่ำกว่าไทย 3 เท่าเช่นกัน ส่งผลให้ต้นทุนแรงงานโดยรวมไม่ได้ลดลง เนื่องจากการก่อสร้างในกัมพูชาจะใช้เวลามากกว่าที่ไทยถึง 3 เท่า จึงทำให้ต้นทุนการก่อสร้างโดยรวมไม่ได้ต่ำกว่าการก่อสร้างในไทย อีกทั้งกัมพูชาเองยังขาดแคลนแรงงานช่างเฉพาะด้าน อาทิ ช่างไม้ ช่างไฟฟ้าและช่างประปาที่มีความจำเป็นต่อการก่อสร้างอีกมาก

นอกจากนี้ ปัญหาด้านผลิตภาพแรงงานยังส่งผลต่อต้นทุนด้านอื่นนอกเหนือจากต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะต้นทุนทางการเงินที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากเวลาส่งมอบงานที่ล่าช้าลง หากผู้รับเหมาไทยมีการกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์จะทำให้มีต้นทุนดอกเบี้ยที่เกิดจากระยะเวลาการกู้ยืมที่ยาวนานขึ้น

ปัญหาผลิตภาพแรงงานของกัมพูชาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว เพราะฉะนั้นผู้รับเหมาก่อสร้างจึงควรตระหนักถึงภาระต้นทุนโดยรวมที่อาจสูงขึ้น และอาจไม่ได้รับผลผลิตแบบที่ต้องการในเวลาอันเหมาะสม อีกทั้งผู้ประกอบการจำเป็นต้องหาวิธีในการสื่อสารกับแรงงานซึ่งใช้ภาษาท้องถิ่นเพื่อลดการผิดพลาดในขั้นตอนการทำงานลง

ต้นทุนแฝงจากปัจจัยแวดล้อม

นอกจากมายาภาพแรงงานแล้ว ยังมีต้นทุนแฝงด้านอื่นที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานและอาจส่งผลต่อต้นทุนรวมของการก่อสร้างเพิ่มเติม โดยแบ่งออกเป็น

(1) ต้นทุนแฝงที่กระทบต่อปัจจัยการผลิต ได้แก่ ความไม่พร้อมของสาธารณูปโภคและระบบขนส่งของกัมพูชา ส่งผลให้ราคาขายวัสดุก่อสร้างซึ่งโดยส่วนใหญ่นำเข้ามาจากต่างประเทศรวมทั้งไทยมีราคาที่สูงเพราะมีต้นทุนค่าขนส่ง อีกทั้งระบบภาษีมูลค่าเพิ่มเข้าก็ยังไม่ได้แบ่งแยกประเภทสินค้าโดยวัสดุก่อสร้างที่นำเข้าจะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 10 ในทันที โดยไม่สามารถขอขดเซย์ในภายหลังได้

(2) ต้นทุนแฝงที่กระทบต่อกระบวนการทำงาน ขั้นตอนและกระบวนการที่ยุ่งยาก และซับซ้อนในการขออนุมัติ การก่อสร้างของกัมพูชาเองก็เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และการก่อสร้าง ยกตัวอย่างจากรายงาน Doing Business (2017) ของธนาคารโลกพบว่า ขั้นตอนการขออนุมัติก่อสร้าง ในกัมพูชามีถึง 20 ขั้นตอนและใช้เวลากว่า 652 วัน เมื่อเทียบกับไทยที่มี 18 ขั้นตอนใช้เวลาเพียง 104 วัน ซึ่งกระบวนการที่ยุ่งยากและยาวนานนี้เป็นแรงจูงใจให้เกิดการตัดสินใจจ้างพนักงานเพื่อเร่งขั้นตอนการทำงานให้เร็วขึ้น ซึ่งถือเป็นต้นทุนแฝงที่ทำให้ต้นทุนการดำเนินโครงการเพิ่มสูงขึ้น

นอกจากความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับการผลิตแล้ว ปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม และการเมืองก็เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการไทยควรคำนึงถึงในการเข้าไปลงทุน เช่น ทศนคติที่หวาดระแวงต่อผู้ประกอบการไทยเนื่องจากสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปัญหาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร กฎหมายลิขสิทธิ์และการบังคับใช้ ระบบภาษีและบัญชีที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงวิถีปฏิบัติในด้านการชำระเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ประเทศกัมพูชาถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการเติบโตอย่างมาก เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาเฉลี่ยอยู่ที่ระดับร้อยละ 7 มีการดึงดูดเม็ดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ แนวโน้มในเชิงบวกที่มีต่อการปฏิรูปเศรษฐกิจของรัฐบาลกัมพูชา น่าจะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเติบโตอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีศักยภาพทางด้านตลาดที่กำลังเติบโตเช่นนี้ ผู้ประกอบการไทยควรพิจารณาโอกาสเข้าไปลงทุนโดยคำนึงถึงบริษัทโดยรวมที่ส่งผลต่อต้นทุนที่แท้จริงมากกว่าด้านแรงงานราคาถูก

3.3 พฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบัน

การที่เศรษฐกิจของกัมพูชายขยายตัวต่อเนื่องในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ทำให้กำลังซื้อของคนกัมพูชาสูงขึ้น มีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งชาวกัมพูชามีทัศนคติต่อสินค้าไทยว่าเป็นสินค้าคุณภาพดี จึงมีความนิยมสินค้าไทยมากกว่าสินค้าจากประเทศอื่น ประกอบกับคนกัมพูชามีความใกล้ชิดกับคนไทย ทั้งเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม จึงมีสภาพสังคมไม่แตกต่างกันมากนัก ผู้ประกอบการไทยจึงมีโอกาสเข้าถึงตลาดกัมพูชาได้ง่าย

อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างของรายได้ที่ยังมีอยู่มากทำให้มีพฤติกรรมการบริโภคที่แตกต่างกันอย่างสุดขั้ว ส่งผลให้พฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มบุคคลในสังคมตามกำลังการซื้อออกสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

- 1) ผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูง ประมาณร้อยละ 5 ได้แก่ กลุ่มนักการเมือง และนักธุรกิจ
- 2) ผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อปานกลาง ประมาณร้อยละ 15 ได้แก่ กลุ่มนักธุรกิจรุ่นใหม่ เจ้าหน้าที่ทำงานกับบริษัทต่างชาติ องค์กรรัฐบาลและองค์กรนอกรัฐบาล
- 3) ผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อน้อย ประมาณร้อยละ 80 ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร และลูกจ้างที่ทำงานใช้แรงงาน

โดยแต่ละกลุ่มจะมีพฤติกรรมการบริโภคที่แตกต่างกัน ดังนี้

กลุ่ม	รสนิยม	ความต้องการสินค้า	พฤติกรรมผู้บริโภคทั่วไป
ผู้มีกำลังซื้อสูง	สินค้าคุณภาพดี	Brand Name	ไม่สนใจเรื่องราคา ชอบเดินทางไปซื้อสินค้าที่ต่างประเทศ
ผู้มีกำลังซื้อปานกลาง	สินค้าคุณภาพดี	ให้ความสำคัญเรื่อง Brand Name น้อยกว่ากลุ่มแรก	ตัดสินใจระหว่างคุณภาพและราคา
ผู้มีกำลังซื้อต่ำ	ซื้อตามความจำเป็น ซื้อตามกระแสของสื่อ	สินค้าปัจจัยสี่ และตามกระแสสังคม	ดูจากราคาเป็นเครื่องตัดสินใจ ส่วนคุณภาพสินค้าเป็นเรื่องรอง

สื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่มีอิทธิพล

การสร้างค่านิยมให้กับสินค้าไทยในกัมพูชาต้องอาศัยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นสำคัญ การบอกปากต่อปากทำได้ต่อเมื่อสินค้านั้นเป็นที่รู้จักดีในตลาด การขายสินค้าโดยตรงและการจำหน่ายสินค้าเงินผ่อนในกัมพูชา ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากคนกัมพูชาไม่มีเงินเดือนประจำหรือเงินรายได้ที่แน่นอน นอกจากนี้ การเสียเครดิตไม่ได้เป็นเรื่องน่าอับอายในสังคมกัมพูชาแต่อย่างใด

ชาวกัมพูชานิยมซื้อสินค้าไทยเนื่องจากมีคุณภาพดี

เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าจากจีนและเวียดนามแล้ว จะพบว่าอิทธิพลจากการโฆษณาผ่านทีวีของไทย โดยเฉพาะชาวกัมพูชาตามแนวชายแดนที่สามารถรับสัญญาณได้ ทำให้สินค้าไทยเป็นที่รู้จักและยอมรับของชาวกัมพูชามากยิ่งขึ้น การหลงใหลเข้ามาทำงานในประเทศไทยของแรงงานชาวกัมพูชาก็ทำให้มีความคุ้นเคยสินค้าไทย รวมทั้งการเข้ามาลงทุนของผู้ลงทุนชาวไทยในกิจการขนาดใหญ่และหลากหลายสาขา อาทิ ด้านพลังงาน โรงแรม โทรคมนาคม โรงไฟฟ้า ธุรกิจบันเทิง ล้วนเป็นธุรกิจที่ชาวกัมพูชาต้องสัมผัสไม่ทางตรงก็ทางอ้อมทุกวัน จึงส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสินค้าไทยในสายตาชาวกัมพูชา

ชาวกัมพูชานิยมแสดงสถานภาพทางสังคม

โดยมักแสดงฐานะความร่ำรวยผ่าน 5 สิ่งดังนี้

- 1) เครื่องประดับเพชร
- 2) เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย กระเป๋า นาฬิกา โทรศัพท์ Brand Name
- 3) รถยนต์
- 4) บ้าน
- 5) ชื่อนำหน้าออกญา

ตลาดอัญมณีและเครื่องประดับ ในกัมพูชามีศักยภาพสูงและเป็นค่านิยมของคนกัมพูชาในการแสดงฐานะทางสังคม โดยคนกัมพูชานิยมที่จะซื้อเครื่องประดับเพชร ทั้งหญิงและชายต้องใส่แหวนเพชร บางคนถึงขนาดต้องใช้สายนาฬิกาและหัวเข็มขัดประดับเพชร ส่วนทองคนกัมพูชาใช้เป็นเครื่องประดับบ้างแต่ซื้อเก็บมากกว่า จึงมีธนาคารซื้อขายทองตั้งขึ้นมาให้บริการโดยเฉพาะ

เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ต้องแบรนด์เนม ร้านเสื้อผ้าที่ตั้งขึ้นมาเป็นเฉพาะแบรนด์ก็มีให้เห็นมากขึ้น (จากเดิมจะมีหลายแบรนด์รวมอยู่ด้วยกัน) เช่น แบรนด์ AXARA PARIS, EPSE, MANGO, SOVRIN, CAROLEE NEW YORK เป็นต้น ส่วนแบรนด์อื่น ๆ ก็ไปซื้อจากทั่วโลกเพื่อนำมาสวมใส่ทั้งชายและหญิง หากเห็นไฮโซกัมพูชาใส่แบรนด์ทั้งตัวอย่าคิดว่าเป็นของปลอม หรือของ Copy เพราะบุคคลเหล่านี้จะไม่ใส่เด็ดขาด (เพราะอายุ...วงสังคมซุบซิบนินทา) ดังนั้นจึงพอเดาได้ว่าทุกแบรนด์ที่ใช้ต้องของแท้เท่านั้น กระเป๋าถือแต่แบรนด์ดัง ๆ เช่น HERMES, LOUIS VUITTON, CHANEL, GUCCI, BALLY, PRADA ,CHRISTIAN DIOR, BURBERRY เป็นต้น ไม่เพียงเท่านั้น นาฬิกาทั้งชายหญิงต้อง PATEK PHILIPPE แบรนด์ Rolex กลับมีให้เห็นไม่มาก เมื่อถามว่านาฬิกาสายราคาเท่าไร แต่ละเรือนจะมีราคามากกว่า 1 ล้านบาทขึ้นไป และมีคนละหลายเรือน เครื่องสำอางที่นิยมมากที่สุดคือ SHISEIDO โทรศัพท์มือถือ iPhone และ Samsung กลายเป็นของธรรมดา ผู้มีฐานะนิยมใช้ Vertu ซึ่งเปิดร้านขายในโรงแรมหรู Sofitel

บ้านคุณมีรถ Rolls Royce ก็คัน คำถามนี้ถามกันเล่น ๆ ในบรรดาเศรษฐีกัมพูชาที่ได้รับสมญานามว่าเป็น Lexus City ซึ่งร้อยละ 80 เป็นรถตระกูลยี่ห้อ Toyota และร้อยละ 60 ของรถจักรยานยนต์เป็นยี่ห้อ Honda

ไม่ว่าค่ายรถยนต์จะออกรุ่นใหม่ ๆ เป็นต้องเห็นวิ่งบนท้องถนนในกัมพูชา ดูแล้วเพลินไม่ต้องคอยดูตามหนังสือนิตยสาร เพราะคนรวยที่นี้สั่งซื้อทางอินเทอร์เน็ตล่วงหน้า พอผลิตรออกมาจะวิ่งที่กัมพูชาก่อนไทย และทุกคันที่วิ่งนั้นซื้อด้วยเงินสดเท่านั้น

คนกัมพูชาร้อยละ 90 ขอบซื้อของตามกัน เห็นคนอื่นใช้สินค้าใดก็ใช้ตาม ซื้อตาม ไม่กล้าเป็นผู้นำ ทำให้ผู้นำร้อยละ 10 ต้องคอยหนีผู้ตามเพื่อให้ตนเองโดดเด่นอยู่เสมอ ในเมื่อตนเองอาศัยอยู่ใน Lexus City ต้องซื้อ Rolls Royce มาขับ ขับไปขับมา รถ High Tech ที่ใช้เสียซ่อมในกัมพูชาไม่ได้ต้องลงทุนขนเข้าไปไทยก็มีให้เห็นทุกเดือน แต่กลุ่มนี้ก็ยินดีจ่ายไทยจึงรับให้บริการดูแลรถยนต์จากกัมพูชาด้วย นอกจากนี้ให้บริการรักษาพยาบาลแก่บุคคลกลุ่มนี้ที่โรงพยาบาลชั้นนำของไทย ซึ่งมีคนไทยเพียงกลุ่มน้อยที่เข้าไปใช้บริการ เช่น โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ กรุงเทพฯ พญาไท สมิติเวช และพระราม 9 เป็นต้น

บ้านคนกัมพูชาจะต้องหลังใหญ่ ดังนั้นจึงปลูกเติมพื้นที่ ประเภทปลูกให้ใหญ่ไว้ก่อน ช่างในบ้านจะให้เสียเงินค่าตกแต่งภายในอีกเป็นไม่ยอม เพราะเจ้าของบ้านจะแต่งเองตามใจฉันเท่านั้น

คำนำหน้า หากเป็นนาย นาง นางสาว ก็ไม่น่าเกรงขาม รัฐบาลจึงออกนโยบายมอบเครื่องราชฯ และคำนำหน้านามให้แตกต่างจากคนอื่นเพื่อแสดงฐานะทางสังคม โดยรื้อฟื้นศักดิ์นาสมัยก่อน คือ ออกญา (พระยา) และเนี้ยะออกญา (เจ้าพระยา) สำหรับผู้บริจาคเงินเพื่อสังคม (ผ่านรัฐบาล) 1 แสนเหรียญสหรัฐฯ หรือประมาณ 3 ล้านบาท จะได้คำนำหน้าออกญาติดตัวไปตลอดสิ้นอายุขัย และหากบริจาค 1 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือประมาณ 30 ล้านบาท จะได้คำนำหน้าเนี้ยะออกญาติดตัวไปตลอดสิ้นอายุขัยเช่นกัน ตัวเลขโดยประมาณว่ากัมพูชามีออกญาประมาณ 500 กว่าคน และเนี้ยะออกญาไม่เกิน 10 คน ลองคูณเงินบริจาคเล่น ๆ แล้วกันว่าสามารถหาเงินเข้ารัฐ (จริงหรือเปล่า) จำนวนเท่าใด ดังนั้นหากเจอบุคคลกัมพูชาไม่ว่าชายหรือหญิงหากมีคำนำหน้าเป็นออกญา ต้องเรียกชื่อศักดิ์นานั้นด้วย ไม่เช่นนั้นจะไม่พอใจ (เพราะอุตสาหกรรมเสียเงินตั้งเยอะเพื่อคำนำหน้านี)

ทัศนคติเรื่องสุขนิยมเป็นของชาวกัมพูชาทุกคน

ไม่ว่าคนกัมพูชาจะมีฐานะร่ำรวยหรือไม่ค่อยรวย แต่การจัดงานเลี้ยงในวาระต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานวันเกิด วันขึ้นบ้านใหม่หรือกระทั่งงานศพ ต้องมีการเชิญแขกมารับประทานโต๊ะจีนให้ได้จำนวนมากที่สุดเพื่อแสดงถึงฐานะของครอบครัวและความกว้างขวางในวงสังคม เจ้าภาพจึงไม่จำกัดค่าใช้จ่ายสำหรับอาหารและการตกแต่งสถานที่ ว่ากันว่างานแต่งของลูกคนมีฐานะดี ค่าตกแต่งดอกไม้สด 1 ล้านบาทถือเป็นเรื่องเล็ก ส่วนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายก็ทุ่มซื้อชุดที่หรูที่สุดเท่าที่กำลังทรัพย์จะอำนวยหรือไม่กี่เช่าจากร้านที่ให้เช่าชุด ค่าเช่าฉบับหนึ่งบาทก็กล้าลงทุนเพื่อความสวยเลิศ ในงานเลี้ยงต้องมีทั้งเหล้า เบียร์ ยอดขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในประเทศนี้ปีละนับพันล้านบาท แม้จะมีการตั้งโรงงานเบียร์ในประเทศนี้ถึง 5 แห่ง ผลผลิตเดือนละนับแสนลิตรก็ไม่พอกับความต้องการสักที เบียร์นำเข้าจากไทยและเวียดนามรวมถึงจากประเทศอื่น ๆ จึงมีให้เห็นดาษดื่น

พฤติกรรมการซื้อขายที่เปลี่ยนไป

ปัจจุบันคนกัมพูชานิยมซื้อสินค้าจากร้านสะดวกซื้อที่ผุดขึ้นทุกหัวระแหง ทุกซอกทุกซอย ทุกถนนและตามสถานบริการน้ำมัน แทนการซื้อจากร้านขายของชำหรือในตลาดสดที่ไม่ติดแอร์ ความสะดวกทรงจำของคนรุ่นเก่าที่กลัวร้านติดแอร์จะขายแพง เป็นสะดวกและเย็นสบายเท่านั้น กลุ่ม AEON กำลังจะเปิดสาขาที่สอง ขณะที่ Makro จากไทยได้เปิดดำเนินการสาขาแรกในเดือนธันวาคม 2560 รวมถึงกลุ่ม Big C และเซ็นทรัล ได้เข้ามาศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนเช่นกัน

ร้านกาแฟต้องแอร์เย็น แต่งหิ้งดูดีและ Free Wifi คนยุคใหม่เข้าร้านกาแฟเพื่อดื่มกาแฟที่ Free Wifi และใช้เป็นสถานที่นัดหมายพูดคุยกันอย่างสบายใจ ดังนั้นหากคิดจะหาเงินจากคนกัมพูชายุคใหม่ที่เป็นคนชั้นกลางที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น เป็นวัยรุ่นและวัยทำงานที่กล้าใช้กล้าจ่าย ต้องทำร้านให้สวยไว้ก่อน แต่ต้องมีการบริการที่ดีเป็นสากลด้วย ไม่ใช่ร้านที่มีคุณลุงคุณป้า คุณตา คุณยาย หรือคนแก่ขายของ คนขายต้องใช้วัยรุ่นแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าที่มีสไตล์เป็นทิมและดู active เป็นส่วนประกอบด้วย

สื่อและสังคมออนไลน์เริ่มมีบทบาทในชีวิตประจำวัน

การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่งผลให้ปัจจุบันประชากรกัมพูชาที่อาศัยอยู่ในเมืองมากกว่าร้อยละ 90 สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่าย ทำให้มีพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น การติดต่อสื่อสาร การเลือกซื้อสินค้า รวมถึงการเดินทางผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ การทำธุรกรรมผ่าน Mobile Banking หรือการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางเว็บไซต์

คนกัมพูชายุคใหม่ใส่ใจสุขภาพและความงาม

จากการสังเกตสินค้าที่โฆษณาขายทางสื่อต่าง ๆ จะเห็นสินค้าเพื่อสุขภาพและความงาม ซึ่งคงจะได้ผลเพราะมีการทุ่มโฆษณาในแทบทุกสื่อและคนกัมพูชาก็ยินดีที่จะจ่ายเงินเพื่อดูแลสุขภาพเพื่อให้อายุยืนยาว กล่าวกันว่าสินค้าของบริษัท Unicity, คังเซน, Neolife, Aimstar, Giffarine และอีกหลายแบรนด์ต่างเข้ามาโกยยอดขายเดือนละหลายสิบล้านบาท ด้านวุฒิสถิตคลินิกที่เพิ่งเปิดให้บริการในกัมพูชาได้ไม่กี่ปี ก็โกยเงินล้านทุกเดือนจนต้องขยายสาขาในไม่กี่เดือนไปหลายแห่ง ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดเช่นเสียมเรียบ นอกจากนี้ ยังมีเจ้าแห่งความงามแบบซุ่มเงียบ เช่น มคลินทร์ และ Pan Cosmetic ก็ขายได้เดือนละนับล้าน โดยมีหลายสาขาในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด รวมถึงหมอไทยที่มาเปิดคลินิกให้บริการผ่าตัดร้อยไหมทอง ให้หญิงกัมพูชาสวยงาม จนเดาไม่ถูกว่าอายุเท่าไร

3.4 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการประกอบธุรกิจในกัมพูชา

จุดแข็ง Strength

1. มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์สามารถเชื่อมโยงกับนานาประเทศได้สะดวก
2. รัฐบาลมีเสถียรภาพ
3. เศรษฐกิจเติบโตอย่างต่อเนื่อง

4. มีการจัดการที่เหมาะสมกับวิกฤตเศรษฐกิจที่ประสบ
5. ความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างรัฐบาลและเอกชน
6. มีความสมบูรณ์ด้านทรัพยากรแร่ธาตุ ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตร และแรงงานมีราคาถูก
7. มีนโยบายให้การส่งเสริมการลงทุน
8. มีแหล่งดึงดูดด้านการท่องเที่ยว
9. มีระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี
10. ได้รับเงินช่วยเหลือจากนานาชาติเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
11. เป็นสมาชิกของอาเซียน (AFTA) และองค์การการค้าโลก (WTO)
12. การเพิ่มขึ้นของประชากรในวัยทำงาน และกลุ่มคนชั้นกลาง
13. นโยบายและกรอบกฎหมายที่ให้การส่งเสริมบทบาทของสตรีทั้งในด้านการเมืองและสังคม

จุดอ่อน Weakness

1. ไม่มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ทำให้เกิดความแตกต่างกันในต้นทุนธุรกิจ
2. สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานมีต้นทุนสูง
3. ระบบการเงิน การธนาคารและกระบวนการยุติธรรมของศาลไม่มีประสิทธิภาพ
4. พึ่งพาการใช้เงินสกุลเหรียญสหรัฐฯ ในประเทศมากเกินไป
5. พึ่งพาเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ
6. ศักยภาพของด้านทรัพยากรมนุษย์ และมาตรฐานด้านการสาธารณสุข
7. ไม่มีความหลากหลายทางเศรษฐกิจ
8. การเพิ่มขึ้นของรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน เสี่ยงต่อภาวะแตกแยกทางสังคม
9. การนำเข้าสินค้าเป็นหลัก ทำให้การถ่ายโอนเทคโนโลยีการผลิตเป็นไปอย่างล่าช้า
10. ขาดระบบการจดทะเบียนและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่มีประสิทธิภาพ
11. กฎระเบียบทางการค้ามีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงบ่อย
12. มีการคอร์รัปชันสูงและกระจายอยู่ทุกภาคส่วน
13. มีปัญหาเรื่องการครอบครองที่ดินที่กระจุกตัว รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เป็นธรรม
14. อุตสาหกรรมภายในประเทศมีต้นทุนสูงกว่าสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ
15. มีการขนส่งสินค้าเฉพาะขาเข้า การขนส่งกลับมีน้อย
16. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนเป็นไปได้ยาก และมีอัตราดอกเบี้ยสูง

โอกาส Opportunity

1. ได้รับการเกื้อหนุนจาก ASEAN ในสถานะประเทศ CLMV
2. มีแนวทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนจากการเป็นส่วนหนึ่งของ GMS และ ASEAN
3. สิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากนานาชาติ เช่น MFN GSP
4. สิทธิประโยชน์ภายใต้กรอบความร่วมมือ WTO APEC ASEAN GMS ACMECS
5. การลงทุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจำนวนมากจากประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และเวียดนาม

6. ตลาดขนาดใหญ่ในภูมิภาคและทั่วโลกจากความตกลงทางเศรษฐกิจ ASEAN +3 +6
7. การพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน
8. แหล่งทรัพยากรแร่ธาตุและทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ
9. ฐานการผลิตสินค้าเกษตร
10. เป็นแหล่งผลิตพลังงานทดแทน
11. สินค้าไทยเป็นที่นิยมของคนกัมพูชา

อุปสรรค Threat

1. การชะลอตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป้าหมายหลักในการส่งออกของกัมพูชา เช่น สหรัฐฯ และกลุ่มสหภาพยุโรป
2. การชะลอตัวทางเศรษฐกิจของประเทศจีนซึ่งเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ในกัมพูชา
3. ความขัดแย้งที่เกิดจากการแสวงหาประโยชน์จากแหล่งน้ำมันในประเทศ
4. เงินช่วยเหลือที่มีปริมาณลดลง
5. การแข่งขันที่สูงขึ้นในธุรกิจส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป
6. อัตราการว่างงานและความไม่มั่นคงปลอดภัยที่เพิ่มสูงขึ้น
7. การเปลี่ยนแปลงทางสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้เกิดภัยธรรมชาติบ่อยขึ้น
8. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ
9. การเข้าสู่ตลาดแรงงานของประชากรเด็กและเยาวชน
10. การปฏิรูปกฎหมายและกฎระเบียบเป็นไปอย่างล่าช้า
11. ขาดแคลนเงินรายได้เพื่อการพัฒนาประเทศ ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากต่างประเทศ
12. การปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างประเทศไม่มีประสิทธิภาพ เช่น การลดภาษีการนำเข้าตามกรอบความตกลงของอาเซียน (AFTA) เป็นต้น

4

ต้นทุนการทำธุรกิจ

4.1 ต้นทุนเกี่ยวกับที่ดิน สังก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์

4.1.1 ราคา/ ค่าเช่า ที่ดิน

ประเภทที่ดิน	ราคา (USD/ ตร.ม.)			ค่าเช่า (USD/ ตร.ม./ เดือน)	
	พนมเปญ	เสียมเรียบ	พระสีหนุ	ที่ตั้ง	ค่าเช่า
First Commercial Land	4,000-6,000	1,500-2,500	800-1,200	ถนนหลัก	8-10
Second Commercial Land	2,500-3,000	800-1,000	400-600	ถนนรอง	3-5
Third Commercial Land	1,000-1,500	300-500	200-300	แหล่งชุมชน	3-4
First Residential Land	1,800-2,500	300-500	300-500	นอกเมือง	0.2-1
Second Residential Land	800-1,200	150-200	150-200		
Third Residential Land	50-300	50-100	50-100		
Development Land	15-50	5-20	5-20		

4.1.2 ค่าเช่าสำนักงาน

บริเวณที่ตั้งสำนักงาน	ค่าเช่าเฉลี่ยต่อเดือน (USD/ ตร.ม.)
Prime Areas	15-25
Secondary Area	8-13

4.1.3 ราคา /ค่าก่อสร้าง ค่าเช่าโรงงาน

ประเภท	ที่ตั้ง	ค่าเช่ารายเดือน (USD/ ตร.ม.)	
โรงงานสร้างเสร็จ	Prime Areas	1.35-1.80	
	Other Areas	1.15-1.35	
		ค่าเช่ารายเดือน (USD/ ตร.ม.)	ราคา/ ค่าก่อสร้าง (USD/ ตร.ม.)
สร้างโรงงานใหม่	ถนนหมายเลข 2	1.35-1.80	250-350
	Boeung Tompun ถนน 371	1.15-1.35	150-300
	ถนน Veng Sreng, ถนนหมายเลข 3, 4	1.0-1.5	70-150

4.1.4 ค่าเช่าคลังสินค้า

ที่ตั้ง	ค่าเช่าเฉลี่ย (USD/ ตร.ม.)
เขตอุตสาหกรรม (ถนน Veng Sreng)	1.00
Boeung Tom Pun area	1.00-1.50
Chamkadong area	1.00-1.35
Cam Chao	1.00-1.50
Steng Meanchey	1.00-1.80

4.1.5 ราคา/ ค่าเช่า ที่อยู่อาศัย

ระดับ	ราคา (USD/ ตร.ม.)			
	จำนวนห้องนอน			
	1	2	3	4
Class A	1,400-1,600	2,000-2,800	3,000-3,500	4,000-4,500
Class B	700-1,200	1,000-1,500	1,800-2,500	2,800-3,000

ที่ตั้ง	ประเภท	พื้นที่	ราคาเช่าเฉลี่ยต่อเดือน (USD)
Prime Area (Fully Furnished)	แบบสตูดิโอ	45 ตร.ม.	500-800
	1 ห้องนอน/ 1 ห้องน้ำ	70 ตร.ม.	600-1,000
	2 ห้องนอน/ 1 ห้องน้ำ	110 ตร.ม.	1,000-1,500
	2 ห้องนอน/ 2 ห้องน้ำ	120-130 ตร.ม.	1,000-2,000

4.2 ต้นทุนด้านสาธารณูปโภค

4.2.1 ค่าน้ำประปา

ประเภท		อัตราค่าน้ำ/ ลบ.ม.	หน่วยงานรับผิดชอบ
เมืองพนมเปญ			
ที่พักอาศัย	ตั้งแต่ 0-7 ลบ.ม.	550 เรียล/ ลบ.ม.	Phnom Penh Water Supply Authority (PPWSA)
	ตั้งแต่ 8-15 ลบ.ม.	770 เรียล/ ลบ.ม.	
	ตั้งแต่ 16-50 ลบ.ม.	1,010 เรียล/ ลบ.ม.	
	มากกว่า 51 ลบ.ม.	1,270 เรียล/ ลบ.ม.	
สถาบันหรือชุมชน		1,030 เรียล/ ลบ.ม.	
หน่วยงานธุรกิจหรืออุตสาหกรรม	ตั้งแต่ 0-100 ลบ.ม.	950 เรียล/ ลบ.ม.	
	ตั้งแต่ 101-200 ลบ.ม.	1,150 เรียล/ ลบ.ม.	
	ตั้งแต่ 201-500 ลบ.ม.	1,350 เรียล/ ลบ.ม.	
	มากกว่า 501 ลบ.ม.	1,450 เรียล/ ลบ.ม.	

4.2.2 ค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่

ประเภทการโทร	อัตราค่าบริการ (USD/ นาที)		
	Cellcard	Metfone	Smart
ในเครือข่าย	0.05-0.07	0.05	0.05
นอกเครือข่าย	0.08	0.08	0.08
ระหว่างประเทศ	0.045-0.35	0.10-0.25	0.04-7.00

4.2.3 ต้นทุนค่าไฟฟ้า

ประเภท	ปริมาณการใช้	อัตราค่าไฟฟ้า
พนมเปญ กันดาล กัมปงสปี		
ที่พักอาศัยในเขตจังหวัดพนมเปญ และ ตาขมา (กันดาล)	ปริมาณการใช้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50kWh	610 เรียล/ kWh
	ปริมาณการใช้ต่อเดือนมากกว่า 50kWh	720 เรียล/ kWh
ที่พักอาศัยในเขตจังหวัดกัมปงสปี	ไม่กำหนด	720 เรียล/ kWh
หน่วยงานราชการ สถานทูต และที่พักของข้าราชการต่างประเทศ	ไม่กำหนด	820 เรียล/ kWh
หน่วยงานภาครัฐกิจและโรงงานอุตสาหกรรม	ผู้ใช้ขนาดรายเล็ก	*MA+0.036 USD/ kWh
	ผู้ใช้ขนาดกลาง	MA+0.028 USD/ kWh
	ผู้ใช้ขนาดใหญ่	MA+0.024 USD/ kWh
	ผู้ใช้แรงดันไฟฟ้าระดับกลาง (MV)	MA+0.020 USD/ kWh

*MA อัตราค่าไฟเฉลี่ยของ IPP ทั้งเดือนในเดือนก่อน , 4000 Riel = 1 USD

4.3 ต้นทุนด้านโลจิสติกส์ อัตราค่าขนส่ง

4.3.1 ต้นทุนการขนส่งในการส่งออกสินค้า

สถานที่ส่งออก	เส้นทาง	รายละเอียด	ค่าใช้จ่าย
ท่าเรือสีหนุวิลล์	พนมเปญ-สีหนุวิลล์ (ทางถนน)	1. ตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 20 ฟุต 2. ระยะเวลา 7-8 ชั่วโมง	1. ค่าขนส่งประมาณ 400 USD (รวมค่ารถบรรทุก ค่าจัดทำเอกสาร ค่าดำเนินการส่งออกสินค้า ใบรับรองแหล่งกำเนิดค่าผ่านทาง เบ็ดเตล็ด และภาษีมูลค่าเพิ่ม) 2. ค่าใช้จ่ายที่ท่าเรือสีหนุวิลล์ 350 USD
โฮจิมินห์ (เวียดนาม)	พนมเปญ-โฮจิมินห์ (ทางถนน)	1. ตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 20-40 ฟุต 2. ระยะเวลา 15 ชั่วโมง	1. ค่าขนส่งประมาณ 820-880 USD (รวมค่าดำเนินการส่งออก ไม่รวมค่าใช้จ่ายที่ท่าเรือโฮจิมินห์)
ท่าเรือโคเมป	ท่าเรือพนมเปญ-โคเมป (ทางแม่น้ำ)	1. ตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 20-40 ฟุต 2. เวลา 36 ชั่วโมง	1. ค่าขนส่งประมาณ 800-850 USD (รวมค่าดำเนินการศุลกากรทั้งฝั่งกัมพูชาและเวียดนาม)

4.3.2 ต้นทุนการขนส่งในการนำเข้าสินค้า

สถานที่นำเข้า	เส้นทาง	รายละเอียด	ค่าใช้จ่าย
ท่าเรือโคเมป	ท่าเรือโคเมป-พนมเปญ (ทางแม่น้ำ)	1. ตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 20-40 ฟุต 2. ระยะเวลา 36 ชั่วโมง	1. ค่าขนส่งประมาณ 1,300 USD (รวมค่าดำเนินการศุลกากรทั้งฝั่ง กัมพูชาและเวียดนาม)
กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯ-พนมเปญ (ทางถนน)	1. ตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 40 ฟุต 2. ระยะเวลา 20 ชั่วโมง	2. ค่าขนส่งประมาณ 1,600 USD (รวมค่าดำเนินการศุลกากรฝั่งไทย แต่ไม่รวมในฝั่งกัมพูชา)

4.3.3 ต้นทุนการขนส่งโดยเฉลี่ยในกัมพูชา ไทย และเวียดนาม

	ไทย	เวียดนาม	กัมพูชา
ต้นทุนเฉลี่ย (USD/ ตัน/ 100 กม.)	6	7	20

4.4 ต้นทุนด้านบุคลากร/ แรงงาน

ตำแหน่ง	อัตราค่าจ้าง (USD/ เดือน)
ผู้จัดการ (ต่างชาติ)	2,000-3,000
ผู้จัดการ (กัมพูชา)	1,500-2,000
หัวหน้างาน	500
วิศวกร หรือช่างเทคนิค	300-500
บัญชี	300
พนักงานทั่วไป (วุฒิปริญญาตรี)	200
พนักงานทั่วไป (ต่ำกว่าปริญญาตรี)	120-170
พนักงานทำความสะอาด	
แรงงานในโรงงานภาคอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าตามที่ กฎหมายกำหนด	170 + สวัสดิการ 20-50

ข้อมูลเพิ่มเติม

1. อัตราค่าแรงของประเทศกัมพูชาในตำแหน่งผู้จัดการ (ต่างชาติ) จะมีอัตราจ้างเริ่มตั้งแต่ 2,000-3,000 เหรียญสหรัฐฯ/ เดือน เนื่องจากประเทศกัมพูชามีปัญหาในการขาดผู้จัดการและหัวหน้างานที่มีความรู้และประสบการณ์ จึงต้องมีกรจ้างผู้จัดการจากต่างประเทศเข้ามาบริหารงาน บริษัททั่วไปเมื่อเริ่มต้นกิจการจะนำผู้จัดการมาจากต่างประเทศและจะจ้างผู้จัดการชาวกัมพูชามาเรียนรู้วิธีการบริหารงาน เป็นวิธีการสร้างผู้จัดการชาวกัมพูชาและเป็นการลดงบประมาณในการจ้างผู้จัดการชาวต่างประเทศได้

2. ประเทศกัมพูชามีปัญหาขาดแคลนแรงงานในตำแหน่งช่าง วิศวกร และบัญชี จึงส่งผลให้มีอัตราค่าแรงที่สูง

3. สำหรับพนักงานทั่วไปวุฒิปริญญาตรีค่าแรงจะเริ่มตั้งแต่ 200 เหรียญสหรัฐฯ/ เดือน

4. สำหรับพนักงานทั่วไป (ต่ำกว่าปริญญาตรี) พนักงานทำความสะอาด จะอ้างอิงตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของแรงงานในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้เท่ากับ 170 เหรียญสหรัฐฯ/ เดือน (พ.ศ.2561) และเมื่อรวมกับค่าที่พัก ค่าอาหาร โบนัส ค่าเดินทาง ค่าล่วงเวลา ฯลฯ จะเป็นต้นทุนค่าจ้างพนักงานดังกล่าวประมาณ 200-220 เหรียญสหรัฐฯ/ เดือน

4.5 ต้นทุนทางภาษี

ประเภทภาษี	รายละเอียด/ อัตรา
ภาษีกำไรนิติบุคคล (Tax on Profit)	Resident คำนวณจากรายได้ในกัมพูชาและต่างประเทศ Non-Resident คำนวณจากรายได้ในกัมพูชาเท่านั้น <ul style="list-style-type: none">• ร้อยละ 20 สำหรับธุรกิจทั่วไป• ร้อยละ 30 สำหรับธุรกิจน้ำมันปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ• ร้อยละ 0 สำหรับโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน QIP จาก CDC• ร้อยละ 0-20 สำหรับธุรกิจที่ครอบครองโดยบุคคลธรรมดาเพียงคนเดียว
ภาษีกำไรล่วงหน้า (Pre-Payment Tax)	<ul style="list-style-type: none">• คำนวณจากรายรับรวมของธุรกิจรวมกับภาษีทุกประเภท ยกเว้น VAT อัตราร้อยละ 1 สำหรับธุรกิจทุกประเภท

ประเภทภาษี	รายละเอียด/ อัตรา
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (Withholding Taxes: WHT)	<ul style="list-style-type: none"> • ร้อยละ 15 สำหรับค่าบริการ การบริหารจัดการ การให้คำปรึกษา ค่าสิทธิ รวมถึงดอกเบี้ยที่จ่ายให้บุคคลธรรมดา (ไม่รวมดอกเบี้ยที่จ่ายโดยธนาคารหรือสถาบันการเงิน) • ร้อยละ 10 สำหรับการจ่ายค่าเช่าทรัพย์สิน ทั้งที่เคลื่อนย้ายได้และไม่ได้ • ร้อยละ 4 สำหรับการจ่ายดอกเบี้ยโดยธนาคารหรือสถาบันการเงิน แก่บุคคลธรรมดาที่มีบัญชีเงินฝากไม่ประจำ • ร้อยละ 6 สำหรับการจ่ายดอกเบี้ยโดยธนาคารหรือสถาบันการเงิน แก่บุคคลธรรมดาที่มีบัญชีเงินฝากประจำ • ร้อยละ 14 สำหรับการชำระค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายแก่บุคคลและนิติบุคคล ที่มีได้มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศ
ภาษีเงินเดือน (Salary Tax)	<ul style="list-style-type: none"> • คำนวณจากเงินเดือน โดยใช้อัตราก้าวหน้าร้อยละ 0-20 ร้อยละ 0, 0-1.2 ล้านบาท (0-300 USD) ร้อยละ 5, > 1.2 ล้านบาท-2 ล้านบาท (300.1-500 USD) ร้อยละ 10, > 2 ล้านบาท-8.5 ล้านบาท (500.1-2,125 USD) ร้อยละ 15, > 8.5 ล้านบาท-12.5 ล้านบาท (2,125.1-3,125 USD) ร้อยละ 20, มากกว่า 12.5 ล้านบาท (มากกว่า 3,125 USD) ร้อยละ 20, เงินพิเศษ (fringe benefit)
ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT)	<ul style="list-style-type: none"> • ภาษีที่ผู้จำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ ต้องเก็บจากลูกค้าในอัตราร้อยละ 10 สำหรับการจำหน่ายหรือให้บริการในประเทศ และร้อยละ 0 สำหรับการส่งออก
ภาษีที่พัก (Tax on Accommodation: TOA)	<ul style="list-style-type: none"> • จัดเก็บจากการพักอาศัยในโรงแรม เกสต์เฮาส์ อพาร์ทเมนต์ คอนโดมิเนียม หรือที่พักประเภทอื่น ๆ • อัตราร้อยละ 2 ของค่าห้องรวมกับภาษีทุกประเภท ยกเว้น VAT
ภาษีเฉพาะสำหรับสินค้าและบริการบางชนิด (Specific Tax on Certain Merchandises and Services: STCMS)	<ul style="list-style-type: none"> • ภาษีที่จัดเก็บสำหรับสินค้าและบริการบางชนิด ทั้งในประเทศและที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ โดยจะคำนวณก่อนภาษีมูลค่าเพิ่ม • รถยนต์ ร้อยละ 65 ไลน์ ร้อยละ 35 อะไหล่รถยนต์ เบียร์ ร้อยละ 30 รถมอเตอร์ไซด์ น้ำมันปิโตรเลียม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ ร้อยละ 20 อะไหล่รถมอเตอร์ไซด์ น้ำอัดลม การให้บริการทางด้านบันเทิง การขนส่งผู้โดยสารทางอากาศ ร้อยละ 10 การให้บริการโทรศัพท์ ร้อยละ 3
ภาษีเครื่องตีแสงแอลกอฮอล์ และ บุหรี่ (Tax on Public Lighting: PLT)	<ul style="list-style-type: none"> • จัดเก็บจากผู้จำหน่ายเครื่องตีแสงแอลกอฮอล์และบุหรี่ทุกประเภท โดยจะทำการคำนวณก่อนภาษีเฉพาะ (STCMS) และภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) • อัตราร้อยละ 3

ประเภทภาษี	รายละเอียด/ อัตรา
ภาษีประกอบการธุรกิจเฉพาะ (Patent Tax) (ต้องต่ออายุทุกปี)	<ul style="list-style-type: none"> • ภาษีประจำปีที่ธุรกิจต้องชำระภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ตามประเภทของธุรกิจ และตามขอบเขตจังหวัดที่ธุรกิจตั้งอยู่ • อัตรา 4 แสนเรียล (100 USD) สำหรับธุรกิจขนาดเล็ก รายรับรวมต่อปีตั้งแต่ 250 ล้านเรียล (62,500 USD) ถึง 700 ล้านเรียล (175,000 USD) • อัตรา 1.2 ล้านเรียลต่อปี (300 USD) สำหรับธุรกิจขนาดกลาง รายรับรวมต่อปีตั้งแต่ 700 ล้านเรียล (175,000 USD) ถึง 2,000 ล้านเรียล (500,000 USD) • อัตรา 3 ล้าน เรียลต่อปี (750 USD) สำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ รายรับต่อปีตั้งแต่ 2,000 ล้านเรียล (500,000 USD) ถึง 10,000 ล้านเรียล (2.5 ล้าน USD) • อัตรา 5 ล้าน เรียลต่อปี (1,250 USD) สำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ รายรับต่อปีมากกว่า 10,000 ล้านเรียล (2.5 ล้าน USD)
ภาษีการจดทะเบียน (Registration Tax or Transfer Tax)	<ul style="list-style-type: none"> • จัดเก็บจากการจัดทำเอกสารทางกฎหมาย ก่อตั้ง ควบรวม ยกเลิกกิจการ • จัดเก็บจากการโอนสินทรัพย์ • 1 ล้านเรียล/ 1 กิจกรรม • ร้อยละ 4 ของมูลค่าสินทรัพย์ (ที่ดิน บ้าน รถ)
ภาษีอสังหาริมทรัพย์ (Tax on Immovable Properties)	<ul style="list-style-type: none"> • อสังหาริมทรัพย์ ที่มีมูลค่ามากกว่า 100 ล้านเรียล (25,000 USD) • ร้อยละ 0.1 ของมูลค่าที่ประเมินโดยคณะกรรมการประเมินมูลค่าทรัพย์สิน • ผู้เสียภาษีต้องชำระภาษีภายในวันที่ 30 กันยายนของทุกปี
ภาษีจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ (Registration Tax)	<ul style="list-style-type: none"> • จัดเก็บจากผู้ซื้อหรือผู้ได้รับโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ อัตราร้อยละ 4 ของมูลค่าอสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์นั้น
ภาษีนำเข้า	<ul style="list-style-type: none"> • ร้อยละ 0 - สินค้าที่ได้รับการยกเว้น เช่น ยารักษาโรค อุปกรณ์การศึกษา ปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตร สินค้าที่ได้สิทธิ์นำเข้าภายใต้โครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน • ร้อยละ 7 - สินค้าขั้นต้นหรือวัตถุดิบ • ร้อยละ 15 - สินค้าที่จัดเป็นทุน เครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิต วัตถุดิบที่มีในประเทศ • ร้อยละ 35 - สินค้าสำเร็จรูป เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยานพาหนะ อัญมณีและหินมีค่า • สามารถค้นหาและเปรียบเทียบอัตราภาษีในการนำเข้าสินค้าของประเทศกัมพูชา (ทั้งอัตราแบบทั่วไป MFN และอัตราพิเศษ AFTA) ตามพิกัดของสินค้าได้ที่ www.customs.gov.kh

ประเภทภาษี	รายละเอียด/ อัตรา
การยกเว้นภาษีซ้อนกับประเทศที่มีข้อตกลง**	<ul style="list-style-type: none"> • ยกเว้นภาษีรายได้บุคคลและนิติบุคคล ที่ได้มีการชำระแล้วในประเทศใดประเทศหนึ่ง โดยการลดหย่อนหรือเครดิตภาษี ผ่านวิธีการคำนวณที่ระบุไว้ในข้อตกลง • ลดอัตราภาษีหัก ณ ที่จ่าย จากร้อยละ 14 เหลือร้อยละ 10 สำหรับค่าบริการทางเทคนิค เงินปันผล ดอกเบี้ยที่จ่ายโดยสถาบันการเงิน และค่าสิทธิต่าง ๆ ที่จ่ายให้กับบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอีกประเทศหนึ่ง

*4,000 เรียล = 1 USD, **กัมพูชามีการทำอนุสัญญาป้องกันการเก็บภาษีซ้อนกับประเทศสิงคโปร์และไทย ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2561

5

การจัดตั้งบริษัท และการดำเนินธุรกิจ ในกัมพูชา

5.1 รูปแบบบริษัทในประเทศไทย

ประเภท	ลักษณะ/ ความรับผิดชอบ/ ข้อจำกัด
บริษัทจำกัด Private Limited Company	<p>ลักษณะสำคัญ บริหารโดยคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง มีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 1-30 คน ในกรณีที่ผู้ถือหุ้น 1 คน จะเรียกว่า Single Member Private Limited Company</p> <p>ความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบตามจำนวนและมูลค่าหุ้นที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนถือครองอยู่</p> <p>ข้อจำกัด สามารถประกอบธุรกิจได้ทุกประเภท และสามารถขยายสาขาได้</p>
สำนักงานสาขา Branch Office	<p>ลักษณะสำคัญ ถือหุ้นโดยนิติบุคคลบริษัทแม่ โดยอำนาจการบริหารและการตัดสินใจอยู่ที่บริษัทแม่ อยู่ภายใต้กฎข้อบังคับของบริษัทแม่ และต้องใช้ชื่อเดียวกันกับบริษัทแม่ โดยมีคำว่า Branch Office แสดงไว้ก่อนหน้าหรือตามหลัง</p> <p>ความรับผิดชอบ บริษัทแม่มีชื่อผู้ถือหุ้นในการรับผิดชอบตามจำนวนและมูลค่าหุ้นที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนถือครองอยู่ในบริษัทแม่</p> <p>ข้อจำกัด สามารถประกอบธุรกิจได้ทุกประเภทตามที่บริษัทแม่สามารถทำได้ แต่ไม่สามารถขยายสาขาเองได้ และไม่สามารถขอส่งเสริมการลงทุน</p>
สำนักงานตัวแทน Representative Office	<p>ลักษณะสำคัญ ถือหุ้นโดยนิติบุคคลบริษัทแม่ โดยอำนาจการบริหารการตัดสินใจอยู่ที่บริษัทแม่ และต้องใช้ชื่อเดียวกันกับบริษัทแม่ โดยมีคำว่า Representative Office Agent แสดงไว้ก่อนหน้าหรือตามหลัง</p> <p>ความรับผิดชอบ บริษัทแม่มีชื่อผู้ถือหุ้นในการรับผิดชอบตามจำนวนและมูลค่าหุ้นที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนถือครองอยู่ในบริษัทแม่</p> <p>ข้อจำกัด ไม่สามารถประกอบธุรกิจที่ก่อให้เกิดรายได้ เช่น การขายสินค้าและบริการ</p>
บริษัทลูก Subsidiary	<p>ลักษณะสำคัญ ถือหุ้นโดยนิติบุคคลบริษัทแม่ โดยอำนาจการบริหารการตัดสินใจอยู่ที่คณะกรรมการบริหารที่ตั้งขึ้นใหม่ มีกฎข้อบังคับเป็นของตัวเอง สามารถใช้ชื่อต่างกับบริษัทแม่ได้</p> <p>ความรับผิดชอบ บริษัทแม่มีชื่อผู้ถือหุ้นในการรับผิดชอบตามจำนวนและมูลค่าหุ้นที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนถือครองอยู่ในบริษัทแม่</p> <p>ข้อจำกัด สามารถประกอบธุรกิจได้ทุกประเภท อาจเหมือนหรือแตกต่างกับบริษัทแม่ และสามารถขยายสาขาเองได้</p>

5.2 ตารางค่าใช้จ่ายขั้นต้นและขั้นตอนในการจัดตั้งบริษัท

ที่	ขั้นตอน	วัน	ค่าใช้จ่าย
1	จัดหาสถานที่และรับรองสถานที่ ก่อนที่จะดำเนินการยื่นขอจดทะเบียนนิติบุคคล ผู้ประกอบการต้องดำเนินการจัดหาสถานที่เพื่อใช้เป็นที่ตั้งของสำนักงาน และแนบสำเนาทะเบียนบ้านหรือสัญญาเช่าสถานที่พร้อมรูปถ่ายอาคารที่จะใช้เป็นสำนักงาน จำนวน 2 ใบ ซึ่งได้มีการรับรองสำเนาถูกต้องจากศาลากลางพนมเปญหรืออำเภอที่สำนักงานตั้งอยู่	1	10-100 USD (ประมาณการ)
2	การจดทะเบียนชื่อบริษัทกับกรมจดทะเบียน <ul style="list-style-type: none"> • จัดเตรียมชื่อบริษัทไว้ จำนวน 3 ชื่อ เข้าไปที่ www.businessregistration.moc.gov.kh ไปที่เมนู Register New User เพื่อดำเนินการกรอกข้อมูล และทำตามขั้นตอนที่ระบุไว้ • กลับไปที่ www.businessregistration.moc.gov.kh ใช้บัญชีที่สร้างขึ้น Log on เข้าสู่ระบบ และเข้าไปที่เมนู Reserve a Company Name เลือกประเภทนิติบุคคล และใส่ชื่อบริษัทที่ต้องการ หลังจากนั้นชำระเงินค่าธรรมเนียมตามรายละเอียดที่ระบุไว้ และรอการอนุมัติชื่อบริษัท 	1	10 USD ต่อ 1 ชื่อ
3	ยื่นคำขอจดทะเบียนพร้อมเอกสารประกอบ <ul style="list-style-type: none"> • เข้าไปที่เมนู Incorporated a Private Limited Company จากนั้นดำเนินการกรอกหรือเลือกข้อมูล พร้อมอัปโหลดเอกสารต่าง ๆ ให้ครบถ้วน ตรวจสอบข้อมูลและยืนยัน Submit หลังจากนั้นชำระเงินค่าธรรมเนียมตามรายละเอียดที่ระบุไว้ พร้อมแนบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียน 	5	420 USD
4	การเปิดบัญชีธนาคาร หลังจากยื่นจดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ผ่านระบบออนไลน์ ให้ดำเนินการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ในกัมพูชาจำนวน 4,000,000 เรียล หรือ 1,000 USD และขอรับหนังสือรับรองจากธนาคาร เพื่อนำไปใช้เป็นเอกสารประกอบการจดทะเบียน โดยอัปโหลดผ่านระบบออนไลน์	1	ไม่มี
5	พิมพ์ใบรับรอง และรับตราประทับ เมื่อการจดทะเบียนเสร็จสิ้น กระทรวงพาณิชย์จะแจ้งเตือนไปที่ E-mail หลังจากนั้นให้พิมพ์ใบรับรองการจดทะเบียนโดย Log on เข้าไปที่หน้าแรก และคลิกที่บริษัทในเมนู My Items จากนั้นคลิกที่ Request Extract or Certificate เลือกรูปแบบไฟล์และสั่งพิมพ์ จากนั้นให้ไปรับตราประทับที่กระทรวงพาณิชย์หรือสำนักงานพาณิชย์จังหวัด	1	15 USD
6	นำใบรับรองการจดทะเบียนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ไปยื่นขออนุมัติและประทับตราจากกรมภาษี (พร้อมกับขั้นที่ 7-8)	3	250 USD
7	จดทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะ (Patent Tax) ที่ฝ่ายภาษี สำนักงานเขต	30	100-1,250 USD

ที่	ขั้นตอน	วัน	ค่าใช้จ่าย
8	จดทะเบียนเป็นผู้เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ที่ฝ่ายภาษี สำนักงานเขต	14	100 USD
9	แจ้งกระทรวงแรงงานให้ดำเนินการตรวจสอบระเบียบการจ้างงานภายในคู่มือพนักงาน ใบอนุญาตทำงาน (สำหรับชาวต่างชาติ) และการดำเนินการชำระประกันสังคม (สำหรับบริษัทที่มีการจ้างงาน 8 คนขึ้นไป)	30	250 USD

หมายเหตุ : ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนรวมกับค่าดำเนินการของเจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นผู้ให้บริการจดทะเบียน ประมาณ 1,000-1,500 เหรียญสหรัฐฯ

เอกสารที่ใช้สำหรับจดทะเบียน (เป็นภาษาอังกฤษหรือกัมพูชา)

1. เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในสถานที่ใช้เป็นสำนักงาน
2. สำเนาบัตรประชาชนหรือหนังสือเดินทางของผู้ถือหุ้น หรือสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลภาษาอังกฤษหรือกัมพูชา รับรองโดยหน่วยงานราชการหรือทนายความ (กรณีบริษัทถือครองโดยนิติบุคคลอื่น)
3. แบบแสดงรายละเอียดผู้ถือหุ้นที่มีการลงนาม และยืนยันว่าผู้ถือหุ้นแต่ละคนไม่มีประวัติอาชญากรรม
4. แบบแสดงรายละเอียดการจ้างพนักงานในบริษัท แบ่งตามตำแหน่ง เพศ และสัญชาติ
5. แบบ บริคณห์สนธิ/ กฎข้อบังคับ ของบริษัท “Memorandum and Articles of Association” ภาษาอังกฤษและกัมพูชา

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมโทร: 023-866-050 E-mail: br.moc.cambodia@gmail.com หรือติดต่อโดยตรงที่ Business Registration Department of Ministry of Commerce ที่ตั้ง Lot 19-61, MOC Road (113B Road), Russian Blvd, Phum Teuk Thla, Sangkat Teuk Thla, Khan Sen Sok, Phnom Penh, Kingdom of Cambodia

เจ้าหน้าที่สำหรับติดต่อจดทะเบียนบริษัท: Mr.Khoun Samnang, Deputy Director
Business Registration Department, Ministry of Commerce, Kingdom of Cambodia
Tel: (855-11) 836 228/ (855-16) 836 228 E-mail: khuon_samnang@yahoo.com

ต้นทุนค่าพนักงานที่บริษัท A ต้องจ่ายต่อเดือน (กรณีมีพนักงาน 5 คน) มีดังนี้

คนที่	ตำแหน่ง	อัตราเงินเดือน (USD /เดือน)
1	ผู้จัดการ	2,000
2	หัวหน้างาน (Supervisor)	500
3	บัญชี	300
4	พนักงานทั่วไป (ธุรการ)	200
5	พนักงานทำความสะอาด	170
	รวม	3,170

กฎหมายกำหนดให้บริษัทสามารถจ้างพนักงานต่างชาติได้ร้อยละ 10 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด โดยหากมีความจำเป็นสามารถยื่นเรื่องไปยังกระทรวงแรงงานของประเทศกัมพูชาให้พิจารณาอนุมัติเป็นกรณีไป สำหรับค่าใช้จ่ายในการจ้างพนักงานต่างชาติ 1 คน นอกจากเงินเดือน มีดังนี้

1. Business Visa 1 ปี 290-350 เหรียญสหรัฐฯ มีเอกสารประกอบดังนี้

- สำเนาหนังสือเดินทาง
- รูปถ่าย 2 x 2 นิ้ว

2. Work Permit 1 ปี ค่าธรรมเนียม 100 เหรียญสหรัฐฯ ค่าดำเนินการ 100 เหรียญสหรัฐฯ มีเอกสารประกอบดังนี้

- หนังสือรับรองการจดทะเบียนบริษัทของบริษัทผู้ว่าจ้าง
- สัญญาจ้างงานในกัมพูชา
- Business Visa

5.3 กฎหมายและกฎระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การถือครองหุ้นในบริษัทกฎหมายกัมพูชาเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติสามารถเป็นเจ้าของบริษัทได้ 100% โดยไม่จำเป็นต้องถือหุ้นร่วมกับคนท้องถิ่น และมีสิทธิเท่าเทียมกับบริษัทท้องถิ่นทุกประการ ยกเว้นสิทธิในการซื้อและถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน อย่างไรก็ตาม บริษัทต่างชาติสามารถเช่าที่ดินระยะยาวได้ถึง 50 ปี และต่ออายุได้ไม่จำกัดครั้ง

แม้ว่ากฎหมายจะไม่ได้กำหนดไว้ แต่การมีหุ้นส่วนที่มีศักยภาพในประเทศก็อาจมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ธุรกิจเติบโตได้อย่างรวดเร็ว ในกรณีนี้ ผู้ประกอบการไทยสามารถขอให้ทางสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ และศูนย์ AEC Business Support Center ประเทศกัมพูชา แนะนำหรือตรวจสอบประวัติเบื้องต้นของหุ้นส่วนให้ได้ จากนั้นเมื่อเริ่มดำเนินการก็ควรจะมีการตรวจสอบติดตามหุ้นส่วนอยู่เป็นระยะเพื่อความมั่นใจ

ใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจในกัมพูชา นอกเหนือจากการจดทะเบียนนิติบุคคลกับกระทรวงพาณิชย์ จดทะเบียนภาษีกับกรมสรรพากร และรับการตรวจสอบการจ้างงานจากกระทรวงแรงงานแล้ว กฎหมายได้กำหนดให้การประกอบธุรกิจบางประเภทต้องขออนุญาต จากกระทรวงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะเริ่มดำเนินการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) กิจการที่ต้องขออนุญาตหรือเอกสารรับรองจากกระทรวงอุตสาหกรรมฯ ได้แก่ โรงงานผลิตและแปรรูปสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภค ผู้ผลิตและจำหน่ายน้ำประปาและไฟฟ้า

2) กิจการที่ต้องขออนุญาตหรือเอกสารรับรองจากธนาคารแห่งชาติกัมพูชา ได้แก่ สถาบันการเงินทุกประเภท กิจการรับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ กิจการซื้อขายเพชร อัญมณีและหินมีค่า

- 3) กิจการที่ต้องขอใบอนุญาตหรือเอกสารรับรองจากสภาเพื่อการพัฒนาแห่งกัมพูชา/ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้แก่ กิจการทุกประเภทที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุน
- 4) กิจการที่ต้องขอใบอนุญาตหรือเอกสารรับรองจากกระทรวงการจัดการที่ดิน ผังเมือง และการก่อสร้าง ได้แก่ บริษัทหรือบุคคลที่ต้องการดำเนินกิจการก่อสร้าง วิศวกรรมโยธา และอุตสาหกรรม
- 5) กิจการที่ต้องขอใบอนุญาตหรือเอกสารรับรองจากกระทรวงการท่องเที่ยว ได้แก่ กิจการมัคคุเทศก์ บริษัททัวร์ โรงแรมหรือที่พัก กิจการรถโดยสาร คาราโอเกะ ไนท์คลับ นวดและสปา ร้านอาหาร สपोर्टคลับและเอนเตอร์เทนเมนต์
- 6) กิจการที่ต้องขอใบอนุญาตหรือเอกสารรับรองจากกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ ร้านอาหารหรือร้านกาแฟ คลินิก ทำฟันและรักษาสุขภาพ ผู้นำเข้าหรือจำหน่ายยาแผนปัจจุบัน/ โบราณและเครื่องสำอาง
- 7) กิจการที่ต้องขอใบอนุญาตหรือเอกสารรับรองจากกระทรวงคมนาคม ได้แก่ กิจการขนส่งทางถนน ทางแม่น้ำ และทางทะเล
- 8) กิจการที่ต้องขอใบอนุญาตหรือเอกสารรับรองจากกระทรวงเกษตร ป่าไม้และประมง ได้แก่ กิจการเลี้ยงสัตว์ ผลิตอาหารสัตว์ แปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์และนำเข้าสินค้าดังกล่าว ผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสำหรับสัตว์ กิจการตัดไม้ นำเข้า-ส่งออก และขนส่งผลผลิตจากป่าไม้ นักลงทุนที่ต้องการสร้างรีสอร์ทในเขตป่าสงวน นักลงทุนที่ต้องการสร้างสวนสัตว์ กิจการที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออก จำหน่ายปุ๋ยและปัจจัยการผลิตทางการเกษตร กิจการประมง กิจการที่ผลิตและส่งออกสินค้า อุตสาหกรรมการเกษตร

สินค้าที่ต้องมีการตรวจสอบก่อนนำเข้า กัมพูชามีการกำหนดให้สินค้าบางชนิดต้องได้รับการอนุญาต หรือได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน จึงจะสามารถนำเข้าหรือส่งออกได้ เช่น

- 1) สัตว์มีชีวิตที่นำเข้ามาเพื่อใช้เป็นอาหาร ผู้นำเข้าจะต้องได้รับใบอนุญาตนำเข้าจากกระทรวงเกษตรฯ และต้องมีใบรับรองสุขอนามัยจากประเทศต้นทาง
- 2) ปุ๋ยอินทรีย์และเคมี ผู้นำเข้าต้องได้รับใบอนุญาตนำเข้าจากกระทรวงเกษตรฯ โดยสินค้าแต่ละชนิดที่นำเข้าต้องผ่านการขึ้นทะเบียนและได้รับการตรวจสอบจากกระทรวงเกษตรฯ ด้วย
- 3) เครื่องสำอาง และยารักษาโรค อาหารเสริม และอาหารบางชนิด ผู้นำเข้าต้องได้รับใบอนุญาตจากกระทรวงสาธารณสุข และสินค้าแต่ละชนิดต้องผ่านการขึ้นทะเบียนและได้รับการตรวจสอบจากกระทรวงสาธารณสุขเช่นเดียวกัน
- 4) สารเคมีที่ใช้ในอุตสาหกรรม ผู้นำเข้าต้องได้รับใบอนุญาตนำเข้าจากกระทรวงอุตสาหกรรม

รายละเอียดเพิ่มเติมสามารถดูได้ที่เว็บไซต์กรมศุลกากรกัมพูชา www.customs.gov.kh

สินค้าที่ห้ามนำเข้า สินค้าที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ความปลอดภัย สุขอนามัย สิ่งแวดล้อม และอุตสาหกรรมภายในประเทศ ได้แก่ อาวุธ วัตถุระเบิด รถยนต์และเครื่องจักรที่ใช้ในการทหาร ทอง เครื่องเงิน เงินตรา ยาและยาพิษ

5.4 ระบบบัญชี

กฎหมายว่าด้วยการบัญชีของผู้ประกอบกิจการด้านบัญชี การตรวจสอบบัญชี และวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2545 กำหนดการจดทะเบียน การบริหารและหน้าที่ของระบบการบัญชีโดยอยู่ภายใต้การบัญชีมาตรฐานสากลว่า ผู้ประกอบธุรกิจทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลจะต้องจัดทำบัญชีและพร้อมที่จะถูกตรวจสอบบัญชีภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ นอกจากนี้ ในงบการเงินจะต้องระบุรายละเอียดงบดุล งบกำไรขาดทุน กระแสเงินสด การจัดทำบัญชีจะต้องทำเป็นภาษาเขมรและใช้สกุลเงินเรียลสำหรับธุรกิจที่ดำเนินกิจการให้แก่ผู้ประกอบการที่อยู่ต่างประเทศหรือบริษัทในเครือดำเนินกิจการให้บริษัทแม่ที่อยู่ในต่างประเทศนั้น อาจได้รับอนุญาตให้จัดทำบัญชีเป็นภาษาอังกฤษหรือให้ใช้เงินสกุลอื่นนอกจากเงินเรียลอีกฉบับหนึ่งควบคู่กันได้ ระยะเวลาการจัดทำบัญชีได้แก่ รอบ 12 เดือน โดยเริ่มต้นในวันที่ 1 มกราคมและสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคมของทุกปี สำหรับกิจการที่เริ่มต้นทำการในวันอื่น ให้เริ่มรอบปีบัญชีในวันที่ก่อตั้งประกอบกิจการ นิติบุคคลจะต้องส่งงบการเงินภายใน 3 เดือนนับแต่สิ้นรอบปีบัญชี นอกจากนี้ จะต้องเก็บหลักฐานทางบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้อย่างน้อย 10 ปี

การจัดทำบัญชีภาษี

กัมพูชาเป็นสมาชิกสหพันธ์นักบัญชีอาเซียน (ASEAN Federation of Accountants: AFA) เมื่อ พ.ศ. 2546 โดยรัฐบาลกัมพูชาได้เริ่มดำเนินการตามมาตรฐานการบัญชีขั้นสูง (High-Quality Accounting Standards) สำหรับการเงินทั้งในและระหว่างประเทศ กฎหมายว่าด้วยการบัญชีของผู้ประกอบกิจการด้านบัญชี การตรวจสอบบัญชี และวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2545 (Law on Corporate Accounting, Audit and Accounting Profession) เป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในเรื่องของการบัญชีในประเทศกัมพูชา โดยมีสององค์กรหลักเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าว คือ National Accounting Council หรือ NAC ซึ่งเป็นองค์กรที่อยู่ในสังกัดกระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน (Ministry of Economy and Finance) มีหน้าที่ในการตรวจสอบและแก้ไขมาตรฐานการบัญชีกัมพูชา (Cambodian Accounting Standards: CASs) และออกข้อบังคับการบัญชี อีกองค์กรหนึ่ง คือ Kampuchea Institute of Certified Public Accountants and Auditors หรือ KICPAA เป็นองค์กรวิชาชีพทางบัญชีมีหน้าที่กำกับดูแลการจดทะเบียนและการประกันคุณภาพของวิชาชีพบัญชีเอกชนทั้งนักบัญชีและผู้สอบบัญชี โดยผู้ประกอบการต้องเตรียมเอกสารการเงินและเอกสารเสียภาษีประจำปี ตามแบบฟอร์มที่กำหนดโดยกรมสรรพากร ส่งให้กรมสรรพากรก่อนวันที่ 31 มีนาคมของทุกปี ในรูปของสกุลเงินเรียลกัมพูชา

รูปแบบและข้อกำหนดทางบัญชีของกัมพูชาใช้รูปแบบเดียวกับของฝรั่งเศส บริษัทที่ต้องเสียภาษีเงินพีดานภาษีที่กำหนด จะต้องยื่นเอกสารทางบัญชีให้กับผู้ตรวจสอบบัญชีที่ขึ้นทะเบียนในบัญชีผู้ตรวจสอบบัญชีอิสระของรัฐบาล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องก่อนยื่นต่อกรมสรรพากร โดยกรมสรรพากรกำหนดให้บริษัทที่เข้าข่าย 2 ข้อดังต่อไปนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบบัญชีอิสระ

- มีรายได้ในปีบัญชีนั้นตั้งแต่ 3 พันล้านเรียลขึ้นไป (750,000 เหรียญสหรัฐฯ)
- มีมูลค่าของทรัพย์สินซึ่งคำนวณจากมูลค่าเฉลี่ยในปีบัญชีนั้นตั้งแต่ 2 พันล้านเรียลขึ้นไป (500,000 เหรียญสหรัฐฯ)
- มีจำนวนลูกจ้างเฉลี่ยในปีบัญชีนั้นตั้งแต่ 100 คน ขึ้นไป

สำหรับบริษัทที่ไม่เข้าเกณฑ์นั้น แม้ว่ากฎหมายไม่ได้กำหนดให้ยื่นเอกสารทางบัญชีกับผู้ตรวจบัญชี แต่กรมสรรพากรจะมีเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบบัญชีและการเสียภาษีเป็นรายเดือน รายไตรมาส และรายปี ดังนั้นผู้ประกอบการควรมีการจ้างผู้ตรวจบัญชีเพื่อให้มั่นใจว่าบริษัทจัดทำบัญชีและมีการชำระภาษีอย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด

5.5 การชำระเงินค่าสินค้าและบริการ

การชำระเงินค่าสินค้านี้ระหว่างผู้ส่งออกไทยกับผู้นำเข้าของกัมพูชา มีดังนี้

(1) การชำระค่าสินค้าด้วยเงินสด สกุลเงินที่นิยมนำมาใช้มากที่สุดคือ เหรียญสหรัฐฯ และเงินบาท

(2) การชำระด้วยระบบ L/C (Letter of Credit) เป็นการชำระเงินค่าสินค้าที่มีมูลค่าสูง โดยผู้ซื้อในกัมพูชาจะติดต่อกับธนาคารของตนเอง เพื่อให้ธนาคารของตนเปิด L/C ให้กับผู้ส่งออกไทยโดยผ่านธนาคารของไทย หลังจากนั้นธนาคารของไทยจะส่ง L/C ให้ผู้ส่งออกเพื่อดำเนินการส่งมอบสินค้าให้กับผู้ซื้อต่อไป

(3) การชำระเงินระบบ D/P (Documents Against Payment) และ D/A (Documents Against Acceptance) ผู้ส่งออกของไทยจะทำการตรวจสอบฐานะและประวัติของผู้ซื้อกัมพูชาก่อนจนเป็นที่พอใจแล้ว จึงส่งเอกสารและสินค้าไปให้กับธนาคารของผู้นำเข้า โดยผู้นำเข้าจะต้องชำระเงินค่าสินค้าก่อน จึงจะสามารถนำเอกสารไปออกสินค้าได้

(4) การชำระเงินด้วยระบบ T/T (Telegraphic Transfer) ผู้ส่งออกของไทยจะส่งสินค้าไปให้กับผู้นำเข้ากัมพูชาโดยให้เครดิตระยะหนึ่ง เมื่อครบกำหนดเครดิต ผู้นำเข้ากัมพูชาจะโอนเงินโดยทางโทรเลขกลับมาให้ผู้ส่งออกของไทย

(5) การชำระค่าสินค้าตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชานิยมชำระด้วยเงินสดเป็นสกุลเงินบาท หากการซื้อขายมีปริมาณมาก จะชำระด้วยการโอนเงินทางโทรเลข Telegraphic Transfer (T/T) การชำระสินค้าอีกวิธีหนึ่งคือ ผู้ส่งออกไทยจะส่งสินค้าไปให้ผู้นำเข้าของกัมพูชาก่อนโดยให้เครดิตระยะหนึ่งเมื่อครบกำหนดจ่าย จะมีคนกัมพูชาเข้ามาชำระเงินให้กับผู้ส่งออกไทยแทนผู้นำเข้ากัมพูชา เรียกขบวนการนี้ว่า "โปกก๊วน"

6

การลงทุน

6.1 ระเบียบการขอรับส่งเสริมการลงทุน และมาตรการส่งเสริมการลงทุน

หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการลงทุนของเอกชนในประเทศกัมพูชา คือ Council for the Development of Cambodia (CDC) เป็นหน่วยงานภาครัฐ ก่อตั้งในปี 2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการนโยบายภาครัฐที่เกี่ยวกับการลงทุนของเอกชนเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจและดึงดูดการลงทุนทั้งจากในและต่างประเทศ มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ ดังนี้ (1) เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) บริษัทเอกชน (Developer) ที่ประสงค์จะจัดตั้ง SEZ รวมทั้งภาคเอกชนที่ประสงค์จะเข้ามาลงทุนตั้งโรงงานใน SEZ ต้องได้รับการอนุมัติโครงการจากคณะกรรมการกำกับดูแลเขตเศรษฐกิจฯ ของกัมพูชา (CSEZB) (ซึ่งเทียบเท่ากับหน่วยงาน BOI ของประเทศไทย) (2) การลงทุนนอก SEZ ซึ่งกำกับดูแลโดยคณะกรรมการการลงทุน (CIB) และ (3) เงินช่วยเหลือจากต่างชาติ (ODA)

ข้อมูลเกี่ยวกับ CDC	
ชื่อหน่วยงาน	Council for the Development of Cambodia: CDC
ที่อยู่ (Address)	Government Palace, Sisowath Quay, Wat Phnom, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์ (Tel)	(855) 23 981 154
โทรสาร (Fax)	(855) 23 427 597
E-mail	cdc.cib@online.com.kh
Website	www.cambodiainvestment.gov.kh

มาตรการส่งเสริมการลงทุน

- (1) ยกเว้นภาษีกำไร (Profit Tax) เป็นเวลา 3-9 ปี
- (2) การคิดค่าเสื่อมราคาในอัตราพิเศษ 40% (กรณีไม่เลือกรับการยกเว้นภาษีกำไร)
- (3) ยกเว้นภาษีนำเข้า วัสดุก่อสร้าง เครื่องมือเครื่องจักรในการผลิต
- (4) ยกเว้นภาษีนำเข้า วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต สำหรับการผลิตเพื่อส่งออก
- (5) ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) สำหรับสินค้าที่นำมาเป็นส่วนประกอบของสินค้าส่งออก

เงื่อนไขการรับการส่งเสริมการลงทุน (Qualified Investment Project: QIP)

เพื่อเป็นการสร้างงานและก่อให้เกิดรายได้แก่ประชาชนกัมพูชา รวมถึงเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลกัมพูชาจึงมีนโยบายเพื่อส่งเสริมการลงทุน ด้วยการให้สิทธิพิเศษในการลงทุนหลายด้านแก่นักลงทุนที่เข้ามาประกอบกิจการในประเทศกัมพูชา ในรูปแบบของ “กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน” ซึ่งมีหลายประเภท อาทิ เกษตรกรรม อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรบุคคล อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก และอุตสาหกรรมเพื่อ

การส่งออก โดยกฎหมายมีการกำหนดกิจการที่ห้ามลงทุน กิจการที่มีและไม่มีสิทธิขอรับการส่งเสริมการลงทุน วงเงินขั้นต่ำในการลงทุน และเงื่อนไขในการพิจารณาเพื่อให้การส่งเสริมการลงทุน ดังนี้

กิจการที่ห้ามลงทุน (ทั้งชาวต่างชาติและนักลงทุนในประเทศ)

- การผลิตและแปรรูปสารออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและสารเสพติด
- การผลิตสารเคมีที่มีพิษ ยาฆ่าแมลง และสินค้าที่ต้องใช้สารเคมีอันตรายในการผลิต ซึ่งกฎหมายระหว่างประเทศหรือองค์การการค้าโลกไม่อนุญาตเนื่องจากมีผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

- การแปรรูปและการผลิตพลังงานไฟฟ้าโดยการใช้สิ่งปฏิกูลที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ
- ธุรกิจที่เกี่ยวข้องป่าไม้ซึ่งไม่อนุญาตโดยกฎหมายป่าไม้

กิจการที่ไม่มีสิทธิขอรับการส่งเสริมการลงทุน (แต่สามารถลงทุนได้)

- กิจกรรมในเชิงพาณิชย์ การนำเข้า ส่งออก ขายส่ง ขายปลีก รวมถึงการจำหน่ายสินค้าปลอดภาษี
- การให้บริการขนส่ง ทั้งทางน้ำ ทางบก และทางอากาศ ยกเว้นการลงทุนในภาคการขนส่งทางรถไฟ
- ร้านอาหาร คาราโอเกะ กิจการนวด ฟิตเนส สถานบันเทิง ไนท์คลับ หรือบาร์ ที่มีได้อยู่ภายในโรงแรมมาตรฐานสากล หรืออยู่ภายในโรงแรมแต่เป็นการให้เช่าแก่นักลงทุนที่ไม่ได้รับ QIP เป็นผู้ประกอบการ

- การให้บริการการท่องเที่ยว ให้บริการข้อมูล เป็นตัวแทน หรือโฆษณา
- ธุรกิจคาสิโนหรือการพนัน และการให้บริการที่เกี่ยวข้อง
- การให้บริการทางการเงิน รวมทั้งธนาคาร สถาบันทางการเงิน บริษัทประกัน และธุรกิจทุกประเภทที่มีลักษณะเป็นตัวกลางทางการเงิน

- กิจการหนังสือพิมพ์และสื่อ รวมทั้งวิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร ภาพยนตร์ โรงหนัง สตูดิโอ และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง
- การให้บริการทางวิชาชีพ
- การดัดแปลงทางพันธุกรรมที่ก่อให้เกิดอันตรายทางชีวภาพ สุขภาพมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม
- การผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้ที่ใช้ไม้จากป่าไม้ธรรมชาติในประเทศเป็นวัตถุดิบ
- การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ

กิจการที่มีสิทธิในการขอรับการส่งเสริมการลงทุน เงินลงทุนขั้นต่ำ และเงื่อนไขการพิจารณา

ประเภทกิจการ	เงินลงทุน/ เงื่อนไขการพิจารณา
การผลิตเพื่อการสนับสนุนอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก	เงินลงทุนไม่น้อยกว่า 100,000 USD
การผลิตอาหารสัตว์	เงินลงทุนไม่น้อยกว่า 200,000 USD
การผลิตเครื่องหนัง ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะทุกชนิด เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ วัสดุสำนักงาน ของเล่นผลิตภัณฑ์ทางการกีฬา ยานยนต์ ชิ้นส่วน และอุปกรณ์ผลิตภัณฑ์จากเซรามิก	เงินลงทุนไม่น้อยกว่า 300,000 USD

ประเภทกิจการ	เงินลงทุน / เงื่อนไขการพิจารณา
การผลิตอาหารและเครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์เพื่ออุตสาหกรรมสิ่งทอ เพอร์นิเจอร์ และอุปกรณ์ (ที่ไม่ได้ทำจากไม้) ผลิตภัณฑ์จากกระดาษ ผลิตภัณฑ์จากยางและพลาสติก ผู้จำหน่ายน้ำประปา ผลิตภัณฑ์แผ่นโบราณ แข็งแรงและแปรรูปสัตว์น้ำ เพื่อการส่งออก การแปรรูปธัญพืชและผลิตภัณฑ์จากพืช	เงินลงทุนไม่น้อยกว่า 500,000 USD
ผลิตภัณฑ์สารเคมี ซีเมนต์ ปูน และปิโตรเคมี การผลิตยาแผนปัจจุบัน	เงินลงทุนไม่น้อยกว่า 1,000,000 USD
สถาบันการศึกษาและฝึกอบรม ด้านการพัฒนาทักษะ เทคโนโลยี หรือวิชาชีพ	เงินลงทุนไม่น้อยกว่า 4,000,000 USD
ศูนย์จัดนิทรรศการ และศูนย์การประชุมระดับนานาชาติ	เงินลงทุนไม่น้อยกว่า 8,000,000 USD
การสร้างศูนย์การค้าสมัยใหม่	เงินลงทุนไม่น้อยกว่า 2,000,000 USD มีขนาดพื้นที่ไม่น้อยกว่า 10,000 ตร.ม. มีที่จอดรถเพียงพอ
การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการสร้างสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ขนาดพื้นที่ไม่น้อยกว่า 1,000 เฮกตาร์	เงินลงทุนไม่น้อยกว่า 1,000,000 USD
ศูนย์การท่องเที่ยวครบวงจร (Tourist complex)	ห้องพักไม่ต่ำกว่า 100 ห้อง (โรงแรม) หรือบ้านพักไม่ต่ำกว่า 30 หลัง ขนาด พื้นที่ไม่ต่ำกว่า 10 เฮกตาร์
รีสอร์ทที่ให้บริการแบบครบวงจร รวมทั้งโรงแรม สวนสนุก ศูนย์กีฬา หรือสวนสัตว์	ขนาดพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 50 เฮกตาร์
โรงแรม	ตั้งแต่ 3 ดาวขึ้นไป
สถานรักษาพยาบาล	เงินลงทุนไม่น้อยกว่า 1,000,000 USD จำนวนไม่น้อยกว่า 50 เตียง มีอุปกรณ์ทันสมัย ห้องทดลอง ห้องผ่าตัดห้องเอ็กซเรย์ ห้องฉุกเฉิน ห้องยา ห้องเก็บศพ รพพยาบาล มีลิฟต์ (อาคารตั้งแต่ 3 ชั้นขึ้นไป)
การปลูกข้าว การปลูกพืชทางการค้าทุกชนิด การปลูกผัก	ขนาดพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 1,000 เฮกตาร์ 500 เฮกตาร์ 50 เฮกตาร์
การเลี้ยงวัว, การทำฟาร์มโคนม	จำนวนไม่ต่ำกว่า 1,000 ตัว 100 ตัว
การทำฟาร์ม สัตว์ปีก (เป็ด, ไก่, ...)	จำนวนไม่ต่ำกว่า 10,000 ตัว
การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด น้ำเค็ม	ขนาดพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 5 เฮกตาร์ 10 เฮกตาร์
การทำสวนยางพารา ปลูกต้นไม้	ขนาดพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 1,000 เฮกตาร์ 200 เฮกตาร์
การเลี้ยงสัตว์ป่า นก สัตว์เลี้ยงคลาน	จำนวนไม่ต่ำกว่า 100 ตัว 500 ตัว 1,000 ตัว

ขั้นตอนการขออนุมัติรับการส่งเสริมการลงทุน

- (1) กรอกใบสมัครแจ้งความประสงค์ พร้อมแนบเอกสารประกอบหลักฐานประกอบการลงทุนที่เกี่ยวข้อง
- (2) CDC จะออกหนังสือลงทะเบียนให้แก่ผู้สมัครภายใน 3 วันทำการ
- (3) เจ้าหน้าที่ CDC จะดำเนินการตามขั้นตอนการตรวจสอบเอกสารกับหน่วยงานของกัมพูชาที่เกี่ยวข้อง เช่น
 - การจดทะเบียนบริษัท (กระทรวงพาณิชย์)
 - ใบอนุญาตที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงอุตสาหกรรมและพลังงาน)
 - การรักษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (กระทรวงสิ่งแวดล้อม)
 - การวางผังโครงสร้าง (หน่วยงานท้องถิ่น กระทรวงที่ดิน ผังเมือง และการก่อสร้าง)
 - การขึ้นทะเบียนผู้เสียภาษี (กระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน)

โดยการดำเนินการดังกล่าวทั้งหมดไม่เกิน 28 วันทำการ

หน่วยงานผู้มีอำนาจในการอนุมัติโครงการลงทุน ขึ้นอยู่กับขนาดของโครงการ ดังนี้

ลักษณะโครงการ	หน่วยงานผู้มีอำนาจอนุมัติโครงการลงทุน
โครงการที่มีมูลค่าเงินลงทุนไม่เกิน 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	หน่วยงานท้องถิ่น
โครงการที่มีมูลค่าเงินลงทุนไม่เกิน 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ	CDC
โครงการที่มีมูลค่าเงินลงทุนมากกว่า 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือโครงการระยะยาว โครงการที่มีความอ่อนไหว รวมทั้งโครงการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ	คณะรัฐมนตรี

6.2 สิทธิประโยชน์อื่น ๆ จากการลงทุนในกัมพูชา

กัมพูชาได้รับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ จากนานาชาติ เช่น สถานะ การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งจากสหรัฐอเมริกา และได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากรหรือ GSP (Generalized System of Preferences) จากกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น สแกนดิเนเวีย แคนาดา และออสเตรเลียสำหรับสินค้าที่ส่งออกจากกัมพูชา โดยจะได้รับการลดหย่อนอัตราภาษีหรือได้รับการอำนวยความสะดวก โดยการยกเว้นหรือลดระเบียบกฎเกณฑ์เรื่องพิธีการการนำเข้า อาทิ การรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin)

กัมพูชามีความร่วมมือทางการค้ากับต่างประเทศในหลายมิติ ทั้งในกรอบ WTO, APEC, ASEAN ซึ่งจะเป็นเรื่องการจัดระบบและระเบียบทางการค้า และความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสาธารณสุขในลักษณะเป็นสากล เช่น ความร่วมมือภายใต้กรอบ GMS (Great Mekong Sub-region) และความร่วมมือภายใต้กรอบ ACMECS (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy)

รัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญกับการลงทุนในประเทศ ดังจะเห็นได้จากนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งให้การอำนวยความสะดวกและการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่โครงการที่ได้รับการส่งเสริม ตลอดจนการอนุญาตให้นักลงทุนโอนเงินไปต่างประเทศได้อย่างเสรี ให้การรับประกันที่จะไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีอัตราพิเศษของเอกชนเป็นของรัฐ หรือกำหนดราคาสินค้าและบริการสำหรับโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

รัฐบาลกัมพูชาได้ลงนามในความตกลงทวิภาคีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนกับรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เกาหลีใต้ เยอรมนี สิงคโปร์ จีน เนเธอร์แลนด์ ฟิลิปปินส์ และคิวบา เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักลงทุนต่างชาติว่ารัฐบาลกัมพูชาและรัฐบาลของประเทศคู่สัญญาจะสนับสนุนและปกป้องการลงทุนซึ่งกันและกัน กัมพูชามีแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศ เช่น ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) และธนาคารโลก (WORLDBANK) ที่ให้การสนับสนุนโครงการเกี่ยวกับสาธารณูปโภคของรัฐบาล และ International Financial Corporation สนับสนุนโครงการของเอกชน รัฐบาลกัมพูชาได้เริ่มกระบวนการอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุนเพื่อลดต้นทุนการประกอบการให้สามารถแข่งขันได้

สิทธิพิเศษ ที่ได้รับจากประเทศคู่ค้า	สินค้า
1. สถานะการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (MFN) จากสหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป	สินค้าทั่วไปที่ได้รับสิทธิประโยชน์ในการเข้าสู่ตลาดเสมือนสมาชิก GATT
2. สิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากรหรือ GSP จากกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น สแกนดิเนเวีย แคนาดา และออสเตรเลีย	สินค้าทั่วไปที่ได้รับอัตราภาษีพิเศษโดยไม่กำหนดปริมาณ หรือโควตานำเข้า “Everything But Arm-EBA”
3. สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรผ่านข้อตกลงเขตการค้าเสรี อาเซียน AFTA หรือ ATIGA	สินค้าทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในข้อตกลง
4. สิทธิทางการค้าที่เป็นไปตามกฎระเบียบของ WTO	ทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของ WTO

การเข้าเป็นสมาชิก WTO หมายถึงกัมพูชาจะต้องยอมรับและหลีกเลี่ยงให้ข้อตกลงของ WTO มีสิทธิและอำนาจเหนือกฎหมายเดิมของประเทศ ในกรณีที่มีข้อขัดแย้งหรือความไม่สอดคล้องทางกฎหมายเกิดขึ้น เช่น กรณีผู้ลงทุนเห็นว่ากฎหมายของกัมพูชาไม่สอดคล้องกับข้อตกลงใน WTO ก็สามารถยื่นฟ้องขอความเป็นธรรมจาก WTO โดยข้อตกลงของ WTO กล่าวเช่นไร ให้ถือว่าคือที่สุดของคำตัดสินนั้น ๆ

ในกรณีที่กัมพูชาไม่มีกฎหมายครอบคลุมในบางประเด็น ให้ใช้บทบัญญัติในข้อตกลงของ WTO เป็นบทอ้างอิง และแนวทางในการปฏิบัติ เป็นต้นว่าผู้ลงทุนจะได้รับประโยชน์เพราะมีการปรับปรุงกรอบโครงสร้างทางกฎหมายที่กว้างขึ้น จากเริ่มแรกของกระบวนการเข้าเป็นสมาชิกของ WTO ถึงปัจจุบัน กัมพูชาได้ออกกฎหมายใหม่กว่า 50 ฉบับเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของ WTO นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอีกหลายฉบับที่จะต้องปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจทำให้กระบวนการทางธุรกิจและการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงหรือได้รับผลกระทบไปด้วย เช่น

- (1) รูปแบบทางการค้า จะมีการเปลี่ยนแปลงหลังการบังคับใช้ เช่น กฎหมายธุรกิจการค้า กฎหมายตราสารหนี้และการชำระเงิน กฎหมายหลักทรัพย์ กฎหมายความปลอดภัยด้านธุรกรรมการเงิน เป็นต้น
- (2) ขั้นตอนศุลกากร ต้องปรับปรุงและแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อบังคับของ WTO
- (3) กฎหมายเฉพาะ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการอิสระกำกับดูแลด้านน้ำ การโทรคมนาคม การบิน การท่องเที่ยว และการประมง เป็นต้น
- (4) การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา ประกอบด้วยกฎหมายสิทธิบัตร กฎหมายเครื่องหมายการค้า และกฎหมายลิขสิทธิ์
- (5) การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น กฎหมายออกแบบและวงจรไฟฟ้า กฎหมายปกป้องพืช กฎหมายแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ และกฎหมายเปิดเผยข้อมูลทางราชการ เป็นต้น

ประเทศที่ได้รับการปฏิบัติทางการค้าอย่างดียิ่ง (Most Favored Nation)

กัมพูชาได้รับสถานภาพประเทศที่ได้รับการปฏิบัติทางการค้าอย่างดียิ่งจากสหรัฐอเมริกาและยุโรป ทำให้สามารถส่งออกสินค้าไปตลาดเหล่านี้ในอัตราภาษีร้อยละ 5 (จากเดิมร้อยละ 90)

สิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากร (GSP)

กัมพูชาได้รับสิทธิพิเศษ GSP จากสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป ทำให้สินค้าที่ผลิตหรือมีแหล่งกำเนิดในกัมพูชา (ใช้วัตถุดิบในประเทศอย่างน้อยร้อยละ 35) สามารถส่งออกไปตลาดเหล่านี้ในอัตราภาษีศูนย์

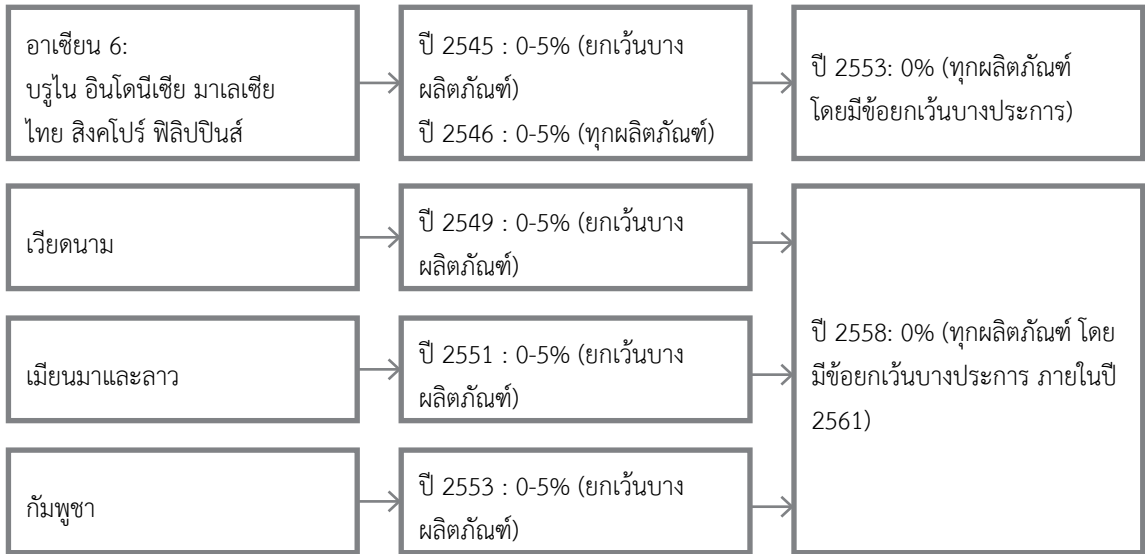
สมาชิกอาเซียน (ASEAN)

สินค้าที่กัมพูชาส่งออกไปตลาดอาเซียนจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีระหว่างประเทศสมาชิกในอัตราที่ต่ำได้ นอกจากนี้ หากใช้วัตถุดิบในการผลิตจากแหล่งกำเนิดในประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างน้อยร้อยละ 35 จะสามารถส่งออกไปสหรัฐอเมริกาและยุโรปในอัตราภาษีร้อยละ 0 ตามสิทธิพิเศษที่กัมพูชาได้รับ (GSP)

การลดอัตราภาษีภายใต้ข้อตกลงอาเซียน (ASEAN CEPT)

ภายใต้แผนการลดภาษีของ CEPT กัมพูชาจะต้องทยอยลดภาษีนำเข้าสินค้าจากประเทศสมาชิกอาเซียนและให้เป็นศูนย์หรือร้อยละ 5 ภายในปี 2553 ขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้านำเข้า และภายในปี 2558 กัมพูชาต้องลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าและบริการภายใต้ CEPT ให้เหลือร้อยละ 0

ภาพแสดง: กรอบเวลาในการปรับลดอัตราภาษีศุลกากรอย่างรอบด้านของประเทศสมาชิกอาเซียนภายใต้ระบบ CEPT

การค้าที่ไม่เป็นธรรม

กัมพูชาประกาศใช้กฎหมายกำกับและควบคุมการค้าที่ไม่เป็นธรรมตั้งแต่ปี 2545 เช่น การทำให้ผู้บริโภคลังสนในสินค้าของคู่แข่ง การร้องเรียนคู่แข่งที่ไม่เป็นจริง การเผยแพร่เอกสารประชาสัมพันธ์เพื่อให้ลูกค้าเข้าใจผิดในคู่แข่ง เป็นต้น

การเปิดเสรีด้านธุรกิจบริการและด้านภาษี

การเปิดเสรีดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจต่าง ๆ ในกัมพูชา บริษัทจะต้องปรับตัวด้านภาษี ในขณะที่เดียวกัน ธุรกิจบริการ เช่น ด้านการบัญชี การท่องเที่ยว และการโทรคมนาคม จะมีการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น

6.3 ที่ดินและการก่อสร้าง

ประเทศกัมพูชามีพื้นที่ 18.1 ล้านเฮกตาร์เป็นสังคมเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา การประมงและการทำป่าไม้ รวมพื้นที่กว่าร้อยละ 80 ของพื้นที่รวมของประเทศ แต่ในช่วงหลายทศวรรษของการต่อสู้ทางการเมืองได้นำไปสู่ความสับสนและความขัดแย้งเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์และการครอบครองที่ดิน ในช่วงยุคสงครามกลางเมือง (ปี 2518-2522) ไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินของเอกชนในกัมพูชา บ้านพักและและการจดทะเบียนโฉนดที่ดินได้ถูกทำลายไปหมด ที่ดินทั้งหมดตกเป็นกรรมสิทธิ์ของหน่วยงานของรัฐ ปัจจุบันนี้ความชอบธรรมทางกฎหมายและทางสังคมของการถือครองได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก กฎหมายที่ดินปี 2544 ได้สะท้อนให้เห็นถึงจุดเน้นใหม่ของกัมพูชาในส่วนเกี่ยวกับประเด็นเรื่องที่ดิน ที่ได้มีการพิจารณาถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- กรรมสิทธิ์ของเอกชน สำหรับการถือครองเพื่อการอยู่อาศัยและการเกษตรกรรม
- กรรมสิทธิ์ของเอกชน สำหรับผืนดินที่ไม่มีข้อพิพาทในการครอบครองมาแล้ว เป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี
- การสร้างระบบและการจดทะเบียนที่ดิน สำหรับการจดทะเบียนโฉนดที่ดินและส่วนควบต่าง ๆ
- กลไกต่าง ๆ สำหรับการระบุขอบเขตที่ดินของรัฐ
- กลไกต่าง ๆ สำหรับการแจกจ่ายที่ดินของรัฐ (“การให้สัมปทานทางสังคม”)
- การครอบครองร่วมสำหรับชุมชนคนพื้นเมืองและศาสนาสถานต่าง ๆ
- เพดานในการให้สัมปทานที่ดินเพื่อการเกษตรเชิงอุตสาหกรรม (10,000 เฮกตาร์)

กฎหมายที่ดินปี 2544 เป็นกฎหมายที่ปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับการลงทุนมากขึ้น โดยมีรายละเอียดด้านสิทธิในการถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดิน การเช่า/ สัมปทานที่ดินของรัฐ และการเช่าซื้อ เป็นต้น กฎหมายฉบับนี้บังคับใช้ร่วมกับกฎหมายที่ดินปี 2535 โดยมีคณะกรรมการที่ดินระดับท้องถิ่นและคณะกรรมการที่ดินระดับประเทศเป็นผู้รับผิดชอบ ภายใต้กฎหมายนี้ อย่างไรก็ตาม กฎระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนรายละเอียดการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมอยู่ระหว่างการดำเนินการของกระทรวงการพัฒนาที่ดิน การผังเมือง และการก่อสร้าง ซึ่งนักลงทุนจะต้องติดตามความคืบหน้าอยู่ตลอดเวลาเพื่อสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ควรได้

การถือกรรมสิทธิ์ที่ดินอย่างถูกต้องตามกฎหมายในกัมพูชา (Legal Ownership of Land in Cambodia)

การปฏิรูปกฎหมายกรรมสิทธิ์ที่ดิน

ก่อนปี 2518	ปี 2522	ปี 2532	ปี 2544
ภายใต้การปกครองของเขมรแดง ที่ดินอยู่ภายใต้การถือครองของรัฐทั้งหมด	หลังการล่มสลายของเขมรแดง ที่ดินเป็นของรัฐ แต่อนุญาตให้มีการถือครองเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรมและก่อสร้างที่พักอาศัยได้ โดยรัฐบาลออกบัตรกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินให้ผู้อยู่อาศัยในที่ดินนั้น ๆ	เริ่มอนุญาตให้มีการออกกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินส่วนบุคคล	มีการปรับปรุงโครงสร้างกฎหมายสำหรับการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินและมีการอธิบายเกี่ยวกับการถือครองที่ดิน

โครงสร้างการลงทุนในที่ดิน

ผู้ที่มีสิทธิในการถือครองที่ดินในกัมพูชา ได้แก่ ผู้ที่มีสัญชาติกัมพูชาและนิติบุคคลที่มีสิทธิเสมือนเป็นชาวกัมพูชา ซึ่งได้แก่นิติบุคคลที่มีชาวกัมพูชาถือหุ้นและมีสิทธิในการออกเสียงร้อยละ 51 ขึ้นไป นักลงทุนต่างชาติส่วนใหญ่นิยมเช่าที่ดินเพื่อการลงทุนในระยะยาว (15 ปีขึ้นไป) ขอสัมปทานจากภาครัฐ หรือการเป็นผู้ครองสิทธิรายย่อย (ร้อยละ 49) ในบริษัทที่มีชาวกัมพูชาเป็นเจ้าของ ชาวต่างชาติไม่มีสิทธิถือครองที่ดินตามกฎหมายของกัมพูชา แต่สามารถทำสัญญาเช่าที่ดินเพื่อการลงทุนระยะยาว ซึ่งอนุญาตให้มีการซื้อขายหรือเช่าต่อสัญญาเช่านั้น ๆ หรือใช้ค้ำประกันการกู้ยืมเพื่อการลงทุน สัญญาเช่าระยะยาว ต้องมีอายุของสัญญาอย่างน้อย 15 ปี ผู้เช่าสามารถสร้างสิ่งก่อสร้างในที่ดินนั้น ๆ ได้ แต่เงื่อนไขสิทธิ

ในสิ่งก่อสร้างดังกล่าวยังไม่มีการกำหนดในกฎหมาย รัฐไม่มีสิทธิยึดคืนที่ดินที่เช่าเพื่อการลงทุนดังกล่าว ยกเว้นในกรณีที่ต้องใช้ที่ดินผืนนั้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ต้องมีการจ่ายค่าเวนคืนที่เหมาะสมและยุติธรรม

การถือครองที่ดิน

กัมพูชาประกาศใช้กฎหมายการถือครองที่ดิน ดังนั้นนักลงทุนต่างชาติต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ถี่ถ้วนเกี่ยวกับการถือครองหรือความเป็นเจ้าของที่ดินก่อนการเช่าทำธุรกิจ ที่ดินบางที่อาจเปิดโอกาสให้มีการถือครองได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ ในขณะที่บางผืนอาจให้ครอบครัวเพื่อทำกินหรือใช้ประโยชน์ชั่วคราว ซึ่งรัฐอาจยึดคืนเมื่อใดก็ได้ ดังนั้นการทำความเข้าใจในเรื่องสิทธิการถือครองที่ดินแปลงนั้น ๆ จึงเป็นสิ่งที่ควรทำเพื่อรักษาผลประโยชน์ในการลงทุน

การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน

รัฐบาลกัมพูชารับรองสิทธิของแต่ละบุคคลในการใช้ที่ดินโดยการออก Certificate of Land Use and Procession เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของที่ดินและทรัพย์สินที่อยู่บนที่ดินดังกล่าว แต่มีเจ้าของที่ดินน้อยรายที่ได้รับใบรับรองดังกล่าว ดังนั้นนักลงทุนควรตรวจสอบเอกสารสิทธิกับกระทรวงพัฒนาที่ดิน ผังเมือง และก่อสร้าง ก่อนตกลงเช่าที่ดินแปลงนั้น ๆ สิทธิประโยชน์ของนักลงทุนต่างชาติ แยกได้ดังนี้

- สัญญาเช่าที่ดินระยะยาวมีกำหนดระยะเวลาในการเช่า 15-50 ปี สามารถต่ออายุได้ครั้งละ 50 ปี โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง
- สัญญาเช่าที่ดินระยะสั้นที่มีกำหนดเวลาเช่าไม่เกิน 15 ปี สามารถต่ออายุได้

นักลงทุนสามารถนำที่ดินที่มีโฉนดตามกฎหมายเป็นหลักประกันในการจดจำนอง รวมทั้งโอนสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ และทรัพย์สินส่วนบุคคลที่ปลูกสร้างบนที่ดินแปลงดังกล่าวได้ด้วย แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาในสัญญาเช่าที่ดิน

การให้เช่าที่ดินสาธารณประโยชน์ของรัฐ

ต้องเป็นที่ดินที่อยู่ในรายการทรัพย์สินให้เช่าของรัฐ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานบริหารจัดการทรัพย์สินของรัฐ และได้รับอนุมัติจากรัฐบาลก่อนการให้เช่าทุกครั้ง โดยมีเงื่อนไขในการเช่าดังนี้

- ผู้เช่าต้องไม่เปลี่ยนแปลงหรือทำลายทรัพย์สินที่ให้เช่านั้น
- ผู้เช่าต้องไม่แก้ไขหรือปรับปรุงรายการใดที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ประโยชน์ของสาธารณชน

การให้สัมปทานเพื่อโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ คือ โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีสิทธิได้รับสัมปทานตามกฎหมายนี้ ได้แก่ โครงการ

- พัฒนา จำหน่ายและกระจายพลังงานไฟฟ้า
- คมนาคมขนส่ง เช่น ถนน สะพาน สนามบิน ท่าเรือ รางรถไฟ และคลอง
- น้ำประปาและการกำจัดน้ำเสีย
- โครงข่ายโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- สิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งท่องเที่ยว
- โครงข่ายขนส่งก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน

- การระบายและกำจัดขยะมูลฝอย
- ระบบบำบัดน้ำเสีย
- โครงสร้างพื้นฐานทางสาธารณสุข การศึกษา และการกีฬา
- โครงการก่อสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษและการเคหะ
- การชลประทานและโครงสร้างพื้นฐานทางเกษตรกรรม
- โครงการต่าง ๆ ที่กฎหมายฉบับอื่น ๆ กำหนดให้ได้รับสัมปทานจากรัฐ

รูปแบบของสัญญาสัมปทานจะใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ดังนี้

- BOT (Build, Operate and Transfer)
- BLT (Build, Lease and Transfer)
- BTO (Build, Transfer and Operate)
- BOO (Build, Own and Operate)
- BOOT (Build, Own, Operate and Transfer)
- BCT (Build, Co-operate and Transfer)
- EOT (Expand, Operate and Transfer)
- MOT (Modernize, Operate and Transfer)
- MOO (Modernize, Own and Operate)
- รูปแบบผสมอื่น ๆ

การได้มาซึ่งทรัพย์สินในกัมพูชา (Acquisition of Property in Cambodia)

ในกัมพูชาแม้ว่าชาวต่างชาติจะไม่ได้รับอนุญาตให้เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ได้อย่างเปิดเผย แต่ยังคงมีหลากหลายวิธีในการสร้างรากฐานการพาณิชย์ในประเทศกัมพูชา โดยนักลงทุนต่างชาติสามารถจัดตั้งบริษัทท้องถิ่น (ชาวกัมพูชาเป็นเจ้าของร้อยละ 51) จัดตั้งธุรกิจร่วมทุนกับหุ้นส่วนชาวกัมพูชาหรือทำสัญญาเช่าระยะยาว นอกจากนี้ ยังมีความเป็นไปได้ที่จะซื้อที่ดินโดยการขอมีสัญชาติกัมพูชาอันเป็นแนวทางที่รัฐบาลกัมพูชาสนับสนุนแต่ยังไม่เหมาะสมในทางปฏิบัติสำหรับนักลงทุนจำนวนมาก นอกจากนี้ นักลงทุนยังสามารถใช้โครงสร้างแบบตัวแทน (Nominee) การได้มาซึ่งที่ดินในนามของหุ้นส่วนชาวกัมพูชา

ชาวต่างชาติสามารถเป็นเจ้าของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่ได้พัฒนาขึ้นบนที่ดินเช่าหรือบนที่ดินที่บริษัทได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของ อีกทั้งนักลงทุนต่างชาติยังสามารถใช้ประโยชน์จากมาตรการจูงใจที่มีนัยสำคัญต่าง ๆ และการพักชำระภาษีที่รัฐบาลกัมพูชามอบให้แก่โครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนต่าง ๆ トラบเท่าที่กรรมสิทธิ์ในที่ดินส่วนใหญ่ยังคงเป็นของนิติบุคคลสัญชาติกัมพูชา

ความเสี่ยงที่พึงตระหนัก (Potential Risks)

ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินเกิดขึ้นเป็นประจำในกัมพูชา ระบบการจดทะเบียนโฉนดที่ดินเพิ่งได้รับการพัฒนาขึ้นเมื่อไม่นาน และการทำธุรกรรมที่ดินจำนวนมากไม่ได้จดทะเบียนอย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ผู้ลงทุนสามารถที่จะดำเนินการหลาย ๆ อย่างเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเหล่านั้นได้

ตรวจสอบโฉนด (Title Search)

ก่อนจะทำให้ได้มาซึ่งการใช้ประโยชน์ในอสังหาริมทรัพย์ นักลงทุนจะต้องทำการตรวจสอบความชัดเจนและการปราศจากภาระติดพันของกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้น ๆ โดยการตรวจสอบโฉนดที่ดินอย่างละเอียดเป็นสิ่งสำคัญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงการจัดการที่ดิน การวางผังเมือง และการก่อสร้าง (MLMUPC) ทั้งนี้รายงานการตรวจสอบจะแสดงให้เห็นว่าโฉนดที่ดินนั้นมีข้อผูกมัดหรือภาระจำยอมใด ๆ หรือไม่อย่างไร นอกจากนี้ การตรวจสอบโฉนดยังเป็นยืนยันว่านักลงทุนชาวต่างชาติกำลังจะจ่ายเงินให้กับบุคคลเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกต้อง

การตรวจสอบประวัติ (Background Check)

นักลงทุนที่จะเข้าไปร่วมลงทุนควรดำเนินการตรวจสอบประวัติของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ปรึกษาที่จะเป็นหุ้นส่วนด้วยอย่างละเอียดก่อน

การรังวัดขอบเขตที่ดิน (Boundary Demarcation)

เพื่อหลีกเลี่ยงข้อพิพาทที่ดิน นักลงทุนควรระมัดระวังในการระบุและจดทะเบียนเขตที่ดินของทรัพย์สินกับกระทรวงที่ดิน แต่ควรกำหนดแนวและแสดงขอบเขตของที่ดินด้วยการสร้างรั้วที่แข็งแรงถาวร

การจัดทำเอกสาร (Documentation)

กฎหมายที่ดินปี 2544 บัญญัติให้มีการออกเอกสารพิสูจน์สิทธิ์สำหรับที่ดินการเกษตรและการพักอาศัยซึ่งไม่สามารถยกเลิกได้ ดังนั้นในแต่ละขั้นตอนของการทำธุรกรรมทางที่ดิน นักลงทุนจะต้องได้เอกสารสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ถูกต้องแน่นอน ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการเรียกร้องแย่งที่ดินและฉ้อฉลของบุคคลอื่นในอนาคต ทั้งนี้สัญญาเช่าระยะยาวจะมีผลบังคับใช้ก็ต่อเมื่อได้กระทำอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

การบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สิน (Enforcement of Property Rights)

ในกรณีที่เกิดข้อพิพาทเรื่องที่ดิน คู่กรณีสามารถแสวงหาข้อยุติได้จากคณะกรรมการที่ดินคณะใหม่ โดยกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2544 ได้จัดตั้งคณะกรรมการหลายคณะขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ คณะกรรมการเหล่านี้จะทำการหาข้อยุติเกี่ยวกับข้อพิพาทเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้รับการจดทะเบียน โดยคณะกรรมการจะรับการร้องเรียน สืบสวนที่ดิน ออกคำวินิจฉัยตัดสินเกี่ยวกับสิทธิครอบครองและกรรมสิทธิ์ และทำการรังวัดที่ดิน คณะกรรมการมีหน้าที่ที่จะต้องเปิดเผยบันทึกคำตัดสินต่อสาธารณชน รวมทั้งแผนที่ระวางที่ดินและบัญชีรายชื่อผู้เป็นเจ้าของที่ดิน เพื่อที่คู่กรณีจักได้มีโอกาสโต้แย้ง และเมื่อคำตัดสินเป็นที่สิ้นสุดแล้ว คณะกรรมการจะต้องยื่นจดทะเบียนคำตัดสินดังกล่าวกับกระทรวงการจัดการที่ดิน การวางผังเมือง และการก่อสร้าง (MLMUPC) ซึ่งจะทำการออกหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์ และ/หรือสิทธิ์ครอบครองต่อไป

ข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายหรือการเช่าที่ดินสามารถยื่นให้ศาลแพ่งได้ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติ การตัดสินของศาลเหล่านี้มักเกี่ยวกับการทุจริต ทั้งนี้การเจรจา การไกล่เกลี่ย และเทคนิคอื่น ๆ ของการระงับข้อพิพาททางเลือกมักจะนำไปสู่ผลที่มากกว่าคำตัดสิน

การสร้างอำนาจควบคุมเหนือที่ดิน (Establishing Control over Land)

- บริษัทถือครองที่ดินที่จัดตั้งขึ้นในท้องถิ่น (Locally Incorporated Land-Holding Company: LHC) สำหรับนักลงทุนที่ต้องการถือครองที่ดินและดำเนินธุรกิจในกัมพูชา ทางเลือกนี้เป็นวิธีที่น่าสนใจที่สุด ทั้งนี้การก่อตั้ง LHC เป็นวิธีที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและเหมาะสมสำหรับนักลงทุนต่างชาติทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล นอกจากนี้ LHC ยังสามารถถือครองที่ดินได้หลายแปลงในเวลาเดียวกัน แต่ในทางกลับกัน ทางเลือกนี้ก็มีข้อเสียหลายประการ เนื่องจากชาวต่างชาติไม่สามารถเป็นเจ้าของที่ดินได้ทั้งหมด 100% ดังนั้นนักลงทุนจำต้องหาและร่วมหุ้นกับผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมชาวกัมพูชา โดยข้อจำกัดนี้ส่งผลให้ผู้ถือหุ้นรายย่อยอยู่ในภาวะเสี่ยง ยิ่งไปกว่านั้น ทางเลือกนี้ยังมีค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมและค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสูง อัตราภาษีสูง และมีภาระหลายเรื่องในด้านการบริหารจัดการและการจัดทำรายงานด้วย

- บริษัทร่วมทุน (Joint-Venture Companies or JVCs) JVCs ประกอบด้วย LHC กับบริษัทผู้ประกอบการ (Operating Company) โดยบริษัทผู้ประกอบการสามารถเป็นบริษัทที่ชาวต่างชาติเป็นเจ้าของทั้งหมด 100% ทั้งนี้บริษัทผู้ประกอบการจะมีสภาพเป็นผู้ถือหุ้นข้างน้อย (ร้อยละ 49) ใน LHC ที่ผู้ถือกรรมสิทธิ์รายใหญ่เป็นชาวกัมพูชา มีหลายวิธีการที่จะสร้างหลักประกันความมั่นคงในบริษัทร่วมทุน แม้ว่าจะถือหุ้นในบริษัทน้อยกว่าครึ่ง แต่นักลงทุนต่างชาติก็สามารถที่จะทรงสิทธิ์ในระดับที่สูงกว่าหุ้นส่วนท้องถิ่นได้ โดยผู้ถือหุ้นชาวกัมพูชาสามารถลงนามในสัญญาเพื่อมอบสิทธิ์พิเศษให้แก่ชาวต่างชาติ อาทิ การมีเสียงข้างมากอย่างถาวรในคณะกรรมการบริหาร

นอกจากนั้น การรับจํานองที่ดินหรือสัญญาเช่าก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ทำได้ โดยบริษัทผู้ประกอบการให้เงินกู้แก่ LHC และเป็นผู้รับจํานองที่ดิน ด้วยการวิธีการรับจํานองที่ดินนี้ บริษัทผู้ประกอบการจะมีส่วนได้เสียเมื่อมีการจดทะเบียนอย่างถูกต้องในหลักประกันที่ดินซึ่ง LHC ได้ซื้อไว้ ในส่วนที่เกี่ยวกับสัญญาเช่าที่ดินนั้น บริษัทผู้ประกอบการได้ลงนามในสัญญาเช่าที่ดินกับ LHC ซึ่งเป็นการมอบอำนาจและสิทธิ์ในการใช้ที่ดินแก่บริษัทผู้ประกอบการ ด้วยวิธีการทั้งสองนี้ การรับจํานองและการเช่าที่ดินได้ก่อให้เกิดชุดของเอกสารที่มีความเกี่ยวพันระหว่างกันที่ได้รับการสร้างขึ้นเพื่อปกป้องผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้นข้างน้อยในที่ดิน

- สัญญาเช่าระยะยาว (Long-Term Leases) อีกทางเลือกหนึ่งที่มีการใช้อาศัยสำหรับนักลงทุนต่างชาติคือสัญญาเช่าระยะยาว สัญญาเช่านี้ให้สิทธิ์ทั้งปวงที่จำเป็นแก่ผู้เช่าในอนาคตที่จะพัฒนาในที่ดินเช่า ทั้งนี้การเช่ายังสามารถที่จะมอบ ขายหรือโอนผ่านการสืบทอดได้ด้วย นอกจากนี้ ยังไม่มีการบัญญัติระยะเวลาสูงสุดสำหรับการเช่าที่ดินจากเอกชนผู้ถือกรรมสิทธิ์ อย่างไรก็ตามมีการกำหนดระยะเวลาเช่าสูงสุดไว้ที่ 50 ปี สำหรับที่ดินของรัฐ ซึ่งเปิดโอกาสให้มีการขยายระยะเวลาสัญญาเช่าออกไปได้อีก ข้อเสียบางประการของสัญญาเช่าระยะยาวซึ่งรวมถึงการที่ผู้เช่าไม่สามารถพึ่งพาศาลกัมพูชาได้ในการแก้ไขข้อพิพาท ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในสิ่งปลูกสร้างทั้งหลายภายหลังจากการสิ้นสุดสัญญาเช่า และตามกฎหมายการลงทุน ผู้ให้เช่าสามารถเรียกร้องกรรมสิทธิ์ในสิ่งปลูกสร้างได้ภายหลังสัญญาเช่าสิ้นสุดลง หากนักลงทุนรายใดเลือกที่จะใช้วิธีการเช่าที่ดินระยะยาว ก็มีมาตรการป้องกันในเรื่องสัญญาหลายข้อที่นำพิจารณาระบุไว้ในสัญญาเช่าระยะยาว อาทิ มีข้อบทในสัญญาที่อนุญาตให้คู่กรณีสามารถแก้ไขข้อพิพาทในสัญญานอกประเทศกัมพูชาได้ นักลงทุนสามารถระบุข้อจำกัดเกี่ยวกับการขายที่ดินด้วยการกำหนดให้เจ้าของที่ดินจำต้องได้รับอนุญาตจากผู้เช่าที่ดินก่อนการขายที่ดิน หรือการห้ามมิให้เจ้าของที่ดินทำการขายที่ดิน เว้นแต่เจ้าของที่ดินรายใหม่จะให้การยอมรับสัญญาเช่านั้นต่อไป อีกทั้งผู้เช่ายังสามารถขอให้มีข้อตกลงคุ้มครองในทางการบริหารจัดการด้วยการจดทะเบียนข้อความ “คำเตือนห้ามขาย” (Block Sale Notice) ไว้กับสำนักงานที่ดินเพื่อขอให้สำนักงานที่ดินไม่จดทะเบียนขายที่ดินนั้นโดยปราศจากคำอนุญาตจากผู้เช่า

- ตัวแทนอำพราง (Nominee Structure) แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติ หรือนิติบุคคลต่างชาติ ถือครองที่ดินในกัมพูชาได้ แต่นักลงทุนสามารถอาศัยช่องว่างทางกฎหมายใช้ตัวแทนอำพรางหรือ Nominee Structure ในการครอบครองที่ดินโดยใช้ชื่อของหุ้นส่วนสัญชาติกัมพูชาโดยการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตาม นักลงทุนควรปรึกษาทนายหรือที่ปรึกษาทางกฎหมายที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

- การโอนโอน (Transfer of Title) วิธีนี้คือการเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติซื้อที่ดินหรือทรัพย์สินและจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ในนามของชนชาติกัมพูชา จากนั้นชาวต่างชาติและชนชาติกัมพูชาจะเข้าสู่การทำสัญญาเช่า (ระยะเวลา 50 ปี) โดยชนชาติกัมพูชาคืนให้ชาวต่างชาติโดยการให้เช่าที่ดินหรือทรัพย์สิน ในข้อตกลงนี้ ชาวต่างชาติอาจขายที่ดินหรือทรัพย์สิน และได้รับรายได้ทั้ง 100% จากการขาย ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงปลอดภัย ภายหลังจากการโอนที่ดินเป็นชื่อของชนชาติกัมพูชา ชาวต่างชาติจะต้องเก็บโฉนดที่ดินต้นฉบับฉบับใหม่นั้นไว้ เนื่องจากการขายที่ดินจะกระทำมิได้หากปราศจากโฉนดที่ดินต้นฉบับ ข้อตกลงการขายจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและได้รับการรับรองโดยหน่วยงานท้องถิ่นและมีการจดทะเบียนไว้กับหน่วยงานจดทะเบียนที่ดิน หลังจากการตรวจสอบข้อมูลโดยละเอียดต่าง ๆ ได้รับความเห็นชอบแล้ว ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถดำเนินการต่อไปด้วยการลงนามในข้อตกลงซื้อขายและสัญญานายหน้าได้ ทั้งนี้สำนักงานที่ดินจะไม่ทำการโอนอย่างสมบูรณ์ จนกว่าจะมีการจ่ายภาษีการโอนและค่าธรรมเนียมสำนักงานที่ดินเรียบร้อยแล้ว

สัมปทานที่ดิน (Land Concessions)

กฎหมายสัมปทาน (The Law on Concessions) ได้ผ่านสภาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2550 และผ่านการอนุมัติอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2550 โดยกฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อจะส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการดำเนินโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่ลงทุนโดยภาคเอกชนในกัมพูชาเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนและเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

สัมปทานที่ดินเป็นสิทธิทางกฎหมายประการหนึ่งที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติกฎหมาย โดยเรื่องนี้อยู่ภายใต้ดุลพินิจของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ (ซึ่งได้รับมอบจากรัฐบาลกัมพูชา) ที่มอบให้แก่บุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือกลุ่มบุคคล เพื่อเข้าครอบครองและใช้สิทธิต่าง ๆ บนผืนดินนั้นตามกฎหมายที่ดิน ทั้งนี้ ที่ดินสัมปทานแต่ละเจ้าจะต้องไม่เกิน 10,000 เฮกตาร์ และมีระยะเวลาสูงสุดจำกัดที่ 99 ปี อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีการระงับการให้สัมปทานที่ดินสำหรับการลงทุนบางประเภท และมีการลดระยะเวลาลงเหลือไม่เกิน 70 ปี หน่วยงานราชการทุกแห่งหรือสถาบันที่มีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐาน (กระทรวง สถาบันของรัฐ นิติบุคคลที่รัฐเป็นเจ้าของ รัฐบาลท้องถิ่น) มีอำนาจในการเข้าทำสัญญาสัมปทานสำหรับโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน และข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง

การก่อสร้าง (Construction)

ปัจเจกชนหรือนิติบุคคลทั้งภาครัฐและเอกชนมีสิทธิในการก่อสร้างอาคารบนผืนดินที่ตนเป็นเจ้าของ อย่างไรก็ตาม ลำดับแรกต้องได้รับใบอนุญาตการก่อสร้าง ก่อนที่จะมีหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์ในที่ดินและก่อนแผนแม่บทจะได้รับการอนุมัติจากรัฐบาล ทั้งนี้การยื่นขอใบอนุญาตก่อสร้างต้องดำเนินการและยื่นต่อสำนักงานจังหวัดหรือเทศบาลหรือรัฐบาลกัมพูชาตามแต่กรณี โดยกระทรวงโยธาธิการและการขนส่งจะทำการพิจารณาทบทวนแผนงานดังกล่าวก่อนที่จะเปิดให้ดำเนินการก่อสร้าง

ตามระเบียบปฏิบัติ เมื่อเอกสารทั้งหมดถูกยื่นต่อสำนักงานการก่อสร้าง จะใช้เวลาประมาณ 45 วันในการพิจารณาเอกสาร ทั้งนี้กรอบระยะเวลานี้อาจเปลี่ยนแปลงได้โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าโดยหน่วยงานเจ้าของเรื่องนั้น ๆ

6.4 นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

นโยบายพื้นฐานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 59 รัฐธรรมนูญ รัฐจะต้องปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องกำหนดจัดการดิน น้ำ อากาศ ลม ธรณีวิทยา ธรณีวิทยา ธรณีวิทยา เหมืองแร่ พลังงาน น้ำมันและแก๊ส ก้อนหินและทราย อัญมณี ป่าไม้และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากป่าไม้ สัตว์ รวมถึงปลาและทรัพยากรน้ำ ซึ่งกฎหมายสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2539 ได้มีกฎหมายลูกออกมาในหลายเรื่อง ได้แก่ การจัดการของเสีย การควบคุมมลภาวะทางน้ำ การควบคุมมลพิษทางอากาศ การรักษามาตรฐานคุณภาพอากาศ การป้องกันการรบกวนจากเสียง และทางรัฐบาลได้กำหนดตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมให้เทียบเคียงกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมาตราที่สำคัญของกฎหมายสิ่งแวดล้อมปี 2539 นั้น ที่สำคัญได้แก่ มาตรา 6 จะต้องมีการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับทุกผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมของโครงการและกิจกรรมเอกชนและสาธารณะต่าง ๆ ที่มีโอกาสที่จะ “ทำลายสิ่งแวดล้อม” รวมทั้งที่เกี่ยวกับระบบนิเวศน์ สุขภาพ และสวัสดิภาพของประชาชน โดยการประเมินนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติโดยกระทรวงสิ่งแวดล้อม

7

เขตเศรษฐกิจ และการเลือกทำเลที่ตั้ง ในการลงทุน

7.1 เขตเศรษฐกิจพิเศษในกัมพูชา

เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone : SEZ) คือพื้นที่พิเศษที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและส่งเสริมการลงทุน ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลกัมพูชา ภายในพื้นที่จะมีการรวมกิจกรรมทางอุตสาหกรรมที่หลากหลายมาไว้ด้วยกัน อาจแบ่งพื้นที่ภายในเป็นโซนต่าง ๆ เช่น โซนพื้นที่อุตสาหกรรมทั่วไป โซนพื้นที่สำหรับดำเนินการส่งออก โซนพื้นที่สำหรับให้บริการ โซนพื้นที่สำหรับพักอาศัยและท่องเที่ยว เป็นต้น

เขตเศรษฐกิจพิเศษประกอบด้วยพื้นที่อย่างน้อย 50 เฮกตาร์ ที่สามารถระบุตำแหน่งและขอบเขตได้ มีรั้วล้อมรอบ และมีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ภายในเขตเศรษฐกิจของแต่ละโซน แต่ละโรงงานอย่างชัดเจน มีที่ตั้งของอาคารสำนักงานสำหรับบริหารจัดการและให้บริการแบบจุดเดียวครบวงจร (One-Stop-Service) นอกจากนี้ ยังต้องมีระบบจัดการและบำบัดน้ำเสีย สถานที่จัดเก็บและกำจัดของเสีย มีมาตรการสำหรับปกป้องสิ่งแวดล้อม รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีความจำเป็น

ผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษมีสิทธิ์ได้รับประโยชน์เช่นเดียวกับโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน เช่น การงดเว้นภาษีกำไรเป็นเวลา 3-9 ปี การงดเว้นภาษีสรรพสามิต วัสดุก่อสร้าง เครื่องมือเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการผลิต วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต (เฉพาะการผลิตเพื่อส่งออก) ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีส่งออก รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าข้ามเขตแดน เป็นต้น

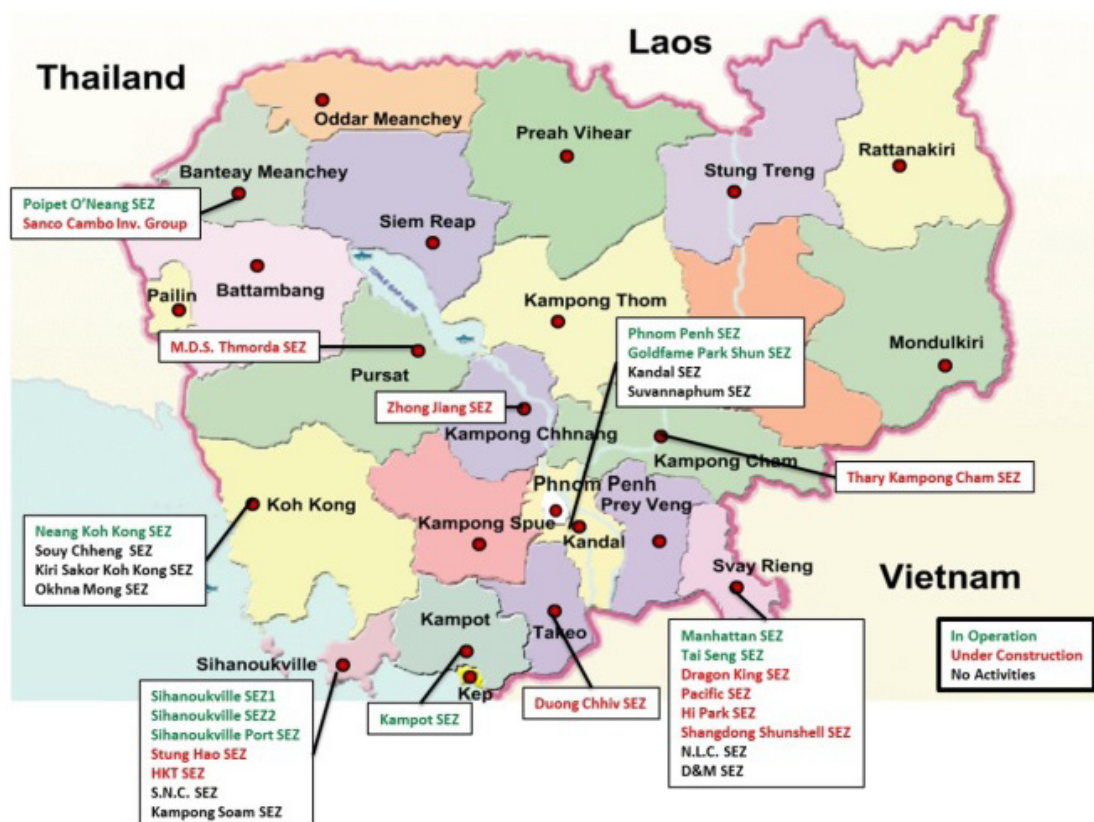
ข้อมูลอย่างเป็นทางการถึงปี 2560 ประเทศกัมพูชามีเขตเศรษฐกิจที่ได้รับการอนุมัติจากสภาเพื่อการพัฒนาการค้า (CDC) และคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษกัมพูชา (CSEZB) จำนวน 34 แห่ง ใน 11 จังหวัด มีการตั้งโรงงานในเขตอุตสาหกรรมแล้วจำนวน 14 แห่ง ส่วนอีก 20 แห่งยังอยู่ระหว่างการพัฒนาหรือยังไม่มีกิจการดำเนินการ

รายชื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีการเปิดดำเนินการแล้ว 14 แห่ง

	ชื่อ SEZ	ที่ตั้ง (จังหวัด)	ปีที่ก่อตั้ง	พื้นที่ (เฮกตาร์)	จำนวนโครงการ QIP
1	Phnom Penh	พนมเปญ	2549	360	83
2	Sihanoukville #2	พระสีหนุ	2551	1,113	74
3	Manhattan	สวายเรียง	2549	157	32
4	Tai Seng Bavet	สวายเรียง	2550	99	26
5	Poi Pet O'Neang	บันเตยเมียนเจย	2549	467	5
6	Neang Kok Koh Kong	เกาะกง	2550	335	5
7	Dragon King	สวายเรียง	2555	106	4
8	Sihanoukville Port	พระสีหนุ	2552	70	3

	ชื่อ SEZ	ที่ตั้ง (จังหวัด)	ปีที่ก่อตั้ง	พื้นที่ (เฮกตาร์)	จำนวนโครงการ QIP
9	Sihanoukville #1	พระสีหนุ	2549	178	2
10	Sanco Combo	บันเตยเมียนเจย	2556	66.5	2
11	Shangdong Shunshell	สวายเจียง	2556	96	2
12	H.K.T.	พระสีหนุ	2555	345	1
13	Kampot	กำปอต	2550	145	1
14	Kerry Worldbridge	กันดาล	2558	63	1

7.2 ข้อมูลพื้นฐานเปรียบเทียบจังหวัดสำคัญที่เหมาะสมกับการลงทุน

จังหวัด	พนมเปญ	พระสีหนุ	เกาะกง	บันเตียเมียนเจย	สวายเรียง
พื้นที่ (ตร.กม.)	678.46	2,536.68	100,450	6,679	2,848.85
ลักษณะพื้นที่	ที่ราบลุ่ม	ที่ราบภูเขาและชายทะเล	ภูเขา ทะเล ลำห้วย แม่น้ำ เกาะ	ที่ราบสูงและพื้นที่ราบ	พื้นที่ราบ
จำนวนประชากร (คน)	1,307,713	196,851	107,481	697,069	579,015
ความหนาแน่น (คน/ ตร.ม.)	1,927	230	12	104	203
สนามบินนานาชาติ	มี 1 แห่ง	มี 1 แห่ง	-	-	-
ท่าเรือนานาชาติ	มี 1 แห่ง	มี 1 แห่ง	มี 1 แห่ง	-	-
เขตเศรษฐกิจพิเศษ SEZ	มี 1 แห่ง	มี 3 แห่ง	มี 1 แห่ง	มี 2 แห่ง	มี 2 แห่ง
จุดผ่านแดนถาวร	-	-	มี 1 แห่ง	มี 1 แห่ง	มี 1 แห่ง

7.3 จุดเด่นของเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละจังหวัด

จังหวัด	จุดเด่น
พนมเปญ	<p>(1) มีความพร้อมด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และอยู่ในเมืองหลวงซึ่งมีความเจริญ</p> <p>(2) การคมนาคมขนส่งสามารถทำได้ทั้ง 3 ช่องทาง คือ 1. ทางอากาศผ่านสนามบินนานาชาติพนมเปญ (สะดวกต่อการขนส่งระหว่างกัมพูชา-ทั่วโลก) 2. ทางเรือผ่านท่าเรือพนมเปญออกไปยังท่าเรือน้ำลึกที่ประเทศเวียดนาม (สะดวกต่อการขนส่งระหว่างกัมพูชา-เวียดนาม, จีน, ฮองกง, ญี่ปุ่น, เกาหลี, สหรัฐฯ) 3. ทางถนนไปยังประเทศไทยและเวียดนาม (สะดวกต่อการขนส่งระหว่างกัมพูชา-ไทย, เวียดนาม)</p> <p>(3) เหมาะสำหรับโรงงานที่จำเป็นต้องนำเข้าวัตถุดิบและส่งออกสินค้าไปยังหลายประเทศทั่วโลก</p>

จังหวัด	จุดเด่น
พระสิหนุ	<p>(1) สะดวกและใกล้ชิดต่อการขนส่งสินค้าระหว่างไทย-กัมพูชา ผ่านทางท่าเรือได้แก่ 1. ท่าเรือแหลมฉบัง-ท่าเรือสีหนุวิลล์ 2. ท่าเรือจังหวัดตราด-ท่าเรือ OMP ซึ่งมีต้นทุนต่ำ</p> <p>(2) สะดวกต่อการส่งออกสินค้าไปยังประเทศที่สาม เช่น สิงคโปร์ และกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ผ่านทางท่าเรือน้ำลึกสีหนุวิลล์</p> <p>(3) เหมาะสำหรับโรงงานที่ต้องนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศไทย หรือต้องการส่งออกสินค้าไปยังประเทศสิงคโปร์และกลุ่มสหภาพยุโรปผ่านทางท่าเรือน้ำลึกสีหนุวิลล์</p>
เกาะกง	<p>(1) สะดวกและใกล้ชิดต่อการขนส่งสินค้าระหว่างไทย-กัมพูชา ทางรถผ่านทางชายแดนจังหวัดตราด-เกาะกง</p> <p>(2) สะดวกและใกล้ชิดต่อการขนส่งสินค้าระหว่างไทย-กัมพูชา ผ่านทางท่าเรือได้แก่ 1. ท่าเรือจังหวัดตราด-ท่าเรือออกยามง</p> <p>(3) เหมาะสำหรับโรงงานที่ต้องนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศไทย หรือส่งกลับผลิตภัณฑ์ไปยังประเทศไทย เพื่อจำหน่าย ผลิตต่อหรือส่งออกจากประเทศไทยไปยังประเทศสิงคโปร์และกลุ่มสหภาพยุโรปผ่านทางท่าเรือแหลมฉบัง</p>
สวายเรียง	<p>(1) สะดวกและใกล้ชิดต่อการขนส่งสินค้าระหว่างเวียดนาม-กัมพูชา ทางรถผ่านทางชายแดนจังหวัดสวายเรียง-บาเวต</p> <p>(2) เหมาะสำหรับโรงงานที่ต้องนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศเวียดนาม หรือส่งกลับผลิตภัณฑ์ไปยังประเทศเวียดนาม เพื่อจำหน่าย ผลิตต่อหรือส่งออกจากประเทศเวียดนามไปยังประเทศจีน ฮองกง เกาหลี ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ</p>
บันเตียเมียนเจย	<p>(1) สะดวกและใกล้ชิดต่อการขนส่งสินค้าระหว่างไทย-กัมพูชา ทางรถผ่านทางชายแดนอารัญประเทศ-ปอยเปต</p> <p>(2) เหมาะสำหรับโรงงานที่ต้องนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศไทย หรือส่งกลับผลิตภัณฑ์ไปยังประเทศไทย เพื่อจำหน่าย ผลิตต่อหรือส่งออกจากประเทศไทยไปยังประเทศสิงคโปร์และกลุ่มสหภาพยุโรปผ่านทางท่าเรือแหลมฉบัง</p>

8

แรงงาน และการจ้างงาน

8.1 กฎหมายแรงงาน

กฎหมายแรงงานและการจ้างงานในกัมพูชา

ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานและการจ้างงาน

แรงงานสัมพันธ์ การจ้างงาน และเงื่อนไขเกี่ยวกับทำงานในกัมพูชา รวมถึงเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจะถูกควบคุมโดย บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ และกฎหมายแรงงานปี 2540 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้เสรีภาพและปกป้องสิทธิมนุษยชนของแรงงาน และสหภาพแรงงาน

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานในกัมพูชา มีดังนี้

- ประชาชนกัมพูชาทุกเพศต้องได้รับสิทธิในการเลือกการจ้างงาน ตามความสามารถและความต้องการทางสังคมอย่างเท่าเทียม (มาตรา 36)
- ประชาชนชาวกัมพูชาทุกเพศจะต้องได้รับค่าตอบแทนที่เท่ากันจากการทำงานที่เหมือนกัน (มาตรา 36)
- ประชาชนชาวกัมพูชาทุกเพศต้องได้รับสิทธิในการจัดตั้งหรือเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน (มาตรา 36)
- รูปแบบขององค์กรและการดำเนินการของสหภาพแรงงานจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 36)
- สิทธิในการหยุดงานหรือการประท้วงที่ไม่ใช้ความรุนแรงสามารถกระทำได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 37)
- จะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อเพศหญิงทุกรูปแบบ และการแสวงหาผลประโยชน์จากการจ้างงานเพศหญิงเป็นสิ่งต้องห้าม (มาตรา 45)
- ผู้หญิงจะต้องไม่ถูกให้ออกจากงานเมื่อตั้งครรภ์ รวมถึงมีสิทธิในการลาคลอดโดยได้รับเงินเดือนและต้องไม่ถูกลดตำแหน่งหรือสูญเสียผลประโยชน์ทางสังคมอื่น ๆ (มาตรา 46)
- รัฐและสังคมต้องให้โอกาสกับผู้หญิง โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบทและไม่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมอย่างเพียงพอ เพื่อให้พวกเขาได้รับการจ้างงาน ได้รับการดูแลสุขภาพ สามารถส่งลูกไปเรียนหนังสือ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี (มาตรา 46)

บทบัญญัติที่สำคัญภายใต้กฎหมายแรงงาน

กฎหมายแรงงานปี 2540 ให้ความคุ้มครองสิทธิของแรงงานอย่างครอบคลุมและส่งเสริมให้มีสภาพการทำงานที่ดี โดยกฎระเบียบที่สำคัญของกฎหมายฉบับนี้คือ

- การบังคับใช้แรงงาน
 - การบังคับใช้แรงงานเป็นสิ่งต้องห้ามอย่างเด็ดขาด (มาตรา 15)
- การประกาศแจ้งเปิดและปิดสถานประกอบการ
 - นายจ้างทุกคนที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ จะต้องแจ้งให้กระทรวงที่ดูแลรับผิดชอบเรื่องแรงงานทราบเมื่อมีการเปิดหรือจัดตั้งสถานประกอบการ โดยจะต้องมีการประกาศเป็นลายลักษณ์อักษร (มาตรา 17)

- การแจ้งการเปลี่ยนแปลงบุคลากร
 - นายจ้างทุกคนต้องแจ้งต่อกระทรวงแรงงานฯ ทุกครั้งที่มีการจ้างหรือเลิกจ้างพนักงาน โดยจะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 15 วันนับจากวันที่มีการจ้างหรือเลิกจ้าง (มาตรา 21)
- กฎระเบียบภายใน
 - นายจ้างที่มีการจ้างงานตั้งแต่ 8 คน จะต้องจัดทำกฎระเบียบพนักงาน ภายในสถานประกอบการ (มาตรา 22)
- แรงงานเด็ก
 - อายุขั้นต่ำของแรงงานเท่ากับ 15 ปี แต่สำหรับงานที่อันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัย หรือศีลธรรมของเยาวชน จะถูกกำหนดไว้เท่ากับ 18 ปี (มาตรา 177)
- การจ้างงาน
 - นายจ้างสามารถคัดเลือกลูกจ้างเข้าทำงานได้โดยตรง แต่จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดตามมาตรา 21 ของกฎหมายฉบับนี้ (มาตรา 285)
- สัญญาจ้าง
 - สัญญาจ้างแรงงานอยู่ภายใต้กฎหมายทั่วไป สามารถกระทำได้โดยการตกลงกันของบุคคลที่ทำสัญญา ทั้งการตกลงทางวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร (มาตรา 65)
 - สัญญาจ้างแรงงานสำหรับช่วงระยะเวลาที่เฉพาะเจาะจง จะต้องระบุระยะเวลาที่สิ้นสุดให้ชัดเจนและขยายระยะเวลาได้ไม่เกิน 2 ปี โดยสามารถต่ออายุกี่ครั้งก็ได้ ตราบใดที่การต่ออายุนั้นไม่เกินระยะเวลาสูงสุด 2 ปีที่กฎหมายกำหนด การละเมิดกฎข้อนี้จะทำให้สัญญานั้นกลายเป็นสัญญาจ้างแรงงานที่ไม่ระบุระยะเวลา (มาตรา 67)
- การยกเลิกสัญญาจ้างแรงงาน
 - สัญญาจ้างแรงงานที่ระบุระยะเวลา ตามปกติแล้วจะสิ้นสุดตามวันที่ระบุไว้ อย่างไรก็ตาม สามารถยกเลิกสัญญา ก่อนกำหนดได้ หากทั้งสองฝ่ายทำการตกลงกันอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรต่อหน้าผู้ตรวจแรงงาน และมีการลงนามของทั้งสองฝ่าย ในกรณีที่ทั้งสองฝ่ายไม่ตกลง สัญญานั้นจะถูกยกเลิกก่อนกำหนดได้ก็ต่อเมื่อมีการกระทำผิดที่ร้ายแรง หรือมีเหตุการณ์ภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถควบคุมได้ หากเป็นการยกเลิกสัญญาโดยนายจ้างเพียงฝ่ายเดียวด้วยเหตุผลนอกเหนือจากที่กล่าวมา ลูกจ้างมีสิทธิ์ได้รับค่าตอบแทนอย่างน้อยเท่ากับค่าตอบแทนที่เขาควรจะได้รับเมื่อสิ้นสุดสัญญาตามกำหนด (มาตรา 73)
 - สัญญาจ้างแรงงานที่ไม่ระบุระยะเวลาสามารถยกเลิกได้โดยฝ่ายเดียว (ภายใต้ข้อยกเว้นบางประการ) โดยฝ่ายที่มีความประสงค์จะยกเลิกสัญญาจะต้องแจ้งต่อคู่สัญญาล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร (มาตรา 74)
 - การยกเลิกสัญญาโดยนายจ้างเพียงฝ่ายเดียว โดยไม่ได้แจ้งให้คู่สัญญาทราบล่วงหน้าก่อนนั้น มีข้อผูกพันที่จะต้องชดเชยค่าจ้างและผลประโยชน์ทุกอย่างแก่ลูกจ้างเท่ากับที่เขาควรจะได้รับหากมีการบอกเลิกสัญญาอย่างเป็นทางการ (มาตรา 77)

- ค่าจ้างขั้นต่ำ

- ต้องมีการกำหนดค่าจ้างอย่างน้อยเท่ากับค่าจ้างขั้นต่ำ เพื่อรับประกันว่าลูกจ้างทุกคนจะต้องมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดี และมีความเท่าเทียมกัน (มาตรา 104)

- ค่าจ้างขั้นต่ำจะถูกกำหนดโดยคำสั่งของกระทรวงที่รับผิดชอบเรื่องแรงงาน โดยไม่แบ่งแยกระหว่างอาชีพหรือประเภทของงาน (มาตรา 107)

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันก็พบว่ายังไม่มีกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำของแรงงาน ยกเว้นในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ เสื้อผ้า และรองเท้า โดยประกาศล่าสุดของกระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพเมื่อเดือนตุลาคม 2559 ได้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในปี 2560 ของแรงงานภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ เสื้อผ้าและรองเท้า ไว้เท่ากับ 153 เหรียญสหรัฐฯ/ เดือน สำหรับลูกจ้างประจำ

- การจ่าย/ ชำระค่าจ้าง

- แรงงานจะต้องได้รับการจ่ายค่าจ้างโดยตรง นอกจากจะมีการตกลงให้ใช้วิธีอื่น โดยค่าจ้างสามารถจ่ายเป็นเหรียญหรือธนบัตรก็ได้ (มาตรา 113)

- จะต้องจ่ายค่าจ้างแรงงานอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง โดยห่างกันไม่เกิน 16 วัน และสำหรับค่าจ้างพนักงานจะต้องจ่ายอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง (มาตรา 116)

8.2 กฎหมายประกันสังคม

ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแผนการประกันสังคม

กฎหมายประกันสังคมสำหรับบุคคล ถูกนิยามภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายแรงงาน เผยแพร่เมื่อวันที่ 25 กันยายน ปี 2545 เพื่อกำหนดแผนการประกันสังคมที่ระบุถึงแผนเงินบำนาญที่ถูกจัดไว้ในรูปแบบผลประโยชน์เมื่อชราภาพ ผลประโยชน์จากการทุพพลภาพ และผลประโยชน์สำหรับทายาทผู้ประกันตน การประกันความเสี่ยงอันเกิดจากการประกอบอาชีพ ซึ่งรวมถึงการบาดเจ็บจากการทำงาน และผลประโยชน์จากการเจ็บป่วยจากโรคอันเกิดจากการทำงาน

บทบัญญัติหลักของแผนประกันสังคม

กองทุนประกันสังคมแห่งชาติ

แผนประกันสังคมอยู่ภายใต้การจัดการของกองทุนประกันสังคมแห่งชาติ (National Social Security Fund: NSSF) เป็นหน่วยงานสาธารณะตามกฎหมายย่อยตามกฎหมายก่อตั้งหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ประกาศใช้เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2539 พระราชกฤษฎีกาที่ 1297/91 ระเบียบการก่อตั้งหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2540 (มาตรา 3)

บุคคลผู้อยู่ภายใต้แผนประกันสังคม

บุคคลอยู่ภายใต้แผนประกันสังคมในกฎหมาย ไม่ว่าจะมิใช่เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ เพศ ความเชื่อทางศาสนา ความเห็นทางการเมือง พื้นฐานทางสังคม การเป็นสมาชิกองค์กรทางการค้า หรือมีบทบาทในองค์กรทางการค้า ตามคำนิยามต่อไปนี้ (มาตรา 4)

- ผู้ใช้แรงงานตามคำนิยามของกฎหมายแรงงาน ถ้าบุคคลใดทำงานในราชอาณาจักรกัมพูชาเพื่อผลประโยชน์ของนายจ้าง ไม่ว่าจะในรูปแบบธรรมชาติและมีสัญญาบังคับใช้ หรือมีค่าจ้างที่ได้ชื่อว่าเป็นของบุคคล
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่งานสาธารณะ และบุคคลที่ไม่ได้อยู่ภายใต้สถานะของข้าราชการ หรือกฎหมายทางการทูตตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นการชั่วคราวในการบริการสาธารณะ
- บุคคลที่ฝึกงานผู้ซึ่งเข้าร่วมในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพ และผู้ที่ไม่มีการประกอบกิจการการทำงาน
- บุคคลทำงานในกิจการวิชาชีพ
- บุคคลทำงานที่เป็นงานตามฤดูกาลและงานชั่วคราว

ผู้ถูกจ้างงานและคนงานที่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายดังกล่าว จะต้องจ่ายเงินอุดหนุนภาคบังคับแก่กองทุน NSSF ข้อตกลงและเงื่อนไขในการจ่ายเงินอุดหนุนและการมีสิทธิติดมกองทุน NSSF (มาตรา 6)

แผนเงินบำนาญ

ผลประโยชน์ของแผนเงินบำนาญ รวมถึงเงินบำนาญผู้สูงอายุ และเงินบำนาญ เงินสงเคราะห์คนพิการ เบี้ยยังชีพ (มาตรา 7)

สมาชิกกองทุน NSSF ที่มีอายุถึง 55 ปี มีสิทธิได้รับเงินบำนาญผู้สูงอายุ โดยมีเงื่อนไขว่าเขาหรือเธอได้ทำตามเงื่อนไขดังกล่าวต่อไปนี้อย่างสมบูรณ์ คือ

(A) ลงทะเบียนในกองทุน NSSF ในช่วงเวลาที่กำหนดอย่างน้อย 20 ปี

(B) จ่ายเงินสมทบกองทุนอย่างน้อย 60 เดือน สำหรับแผนการประกันสังคมระหว่างช่วงเวลา 10 ปีขึ้นไป จนถึงวันที่คุณสมบัตินในการรับเงินบำนาญครบถ้วน

กรณีที่สมาชิกกองทุน NSSF ได้ทำตามเงื่อนไขอย่างสมบูรณ์ แต่หากออกจากราชการก่อนกำหนด ไม่ว่าจะ เป็นปัญหา ด้านร่างกายหรือจิตใจก่อนอายุ 55 ปี ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้สูญเสียผลประโยชน์ที่จะได้รับ อาจยื่นคำร้องขอเงินบำนาญที่จ่ายสมทบไปก่อนหน้านั้นได้ กรณีที่สมาชิกกองทุน NSSF ผู้ที่มีอายุครบกำหนด 55 ปี แต่จ่ายเงินสมทบกองทุนน้อยกว่าที่กำหนดไว้ อย่างน้อย 60 เดือนสำหรับแผนประกันสังคม และได้รับค่าจ้างที่เกี่ยวข้องกับงานทั้งหมดแล้ว แต่ยังไม่สามารถรับเงินบำนาญผู้สูงอายุได้ มีสิทธิที่จะได้รับเงินช่วยเหลือผู้สูงอายุที่จะจ่ายเป็นเงินก้อน (มาตรา 8)

สมาชิกกองทุนหากเป็นผู้พิการก่อนอายุ 55 ปี จะมีสิทธิในการได้รับผลประโยชน์ โดยมีเงื่อนไขว่าคุณจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขต่อไปนี้ (มาตรา 9)

(A) ลงทะเบียนเป็นสมาชิกกองทุน NSSF อย่างน้อย 5 ปี

(B) คุณสมบัตินครบถ้วน 6 เดือน สำหรับแผนประกันสังคม และภายใน 12 เดือน สำหรับการเริ่มต้นความพิการ

ในกรณีที่มีการเสียชีวิตของผู้รับสิทธิเงินบำนาญผู้สูงอายุ หรือสิทธิเงินผู้พิการ หรือสิทธิเงินบำนาญผู้เกษียณอายุ ก่อนกำหนด เช่นในกรณีการเสียชีวิตของสมาชิกกองทุน NSSF ซึ่งในวันที่เสียชีวิตนั้น สมาชิกกองทุนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไข โดยสมบูรณ์ในการได้รับเงินบำนาญผู้สูงอายุ หรือเงินผู้พิการ หรือได้รับการตรวจสอบว่ามีคุณสมบัติครบ 180 เดือนของ แผนประกันสังคม ผู้ได้รับผลประโยชน์จะสามารถได้รับสิทธิในเงินบำนาญต่อไปได้ (มาตรา 10)

ถ้าสมาชิกกองทุน NSSF ผู้ซึ่งอาจจะไม่ได้รับสิทธิ เช่น อาจจะมีคุณสมบัติไม่ครบ 180 เดือนของแผนประกันสังคม ถึงแก่ความตาย สามีหรือภรรยาไม่ว่าจะพิการหรือไม่ และบุคคลที่กำพร้าที่เกี่ยวข้องให้ได้รับสิทธิในการได้รับเงินดำรงชีพช่วยเหลือ ซึ่งอาจเป็นเงินก้อนในปริมาณที่ไม่น้อยกว่าเงินบำนาญรายเดือนที่สมาชิกกองทุน NSSF ได้รับ (มาตรา 11)

ความเสี่ยงเกี่ยวกับอาชีพ

อุบัติเหตุถูกนำมาพิจารณาถือเป็นการบาดเจ็บในการทำงาน ทั้งที่เป็นสาเหตุ ถ้าอุบัติเหตุปรากฏขึ้นกับคนงานในการทำงาน หรือในชั่วโมงทำงาน ไม่ว่าจะมีความผิดพลาดของคนงานหรือไม่ อุบัติเหตุสร้างความเสียหายแก่ร่างกายของผู้ทำงาน หรือผู้ฝึกงานที่อาจได้รับ หรือไม่ได้รับค่าจ้าง ผู้ซึ่งทำงานในสถานประกอบการ อุบัติเหตุอาจเกิดขึ้นกับผู้ทำงาน ระหว่างการเดินทางจากที่พักมายังที่ทำงาน พิจารณาการบาดเจ็บในการทำงานที่ยาวนานโดยไม่ถูกชดเชย หรือทำงานส่วนบุคคล หรือเหตุผลเกี่ยวข้องกับการไม่ได้ทำงาน (มาตรา 12)

โรคอันเกิดจากการทำงานถูกพิจารณาเป็นความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ รัฐมนตรีที่ดูแลแผนงานประกันสังคม และรัฐมนตรีสาธารณสุขได้ประกาศว่า พิจารณาการระบุถึงรายการโรคที่เกิดจากการทำงานเปรียบเทียบกับรายการการจ้างงาน ที่ใช้แรงงาน ที่เปิดเผยถึงการใส่สารเคมี วัตถุมีพิษ และการจ้างงานที่อยู่ในสถานที่ไม่ถูกอนุมาณ หรือพื้นที่ที่อาจเกิดโรคที่ หลากหลายได้ (มาตรา 13)

ผลประโยชน์สำหรับความเสี่ยงอันเกิดจากการทำงาน มีดังต่อไปนี้ (มาตรา 15)

(A) ค่าบริการทางการแพทย์ สำหรับความเสี่ยงจากการทำงานที่มีสาเหตุจากการบาดเจ็บจากการทำงาน อุบัติเหตุ ประจำ หรือโรคอันเกิดจากการทำงาน ว่าเป็นอุปสรรคต่อการทำงานหรือไม่

(B) การจัดหาค่าชดเชยรายวันสำหรับการบาดเจ็บจากการทำงาน หรืออุบัติเหตุต่อเนื่อง หรือโรคอันเกิดจากการทำงาน ที่เป็นสาเหตุให้ไร้ความสามารถในการทำงานชั่วคราว

(C) การจัดหาเงินชดเชยสำหรับผู้พิการ หรือค่าชดเชยสำหรับการบาดเจ็บจากการทำงาน หรืออุบัติเหตุต่อเนื่อง หรือโรคอันเกิดจากการทำงานที่เป็นเหตุให้ไร้ความสามารถอย่างถาวร

(D) การจัดหาค่าทำศพ และเงินชดเชยแก่ทายาท

ในกรณีที่ทุพพลภาพเป็นการชั่วคราวจากการยืนยันของแพทย์ หรือการยอมรับโดยกองทุนประกันสังคม ผู้ประสบเหตุ จะได้รับเงินชดเชยเป็นรายวัน เงินชดเชยรายวันจะให้กับผู้ประสบเหตุจนกระทั่งการบาดเจ็บถูกรักษาจนหาย หรือผู้ประสบเหตุ เสียชีวิต หลังจากการรักษาอาการบาดเจ็บชั่วคราวหนึ่ง ค่าแรงรายวันในการทำงานสำหรับการขาดงานในวันแรกจะถูกจ่าย โดยนายจ้าง (มาตรา 17)

ความทุพพลภาพที่ถูกระบุโดยแพทย์ หรือการรับรองโดยกองทุนประกันสังคม ซึ่งหมายความว่า เป็นการระบุถึง ความทุพพลภาพอย่างถาวร ผู้ประสบเหตุได้รับสิทธิดังต่อไปนี้

- A) เงินสำหรับผู้พิการถาวรเมื่อระดับความพิการแทรกซ้อนมีค่าน้อยเท่ากับร้อยละ 20
- B) เงินสำหรับผู้พิการจะถูกจัดให้เป็นเงินก้อน ถ้าระดับความพิการแทรกซ้อนน้อยกว่าร้อยละ 20

ระดับของความพิการถาวรจะปรากฏในประกาศที่รัฐมนตรีผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนประกันสังคมเป็นผู้ประกาศ

เมื่อได้รับความเสี่ยงในการทำงานและเป็นสาเหตุถึงแก่ชีวิตของลูกจ้าง กองทุนประกันสังคมจะจัดหาค่าทำศพ และเงินสำหรับทายาทให้แก่ลูกจ้างผู้ประสบเหตุต่อไป (มาตรา 19)

การกำหนดกองทุนประกันสังคมแห่งชาติ

กองทุนประกันสังคมก่อตั้งขึ้นวันที่ 2 มีนาคม 2550 กองทุนประกันสังคมเป็นกองทุนที่มีกฎหมายสาธารณะ การควบคุมทางเทคนิคโดยกระทรวงแรงงานและการฝึกงานสายอาชีพ และการจัดการทางการเงินภายใต้กระทรวงเศรษฐกิจ และการคลัง ซึ่งกองทุนประกันสังคมมีที่ตั้งอยู่ ณ กรุงเทพมหานคร

กองทุนประกันสังคม มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) จัดการกฎเกณฑ์การประกันสังคมในการปฏิบัติตามกฎหมายของแนวทางปฏิบัติการประกันสังคมสำหรับบุคคลที่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงานชั่วคราว
- 2) รับประกันการจัดหาผลประโยชน์ที่จัดสรรไว้เพื่อสมาชิกกองทุนประกันสังคมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อในกรณีผู้สูงอายุ คนพิการ เสียชีวิต และความเสี่ยงของการทำงาน หรือถ้าต้องเผชิญกับความเจ็บป่วย หรือการมีบุตร
- 3) เพื่อสะสมการจ่ายเงินสะสมจากสมาชิกของกองทุนประกันสังคม และนายจ้าง

กองทุนประกันสังคม มีแหล่งเงินทุนดังต่อไปนี้

- 1) แหล่งเงินทุนเริ่มต้นมาจากการสนับสนุนของภาครัฐในการก่อตั้งกองทุนประกันสังคม
- 2) ส่งมอบกองทุนที่จัดตั้งโดยงบประมาณของภาครัฐ เช่น ค่าธรรมเนียมในการจัดการและทุน
- 3) สะสมการจ่ายเงินสะสมของสมาชิกของกองทุนประกันสังคม และนายจ้างที่ถูกจัดเก็บเพื่อการจัดการด้านการเงินตามระเบียบกองทุนประกันสังคม

การลงทะเบียนในขั้นต้นจะเริ่มนำไปปฏิบัติในราชอาณาจักรไทย จ.กัมปงสปีอ และ จ.กันดาล ทุกบริษัทที่จ้างลูกจ้าง ตั้งแต่ 8 คนขึ้นไป จะต้องลงทะเบียนกับกองทุนประกันสังคมภายใน 45 วัน หลังจากวันที่กิจการเริ่มต้น กองทุนประกันสังคม จะนำการไปปฏิบัติตามระเบียบแนวความคิดการประกันความเสี่ยงจากการทำงาน (อุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน) สำหรับหน่วยงานที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 8 คนขึ้นไป ที่ตั้งอยู่ในจ.พระสีหนุ จ.เสียมเรียบ จ.บันเตียเมียนเจย จ.กัมปงชนัง และ จ.สวายเรียง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 บริษัทที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวจะต้องไปลงทะเบียนบริษัท และลูกจ้างก่อนวันที่ 31 ธันวาคม 2552 และร่วมจ่ายเงินสมทบตั้งแต่เดือนมกราคม 2550

องค์ประกอบด้านการบาดเจ็บของกองทุนประกันสังคมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการจัดการหลักการกองทุนประกันสังคม รวมถึงทุกคนที่คิดว่าเป็นลูกจ้างภายใต้กฎหมายแรงงาน ทั้งลูกจ้างที่อยู่ประจำและลูกจ้างที่ไปกลับ และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ชาวต่างชาติที่รวมอยู่ในขอบเขตนี้ด้วย

ผู้ประสบเหตุที่เกี่ยวข้องกับงานจนได้รับบาดเจ็บ จะต้องถูกส่งโรงพยาบาลที่ได้รับการรับรองเพื่อการรักษาที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ โรงพยาบาลศาลแม่ต โรงพยาบาลรัสเซีย โรงพยาบาลโลกสงฆ์ ที่ จ.กันตล และ จ.กัมปงสปีอ ได้แก่ โรงพยาบาลจัยจำเนียะ (จ.กันตล) โรงพยาบาลกัมปงสปีอ

8.3 การปฏิบัติด้านแรงงาน/ ข้อควรระวังเกี่ยวกับข้อบังคับการทำงาน

เงินโบนัส

เงินโบนัสอาวุโสตามที่กฎหมายกำหนด อยู่ระหว่าง 2-11 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน คำนวณจากระยะเวลาที่ทำงานให้กับโรงงานตามตาราง ดังนี้

อายุงาน (ปี)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
โบนัส (USD/ เดือน)	0	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

*ในทางปฏิบัติพบว่าโรงงานจะจ่ายโบนัสให้ลูกจ้าง 1 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน เมื่อทำงานครบ 1 ปี ซึ่งโดยเฉลี่ยลูกจ้างจะได้โบนัสส่วนนี้จำนวน 3 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน

ค่าล่วงเวลา และเงินสวัสดิการอื่น ๆ

1. กรณีที่แรงงานต้องทำงานล่วงเวลา จะต้องได้รับค่าจ้างในช่วงเวลานั้นเท่ากับ 1.5 เท่าของค่าจ้างในชั่วโมงทำงานปกติ และหากเป็นการทำงานล่วงเวลาในเวลากลางคืนตั้งแต่ 22.00-05.00 น. หรือในช่วงวันหยุดประจำสัปดาห์ จะต้องได้รับค่าจ้างเท่ากับ 2 เท่าของอัตราปกติ

2. งานกลางคืน ตามกฎหมายแรงงานหมายถึงช่วงเวลาอย่างน้อย 11 ชั่วโมง ที่ครอบคลุมช่วงเวลา 22.00-05.00 น. ซึ่งจะต้องจ่ายค่าจ้างในช่วงเวลา 22.00-05.00 น. ในอัตรา 1.3 เท่าของอัตราค่าจ้างในช่วงกลางวัน

3. เงินช่วยเหลือค่าเดินทางหรือค่าที่พักอาศัย อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนด 10 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน ในกรณีที่นายจ้างไม่ได้จัดให้มีสวัสดิการที่พักและรถรับส่งให้กับแรงงาน

4. ค่าเข้างานหรือเบี้ยขยันตามที่กฎหมายกำหนด หากมาทำงานในแต่ละเดือนครบทุกวันทำการ 10 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน

5. แรงงานที่ปฏิบัติงานล่วงเวลาตามคำสั่งของนายจ้างจะต้องได้รับเงิน 2,000 เรียล สำหรับเป็นค่าอาหารล่วงเวลา 1 มื้อ หรือนายจ้างจะต้องจัดเตรียมอาหารไว้ให้

6. ประกันอุบัติเหตุ กฎหมายกองทุนประกันสังคมกำหนดให้นายจ้างและลูกจ้างจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันอุบัติเหตุ ในอัตราร้อยละ 1.6 ของค่าจ้าง และชำระสูงสุดไม่เกิน 2 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน

7. ประกันสุขภาพ กฎหมายกองทุนประกันสังคมกำหนดให้นายจ้างและลูกจ้างจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสุขภาพ ในอัตราร้อยละ 2.6 ของค่าจ้าง และชำระสูงสุดไม่เกิน 6.5 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน

สวัสดิการ ชั่วโมงการทำงานและวันหยุด

1. ชั่วโมงทำงานของแรงงานของทั้งแรงงานชายและหญิง จะต้องไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน หรือ 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยห้ามมิให้ใช้แรงงานมากกว่า 6 วันใน 1 สัปดาห์

2. ต้องให้แรงงานหยุดพักเป็นเวลาอย่างน้อย 24 ชั่วโมงติดต่อกันใน 1 สัปดาห์ โดยทั่วไปจะกำหนดเป็นวันอาทิตย์

3. แรงงานมีสิทธิลาหยุดโดยได้รับค่าจ้างได้ 1.5 วันต่อเดือน หรือ 18 วันต่อปี โดยสิทธิในการลาจะเพิ่มขึ้น 1 วันต่อปี เมื่อทำงานให้กับบริษัทครบทุก ๆ 3 ปี

4. แรงงานมีสิทธิลาหยุดฉุกเฉินได้ 7 วัน

5. แรงงานสตรีสามารถลาคลอดได้ 90 วัน โดยได้รับเงินเดือนครึ่งหนึ่งของเงินเดือนที่เคยได้รับ และในช่วง 2 เดือน หลังจากลาคลอดจะไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานหนัก

8.4 เงินเดือนเฉลี่ยตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	อัตราเงินเดือนเฉลี่ย (USD/ เดือน)
ผู้จัดการ (ต่างชาติ)	2,000-3,000
ผู้จัดการ (กัมพูชา)	1,500-2,000
หัวหน้างาน (ประสบการณ์ 3 ปี)	500-1,000
วิศวกร	500
ช่างเทคนิค/ บัญชี/ ล่าม	300
พนักงานทั่วไป (วุฒิปริญญาตรี)	200
พนักงานทั่วไป (ต่ำกว่าปริญญาตรี)	170-190

*ประมาณจากการสอบถามจากบริษัทไทยที่ดำเนินธุรกิจอยู่ในกัมพูชา

ข้อมูลเพิ่มเติม

1. อัตราค่าแรงของประเทศกัมพูชาในตำแหน่งผู้จัดการ (ต่างชาติ) จะมีอัตราจ้างเริ่มตั้งแต่ 2,000-3,000 เหรียญสหรัฐฯ/ เดือน เนื่องจากประเทศกัมพูชามีปัญหาในการขาดผู้จัดการและหัวหน้างานที่มีความรู้และประสบการณ์ จึงต้องมีการจ้างผู้จัดการจากต่างประเทศเข้ามาบริหารงาน บริษัททั่วไปเมื่อเริ่มต้นกิจการจะนำผู้จัดการมาจากต่างชาติและจะจ้างผู้จัดการชาวกัมพูชา มาเรียนรู้วิธีการบริหารงาน เป็นวิธีการสร้างผู้จัดการชาวกัมพูชาและเป็นการลดงบประมาณในการจ้างผู้จัดการชาวต่างประเทศได้
2. ประเทศกัมพูชามีปัญหาขาดแคลนแรงงานในตำแหน่งช่าง วิศวกร และบัญชี จึงส่งผลให้มีอัตราค่าแรงที่สูง
3. สำหรับพนักงานทั่วไป (ต่ำกว่าปริญญาตรี) ค่าแรงจะเริ่มตั้งแต่ 200 เหรียญสหรัฐฯ/ เดือน
4. สำหรับพนักงานทั่วไป (ต่ำกว่าปริญญาตรี) พนักงานทำความสะอาด จะอ้างอิงตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของแรงงาน ในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้เท่ากับ 170 เหรียญสหรัฐฯ/ เดือน (มกราคม 2561) และเมื่อรวมกับ ค่าที่พัก ค่าอาหาร โบนัส ค่าเดินทาง ค่าล่วงเวลา ฯลฯ จึงต้องคิดอัตราต้นทุนค่าจ้างพนักงานดังกล่าวประมาณ 200 เหรียญสหรัฐฯ/ เดือน

8.5 การทำวีซ่า/ ใบอนุญาตทำงาน

การทำวีซ่าพำนักในประเทศกัมพูชา

กัมพูชาได้แบ่งประเภทการทำวีซ่าเป็น 2 ประเภท คือ วีซ่านักท่องเที่ยวและวีซ่าธุรกิจ สำหรับวีซ่าท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่าย 30 เหรียญสหรัฐฯ เมื่อมาถึงที่สนามบินนานาชาติพนมเปญ โดยผู้ที่ได้รับวีซ่านักท่องเที่ยวสามารถอยู่ในกัมพูชาได้ 1 เดือน และจะได้รับการต่ออายุให้อีก 1 ครั้งโดยไม่ต้องออกนอกประเทศ ปัจจุบันกัมพูชาได้พัฒนาระบบการขอวีซ่านักท่องเที่ยว โดยใช้ระบบออนไลน์ผ่าน <http://www.mfaic.gov.kh/Evisa/> พร้อมทั้งการชำระเงิน 30 เหรียญสหรัฐฯ และค่าธรรมเนียมออนไลน์ 5 เหรียญสหรัฐฯ ผ่าน PayPal เพื่อหลีกเลี่ยงคิวยาวในขั้นตอนการตรวจคนเข้าเมือง อย่างไรก็ตาม E-Visa ใช้ได้เฉพาะวีซ่านักท่องเที่ยวเท่านั้น ดังนั้นสำหรับผู้ที่จะมาทำธุรกิจที่ต้องการพำนักอยู่ในประเทศกัมพูชาเป็นระยะเวลาสั้นหรือต้องการ Multiple visa ยังต้องยื่นขอวีซ่าผ่านทางช่องทางเดิม (เจ้าหน้าที่)

สำหรับบุคคลที่ต้องการอยู่ในประเทศนานกว่าสองเดือนหรือหากทำงานจำเป็นต้องมีวีซ่าธุรกิจ โดยใช้หลักการเดียวกับ การขอวีซ่านักท่องเที่ยว คือ ยื่นขอวีซ่าเมื่อมาถึงสนามบินนานาชาติพนมเปญ โดยมีราคา 35 เหรียญสหรัฐฯ โดยจะต้องระบุรายละเอียดต่าง ๆ ในแบบฟอร์มขอวีซ่า และยื่นเอกสารพร้อมกับพาสปอร์ต (พาสปอร์ตจะต้องมีอายุมากกว่า 6 เดือน และมีหน้าว่างอย่างน้อย 1 หน้า) โดยใช้ร่วมกับภาพถ่าย และไม่จำเป็นต้องใช้หลักฐานการจ้างงานแต่อย่างใด วีซ่าธุรกิจจะมีอายุ 1 เดือน แต่สามารถขยายเป็น 1, 3, 6, และ 12 เดือน ได้โดยไม่ต้องออกนอกประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม วีซ่าธุรกิจ 1 และ 3 เดือนเป็นเพียง Single visa เท่านั้น ถ้าออกนอกประเทศไปแล้วต้องขอวีซ่าใหม่ แต่ในส่วนขอวีซ่าธุรกิจ 6 และ 12 เดือน จะเป็น Multiple visa ที่สามารถเข้าออกนอกประเทศได้โดยวีซ่าไม่หมดอายุ ปกติแล้วการยื่นวีซ่าธุรกิจสามารถทำได้ด้วยตนเองที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่อยู่ใกล้สนามบินนานาชาติพนมเปญ แต่จะมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและจะต้องมีเงินพิเศษเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำวีซ่าธุรกิจ ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการทำวีซ่าธุรกิจ นักธุรกิจส่วนใหญ่จะใช้บริษัทท่องเที่ยวเป็นตัวแทนจัดการเรื่องวีซ่าให้เนื่องจากมีความสะดวกรวดเร็ว แต่ก็จะมีค่าธรรมเนียมในการจัดการตามความเหมาะสม ซึ่งอัตราค่าธรรมเนียมวีซ่า (ปี 2560) มีดังนี้

ระยะเวลา	ค่าธรรมเนียม+ค่าบริการ
1 เดือน	35 USD
3 เดือน	80 USD
6 เดือน	150 USD
12 เดือน	290 USD

ใบอนุญาตทำงานในกัมพูชา

ชาวต่างชาติที่มาทำงานในกัมพูชาจะต้องมีใบอนุญาตทำงานและบัตรการจ้างงานที่ออกโดยกระทรวงแรงงาน โดยจะได้รับจากนายจ้าง ซึ่งจะต้องต่ออายุทุก 1 ปี ซึ่งใบอนุญาตทำงานสำหรับชาวต่างชาติในกัมพูชาแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ใบอนุญาตทำงานชั่วคราวสำหรับชาวต่างชาติ จะได้รับการให้ออกแก่บุคคลดังต่อไปนี้
 - พนักงานและผู้เชี่ยวชาญ
 - เจ้าหน้าที่เทคนิค
 - แรงงานที่มีฝีมือ
 - ผู้ให้บริการหรือแรงงานทั่วไป
2. ใบอนุญาตทำงานถาวรสำหรับชาวต่างชาติ จะได้รับการออกให้แก่บุคคลดังต่อไปนี้
 - ผู้อพยพชาวต่างชาติที่ได้รับการรับรองโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
 - นักลงทุนต่างประเทศและคู่สมรสที่ได้รับการรับรองโดยสภาเพื่อการพัฒนาของกัมพูชา

หมายเหตุ : ใบอนุญาตทำงานทั้ง 2 ประเภทไม่รวมเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี จะได้รับการจดทะเบียนภายใต้ใบอนุญาตทำงานของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเท่านั้น

ขั้นตอนในการยื่นขอใบอนุญาตทำงาน

1. ใบขออนุญาตทำงานชั่วคราว ออกโดยกระทรวงแรงงาน เอกสารที่ต้องใช้มีดังนี้
 - แบบฟอร์มใบสมัครที่ออกโดยกระทรวงมหาดไทย จำนวน 3 ชุด
 - พาสปอร์ตหรือเอกสารแสดงตนอื่น ๆ
 - รูปถ่ายขนาด 4x6 ไม่สวมหมวกหรือแว่นตา
 - ใบรับรองแพทย์ และสัญญาจ้างงาน
 - นโยบายการประกันการจ้างงานของบริษัทที่ออกโดยนายจ้างหรือบริษัทประกันภัย
 - ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทำงานชั่วคราว

2. ใบอนุญาตทำงานถาวร ออกโดยกระทรวงแรงงาน เอกสารที่ต้องใช้มีดังนี้

- สำเนาเอกสารแสดงตัวผู้อพยพหรือผู้ลงทุน
- พาสปอร์ตหรือเอกสารแสดงตนอื่น ๆ
- รูปถ่ายขนาด 4x6 ไม่สวมหมวกหรือแว่นตา
- ใบรับรองการเงินจากธนาคารในกัมพูชา
- ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทำงานถาวร

เอกสารต่าง ๆ จะต้องส่งให้สถานีดำรวจ เทศบาลและกระทรวงมหาดไทยเพื่อตรวจสอบ ก่อนที่จะส่งให้กระทรวงแรงงานจะให้การอนุมัติ

รายละเอียดเพิ่มเติม

1. ใบอนุญาตทำงานชั่วคราวจะต้องมีระยะเวลาเท่ากับที่กำหนดไว้ในวีซ่า
2. ใบอนุญาตทำงานถาวรจะได้รับอนุมัติครั้งแรก เป็นระยะเวลา 2 ปี
3. ใบอนุญาตทำงานต้องได้รับการต่ออายุทุก 2 ปี
4. 3 เดือนก่อนที่ใบอนุญาตจะหมดอายุ ให้ยื่นแบบฟอร์มการต่ออายุไปที่กระทรวงมหาดไทยผ่านสถานีดำรวจในเขตเมืองที่พำนัก
5. ในกรณีที่ใบอนุญาตทำงานหาย ในฐานะผู้ครอบครองจะต้องไปแจ้งที่สถานีดำรวจหรือเทศบาลในเขตที่พำนัก พร้อมให้คำชี้แจง และต้องยื่นคำขอใบอนุญาตทำงานอีกครั้งหนึ่ง ณ สถานีดำรวจหรือเทศบาล พร้อมทั้งจ่ายค่าธรรมเนียม โดยสถานีดำรวจหรือเทศบาลจะส่งเอกสารดังกล่าวไปยังกระทรวงมหาดไทย
6. กรณีใบอนุญาตทำงานหมดอายุจะถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมาย
7. ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในใบอนุญาตทำงาน เช่น การย้ายที่อยู่ ผู้ที่ถือบัตรจะต้องแจ้งสถานีดำรวจก่อนที่จะออกเดินทางไปยังที่อยู่ใหม่ สำหรับใบอนุญาตทำงานใหม่จะได้รับภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากมาถึงที่อยู่ใหม่
8. ใบอนุญาตทำงานสามารถใช้เป็นบัตรประจำตัวประชาชน
9. ใบอนุญาตทำงานทั้ง 2 ประเภท สามารถเพิกถอนได้ในกรณีดังต่อไปนี้
 - ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจคนเข้าเมือง หรือ
 - ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของกัมพูชา หรือ
 - มีการกระทำขัดต่อความสงบเรียบร้อย

*แม้ว่าหลายปีที่ผ่านมา กัมพูชาไม่ได้มีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับใบอนุญาตทำงานอย่างจริงจัง ทำให้การจ้างพนักงานต่างชาติส่วนมาก โดยทำแค่ Business visa เท่านั้น เพื่อให้พนักงานสามารถพำนักและเดินทางเข้าออกประเทศกัมพูชาได้อย่างสะดวก อย่างไรก็ตามในปี 2557 รัฐบาลกัมพูชาโดยกระทรวงแรงงานฯ ได้ออกประกาศเตือนให้บริษัทต่าง ๆ ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานต่างชาติอย่างเคร่งครัด ดังนั้นบริษัทไทยที่เข้ามาดำเนินการในกัมพูชาควรปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง

๑

เส้นทางคมนาคม และขนส่งในประเทศ กัมพูชา

9.1 เส้นทางคมนาคมทางอากาศในประเทศกัมพูชา

ปัจจุบันกัมพูชามีสนามบินทั้งหมด 11 แห่ง เปิดให้บริการสำหรับเที่ยวบินปกติ 3 แห่ง ได้แก่ สนามบินนานาชาติพนมเปญ (Phnom Penh International Airport: PPIA), สนามบินนานาชาติเสียมเรียบ (Siem Reap International Airport: SRIA) และสนามบินนานาชาติสีหนุ (Sihanouk International Airport)

“Société Concessionnaire des l’Aéroports (SCA)” เป็นกิจการร่วมทุนระหว่าง Vinci (ฝรั่งเศส) และ Muhibbah Masteron (มาเลเซีย-กัมพูชา) ที่ได้รับสัมปทาน PPIA, SRIA และสนามบินนานาชาติสีหนุเป็นเวลา 25 ปี ในรูปแบบ BOT (Build-Operate-Transfer) ตั้งแต่ปี 2538 ปี 2544 และปี 2549 ตามลำดับ โดยมี Cambodia Airport Management Services Ltd. (CAMS) ซึ่งควบคุมโดย SCA เป็นผู้ดำเนินกิจการทั้ง 3 สนามบิน

ในปี 2561 มีเที่ยวบินระหว่างประเทศเปิดให้บริการที่สนามบินนานาชาติพนมเปญมากกว่า 20 เส้นทาง ใน 11 ประเทศ ขณะที่สนามบินนานาชาติเสียมเรียบมีเที่ยวบินระหว่างประเทศมากกว่า 30 เส้นทาง ใน 11 ประเทศ ส่วนสนามบินนานาชาติสีหนุมีการเปิดให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ 2 เส้นทางคือ หางโจว และเทียนจิน และมีเพียงสนามบินนานาชาติพนมเปญเท่านั้นที่มีคลังสินค้าสำหรับอำนวยความสะดวกในการขนส่งทางอากาศ

เที่ยวบินในประเทศให้บริการโดยบริษัท Cambodia Angkor Air Ltd. (CAA) ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่าง Vietnam Airlines (49%) Cambodia Investment Company (26%) และรัฐบาลกัมพูชา (25%) ปัจจุบันมีการให้บริการเที่ยวบินระหว่างพนมเปญ-เสียมเรียบ 6-9 เที่ยวบิน/วัน เสียมเรียบ-พระสีหนุ 1 เที่ยวบิน/วัน นอกจากนี้ ยังมีสายการบิน BassakaAir, Bayon Airline และ JC Airline ซึ่งเป็นสายการบินโลว์คอสให้บริการเที่ยวบินระหว่างพนมเปญเสียมเรียบอีกวันละ 1-2 เที่ยวบิน

เส้นทางการบินระหว่างประเทศ สนามบินนานาชาติพนมเปญ (ปี 2561)

ประเทศปลายทาง	สนามบินปลายทาง	จำนวนเที่ยวบิน
ไทย	กรุงเทพ (สุวรรณภูมิ)	8 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 14 สายการบิน) (55 นาที)
	กรุงเทพ (ดอนเมือง)	3-4 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 3 สายการบิน) (55 นาที)
จีน	กวางโจว	3 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 2 สายการบิน)
	คุนหมิง	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	หนานหนิง	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	เซี่ยงไฮ้	1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 1 สายการบิน)
	ฉงชิ่ง	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	ฟูโจว	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา

ประเทศปลายทาง	สนามบินปลายทาง	จำนวนเที่ยวบิน
	จันทาน	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	มาเก๊า	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	ปักกิ่ง	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	หางโจว	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	หนานจิง	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	หนิงปอ	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	เทียนจิน	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
เวียดนาม	ฮานอย	1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 2 สายการบิน)
	โฮจิมินห์	4 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 2 สายการบิน)
ฮ่องกง	ฮ่องกง	3 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 2 สายการบิน)
มาเลเซีย	กัวลาลัมเปอร์	4 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 2 สายการบิน)
	ปีนัง	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
เกาหลีใต้	อินชอน	2 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 4 สายการบิน)
สิงคโปร์	สิงคโปร์	4 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 7 สายการบิน)
ไต้หวัน	ไต้หวัน	2 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 2 สายการบิน)
ลาว	เวียงจันทน์	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
เมียนมา	ย่างกุ้ง	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
กาตาร์	โดฮา	1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 4 สายการบิน)

ที่มา: <http://www.cambodia-airports.com>

เส้นทางการบินระหว่างประเทศ สนามบินนานาชาติเสียมเรียบ (ปี 2560)

ประเทศปลายทาง	สนามบินปลายทาง	จำนวนเที่ยวบิน
ไทย	กรุงเทพ (สุวรรณภูมิ)	8 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 12 สายการบิน) (55 นาที)
	กรุงเทพ (ดอนเมือง)	3 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 1 สายการบิน) (55 นาที)
	เชียงใหม่	1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 7 สายการบิน)
	เกาะสมุย	1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 7 สายการบิน)
	ภูเก็ต	2 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 7 สายการบิน)

ประเทศปลายทาง	สนามบินปลายทาง	จำนวนเที่ยวบิน
จีน	กวางโจว	4 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 3 สายการบิน)
	กู่หยาง	1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 1 สายการบิน)
	หนานหนิง	1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 1 สายการบิน)
	เซี่ยงไฮ้	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	ฉงชิ่ง	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	คุนหมิง	2 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 1 สายการบิน)
	จีหนาน	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	มาเก๊า	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	ปักกิ่ง	1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 1 สายการบิน)
	หางโจว	1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 1 สายการบิน)
	หนานจิง	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	หนิงปอ	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
	เหอเฟย์	1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 1 สายการบิน)
	เฉิงตู	1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 1 สายการบิน)
	เวียดนาม	ฮานอย
โฮจิมินห์		ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
ดานัง		1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 1 สายการบิน)
ฮ่องกง	ฮ่องกง	1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 1 สายการบิน)
มาเลเซีย	กัวลาลัมเปอร์	3 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 2 สายการบิน)
	ปีนัง	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
เกาหลีใต้	อินชอน	9 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 7 สายการบิน)
	ปูซาน	1 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 2 สายการบิน)
สิงคโปร์	สิงคโปร์	3 เที่ยวบิน/วัน (ทุกวัน 7 สายการบิน)
ไต้หวัน	ไต้หวัน	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
ลาว	เวียงจันทน์	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
เมียนมา	ย่างกุ้ง	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา
กาตาร์	โดฮา	ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลา

9.2 เส้นทางคมนาคมทางถนนในประเทศกัมพูชา

1) ถนนในประเทศกัมพูชา

เครือข่ายถนนในประเทศกัมพูชา มีความยาวรวมทั้งสิ้น 52,500 กิโลเมตร ประกอบด้วยทางหลวงแผ่นดิน (National Road) 5,600 กิโลเมตร ทางหลวงชนบท 6,600 กิโลเมตร ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงโยธาธิการและคมนาคม (MPWT) และถนนสายรองอีกประมาณ 40,300 กิโลเมตร ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงพัฒนาชนบท (MRD) และแม้ว่าถนนหลายสายจะได้รับความเสียหายจากระหว่างสงครามกลางเมือง แต่ปัจจุบันก็ได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้มีสภาพดีขึ้น โดยได้รับเงินทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศ

ประเภทถนน	ความยาว (%)	จำนวนสะพาน (ความยาว-เมตร)	หน่วยงานรับผิดชอบ
ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1 หลัก	2,258 กม. (4.3%)	589 (17,643)	MPWT
ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 2 หลัก	3,342 กม. (6.3%)	698 (15,710)	
ทางหลวงชนบท	6,607 กม. (12.6%)	904 (16,309)	
ถนนสายรอง	40,379 กม. (76.8%)	1,869 (25,559)	MRD
รวม	52,586 กม. (100%)	4,060 (76,211)	MPWT-MRD

ที่มา : MPWT

ถนนสายหลักที่มีความสำคัญในกัมพูชา ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1 หลัก ซึ่งมีทั้งหมด 8 สาย เพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างพนมเปญและจังหวัดสำคัญ ในจำนวนนั้น มี 4 สายที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ หมายเลข 1 และ 2 เชื่อมต่อกับประเทศเวียดนาม หมายเลข 5 เชื่อมต่อกับประเทศไทยที่ปอยเปต/ อรัญประเทศ หมายเลข 7 เชื่อมต่อกับประเทศลาว

นอกจากนั้น ยังมีทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 2 หลัก ที่มีความสำคัญและเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ หมายเลข 48 เชื่อมต่อกับประเทศไทยที่เกาะกง/ บ้านหาดเล็ก หมายเลข 33 และ 78 เชื่อมต่อกับประเทศเวียดนาม

ตารางแสดงทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1 หลัก และ 2 หลัก ที่สำคัญ

เลข	ระยะทาง	จังหวัดที่ผ่าน
1	167 กม. (พนมเปญ-บาเวต)	พนมเปญ-ไปรวง-สวายเรียง-ชายแดนเวียดนาม
2	125 กม. (พนมเปญ-ทินบิน)	พนมเปญ-ตาแกว-ชายแดนเวียดนาม (ทินบิน)
3	200 กม. (พนมเปญ-พระสีหนุ)	พนมเปญ-กัมปงสปีอ-ตาแกว-กัมปอต-พระสีหนุ
4	225 กม. (พนมเปญ-พระสีหนุ)	พนมเปญ-กัมปงสปีอ-เกาะกง-พระสีหนุ
5	410 กม. (ปอยเปต-พนมเปญ)	ชายแดนไทย-บันเตยเมียนเจย-พระตะบอง-โพธิ์สัตว์-กัมปงชานาง-พนมเปญ
6	418 กม. (ศรีโสภณ-พนมเปญ)	บันเตยเมียนเจย-เสียมเรียบ-กัมปงธม-กัมปงจาม-พนมเปญ
7	454 กม. (กัมปงจาม-สตึงเตร็ง)	กัมปงจาม-กระแจะ-สตึงเตร็ง-ชายแดนลาว
8	126 กม. (กันดาล-กัมปงจาม)	กันดาล-กัมปงจาม
33	40 กม. (กัมปอต-ฮาเตียน)	กัมปอต-ชายแดนเวียดนาม (ฮาเตียน)
48	160 กม. (ชายแดนไทย-เกาะกง)	เกาะกง-ชายแดนไทย (บ้านหาดเล็ก)
78	194 กม. (สตึงเตร็ง-ชายแดนเวียดนาม)	สตึงเตร็ง-รัตนคีรี-ชายแดนเวียดนาม

2) ระยะทางภายในประเทศ ระหว่างพนมเปญ-จังหวัดสำคัญ

ที่	เส้นทาง	ระยะทาง (กม.)	หมายเลขถนน
1	พนมเปญ-นครวัด	321	6
2	พนมเปญ-โบโก	189	3
3	พนมเปญ-กัมปอต	148	3
4	พนมเปญ-สีหนุ	230	4
5	พนมเปญ-เสียมเรียบ	314	6
6	พนมเปญ-เกาะกง	271	4, 48
7	พนมเปญ-บันเตยเมียนเจย	359	5
8	พนมเปญ-พระวิหาร	294	6, 64

3) อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS)

สำหรับการพัฒนาด้านการคมนาคมตามแผนของประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) ซึ่งประกอบด้วย ไทย ลาว เวียดนาม เมียนมา กัมพูชา และจีนตอนใต้ จำนวน 10 เส้นทาง มี 3 เส้นทางในกัมพูชาที่มีความสำคัญกับประเทศไทย ได้แก่

เส้นทาง Central Sub-corridor หรือเส้นทาง R 1

เส้นทางกรุงเทพฯ-พนมเปญ-โฮจิมินห์ เป็นเส้นทางเชื่อมโยงเมืองสำคัญทางการค้าของทั้ง 3 ประเทศ ซึ่งมีประชากรหนาแน่น รวมทั้งเป็นเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งทรัพยากรทางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาค โดยจากฝั่งประเทศไทยเริ่มที่กรุงเทพฯ มุ่งหน้าสู่อร์ญประเทศ ระยะทางประมาณ 300 กิโลเมตร ฝั่งกัมพูชาจากปอยเปตมุ่งหน้าด่านบาเวต โดยผ่านจังหวัดบันเตียเมียนเจย พระตะบอง โพธิ์สัต์ว์ พนมเปญ ไปรเวง สวายเรียง ตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 5 และหมายเลข 1 ผ่านระยะทางรวมประมาณ 570 กิโลเมตร ฝั่งเวียดนามจากบาเวต มุ่งหน้าโฮจิมินห์และวังเตา ระยะทาง 170 กิโลเมตร รวมระยะทางทั้งหมด 1,040 กิโลเมตร

เส้นทาง Southern Coastal Sub-corridor หรือเส้นทาง R 10

เส้นทางกรุงเทพฯ-เกาะกง-Nam Can เป็นเส้นทางเลียบริมชายฝั่งด้านใต้ ระยะทางประมาณ 970 กิโลเมตร เชื่อมโยงพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกของไทยและทางใต้ของกัมพูชา ซึ่งมีศักยภาพด้านการค้า อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของพื้นที่เกี่ยวข้องกับประมง ทรัพยากรพลังงาน และอุตสาหกรรมเบา ตลอดจนเชื่อมโยงไปจนถึงพื้นที่บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงในเวียดนาม ซึ่งมีอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปและอุตสาหกรรมเบา โดยเริ่มต้นจากกรุงเทพฯ-ตราด ในฝั่งประเทศไทย ต่อด้วยเกาะกง-กัมปอต ประเทศกัมพูชาโดยใช้ทางหลวงหมายเลข 48-4-33 จนไปถึงฮาเตียน-Ca Mua-Nam Can ประเทศเวียดนาม

เส้นทาง Northern Sub-corridor หรือเส้นทาง R 9

เส้นทางกรุงเทพฯ-เสียมเรียบ-Qui Nhon เป็นเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญจากกรุงเทพฯ สู่นครวัด และเขาพระวิหารในกัมพูชา ผ่านพื้นที่ราบสูงตอนกลางของประเทศเวียดนาม สูชายฝั่งทะเลซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยเริ่มต้นจากกรุงเทพฯ-อร์ญประเทศ ในฝั่งไทย ปอยเปต เสียมเรียบ สตรังเตริง และรัตนคีรี ในฝั่งกัมพูชา โดยใช้ทางหลวงหมายเลข 5-6-66-7-18 จนไปถึงชายแดนเวียดนามที่จังหวัด Pleiku ต่อไปจนถึงชายฝั่งที่จังหวัด Qui Nhon

4) เส้นทางหลักในการขนส่งระหว่างไทย-กัมพูชา

(1) เส้นทางกรุงเทพ-กรุงพนมเปญ (ทางหลวงหมายเลข 5)

กรุงเทพฯ-อร์ญประเทศ-บันเตียเมียนเจย-พระตะบอง-โพธิ์สัต์ว์-กัมปงชาง-พนมเปญ ข้ามแดนที่ด่านถาวรคลองลึก ปอยเปต ระยะทางรวม 670 กิโลเมตร ใช้เวลา 12-15 ชั่วโมง

(2) เส้นทางกรุงเทพฯ-กรุงพนมเปญ (ทางหลวงหมายเลข 5-6)

กรุงเทพฯ-อร์ญประเทศ-บันเตียเมียนเจย-เสียมเรียบ-กัมปงชาม-กัมปงจาม-พนมเปญ ข้ามแดนที่ด่านถาวรคลองลึก ปอยเปต ระยะทางรวม 690 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 13-16 ชั่วโมง

(3) เส้นทางกรุงเทพฯ-กรุงพนมเปญ (ทางหลวงหมายเลข 48-4)

กรุงเทพฯ-ตราด-เกาะกง-กัมปงสปีอ-พนมเปญ ข้ามแดนที่ด่านบ้านหาดเล็ก อ. คลองใหญ่ จ. ตราด ระยะทางรวม 720 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 13-16 ชั่วโมง

(4) เส้นทางกรุงเทพฯ-จังหวัดพระสีหนุ (ทางหลวงหมายเลข 48-4)

กรุงเทพฯ-ตราด-เกาะกง-พระสีหนุ ข้ามแดนที่ตำบลบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ระยะทางรวม 620 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 11-13 ชั่วโมง

สำหรับเส้นทางที่ 3-4 นั้นไม่เหมาะสำหรับการขนส่งสินค้าที่มีน้ำหนักมาก เนื่องจากเส้นทางในจังหวัดเกาะกงมีลักษณะเป็นที่ราบสูงภูเขาและมีเส้นทางคดเคี้ยว เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

9.3 เส้นทางคมนาคมทางรถไฟในประเทศกัมพูชา

ระบบรางรถไฟในประเทศกัมพูชา ประกอบด้วยเส้นทาง 2 สาย คือ 1. สายใต้มีความยาว 264 กิโลเมตร เริ่มต้นที่พนมเปญ ผ่านสถานีตาแก้ว กัมปอด และไปสิ้นสุดที่สีหนุวิลล์ 2. สายเหนือมีความยาว 336 กิโลเมตรเริ่มต้นที่พนมเปญ ผ่านสถานี กัมปงชนาง โพธิ์สัตว์ พระตะบอง ศรีโสภณ และไปสิ้นสุดที่ปอยเปตติดกับชายแดนประเทศไทย ในส่วนของรางรถไฟระยะทาง 48 กิโลเมตร จากศรีโสภณไปจนถึงปอยเปตที่หายไปและยังหาไม่พบ ปัจจุบันได้มีการก่อสร้างรางรถไฟใหม่เพื่อทดแทน และเชื่อมโยงระหว่างรางรถไฟไทยและกัมพูชา คาดว่าจะเปิดใช้ได้ในกลางปี 2561

โครงสร้างพื้นฐานของเส้นทางรถไฟทั้งสองสายนั้นมีสภาพทรุดโทรมมาก เนื่องจากได้รับความเสียหายจากสงคราม โดยปัจจุบันรถไฟสามารถทำความเร็วได้เพียง 15-20 กิโลเมตรต่อชั่วโมง รัฐบาลกัมพูชาจึงได้ให้สัญญาสัมปทานกับ Toll Holding จากออสเตรเลียเป็นระยะเวลา 30 ปี ตั้งแต่ปี 2552 เพื่อดำเนินการฟื้นฟูเครือข่ายทางรถไฟทั้งระบบและปรับปรุงการดำเนินงาน นอกจากนี้ ADB และ AusAID ยังตกลงที่จะให้การสนับสนุนเงินทุนจำนวน 140 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อใช้ในการพัฒนา และฟื้นฟูตามที่ได้กล่าวมา โดยมีเป้าหมายให้รถไฟสามารถรับน้ำหนักดเพลลาได้สูงสุด 20 ตัน และทำความเร็วสูงสุดได้อย่างน้อย 50 กิโลเมตรต่อชั่วโมง อย่างไรก็ตาม Toll Holding ได้ขายหุ้นทั้งหมดให้กับ Royal Group ของกัมพูชาเพื่อดำเนินกิจการต่อ

หลังจากที่ได้รับการฟื้นฟูจนถึงในปัจจุบัน ได้มีการเปิดใช้เส้นทางสายใต้จากพนมเปญถึงสถานี Touk Meas ซึ่งห่างจากพนมเปญ 118 กิโลเมตร และอยู่ใกล้กับจังหวัดกัมปอด โดยมีการขนส่งปูนซีเมนต์จากกัมปอดมายังพนมเปญ สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ตั้งแต่ปี 2553 และมีการเปิดใช้เส้นทางสายใต้ทั้งเส้นทางไปถึงจังหวัดพระสีหนุ เมื่อปลายปี 2555 ที่ผ่านมา โดยมีการให้บริการ 3 เที่ยวต่อสัปดาห์เพื่อขนส่งสินค้าและผู้โดยสาร โดยทำความเร็วได้ 60 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

สำหรับทางรถไฟสายเหนือเริ่มมีการเปิดใช้งานได้บางส่วนตั้งแต่ปี 2557 โดยสามารถรับน้ำหนักได้ 15 ตันต่อเพลลา และทำความเร็วได้ 30 กิโลเมตรต่อชั่วโมงในระยะแรก

9.4 เส้นทางคมนาคมทางน้ำในประเทศกัมพูชา

1) ท่าเรือนานาชาติ

ในกัมพูชามีท่าเรือน้ำลึกแห่งเดียว คือ ท่าเรือสีหนุวิลล์ ซึ่งได้มีการปรับปรุงโดยการวางคอนเทนเนอร์รอบท่าเรือน้ำลึก ความยาว 240 เมตร และขยายพื้นที่ที่จอดเรือความยาว 160 เมตร สำหรับรองรับเรือที่กินน้ำลึก 9 เมตร ปัจจุบันท่าเรือแห่งนี้ มีท่าเทียบเรือ 12 ท่า มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกที่ทันสมัย มีทางเข้า 2 สาย คือ สายใต้ มีความยาว 5.5 กิโลเมตร ลึก 8.4 เมตร และกว้าง 80-100 เมตร และสายเหนือ มีความยาว 1 กิโลเมตร ลึก 10 เมตร และกว้าง 150-200 เมตร รองรับ น้ำหนักได้ 10,000 ตัน

เส้นทางเดินเรือที่ติดต่อกับสีหนุวิลล์ ได้แก่ อเมริกา ยุโรป จีน ฮองกง อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ไทย และเวียดนาม ส่วนใหญ่จะขนผ่านสิงคโปร์

นอกจากนี้ ยังมีท่าเรือเอกชนที่สำคัญอีก 2 แห่ง ได้แก่ ท่าเรือนานาชาติพนมเปญ ซึ่งอยู่ลึกเข้ามาประมาณ 330 กิโลเมตร จากปากแม่น้ำโขงที่ชายฝั่งทะเลจีนใต้ของประเทศเวียดนาม และจากการที่เป็นท่าเรือที่อยู่ในลำน้ำ ทำให้ความสามารถ ในการรองรับเรือในฤดูแล้งกับฤดูน้ำหลากจะต่างกันมาก ทั้งจากอุปสรรคของการเดินเรือและระดับความลึกหน้าท่า คือสามารถ รองรับเรือระวาง 2,000 ตัน กับ 5,000 ตันในแต่ละฤดูตามลำดับ

ท่าเรือเอกชนชื่อท่าเรือออกญาบง หรือ Oknha Mong Port: OMP ซึ่งตั้งอยู่ติดอ่าวไทยในเขตจังหวัดเกาะกง เหนือขึ้นมาจากท่าเรือสีหนุวิลล์ทางรถยนต์ประมาณ 40 กิโลเมตร หรือประมาณ 180 กิโลเมตรจากกรุงพนมเปญ เป็นท่าเรือ ที่เปิดดำเนินการควบคู่กับการขยายขนาดหน้าท่า ปัจจุบันสามารถรองรับเรือระวาง 500-1000 ตัน

นอกจากนี้ ปัจจุบันกำลังมีการก่อสร้างและพัฒนาท่าเรือทางทะเลของเอกชนอีกจำนวน 2 แห่ง ในจังหวัดกัมปอต เพื่อรองรับความต้องการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่เพิ่มขึ้น

การขนส่งสินค้าระหว่างไทยกับกัมพูชาจึงนิยมขนส่งทางเรือมากกว่า โดยใช้ท่าเรือเอกชนในจังหวัดตราด ได้แก่ ท่าเรือ ส.กฤตวัน ท่าเรือชลาลัย และท่าเรือกัลปิงหา โดยสินค้าที่ขนส่งผ่านท่าเรือส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค เช่น น้ำตาล วัสดุก่อสร้าง โดยการเดินทางจะนำสินค้าขึ้นที่ท่าเทียบเรือในจังหวัดตราด (บ้านหาดเล็ก) และขนส่งไปยังปลายทางเป็น ท่าเรือในประเทศกัมพูชา 2 แห่ง คือ ท่าเรือสีหนุวิลล์ (ใช้เวลาเดินทางประมาณ 13 ชั่วโมง) รับสินค้าจากจังหวัดตราด สัดส่วน ร้อยละ 30 และท่าเรือออกญาบง ปัจจุบันรับสินค้าจากจังหวัดตราดร้อยละ 70

2) ท่าเรือขนส่งภายในประเทศ

การขนส่งทางน้ำภายในประเทศ ส่วนใหญ่ใช้แม่น้ำแม่โขง แม่น้ำโตนเลสาบ และแม่น้ำบาสัก ซึ่งมีความยาวโดยรวม 1,750 กิโลเมตรในฤดูฝน และอาจลดเหลือ 580 กิโลเมตรในฤดูแล้ง ท่าเรือขนส่งในประเทศที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

- (1) ท่าเรือสตริงเต็ริง (จังหวัดสตริงเต็ริง) ตั้งอยู่บนแม่น้ำโขง ห่างจากท่าเรือกระแจะ 128 กิโลเมตร
- (2) ท่าเรือกระแจะ (จังหวัดกระแจะ) ตั้งอยู่บนแม่น้ำโขง ห่างจากท่าเรือกัมปงจาม 121 กิโลเมตร

- (3) ท่าเรือโตนเลเบต (จังหวัดกัมปงจาม) ตั้งอยู่บนแม่น้ำโขง ห่างจากพนมเปญ 106 กิโลเมตร
- (4) ท่าเรือเนียกเลื่อง (จังหวัดไพรเวง) ตั้งอยู่บนแม่น้ำโขง ห่างจากท่าเรือพนมเปญ 60 กิโลเมตร
- (5) ท่าเรือซองเนียส (จังหวัดเสียมเรียบ) ตั้งอยู่บนแม่น้ำโตนเลสาบ ห่างจากท่าเรือพชากรอม 190 กิโลเมตร
- (6) ท่าเรือพชากรอม (กัมปงชนาง) ตั้งอยู่บนแม่น้ำโตนเลสาบ ห่างจากท่าเรือพนมเปญ 100 กิโลเมตร

การขนส่งสินค้าทางน้ำภายในประเทศกัมพูชามีข้อจำกัด เนื่องจากระดับน้ำในฤดูฝนและฤดูแล้งมีความแตกต่างกันประมาณ 10 เมตร

10

การเงินและ การธนาคาร

10.1 สถาบันการเงิน

ธนาคาร

กฎหมายว่าด้วยธนาคารและสถาบันทางการเงินได้รับการบัญญัติขึ้นในปี 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกทางการเงิน สร้างรากฐานให้กับสถาบันทางการเงิน และเพื่อให้นักลงทุนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับการประกอบธุรกิจได้ง่ายยิ่งขึ้น มาตรา 16.3 ของกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำของธนาคารไว้เท่ากับ 12.5 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยร้อยละ 5 ของเงินทุนจดทะเบียนจะต้องคงไว้ที่ธนาคารแห่งชาติก็มพูชา เพื่อเป็นเงินประกัน อย่างไรก็ตาม ประกาศหมายเลข B7-016-117 ว่าด้วยข้อกำหนดและกฎเกณฑ์ใหม่ เกี่ยวกับเงินทุนจดทะเบียนและการอนุมัติใบอนุญาตประกอบกิจการธนาคาร ลงวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2559 มีการเปลี่ยนแปลงการกำหนดเงินทุนขั้นต่ำของธนาคาร ดังต่อไปนี้

1. ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนเป็นบริษัทในประเทศ ซึ่งมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นธนาคารหรือสถาบันการเงิน อย่างน้อย 1 ราย และได้รับการจัดให้อยู่ในระดับ Investment Grade โดยหน่วยงานจัดอันดับความน่าเชื่อถือ จะต้องมีเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ 200,000,000,000 เรียล (50 ล้านเหรียญสหรัฐฯ)
2. ธนาคารพาณิชย์ที่มีผู้ถือหุ้นเป็นบุคคลธรรมดาหรือบริษัท จะต้องมีเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำอย่างน้อย 300,000,000,000 เรียล (75 ล้านเหรียญสหรัฐฯ)
3. ธนาคารเฉพาะด้านที่จดทะเบียนเป็นบริษัทในประเทศ ซึ่งมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นธนาคารหรือสถาบันการเงิน อย่างน้อย 1 ราย และได้รับการจัดให้อยู่ในระดับ Investment Grade โดยหน่วยงานจัดอันดับความน่าเชื่อถือ จะต้องมีเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำเท่ากับ 10,000,000,000 เรียล (2.5 ล้านเหรียญสหรัฐฯ)
4. ธนาคารเฉพาะด้านที่มีผู้ถือหุ้นเป็นบุคคลธรรมดาหรือบริษัท จะต้องมีเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำอย่างน้อย 60,000,000,000 เรียล (15 ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

ทั้งนี้ธนาคารที่ได้รับใบอนุญาตหรือหนังสือสำคัญก่อนการประกาศใช้ประกาศฉบับนี้ ถูกกำหนดให้ต้องเพิ่มเงินทุนจดทะเบียนให้เท่ากับที่ระบุไว้ด้านบน ภายในสิ้นปี 2560

ธนาคารจะต้องรักษาอัตราส่วนของยอดค้างชำระ การให้กู้ หรือข้อผูกพัน ระหว่างผู้รับผลประโยชน์หนึ่งรายต่อสินทรัพย์ของธนาคารทั้งหมด ที่อัตราไม่เกินร้อยละ 20 (ประกาศหมายเลข 7.06-226 NBC ว่าด้วยการควบคุมความเสี่ยงของธนาคารและสถาบันทางการเงินขนาดใหญ่)

ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank) รวมกับสำนักงานสาขา (Branch Office) ของธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศ ในปี 2560 มีจำนวนทั้งหมด 38 ธนาคาร ธนาคารเฉพาะด้าน (Specialized Bank) จำนวน 13 ธนาคาร สถาบันการเงินขนาดเล็ก (Microfinance Institution) จำนวน 54 สถาบัน สำนักงานตัวแทน (Representative Office) ของธนาคารพาณิชย์

ต่างประเทศอีก 8 ธนาคาร และบริษัทที่สี่ซึ่ง 11 แห่ง ถึงแม้ว่าจะมีให้บริการการโอนเงินข้ามประเทศการออก Letter of Credit และการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ แต่การกู้ยืมเงินโดยปราศจากอสังหาริมทรัพย์ค้ำประกันนั้นยังทำได้ยาก มีระยะเวลาการให้กู้ยืมเงินที่สั้นและมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าการกู้ยืมจากนอกประเทศ กิจกรรมของธนาคารพาณิชย์แบ่งออกได้เป็นสามประเภทหลัก คือ

1. การดำเนินการให้สินเชื่อสำหรับข้อพิจารณาเชิงมูลค่าต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการให้เช่า การค้ำประกัน และภาระผูกพันด้วยการลงนาม

2. การรวบรวมเงินฝากจากภาคประชาชน ที่มีได้ฝากไว้ที่ธนาคารกลาง

3. การให้บริการวิธีการชำระแก่ลูกค้า และการดำเนินวิธีการชำระเงินเหล่านั้นในสกุลเงินชาติและสกุลเงินต่างประเทศ

ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 38 แห่ง มีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. ACLEDA BANK Plc.
2. ADVANCED BANK OF ASIA LIMITED.
3. AGRIBANK CAMBODIA BRANCH
4. ANZ Royal Bank (Cambodia) LIMITED.
5. BANGKOK BANK PLC., CAMBODIA BRANCH
6. BANK FOR INVESTMENT&DEVELOPMENT OF CAMBODIA
7. BANK OF CHINA LIMITED PHNOM PENH BRANCH
8. BANK of INDIA Phnom Penh Branch
9. BOOYOUNG KHMER BANK
10. BRED BANK (CAMBODIA) PLC.
11. CAMBODIA ASIA BANK LTD.
12. CAMBODIA MEKONG BANK PUBLIC LIMITED.
13. CAMBODIAN POST BANK Plc.
14. CAMBODIAN COMMERCIAL BANK LTD.
15. CAMBODIAN PUBLIC BANK Plc.
16. CANADIA BANK PLC
17. CATHAY UNITED BANK (CAMBODIA) Corp.,Ltd.
18. CIMB BANK PLC.
19. FIRST COMMERCIAL BANK PHNOM PENH BRANCH
20. FOREIGN TRADE BANK OF CAMBODIA
21. Hong Leong Bank (Cambodia) PLC
22. ICBC Bank Limited Phnom Penh Branch
23. Kasikorn Bank PLC. Phnom Penh Brach
24. KOOKMIN BANK CAMBODIA.
25. KRUNG THAI BANK PUBLIC CO., LTD PHNOM PENH BRANCH

26. MAY BANK PHNOM PENH BRANCH.
27. MB Bank Plc. Phnom Penh Branch Cambodia
28. Mega International Commercial Bank Co.Ltd. Phnom Penh Branch
29. PHILLIP BANK PLC.
30. PHNOM PENH COMMERCIAL BANK
31. RHB INDOCHINA BANK
32. SACOM BANK Phnom Penh Branch
33. SHB Plc. Phnom Penh Branch Cambodia
34. SHINHAN KHMER BANK Limited
35. SATHAPANA BANK PLC (MARUHAN JAPAN BANK Plc.)
36. Taiwan Cooperative Bank, Phnom Penh Branch
37. UNION COMMERCIAL BANK PLC.
38. VATTANAC BANK

ธนาคารเฉพาะด้าน (Specialized Banks)

ตามกฎหมายธนาคารและสถาบันการเงินนั้น ธนาคารเฉพาะด้านได้รับคำนิยามว่าเป็น ธนาคารที่ดำเนินกิจกรรมเพียงอย่างเดียวของสามกิจกรรมหลักของธนาคารพาณิชย์ที่ระบุข้างต้น โดยการจัดตั้งธนาคารเฉพาะด้านถูกมองว่าเป็นเสมือนสถาบันการเงินเพิ่มเติมในระบบธนาคารพาณิชย์ หรือเป็นเสมือนสถาบันการเงินพิเศษในภาคเฉพาะด้านที่รัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญ โดยนักลงทุนหลายรายได้จัดตั้งธนาคารเฉพาะด้านขึ้นเป็นก้าวแรก ก่อนที่จะขยายกิจการไปสู่การเป็นธนาคารพาณิชย์ กัมพูชาได้ริเริ่มธนาคารเฉพาะด้านสินเชื่อบนบตด้วย

สถาบันการเงินขนาดเล็ก (Micro financial Institutions: MFI)

ภายใต้กฎระเบียบของกัมพูชา สถาบันการเงินขนาดเล็กได้รับคำนิยามว่าเป็น “การจัดส่งบริการทางการเงิน อาทิ เงินกู้ และเงินฝาก ให้แก่ครัวเรือนที่ยากจนและมีรายได้น้อย รวมถึงวิสาหกิจขนาดเล็ก”

สถาบันการเงินขนาดเล็กที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการมีขอบเขตการให้บริการที่จำกัด โดยสถาบันสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเงินธนาคารได้เฉพาะตามที่ระบุไว้ในคำนิยาม ทั้งนี้การให้บริการสินเชื่อถือว่าได้รับอนุญาตให้ดำเนินการได้ เว้นแต่จะมีการจำกัดไว้ด้วยกฎระเบียบหนึ่งใดหรือด้วยข้อกำหนดของใบอนุญาตนั้น ๆ

สถาบันการเงินขนาดเล็กจะต้องได้รับใบอนุญาตอีกฉบับหนึ่งในฐานะที่เป็นสถาบันการเงินขนาดเล็กที่รับฝากเงิน เพื่อที่จะสามารถให้บริการบัญชีออมทรัพย์ได้

สาขานาการต่างประเทศ (Branch Office) และสำนักงานตัวแทน (Representative Office)

กฎหมายธนาคารและสถาบันการเงินระบุว่า “กิจการที่อยู่ภายใต้กฎหมายนี้อาจได้รับการจดทะเบียนบริษัทในประเทศกัมพูชาหรือเป็นสาขาของธนาคารต่างประเทศ” ด้วยเหตุนี้ นักลงทุนชาวต่างชาติสามารถจัดตั้งธนาคารท้องถิ่นหรือสาขานาการต่างประเทศในกัมพูชาได้

สำนักงานบริการข้อมูล สำนักงานประสานงาน หรือสำนักงานตัวแทนนั้น ไม่สามารถดำเนินธุรกิจธนาคาร การเป็นสื่อกลางทางการเงิน หรือการหลอกลวงได้ (ตามมาตรา 13 ของกฎหมายธนาคารและสถาบันการเงิน) การเปิดสำนักงานที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ จำเป็นที่จะต้องได้รับการอนุมัติจากธนาคารแห่งชาติก่อน โดยสถานประกอบการเหล่านี้อาจจัดตั้งเป็นบริษัทท้องถิ่นหรือสร้างขึ้นเป็นองค์กรแบบง่าย ๆ หรือสำนักงานก็ได้ และจะต้องได้รับการจดทะเบียนพาณิชย์ด้วย

สำนักงานเหล่านี้อาจใช้ช่องทางธุรกิจของธนาคารต่างประเทศที่เป็นตัวแทนได้ อย่างไรก็ตาม การอนุญาตจะให้เป็นเวลา 2 ปี ซึ่งสามารถต่ออายุได้อีกเพียงครั้งเดียว

10.2 ระบบการเงิน

นโยบายด้านอัตราแลกเปลี่ยน

กัมพูชาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวภายใต้การจัดการ (Managed Floating Exchange Rate) โดยธนาคารกลางกัมพูชา (National Bank of Cambodia: NBC) จะเป็นผู้กำหนดอัตราทางการ (Official Exchange Rate) ให้สอดคล้องกับความเคลื่อนไหวของราคาตลาด และมีส่วนต่างระหว่างอัตราตลาดและอัตราทางการไม่เกินร้อยละ 1 ส่วนใหญ่ อัตราทางการใช้กับธุรกรรม การค้าระหว่างประเทศของภาครัฐและวิสาหกิจของรัฐ เป็นสำคัญในขณะที่อัตราตลาด (Market Rate) จะถูกกำหนดโดยผู้ค้าเงินตราต่างประเทศในภาคเอกชน

ตลาดซื้อขายเงินตราต่างประเทศในกัมพูชา ยังเป็นตลาดเล็กและมีการดำเนินงานอย่างไม่เป็นทางการ จึงไม่มีการกำหนดเวลาซื้อขายที่แน่นอน โดยทั่วไปตลาดเงินตราต่างประเทศไม่มีปัญหาสภาพคล่อง แต่หากธนาคารหรือผู้ค้าเงินตราสภาพคล่อง สามารถกู้ยืมเงินเหรียญสหรัฐฯ และเงินเรียลจาก NBC ได้โดยมีหลักประกัน

กฎหมายอัตราแลกเปลี่ยนกำหนดให้ธนาคารที่ตั้งขึ้นในกัมพูชาเท่านั้นจึงจะมีสิทธิได้รับอนุญาตให้ดำเนินธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราได้อย่างเสรี แต่ต้องรายงานต่อธนาคารกลางเมื่อมีการแลกเปลี่ยนเงินตั้งแต่ 10,000 เหรียญสหรัฐฯ ขึ้นไป แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าเกิดสถานการณ์ที่กัมพูชาไม่สงบภายในประเทศหรือเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน ธนาคารกลางมีอำนาจสงวนสิทธิ์ในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

นโยบายด้านระบบการชำระเงิน

ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่เศรษฐกิจกัมพูชามีการใช้เงินสดสูง แต่ก็มีการใช้เช็คเป็นเครื่องมือหลักในการชำระเงิน โดยมี NBC ดำเนินการด้านสำนักหักบัญชี (Clearing House) ทั้งสกุลเงินเหรียญสหรัฐ และสกุลเงินเรียล

การใช้เงินเรียลและเงินตราต่างประเทศในกัมพูชา

1. กัมพูชาใช้เงินเหรียญสหรัฐ ในระบบเศรษฐกิจในสัดส่วนที่สูงมากกว่าร้อยละ 80 และเป็นเศรษฐกิจแบบดอลลาร์ (Dollarized Economy) เงินเหรียญสหรัฐ ในกัมพูชามีบทบาทหน้าที่ 3 อย่าง คือ เป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน เป็นหน่วยในการวัดมูลค่า และเป็นเครื่องรักษามูลค่า
2. เงินเรียล ใช้ในภาครัฐและธนาคารกลางในการจ่ายเงินเดือนค่าจ้าง และยังนิยม ใช้ในธุรกรรมเล็ก ๆ ทั่วไป NBC ทำหน้าที่อัดฉีดเงินเรียลเข้าในระบบ อย่างไรก็ตาม ธนาคารกลางของกัมพูชามีนโยบายผลักดันให้เงินเรียลมากขึ้นในธุรกรรมต่าง ๆ ในประเทศ เช่น การบังคับให้เงินเรียลชำระค่าธรรมเนียมและภาษี เป็นต้น
3. มีการใช้เงินสกุลดอลลาร์ของเวียดนามตามจังหวัดที่ติดกับประเทศเวียดนาม และใช้เงินบาทของไทยตามจังหวัดที่ติดกับประเทศไทย
4. ในระบบสถาบันการเงินของกัมพูชา นอกจากทุนจดทะเบียนที่เป็นเหรียญสหรัฐแล้ว เงินฝากและสินเชื่อส่วนใหญ่ยังเป็นเงินสกุลเหรียญสหรัฐ นอกจากนี้ การรับฝากเงินและอัตราดอกเบี้ยกำหนดไว้สำหรับเงินสามสกุล คือ เหรียญสหรัฐ เรียล และบาท

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Law on Anti-Money Laundering and Combating the Financing Terrorism)

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Law on Anti-Money Laundering and Combating the Financing Terrorism) ได้รับการบัญญัติขึ้นเมื่อ วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2550 โดยภายใต้กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดว่า หน่วยงานที่มีหน้าที่รักษาความลับของธนาคารหรือธุรกิจใด ๆ จะต้องไม่ขัดขวางการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ และไม่สามารถอ้างเหตุในการปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลแก่หน่วยข่าวกรองทางการเงิน (Financial Intelligence Unit : FIU ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการรับเรื่อง วิเคราะห์ และเผยแพร่รายงาน เกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ต้องสงสัย ธุรกรรมทางเงินสด และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย) นอกจากนี้ ยังต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีอำนาจ ไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ภายในประเทศ หรือเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศ หรือเพื่อความจำเป็นในการเชื่อมโยงกับการสืบสวนที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ตามคำสั่งหรือการดำเนินการภายใต้การควบคุมของผู้มีอำนาจในการพิจารณาคดี (มาตรา 6)

กฎหมายห้ามมิให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รายงาน เช่น ธนาคาร สถาบันการเงิน นายหน้าหลักทรัพย์ บริษัทประกัน สถาบันไมโครไฟแนนซ์ สหกรณ์เครดิต บริษัทลีซซิ่ง กองทุนเพื่อการลงทุนและเงินบำนาญ บริษัทบริหารกองทุน ฯลฯ เปิดหรือจัดทำบัญชี ที่ไม่ระบุชื่อหรือหมายเลขบัญชี หรือบัญชีที่มีการใช้ชื่อปลอม และให้การยอมรับผลิตภัณฑ์ทางการเงินใด ๆ แก่บัญชีเหล่านั้น เว้นแต่จะมีการใช้มาตรการพิสูจน์ทราบลูกค้า (The customer due diligence measures) (มาตรา 7)

หน่วยงานที่มีหน้าที่รายงานจะต้องใช้มาตรการพิสูจน์ทราบลูกค้า รวมถึงการระบุตัว และตรวจสอบยืนยันความถูกต้องในการระบุตัวตนของลูกค้า (มาตรา 8) และอาจได้รับการร้องขอให้ใช้มาตรการตรวจสอบพิเศษสำหรับการทำธุรกรรมบางอย่าง

กฎหมายกำหนดว่า หน่วยงานที่มีหน้าที่รายงาน จะต้องรายงานต่อ FIU เกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดโดยหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแล เช่นเดียวกับธุรกรรมทางการเงินที่มีการเชื่อมโยงหลายรายการซึ่งมีมูลค่าสุดท้ายเกินกว่ามูลค่าเดิม (มาตรา 12.1) หาก FIU มีเหตุผลอันสมควรที่สงสัยได้ว่าการทำธุรกรรมหรือการเสนอทำธุรกรรมนั้น อาจมีส่วนในการฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย FIU จะทำหนังสือแจ้งหรือโทรศัพท์โดยตรงไปยังหน่วยงานนั้น เพื่อห้ามมิให้ดำเนินการทำธุรกรรม ข้อเสนอทางธุรกรรม หรือธุรกรรมใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อธุรกรรมนั้นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งไม่เกิน 48 ชั่วโมง เพื่อให้ FIU ทำการสอบถามข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการทำธุรกรรมนั้น เพื่อแจ้งและทำการปรึกษากับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายหากพิจารณาเห็นสมควร (มาตรา 12.5)

ในกรณีที่มีการดำเนินการที่เกี่ยวกับการละเมิดกฎหมายการฟอกเงิน และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ททรัพย์สันต้องสงสัยและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะถูกระงับและห้ามมิให้ทำการโอนย้ายจนกว่าจะมีการตัดสินจากศาลอย่างแน่ชัด (มาตรา 30)

10.3 การโอนเงินตราออกนอกประเทศ

นโยบายด้านการควบคุมเงินตราต่างประเทศ

ผู้ประกอบการหรือนักลงทุนต่างชาติที่เข้าไปประกอบธุรกิจหรือลงทุนในกัมพูชา สามารถโอนเงินออกนอกประเทศได้อย่างเสรี โดยกฎหมาย Foreign Exchange Law, August 22, 1997 ไม่จำกัดในการโอนเงินลงทุนหรือผลกำไรที่ได้จากการลงทุนออกนอกประเทศ กฎหมายเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตรา ให้อำนาจธนาคารกลางในการควบคุมดูแลการส่งเงินออกนอกประเทศ ในกรณีที่นักท่องเที่ยวนำเงินเข้าหรือออกนอกประเทศมีมูลค่าตั้งแต่ 10,000 เหรียญสหรัฐฯ ขึ้นไป จะต้องสำแดงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร ธนาคารที่เป็นผู้ทำธุรกรรมจะต้องรายงานต่อธนาคารชาติเมื่อมีการนำเงินสดที่มีเงินตราต่างประเทศออกจากกัมพูชา

มาตรา 11 ของกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยการลงทุนปี 2546 ให้การรับประกันว่า โครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน (QIP) สามารถโอนเงินสกุลต่างประเทศระหว่างประเทศได้อย่างเสรี โดยซื้อผ่านธนาคารที่ได้รับอนุญาต สำหรับการดำเนินการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน ประกอบด้วยดำเนินการต่อไปนี้

- การชำระเงินสำหรับการนำเข้า และการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ
- การชำระเงินค่าสิทธิ และค่าธรรมเนียมการจัดการ
- การโอนเงินผลกำไร
- การโอนเงินลงทุนกลับประเทศในกรณีที่ยกเลิกกิจการ

11

การปกป้องทรัพย์สิน ทางปัญญาและ การจดทะเบียน เครื่องหมายการค้า

ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสินทรัพย์ที่ทรงคุณค่าสำหรับบริษัททั้งหลายที่ทำธุรกิจในประเทศกัมพูชา ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็น การสร้างความโดดเด่นของสินค้าให้ต่างจากคู่แข่ง การปกป้องผลประโยชน์ที่งอกเงยจากการลงทุนวิจัย หรือการรักษา ความลับของแผนการเงิน ทรัพย์สินทางปัญญาจึงมีความสำคัญอย่างแท้จริงสำหรับทุกอุตสาหกรรม

การเข้าเป็นภาคีการค้าโลกของกัมพูชาในปี 2547 ได้ส่งผลในทันทีให้มีการผ่านกฎหมายต่าง ๆ เพื่อจัดระเบียบ เกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ในทรัพย์สินทางปัญญา ในขณะที่ยังต้องใช้เวลาอีกหลายปีกว่าที่กัมพูชาจะสามารถปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขององค์การการค้าโลกได้อย่างเต็มรูปแบบ แต่นักลงทุนก็สามารถที่จะใช้ประโยชน์จากกรอบระเบียบ กฎเกณฑ์ที่กำลังได้รับการพัฒนาเหล่านี้และแสวงงู่ทางการปกป้องคุ้มครองสิ่งประดิษฐ์ เครื่องหมายการค้า การออกแบบทาง อุตสาหกรรม และผลิตภัณฑ์งานสร้างสรรค์อื่น ๆ ของตนได้

ในปี 2558 กัมพูชาได้เข้าเป็นภาคีพิธีสารมาดริด (Madrid Protocol) ซึ่งเปิดโอกาสให้เจ้าของสินค้าในประเทศที่เป็นภาคี สามารถยื่นจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ณ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ (กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์) ให้มีผลครอบคลุมทุกประเทศอื่น ๆ ที่เป็นภาคีได้ ปัจจุบันมี 99 ประเทศ รวมประเทศไทย (เข้าเป็นภาคีเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2560) ซึ่งเป็นการช่วยอำนวยความสะดวกให้กับเจ้าของสินค้า ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่ประเทศอื่น ๆ ดังนั้นเจ้าของสินค้าในประเทศไทยสามารถขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าในประเทศไทย ให้มีผลครอบคลุมในประเทศกัมพูชา ผ่านข้อตกลงดังกล่าว

แม้ว่ากฎหมายฉบับต่าง ๆ จะยังอยู่ในระยะเริ่มต้นของการพัฒนา แต่ขั้นตอนต่าง ๆ สำหรับการจดทะเบียนและบังคับใช้ สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่สำคัญ ๆ ก็ได้ถูกนำมาบังคับใช้แล้วอย่างค่อนข้างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การละเว้นหรือการชะลอ การจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาอาจสร้างความเสียหายให้อย่างมากในระยะยาวได้

11.1 สิทธิบัตร และแบบอรรถประโยชน์ (อนุสิทธิบัตร)

กฎหมายว่าด้วยเรื่องสิทธิบัตร แบบอรรถประโยชน์ และการออกแบบทางอุตสาหกรรมของกัมพูชาได้บัญญัติให้สิทธิ แต่เพียงผู้เดียวแก่นักประดิษฐ์ผู้คิดค้นหรือผู้ที่รับมอบสิทธินั้นในระยะเวลาหนึ่งที่กำหนด เพื่อแลกกับการเปิดเผยสิ่งประดิษฐ์ แบบผลิตภัณฑ์อรรถประโยชน์หรือการออกแบบทางอุตสาหกรรม โดยกฎหมายนี้ได้บัญญัติขึ้นในปี 2546 เพื่อปฏิบัติให้ เป็นไปตามพันธกรณีในองค์การการค้าโลกของกัมพูชา และกฎหมายได้รับการบัญญัติเพิ่มเติมในปี 2549 ด้วยกฎปฏิภา ฉบับหนึ่งซึ่งให้รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ แม้ว่ากฎหมายฉบับนี้จะยังค่อนข้างใหม่และยังไม่ได้รับการทดสอบ แต่กฎหมายก็ได้บัญญัติอย่างเจาะจงว่า สนธิสัญญาทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศใด ๆ ซึ่งกัมพูชาเป็นภาคี จักได้รับการ ถือปฏิบัติเหนือกฎหมายระดับชาติในกรณีที่ขัดแย้งกัน และแม้ว่ากัมพูชาจะยังมีไม่ได้เป็นภาคีในสนธิสัญญาความร่วมมือ ด้านสิทธิบัตร แต่กฎหมายก็ได้บัญญัติให้มีกระบวนการสำหรับจดทะเบียนคำขอต่างประเทศในกัมพูชาได้

11.1.1 ขั้นตอนและค่าใช้จ่ายในการยื่นจดทะเบียนสิทธิบัตร/ แบบอรรถประโยชน์

การขอจดทะเบียนสิทธิบัตรและแบบอรรถประโยชน์จะต้องยื่นเรื่องต่อกรมทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมฯ ผู้ยื่นขอชาวต่างชาติจะต้องมีตัวแทนที่มีถิ่นพำนักและประกอบการอยู่ในกัมพูชา ผู้ยื่นคำขอจะต้องยื่นเอกสารต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) แบบคำขอ : ซึ่งรวมถึงชื่อ ที่อยู่ สัญชาติ และที่พำนักของผู้ยื่นคำขอแต่ละราย
- 2) ถ้อยแถลงแสดงสิทธิของผู้ยื่นคำขอ : ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ประดิษฐ์ เอกสารที่ยื่นจะต้องรวมถึงถ้อยแถลง เช่นว่านั้น กรณีที่ผู้ยื่นคำขอมิใช่ผู้ประดิษฐ์ เอกสารที่ยื่นจะต้องระบุชื่อ ที่อยู่ ของผู้ประดิษฐ์แต่ละราย และแนบถ้อยแถลงแสดงความสมเหตุสมผลในสิทธิบัตรของผู้ยื่นคำขอ
- 3) หนังสือมอบอำนาจ : ที่ได้รับการรับรองจากโนตารีพับลิก ซึ่งให้อำนาจแก่ตัวแทนหนึ่งใดเพื่อกระทำการในนามของผู้ยื่นคำขอในกระบวนการจดทะเบียนนั้น
- 4) ใบอนุญาตประกอบธุรกิจ/ หนังสือรับรองบริษัท : สำเนาที่รับรองความถูกต้องแล้วของใบอนุญาตประกอบธุรกิจหรือหนังสือรับรองบริษัทของผู้ยื่นคำขอหากผู้ยื่นคำขอเป็นนิติบุคคล
- 5) ข้อมูลการยื่นเรื่องในต่างประเทศ : ข้อมูลเกี่ยวกับการจดทะเบียนสิทธิบัตรก่อนหน้านี้ในต่างประเทศ และหลักฐานที่ใช้ในการดำเนินการจดทะเบียนที่ว่านั้น (รวมถึงหมายเลขการจดทะเบียนและวันที่ขอถือสิทธิ์ย้อนหลัง/ วันที่ใช้สิทธิ์ครั้งแรก)

ติดต่อกรมทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมฯ โทร. 012 812 444, 012 770 735, 012 982 382
อีเมล nvibol@yahoo.com, phally_nhem@yahoo.com, rein_bbu@yahoo.com

ค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนสิทธิบัตรและแบบอรรถประโยชน์ (ปี 2553)

รายการ	ค่าธรรมเนียมทางราชการ (USD)	
	สิทธิบัตร	แบบอรรถประโยชน์
การยื่นคำขอ (1-10 การขอถือสิทธิ)	170	150
การขอถือสิทธิแต่ละรายการที่เกินกว่า 10 ขึ้นไป	5/ การขอถือสิทธิ	5/ การขอถือสิทธิ
การประกาศโฆษณา ครั้งแรก (18 เดือนนับจากวันยื่นเรื่อง)	30	30
การประกาศโฆษณา ครั้งที่สอง (36 เดือนนับจากวันยื่นเรื่อง)	30	-

รายการ	ค่าธรรมเนียมทางราชการ (USD)	
	สิทธิบัตร	แบบอรรถประโยชน์
การออกหนังสือรับรองการจดสิทธิบัตร/ แบบอรรถประโยชน์	150	120
การเปลี่ยนเจ้าของหรือผู้ได้รับสิทธิอนุญาต	60	60
การแปลเอกสารอย่างเป็นทางการ-ภาษาอังกฤษเป็นเขมร	19/ หน้า	19/ หน้า

11.1.2 ระยะเวลาและค่าธรรมเนียมรายปี

สิทธิบัตรมีอายุ 20 ปี นับจากวันยื่นเรื่องคำขอ แม้กฎหมายจะบัญญัติว่าการชำระค่าธรรมเนียมรักษาสถานภาพรายปีเริ่มตั้งแต่ปีแรกที่ยื่นเรื่อง แต่ในทางปฏิบัตินายทะเบียนเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเริ่มต้นในปีที่ห้า ทั้งนี้มีการผ่อนปรนให้เป็นเวลาหกเดือนสำหรับการชำระค่าธรรมเนียมรายปีล่าช้าพร้อมกับเรียกเก็บค่าบริการเพิ่มเติม การละเลยไม่ชำระค่าธรรมเนียมรายปีจะเป็นผลให้เกิดการเพิกถอนการใช้สิทธิบัตร หรือสิ้นสุดของสิทธิบัตรที่ได้รับไปแล้วนั้น

ค่าธรรมเนียมรักษาสถานภาพสิทธิบัตรรายปี (USD)	
ปีที่ 5	120
ปีที่ 6	160
ปีที่ 7	200
ปีที่ 8	240
ปีที่ 9	280
ปีที่ 10	320
ปีที่ 11	370
ปีที่ 12	420
ปีที่ 13	470
ปีที่ 14	520
ปีที่ 15	570
ปีที่ 16	630
ปีที่ 17	690
ปีที่ 18	760
ปีที่ 19	830
ปีที่ 20	910

หนังสือสำคัญรับรองแบบบรรณประโยชน์มีอายุ 7 ปี นับจากวันยื่นเรื่องคำขอ การชำระค่าธรรมเนียมรักษาสถานภาพรายปีจะต้องชำระล่วงหน้าก่อนนายทะเบียน เริ่มตั้งแต่หนึ่งปีหลังวันยื่นคำขอ ทั้งนี้มีการผ่อนปรนให้เป็นเวลาหกเดือนสำหรับการชำระค่าธรรมเนียมรายปีล่าช้าพร้อมเรียกเก็บค่าบริการเพิ่มเติม การละเลยไม่ชำระค่าธรรมเนียมรายปีจะเป็นผลให้เกิดการเพิกถอนการใช้สิทธิบัตร หรือสิ้นสุดลงของหนังสือสำคัญรับรองแบบบรรณประโยชน์ที่ได้รับไปแล้ว

ค่าธรรมเนียมรักษาสถานภาพหนังสือสำคัญรับรองแบบบรรณประโยชน์รายปี (USD)	
ปีที่ 2	60
ปีที่ 3	80
ปีที่ 4	100
ปีที่ 5	120
ปีที่ 6	140
ปีที่ 7	170

11.1.3 การละเมิดและการลงโทษทางอาญา

การละเมิดทางแพ่งอาจดำเนินคดีโดยการฟ้องร้องโดยเจ้าของ หรือโดยผู้ได้รับอนุญาตหลังจากที่คำขอให้เจ้าของดำเนินการฟ้องร้องไม่เป็นผล ศาลมีดุลยพินิจอย่างกว้างขวางในการที่จะตัดสินให้จ่ายเงินค่าเสียหาย และสั่งให้มีมาตรการเยียวยานอกจากนั้น กฎหมายยังได้บัญญัติบทลงโทษทางอาญาสำหรับการละเมิด โดยการปรับตั้งแต่ 5 ล้านเรียล ถึง 20 ล้านเรียล (ประมาณ 1,250 เหรียญสหรัฐฯ ถึง 5,000 เหรียญสหรัฐฯ) หรือจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ทำการละเมิดซ้ำจะได้รับโทษสูงสุดเป็นสองเท่าของโทษปรับและจำคุก

11.2 การออกแบบทางอุตสาหกรรม

11.2.1 ขั้นตอนการจดทะเบียนการออกแบบทางอุตสาหกรรม

การออกแบบทางอุตสาหกรรมให้จดทะเบียนต่อกรมทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และพลังงาน (MIME) ผู้ยื่นคำขอชาวต่างชาติจะต้องมีตัวแทนที่มีถิ่นพำนักและประกอบการอยู่ในกัมพูชา ผู้ยื่นคำขอจะต้องยื่นเอกสารดังต่อไปนี้

- 1) แบบคำขอ : ซึ่งรวมถึงชื่อ ที่อยู่ สัญชาติ และที่พำนักของผู้ยื่นคำขอแต่ละราย

2) ถ้อยแถลงแสดงสิทธิของผู้ยื่นคำขอ : ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอเป็นผู้สร้างสรรค์ เอกสารที่ยื่นจะต้องรวมถึงถ้อยแถลง เช่นว่านั้น ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอมิใช่ผู้สร้างสรรค์ เอกสารที่ยื่นจะต้องระบุชื่อ ที่อยู่ ของผู้สร้างสรรค์แต่ละราย และแนบถ้อยแถลง แสดงความสมเหตุสมผลในการจดทะเบียนของผู้ยื่นคำขอด้วย

3) หนังสือมอบอำนาจ : ที่ได้รับการรับรองจากโนตารีพับลิก ซึ่งให้อำนาจแก่ตัวแทนหนึ่งใดเพื่อกระทำการในนาม ของผู้ยื่นคำขอในกระบวนการจดทะเบียนนั้น

4) แผนภาพหรือภาพถ่าย ที่เป็นสื่อแทนการออกแบบทางอุตสาหกรรมนั้น ขนาดไม่ใหญ่กว่า 10 ซม. x 20 ซม. บนกระดาษขนาด A4

5) 4 ตัวอย่างของแผนภาพหรือภาพถ่าย หากการออกแบบทางอุตสาหกรรมเป็นสองมิติ

6) 4 ตัวอย่างของแผนภาพหรือภาพถ่ายสำหรับแต่ละมุมมอง (บน ล่าง ซ้าย ขวา หน้า หลัง) หากการออกแบบ ทางอุตสาหกรรมเป็นสามมิติ

7) แบบจำลองย่อส่วนหากมี ที่เป็นสื่อแทนรูปทรงของการออกแบบทางอุตสาหกรรม มีขนาดใหญ่สุดไม่เกิน 20 ซม. x 20 ซม. x 20 ซม.

8) ใบอนุญาตประกอบธุรกิจ/ หนังสือรับรองบริษัท: สำเนาที่รับรองความถูกต้องแล้วของใบอนุญาตประกอบธุรกิจ หรือหนังสือรับรองบริษัทของผู้ยื่นคำขอ หากผู้ยื่นคำขอเป็นนิติบุคคล

9) ข้อมูลการยื่นเรื่องในต่างประเทศ : ข้อมูลเกี่ยวกับการจดทะเบียนการออกแบบทางอุตสาหกรรมก่อนหน้านี้ใน ต่างประเทศ และหลักฐานที่ใช้ในการดำเนินการจดทะเบียนที่ว่านั้น (รวมถึงหมายเลขการจดทะเบียนและวันที่ขอถือสิทธิ์ ย้อนหลัง/ วันที่ใช้สิทธิ์ครั้งแรก)

ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนการออกแบบทางอุตสาหกรรม (USD) ปี 2553	
การยื่นคำขอ	60
การจดทะเบียน (1-5 ปี) และการประกาศโฆษณา	135
การต่ออายุครั้งแรก (6-10 ปี) และการประกาศโฆษณา	200
การต่ออายุครั้งที่สอง (11-15 ปี) และการประกาศโฆษณา	250
การต่ออายุล่าช้า	20
การเปลี่ยนแปลงเจ้าของหรือผู้ได้รับอนุญาต	40

กรณีที่ยื่นคำขอมิให้ผู้สร้างสรรค์ การจดทะเบียนจะต้องแนบถ้อยแถลงแสดงความสมเหตุสมผลในสิทธิการจดทะเบียนของผู้ยื่นคำขอ โดยในวันยื่นเรื่องผู้ยื่นคำขออาจเลือกที่จะเลื่อนการประกาศโฆษณาเกี่ยวกับคำขอออกไปได้ไม่เกิน 12 เดือนนับจากวันยื่นเรื่องหรือวันขอมิผลย้อนหลัง

11.2.2 สิทธิ ระยะเวลา และการต่ออายุ (Rights, Duration and Renewal)

เจ้าของการออกแบบทางอุตสาหกรรมที่ได้รับการจดทะเบียนไว้แล้วมีสิทธิที่จะกั้นบุคคลอื่นออกจากการใช้ประโยชน์การออกแบบนั้นในกัมพูชา การใช้ประโยชน์หมายถึงการสร้าง ขาย หรือนำเข้าวัตถุที่มีการออกแบบนั้น ๆ ผสมผสานอยู่

การจดทะเบียนมีผลตามกฎหมายเป็นเวลา 5 ปี นับจากวันยื่นเรื่อง และสามารถทำการต่ออายุได้ติดต่อกันอีก 2 ครั้ง ครั้งละ 5 ปี รวมเป็นระยะเวลาทั้งหมด 15 ปี ทั้งนี้การยื่นขอต่ออายุจะต้องยื่นพร้อมการชำระค่าธรรมเนียมการต่ออายุ ซึ่งสามารถจ่ายล่าช้าได้ไม่เกิน 6 เดือน พร้อมการชำระค่าบริการต่ออายุล่าช้า

11.2.3 การละเมิดและการลงโทษทางอาญา (Infringement & Criminal Penalties)

การละเมิดทางแพ่งอาจดำเนินคดีโดยการฟ้องร้องได้โดยเจ้าของการออกแบบทางอุตสาหกรรม หรือโดยผู้ได้รับอนุญาตหลังจากที่คำขอให้เจ้าของดำเนินการฟ้องร้องไม่เป็นผล ศาลมีดุลยพินิจอย่างกว้างขวางในการที่จะตัดสินให้จ่ายเงินค่าเสียหาย และสั่งให้มีมาตรการเยียวยาได้ นอกจากนี้ กฎหมายยังได้บัญญัติบทลงโทษทางอาญาสำหรับการละเมิด โดยการปรับตั้งแต่ 5 ล้านเรียล ถึง 20 ล้านเรียล (ประมาณ 1,250 เหรียญสหรัฐฯ ถึง 5,000 เหรียญสหรัฐฯ) หรือจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ทำการละเมิดซ้ำจะได้รับโทษสูงสุดเป็นสองเท่าของโทษปรับและโทษจำคุกนั้น

11.3 เครื่องหมายการค้า

เครื่องหมายทางการค้าให้สิทธิกับเจ้าของในการป้องกันไม่ให้คู่แข่งใช้เครื่องหมายและชื่อการค้าเดียวกันหรือมีความคล้ายคลึงกันจนก่อให้เกิดความสับสนได้ในสินค้าและบริการต่าง ๆ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การจดทะเบียนและบังคับใช้เครื่องหมายการค้าในราชอาณาจักรกัมพูชา โดยจะมุ่งเน้นไปที่ตัวบทกฎหมาย รวมทั้งข้อแนะนำและการตีความจากประสบการณ์ทางวิชาชีพในเรื่องนี้

ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2545 สภาแห่งชาติได้ผ่านกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมาย ชื่อทางการค้า และการกระทำที่ถือได้ว่าเป็นการแข่งขันอันไม่เป็นธรรม ซึ่งตามมาด้วยการประกาศใช้อนุสัญญาว่าด้วยการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายข้างต้นใน พ.ศ.2549 ด้วยเหตุที่การบัญญัติกฎหมายและระบบกฎหมายส่วนใหญ่ในกัมพูชายังอยู่ในระยะเริ่มต้น กฎหมายเครื่องหมายการค้าจึงยังไม่ได้มีการพัฒนาหรือมีความซับซ้อนเหมือนหลาย ๆ ประเทศ ดังนั้นจึงยังมีช่องว่างและข้อสงสัยที่ยังไม่มีความกระจ่างในตัวกฎหมายเช่นเดียวกับที่หลาย ๆ บทบัญญัติที่มีการนำมาใช้อย่างไม่เป็นแบบแผนเดียวกันในทางปฏิบัติ

11.3.1 สิ่งที่ได้รับคุ้มครอง

กฎหมายเครื่องหมายการค้าของกัมพูชาให้การคุ้มครองเครื่องหมายการค้า (Trademarks) เครื่องหมายการบริการ (Service Marks) เครื่องหมายร่วม (Collective Marks) และชื่อทางการค้า (Trade Names) โดยนิยามของคำเหล่านี้เป็นไปในทางเดียวกันกับของประเทศอื่น ๆ และข้อตกลงสนธิสัญญาทั้งหลาย

เครื่องหมายทางการค้า (Trademarks) และเครื่องหมายการบริการ (Service Marks) หมายถึงสัญลักษณ์ใด ๆ ที่สามารถมองเห็นได้ซึ่งใช้ในการจำแนกสินค้า (เครื่องหมายการค้า) หรือบริการ (เครื่องหมายการบริการ) ของวิสาหกิจหนึ่งใด โดยนิยามนี้ไม่รวมถึงสัญลักษณ์ที่มองไม่เห็น อาทิ กลิ่น เสียง หรือรสชาติ แม้ว่าไม่ได้กล่าวถึงไว้อย่างเฉพาะเจาะจงในกฎหมาย แต่เครื่องหมายการค้าแบบสามมิติก็สามารถทำการจดทะเบียนได้ หากเครื่องหมายเหล่านั้นมีลักษณะสอดคล้องกับข้อกำหนดของ “ลักษณะบ่งเฉพาะ” ทั้งนี้ในบางสถานการณ์ การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ในลักษณะเครื่องหมายการค้าแบบสามมิติ อาจง่ายกว่าการจดทะเบียนการออกแบบทางอุตสาหกรรมก็เป็นไปได้

เครื่องหมายร่วม (Collective Marks) ต้องเป็นสัญลักษณ์ที่มองเห็นได้ซึ่งสามารถแยกแยะจุดกำเนิดหรือคุณลักษณะทั่วไปรวมอื่น ๆ รวมถึงคุณภาพของสินค้าหรือบริการของวิสาหกิจที่แตกต่างกันที่ใช้สัญลักษณ์นั้น ๆ ภายใต้การควบคุมของเจ้าของเครื่องหมายร่วมที่ได้มีการจดทะเบียนไว้แล้ว

ชื่อทางการค้า (Trade Names) หมายถึงชื่อและ/ หรือชื่อเรียกที่ใช้ระบุและจำแนกความแตกต่างของวิสาหกิจหนึ่งใด ทั้งนี้ตามมาตราที่ 21 ของกฎหมายเครื่องหมายการค้า ชื่อทางการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนได้รับการคุ้มครองจาก “การกระทำที่ผิดกฎหมาย” แต่กระนั้นก็ตาม จะเป็นการดีที่จะจดทะเบียนชื่อธุรกิจในฐานะที่เป็นเครื่องหมายการค้า เนื่องจากจะเป็นการสร้างการแข่งขันแกร่งให้แก่อิทธิพลของวิสาหกิจและง่ายต่อการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications: GI) สามารถจดทะเบียนได้ภายใต้กฎหมายชั่วคราว เนื่องจากสภาแห่งชาติกำลังร่างกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ฉบับสมบูรณ์ให้เป็นไปตามพันธกรณีของกัมพูชาในข้อตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า (TRIPS)

11.3.2 การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า

การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าให้จดทะเบียนต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ โดยผู้ยื่นคำขอชาวต่างชาติจะต้องมีตัวแทนที่มีถิ่นพำนักและประกอบการอยู่ในกัมพูชา ผู้ยื่นคำขอจะต้องยื่นเอกสารดังต่อไปนี้

- 1) แบบคำขอ : ซึ่งรวมถึงชื่อ ที่อยู่ สัญชาติ และที่พำนักของผู้ยื่นคำขอแต่ละราย พร้อมแนบเครื่องหมายการค้าจำนวน 15 ชิ้น
- 2) หนังสือมอบอำนาจ : ที่ได้รับการรับรองจากโนตารีพับลิก ซึ่งให้อำนาจแก่ตัวแทนหนึ่งใดเพื่อกระทำการในนามของผู้ยื่นคำขอในกระบวนการจดทะเบียนนั้น

ค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า 1 เครื่องหมาย เท่ากับ 350 เหรียญสหรัฐฯ โดยใช้เวลาในการจดทะเบียนประมาณ 6-12 เดือน หากกรมทรัพย์สินทางปัญญาพิจารณาเห็นว่าข้อกำหนดทางกฎหมายต่าง ๆ ทั้งหมดได้รับการปฏิบัติโดยสมบูรณ์แล้ว กรมทรัพย์สินทางปัญญาจะออกหนังสือรับรองการจดทะเบียนให้แก่ผู้ยื่นขอจดทะเบียน และลงพิมพ์เครื่องหมายดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาของกระทรวงพาณิชย์

ข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ โทร (+855) 12 830 639 อีเมล pinthana@online.com.kh, pinthanaips@yahoo.com และเว็บไซต์ <http://www.cambodiaip.gov.kh/Default.aspx>

สำหรับการจดทะเบียนให้ครอบคลุมประเทศอื่น ๆ ในภาคีสหประชาชาติ (Madrid Protocol) นั้น จะมีขั้นตอนการปฏิบัติและค่าธรรมเนียมแตกต่างกันออกไปตามแต่ละประเทศ สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.wipo.int/madrid/en/>

ทั้งนี้ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกพิธีสารมาดริด (Madrid Protocol) ในลำดับที่ 99 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2560 ที่ผ่านมา ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการยื่นคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศ ผู้ประกอบการไทยจะได้รับประโยชน์โดยสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาของไทย และขอรับการคุ้มครองในประเทศสมาชิกอื่น ๆ 98 ครอบคลุม 114 ดินแดน ประเทศ รวมทั้งประเทศกัมพูชาได้ในคราวเดียวกัน

11.3.3 การรักษาเครื่องหมายการค้า

การจดทะเบียนครั้งแรกจะมีอายุ 10 ปีนับจากวันที่ยื่นเรื่อง และอาจขยายระยะเวลาออกไปได้อีกครั้งละ 10 ปี โดยการยื่นคำขอขยายระยะเวลาจะต้องดำเนินการภายใน 6 เดือนก่อนที่จะถึงวันหมดอายุ หากยื่นหลังจากวันหมดอายุ 6 เดือน ต้องชำระค่าธรรมเนียมการยื่นคำขอล่าช้า

ในปีที่ 6 ของการจดทะเบียนครั้งแรก และในการขยายระยะเวลาแต่ละครั้ง เจ้าของเครื่องหมายจะต้องยื่นคำให้การที่จะใช้หรือไม่ใช้เครื่องหมาย (Affidavit of Use or Non-Use) และชำระค่าธรรมเนียมแก่ทางราชการสำหรับเรื่องนี้ด้วย ในการนี้เจ้าของจะต้องแจ้งว่าเครื่องหมายนั้นยังมีการใช้งานอยู่ในปัจจุบันในกัมพูชา (พร้อมยื่นหลักฐานสนับสนุน) หรือว่า ยังไม่ได้มีการใช้งานแต่มีความตั้งใจจะนำมาใช้ และไม่มีความประสงค์ที่จะละทิ้งเครื่องหมายดังกล่าวแต่อย่างใด ทั้งนี้การละเลยที่จะยื่นคำให้การที่จะใช้หรือไม่ใช้เครื่องหมายนั้นจะนำไปสู่การยกเลิกเครื่องหมายดังกล่าวโดยอัตโนมัติ

เจ้าของเครื่องหมายยังคงมีพันธกรณีอย่างต่อเนื่องในการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อและที่อยู่ การรวบรวม การมอบหมาย และเปลี่ยนตัวแทน โดยแต่ละกระบวนการเหล่านี้ ต้องยื่นแบบฟอร์มและเอกสารสนับสนุน และชำระค่าธรรมเนียมแก่ทางราชการ

11.3.4 เครื่องหมายร่วม

กฎหมายนิยามเครื่องหมายร่วม (Collective Marks) ว่าเป็น “เครื่องหมายใด ๆ ที่มองเห็นได้ [...] ซึ่งสามารถแยกแยะแหล่งที่มาหรือคุณลักษณะร่วมอื่น ๆ รวมถึงคุณภาพของสินค้าและบริการของวิสาหกิจต่าง ๆ ซึ่งใช้เครื่องหมายนั้นภายใต้การควบคุมของเจ้าของเครื่องหมายร่วมตามที่ได้จดทะเบียนไว้” โดยเครื่องหมายร่วมมีขั้นตอนการดำเนินการเช่นเดียวกับการจดทะเบียน การคัดค้าน การเป็นโมฆะ และการเพิกถอน

ข้อกำหนดประการเดียวที่เพิ่มขึ้นสำหรับเครื่องหมายร่วม คือ ผู้ยื่นขอจดทะเบียนจะต้องยื่นสำเนาข้อบังคับต่าง ๆ ที่ควบคุมการใช้เครื่องหมายดังกล่าวไปด้วย โดยข้อบังคับเหล่านั้นจะต้องให้บรรดาธิบายเกี่ยวกับ 1. คุณลักษณะหรือคุณภาพของสินค้าหรือบริการร่วม 2. เงื่อนไขที่ผู้ใช้ต้องปฏิบัติตาม 3. แนวทางของการควบคุมที่มีประสิทธิภาพของผู้ใช้ และ 4. บทลงโทษต่าง ๆ ที่เพียงพอสำหรับการละเมิดข้อบังคับ นอกจากนี้ เจ้าของยังมีพันธกรณีอย่างต่อเนื่องในการแจ้งต่อนายทะเบียนเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ของข้อบังคับด้วย

สำหรับการเป็นโมฆะนั้น กฎหมายได้บัญญัติอีก 3 มูลฐานเพิ่มเติมขึ้นจากมูลฐานที่ใช้กับเครื่องหมายปกติ :

- เจ้าของที่ได้รับการจดทะเบียนเท่านั้นที่ใช้เครื่องหมาย
- เจ้าของใช้หรืออนุญาตให้ใช้เครื่องหมายในลักษณะที่ขัดต่อข้อบังคับที่ได้แจ้งไว้
- เจ้าของอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายในลักษณะที่อาจจะเป็นการหลอกลวงต่อวงการค้าหรือต่อสาธารณชนในส่วนที่เกี่ยวข้อง แหล่งกำเนิดหรือคุณลักษณะร่วมอื่น ๆ ของสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องนั้น

ทั้งนี้การยื่นขอและการจดทะเบียนเครื่องหมายร่วมอาจไม่ได้รับอนุญาตก็ได้ และเฉพาะเจ้าของเครื่องหมายการค้าร่วมเท่านั้นที่ทรงสิทธิ์ในการมอบอำนาจให้ผู้อื่นใช้เครื่องหมายของตน โดยเจ้าของอาจไม่อนุญาตให้แก่ผู้อื่นใช้สิทธิ์นี้ ส่วนการที่จะให้อีกบุคคลหนึ่งได้รับมอบอำนาจนั้นจะต้องดำเนินการผ่านการมอบหมาย โดยผู้ได้รับมอบหมายจะกลายเป็นเจ้าของใหม่ของเครื่องหมายการค้าร่วมนั้น ๆ

11.3.5 การละเมิดสิทธิ์

มาตรฐานสำหรับการละเมิดสิทธิ์ของเครื่องหมายทั่วไป (ไม่เป็นที่รู้จัก) มีอยู่ 2 แบบ กล่าวคือมาตรฐานที่แคบและเข้มงวด และอีกมาตรฐานหนึ่งที่กว้างกว่าและอ่อนกว่า

ภายใต้มาตรฐานแรก การใช้เครื่องหมายที่ได้รับการจดทะเบียนแล้วโดยไม่ได้รับอนุญาตจะเป็นการละเมิดสิทธิ์ ก็ต่อเมื่อเป็นการใช้ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการชนิดที่ได้รับการจดทะเบียนไว้เท่านั้น ทั้งนี้การดัดแปลงเครื่องหมายเพียงเล็กน้อยหรือการใช้เครื่องหมายนั้นกับผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างเล็กน้อยไปจากที่ได้จดทะเบียนไว้ จะไม่เป็นการละเมิดสิทธิ์

ภายใต้มาตรฐานที่สอง การใช้สัญลักษณ์หนึ่งใดที่คล้ายกับเครื่องหมายที่ได้มีการจดทะเบียนไว้แล้ว กับสินค้าหรือบริการที่คล้ายคลึงกันกับสินค้าหรือบริการที่เครื่องหมายนั้นได้รับการจดทะเบียนไว้เพื่อการนั้นแล้ว จะเป็นการละเมิดสิทธิ์ ก็ต่อเมื่อมีความสับสนเกิดขึ้นในหมู่สาธารณชน ทั้งนี้มาตรฐานที่สองได้ขยายขอบเขตของความเหมือนและของสินค้าหรือบริการให้กว้างขึ้น แต่เพิ่มข้อจำกัดที่ว่าจะต้องเกิดความสับสนให้แก่สาธารณชนด้วย

กฎหมายให้ความคุ้มครองที่มากขึ้นแก่เครื่องหมายที่เป็นที่รู้จักกันดี แม้จะมีได้มีการระบุไว้อย่างชัดเจนก็ตาม ทั้งนี้การละเมิดสิทธิ์เครื่องหมายที่เป็นที่รู้จักกันดีซึ่งมิได้มีการจดทะเบียนไว้จะได้รับการพิจารณาประเมินโดยใช้วิธีการ 2 ส่วน เช่นเดียวกันกับเครื่องหมายทั่วไป โดยเครื่องหมายที่เป็นที่รู้จักกันดีซึ่งได้มีการจดทะเบียนแล้วจะใช้มาตรฐานเดียวกัน แต่จะได้รับการปกป้องจากการใช้เครื่องหมายบนสินค้าหรือบริการซึ่งมีการเชื่อมโยงไปยังเจ้าของและผลประโยชน์ของเจ้าของที่มีแนวโน้มที่จะได้รับความเสียหายจากการใช้ดังกล่าวด้วย

เจ้าของเครื่องหมายการค้าทรงไว้ซึ่งสิทธิในการปกป้องไม่ให้ผู้อื่นทำการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของตน และกระทำการใด ๆ ที่จะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิขึ้น โดยในวรรคที่สองนี้ควรรวมถึงความรับผิดชอบหรือแทนด้วย ตัวอย่างเช่น เจ้าของตลาดที่มีการขายสินค้าละเมิดสิทธิควรเรียกได้ว่าเป็น “ตัวการ” (จัดหาสถานที่ทางกายภาพ) ณ ที่ที่การละเมิดสิทธิ (การขายสินค้าที่ละเมิดสิทธิโดยผู้เช่า) มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้ แม้ว่าเรื่องนี้จะเป็นการพิจารณาข้อกฎหมายที่น่าจะเป็นไปได้ และน่าจะเป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ในเขตอำนาจศาลหลายแห่ง แต่ผู้เขียนก็ทราบว่านับจนถึงเวลานี้ ยังไม่มีกรณีหรือการตีความอย่างเป็นทางการเช่นว่านี้ในกัมพูชาแต่อย่างใด

11.3.6 การเยียวยาทางแพ่ง การระงับพิธีการทางศุลกากร และการลงโทษทางอาญา

เจ้าของเครื่องหมายการค้าสามารถตอบโต้การละเมิดสิทธิได้ 3 วิธีการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ 1) ฟ้องเรียกค่าเสียหายเป็นเงินและ/ หรือการช่วยเหลืออย่างเฉพาะเจาะจงต่อศาลแพ่ง 2) ร้องขอให้หน่วยงานด้านศุลกากรระงับการดำเนินพิธีการทางศุลกากรของสินค้านำเข้าที่ละเมิดสิทธิ และ 3) ขอให้มีการดำเนินคดีอาญาและ/ หรือปรับ

เฉพาะเจ้าของเครื่องหมายหรือผู้รับอนุญาตภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดเท่านั้น ที่สามารถเรียกร้องการเยียวยาทางแพ่งสำหรับการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าได้ โดยศาลแพ่งมีอำนาจในการออกคำสั่งห้าม ให้การชดเชยค่าเสียหายทางการเงิน และให้การช่วยเหลืออื่น ๆ ตามที่มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายทั่วไป ทั้งนี้กฎหมายเครื่องหมายการค้ามีได้ระบุนิติการในการคำนวณความเสียหายเอาไว้ ศาลยังมีอำนาจในการออกคำสั่งมาตรการชั่วคราวต่าง ๆ หรือที่รู้จักกันในฐานะของคำสั่งห้ามเบื้องต้นหรือคำสั่งให้งดเว้นการกระทำชั่วคราว เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิ การละเมิดสิทธิที่กำลังจะเกิดขึ้น หรือเพื่อการเก็บรักษาหลักฐาน ในการพิจารณาคำร้องขอหนึ่งใด ศาลจะต้องประเมินถึงโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริงของผลเสียหายที่มีอาจแก่กลับคืนมาได้และความร้ายแรงของกรณีการละเมิดสิทธินั้น นอกจากนั้น เพื่อเป็นการปกป้องจำเลยและป้องกันการใช้สิทธิในทางที่ผิด ศาลสามารถใช้ดุลพินิจที่จะให้มีการวางสินทรัพย์หรือหลักประกันอื่นใด ๆ จากผู้ที่ยื่นคำร้องได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ยื่นคำร้องอาจจะต้องรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดกับจำเลย หากมาตรการชั่วคราวมีอันต้องถูกยกเลิกหรือแพ้คดีตามกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้การฟ้องคดีละเมิดสิทธิต่อศาลแพ่งเป็นกระบวนการที่ใช้ระยะเวลาอันยาวนานและมีค่าใช้จ่ายที่สูงซึ่งเป็นเรื่องที่ยังคงเป็นปัญหาในระบบศาลยุติธรรมของกัมพูชา แต่ก็ยังเป็นวิธีการที่จะได้รับการชดเชยค่าเสียหายเป็นเงิน

วิธีการที่สอง เจ้าของเครื่องหมายการค้าสามารถร้องขอต่อหน่วยงานด้านศุลกากรหรือศาลแพ่ง ให้ระงับการดำเนินพิธีการทางศุลกากรและทำลายสินค้าปลอมแปลงนั้นได้ โดยที่ฐานการผลิตของกัมพูชามีขนาดค่อนข้างเล็ก ดังนั้นสินค้าละเมิดสิทธิส่วนใหญ่จึงถูกนำเข้าจากต่างประเทศ ทั้งนี้เฉพาะกรณีการละเมิดที่ชัดเจนเท่านั้นที่จะได้รับการแก้ไขด้วยวิธีการนี้ เนื่องจากมาตรฐานการดำเนินการสำหรับสินค้าปลอมแปลงนี้สูงกว่าการวิธีการที่ใช้สำหรับคดีทางแพ่งอย่างมีนัยสำคัญ โดยกระบวนการจะเริ่มต้นด้วยการยื่นคำแถลงเพื่อชี้ว่าคดีมีมูลว่าสินค้านั้นเป็นของปลอม ไปพร้อมกับคำอธิบายเกี่ยวกับตัวสินค้าและการชำระค่าธรรมเนียมทางราชการ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่สามารถขอให้ผู้ยื่นคำร้องวางหลักทรัพย์หรือหลักประกันอื่นใดได้ภายใน 10 วันทำการนับจากวันที่ยื่นคำร้องนี้ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่จะต้องแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ ว่า คำขอนั้นได้รับการยอมรับ ปฏิเสธ หรือเก็บไว้เพื่อพิจารณาต่อไป หากคำขอได้รับการยอมรับ หน่วยงานด้านศุลกากรจะระงับการดำเนินพิธีการทางศุลกากรสำหรับสินค้าเหล่านั้นไว้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่กำหนด ซึ่งสามารถขยายเวลาได้ไม่เกิน 10 วันทำการ หลังจากนั้น ผู้ยื่นคำขอมิเวลา 10 วันทำการที่จะเริ่มต้นฟ้องคดีละเมิดสิทธิทางแพ่ง หรือมิฉะนั้นสินค้านั้นจะถูกปล่อยจากศุลกากร หากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาเห็นว่าคดีของผู้ยื่นคำขอนั้นไม่ถูกต้อง หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่มีอำนาจที่จะ

ออกคำสั่งให้ผู้ยื่นคำขอจ่ายค่าเสียหายชดเชยให้กับผู้นำเข้าสินค้านั้นได้ ทั้งนี้สุดท้ายแล้ว หน่วยงานทางศุลกากรโดยการอนุมัติจากศาลสามารถสั่งให้มีการทำลายสินค้าปลอมแปลงเหล่านั้นได้ อนึ่ง แม้ว่าการใช้พิธีการทางศุลกากรนี้จะมีได้ทำให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าได้รับการชดเชยความเสียหายเป็นตัวเงิน แต่วิธีการนี้สามารถดำเนินการได้รวดเร็วกว่าการดำเนินการฟ้องร้องคดีทางแพ่งเป็นอย่างมาก

วิธีการที่สาม เจ้าของเครื่องหมายการค้าหนึ่งใดสามารถร้องขอให้ดำเนินคดีอาญากับผู้ละเมิดสิทธิได้ โดยโทษสำหรับการละเมิดสิทธิทั่วไป (ไม่มีการปลอมแปลง) คือ ปรับไม่เกิน 10 ล้านเรียล (1,250 เหรียญสหรัฐฯ-2,500 เหรียญสหรัฐฯ) หรือจำคุกตั้งแต่ 1 เดือนถึง 1 ปีหรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนโทษสำหรับการปลอมแปลงคือ 1 ถึง 20 ล้านเรียล (250 เหรียญสหรัฐฯ-5,000 เหรียญสหรัฐฯ) หรือจำคุกตั้งแต่ 1 ถึง 5 ปีหรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับผู้ที่กระทำผิดซ้ำจะได้รับโทษสูงสุดเป็น 2 เท่าของโทษเหล่านั้น ในกรณีที่จำเลยเป็นนิติบุคคล (อาทิ บริษัทหนึ่งใด) กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือตัวแทนบริษัทอาจจะถูกดำเนินคดีทางอาญาด้วย ยกเว้นแต่เขาเหล่านั้นจะสามารถพิสูจน์ได้ว่าไม่มีส่วนรู้เห็นหรือยินยอมให้มีการละเมิดสิทธินั้น

11.3.7 การแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม

พฤติกรรมการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมเป็นสิ่งต้องห้ามภายใต้กฎหมายเดียวกับที่คุ้มครองเครื่องหมายการค้า บทบัญญัติเกี่ยวกับการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมเป็นข้อความสั้น ๆ กว้างและครอบคลุม โดยพฤติกรรมการแข่งขันใดที่ขัดต่อ “วิธีปฏิบัติที่สุจริต” ในทางธุรกิจเป็นสิ่งต้องห้าม ทั้งนี้กฎหมายยังได้ระบุ 3 รูปแบบของพฤติกรรมเฉพาะเจาะจง แต่ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะเรื่องเหล่านี้เท่านั้นว่าเป็นสิ่งต้องห้าม

- พฤติกรรมทั้งปวงซึ่งสร้างความสับสนให้กับสถานประกอบการ สินค้า หรือบริการของคู่แข่ง
- การกล่าวหาที่ไม่เป็นความจริงซึ่งทำลายชื่อเสียงของสินค้าหรือบริการของคู่แข่ง
- การบ่งชี้หรือการกล่าวหาทั้งหลายซึ่งอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดของสาธารณชนที่มีต่อลักษณะ กระบวนการผลิต

คุณลักษณะ ความเหมาะสม หรือปริมาณของสินค้า

เช่นเดียวกันกับกฎหมายจำนวนมากของกัมพูชา ที่มักจะยังไม่มีการตีความอย่างเป็นทางการหรือมีคดีตัวอย่างที่ให้บรรดาธิบายบทบัญญัติเหล่านี้แต่อย่างใด

11.4 ลิขสิทธิ์

กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงของกัมพูชาให้ความคุ้มครองสำหรับผลงานต้นฉบับของผู้สร้างสรรค์ โดยได้ออกกฎหมายในปี 2543 เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีของกัมพูชาต่อบริษัทการค้าโลก ซึ่งกฎหมายได้ถูกวางรูปแบบตามหลักการลิขสิทธิ์ทั่วไปเช่นเดียวกับที่ใช้กันอยู่ในระบบยุติธรรมของประเทศอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้มาเป็นเวลาหลายปีแล้ว แต่กฎหมายก็ยังคงไม่ได้รับการทดสอบอย่างจริงจังและการละเมิดลิขสิทธิ์ก็ยังคงมีอยู่ทั่วไป

11.4.1 สิ่งที่ได้รับคุ้มครองจากลิขสิทธิ์

กฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

- หนังสือหรือวรรณกรรม บทความทางวิทยาศาสตร์และการศึกษาทุกประเภท
- การบรรยาย สุนทรพจน์ เทศนา คำกล่าวด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร และงานอื่นที่คล้ายกัน
- งานละคร และละครเพลง
- การออกแบบทำเดิน ไม่ว่าจะเป็แบบสมัยใหม่หรือแบบประยุกต์ดัดแปลงมาจากโบราณหรือทำเดินพื้นบ้าน
- การแสดงละครสัตว์ และละครใบ้
- การประพันธ์ดนตรี ทั้งที่มีและไม่มีคำร้อง
- งานโสตทัศนวัสดุ
- งานจิตรกรรม แกะสลัก ประติมากรรม หรืองานดัดปะอื่น ๆ หรือศิลปะประยุกต์
- งานถ่ายภาพ หรืองานที่เกิดขึ้นโดยอาศัยเทคนิคที่เหมือนกับการถ่ายภาพ
- ผลงานสถาปัตยกรรม
- แผนที่ โครงสร้าง ภาพร่าง หรืองานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศหรือวิทยาศาสตร์อื่น ๆ
- โปรแกรมคอมพิวเตอร์และการออกแบบ สารานุกรม และเอกสารใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกัโปรแกรมเหล่านั้น
- ผลิตภัณฑ์งานประดิษฐ์ทางหัตถกรรม ผลิตภัณฑ์สิ่งทอด้วยมือ หรือแฟชั่นเสื้อผ้า

กฎหมายยกเว้นการให้ความคุ้มครองเป็นการเฉพาะแก่กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หนังสือเวียนทางราชการ คำตัดสินของศาล และคำแปลของสิ่งเหล่านั้น รวมทั้งความคิด แบบพิธี วิธีดำเนินการ แนวคิด หลักการ การค้นพบ หรือ ข้อมูลเบื้องต้น แม้ว่าจะได้รับการนำเสนอ อธิบาย หรือปรากฏอยู่ในผลงาน ทั้งนี้งานจะได้รับการคุ้มครองไม่ว่าจะมีการเปิดเผยต่อสาธารณะหรือไม่ก็ตาม โดยงานชิ้นหนึ่ง ๆ นั้นจักถือว่าได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นแล้วด้วยข้อเท็จจริงที่ประจักษ์ชัดถึงการทำให้ความคิดของผู้สร้างสรรค์ได้เป็นจริงขึ้นมาแล้ว แม้ว่าจะยังไม่สมบูรณ์ก็ตาม

11.4.2 การขึ้นบัญชีและจดทะเบียน (Deposit & Registration)

แม้ว่างานทุกรายการจะได้รับการคุ้มครองโดยอัตโนมัติแล้วก็ตาม แต่ผู้สร้างสรรค์หรือผู้ถือสิทธิ์อาจขึ้นบัญชีงานของตนกับกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปากรได้ โดยการจดทะเบียนจำต้องมีบันทึกชื่อจริงของผู้สร้างสรรค์ วันของการโฆษณางานครั้งแรก วันที่ได้สร้างสรรค์งาน ตลอดจนบันทึกเกี่ยวกับสิทธิของผู้สร้างสรรค์ ทั้งนี้นับตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 ค่าธรรมเนียมราชการสำหรับการขึ้นบัญชีและจดทะเบียนคือ 2.50 เหรียญสหรัฐฯ โดยกระทรวงฯ จะออกหนังสือสำคัญการจดทะเบียนให้เมื่อมีการจดทะเบียนถูกต้องแล้ว ทั้งนี้กฎหมายมิได้ระบุถึงสิทธิประโยชน์เฉพาะประการใดที่ได้รับจากการจดทะเบียน ดังนั้นการจดทะเบียนจึงเป็นความสมัครใจโดยแท้

12

มารยาททางธุรกิจ และวัฒนธรรม

ในแต่ละประเทศจะมีสภาพแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการทำธุรกิจในแต่ละประเทศจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ ด้วย สำหรับในกรณีของประเทศกัมพูชาจากการศึกษาข้อมูลพบว่าวัฒนธรรมต่าง ๆ ค่อนข้างเหมือนกับไทย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

12.1 สิ่งที่ต้องปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติในกัมพูชา

10 DO's

(1) ควร แต่งกายด้วยสุทเทสเมอ

เมื่อเดินทางติดต่อธุรกิจในกัมพูชาควรแต่งสุทที่ไม่ว่าอากาศจะร้อนมากเพียงใด ชายกัมพูชานิยมสวมสุทในทุกพิธีการและโอกาส เพราะแสดงถึงความมีอารยธรรม หากเป็นหญิงควรแต่งชุดสุทจะเป็นกางเกงหรือกระโปรงที่ไม่สั้นนัก

(2) ควร ทักทายอย่างถูกวิธี

คนกัมพูชาเหมือนคนไทยคือทักทายด้วยการไหว้แสดงความเคารพ แต่ผู้ชายหลังจากไหว้แล้วจะเพิ่มการจับมือ เมื่อรับการจับมือจากผู้ที่อาวุโสกว่าแล้ว ผู้ที่อ่อนอาวุโสกว่าควรยกมือไหว้อีกครั้งหนึ่งเพื่อแสดงความขอบคุณสำหรับไมตรีที่ได้รับจากผู้ที่อาวุโสกว่า สำหรับผู้หญิงกับผู้ชายไม่มีการจับมือ ใช้การไหว้อย่างเดียว

การยิ้มให้กันและการยิ้มตอบเป็นการแสดงไมตรีต่อกันอย่างดี ก่อนการพูดจาหรือทักทาย

(3) ควร หักพุดทักทายด้วยภาษาขะแมร์

ขณะที่ทักทายโดยการไหว้หรือจับมือ ควรหักพุดคำทักทาย โดยใช้คำทักทายเชิงคำถามว่า

- ชาย พุดว่า จุมเลียบซัว บาด (สวัสดีครับ) สุขสบายเต (สบายดีไหม)
- หญิง พุดว่า จุมเลียบซัว จ๊ะ (สวัสดีค่ะ) สุขสบายเต (สบายดีไหม)

คำตอบสำหรับคำทักทาย

- ชาย พุดว่า จุมเลียบซัว บาด (สวัสดีครับ) สุขสบาย บาด (สบายดีครับ)
- หญิง พุดว่า จุมเลียบซัว จ๊ะ (สวัสดีค่ะ) สุขสบาย จ๊ะ (สบายดีค่ะ)

(4) ควร กล่าวคำนำหน้านามอย่างถูกต้อง

คนกัมพูชาซึ่งเป็นข้าราชการระดับสูง จะมีคำนำหน้านามที่เป็นนามพระราชทาน คือคำว่า "เอกอูตม" หรือ "His Excellency" ในภาษาอังกฤษ ซึ่งตรงกับคำว่า "ฯพณฯ" ในภาษาไทย ต้องเรียกนามพระราชทานนี้ก่อนเรียกนามทุกครั้ง แทนคำว่าคุณหรือนาย

คนกัมพูชาซึ่งเป็นนักธุรกิจจะมีคำนำหน้านามที่เป็นนามพระราชทาน คือคำว่า "ออกญา" เทียบเท่ากับ "พระยา" และคำว่า "เนี้ยะออกญา" เทียบเท่ากับ "เจ้าพระยา" ต้องเรียกนามพระราชทานนี้ทุกครั้งก่อนเรียกนาม หรืออาจเรียกรวมกับคำว่า "โลก" ซึ่งแปลว่าท่าน โดยกล่าวเรียกชื่อบุคคลนั้นสั้น ๆ ว่า "โลกออกญา" หรือ "โลกเนี้ยะออกญา"

ผู้หญิงจะมีคำนำหน้านามว่า "โลกจุมเตียว" ซึ่งแปลว่า "คุณหญิง" ซึ่งมีคุณหญิงที่มีตราตั้ง หรือคุณหญิงที่เรียกเพื่อเป็นการให้เกียรติเพราะสามีเป็นใหญ่ หากไม่ทราบว่าจะเรียกคำนำหน้าที่ถูกต้องอย่างไร ก็เรียก "โลกจุมเตียว" ไว้ก่อนดีกว่า เรียกชื่อ เพราะถือว่าเป็นการให้เกียรติ ซึ่งหากเจ้าตัวปฏิเสธว่าไม่ใช่ "โลกจุมเตียว" ให้เรียกอย่างไรก็เรียกตามนั้น

คนกัมพูชาบางคนมีคำนำหน้านามยาวมากเพราะเป็นทั้งคุณหญิง ออกญา และอาจได้รับปริญญาเอกกิตติมศักดิ์ (ดร. ในภาษาไทย ซึ่งในภาษากัมพูชาเรียกว่าบัณฑิต) อาจต้องเรียกว่า "โลกจุมเตียว ออกญา บัณฑิต...ต่อด้วยชื่อสกุล และชื่อตัว...)

(5) ควร เรียกชื่อให้ถูกต้อง

การเรียงลำดับชื่อของคนกัมพูชาหลังจากคำว่า Mr./ Mrs./ Miss หรือ Oknha/ Neak Oknha/ H.E Oknha/ H.E Neak Oknha/ Chumteav/ Chumteav Oknha แล้วจะเริ่มด้วยนามสกุล ชื่อกลาง และชื่อตัว ในการเอ่ยชื่อหากเป็นคำสุภาพ ต้องอ่านเต็ม เช่น H.E Neak Oknha Ly Yong Phat อ่านว่า เอกอุดมเนี้ยะออกญา ลี ยง พัด หรือ เนี้ยะออกญา ลี ยง พัด

(6) ควร ใช้ล่ำนของตนเองในการเจรจาธุรกิจ

แม้ว่าคู่ค้าหรือบุคคลที่คุณกำลังเจรจาด้วยจะใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาไทยได้อย่างดี แต่สิ่งที่พูดกันอาจเข้าใจแตกต่างกันได้ การใช้ล่ำนที่มีคุณภาพจะช่วยให้งานนั้นราบรื่น ไม่เกิดการเข้าใจผิด

(7) ควร เข้าร่วมงานพิธีที่ได้รับเชิญ

การเชิญแขกเข้าร่วมพิธีงานมงคลถือว่าเป็นการให้เกียรติอย่างสูง และแสดงถึงมิตรไมตรีที่ผู้ถูกเชิญต้องไปร่วม แม้ว่าไม่สามารถอยู่ได้ตลอดงานก็ยังดีกว่าการไม่เข้าร่วมเลย

(8) ควร นั้รับประทานอาหาร

การรับประทานอาหารร่วมกันจะสร้างความเป็นกันเอง การผลัดเปลี่ยนกันยกแก้ววยพรถือว่าเป็นมารยาทที่คุณต้องทำ ระหว่างการรับประทานอาหาร

การนั้รับประทานอาหารควรนั้ทานมือค้ำซึ่งถือว่าเป็นอาหารมือสำคัญ และมีบรรยากาศของการผ่อนคลายมากกว่ามืออื่น ๆ

(9) ควร มีของฝากเมื่อพบกัน

การให้ของฝากหรือของขวัญเป็นการแสดงน้ำใจและมิตรภาพ ไม่จำเป็นต้องเป็นของมีราคาแพง แต่ควรห่ออย่างสวยงามเพื่อแสดงความตั้งใจ

(10) ควร ทำใจยอมรับกับค่าน้ำชาหรือค่าอำนวยความสะดวก (วัฒนธรรมรากเหง้า)

การทำธุรกิจในกลุ่มพูจจะมีค่าน้ำชา หรือค่าวิ่งงาน (รดก) ซึ่งเป็นธรรมเนียมที่ผู้จะไปทำธุรกิจต้องรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการประกอบการที่คนไทยจะมีความเข้าใจดีอยู่แล้ว

10 DONT 's

(1) ไม่ควร คุยเรื่องดินแดน

เนื่องจากปัญหาข้อพิพาทเรื่องดินแดนระหว่างไทยและกัมพูชา ควรหลีกเลี่ยงการคุยถึงเรื่องข้อพิพาทเรื่องดินแดน เรื่องการเมือง การทหาร และวิจารณ์รัฐบาลกัมพูชา ต้องยืนยันเสมอว่าต้องการทำการค้าเพียงอย่างเดียว หัวข้อเรื่องปราสาทพระวิหารเป็นเรื่องต้องห้ามเป็นอย่างยิ่ง แต่การยกย่องผู้นำรัฐบาลคือ สมเด็จฯ ฮุน เซน เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องกล่าวถึงทุกโอกาส

(2) ไม่ควร ผิดเวลานัดหมาย

การนัดหมายธุรกิจเป็นเรื่องสำคัญและเป็นการให้เกียรติ คุณต้องเคร่งครัดตรงต่อเวลาเพื่อแสดงถึงความตั้งใจทำงาน

การนัดหมายเพื่อสังสรรค์อาจไม่ตรงเวลาได้ แต่ต้องแจ้งให้ฝ่ายตรงข้ามทราบถึงปัญหาความล่าช้า

(3) ไม่ควร คิดว่าสิ่งที่เป็นไปได้จะไม่เกิดขึ้น

กฎหมาย กฎระเบียบที่ใช้บังคับในปัจจุบันอาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดขึ้นใหม่ในทันทีโดยคำพูดของนายกรัฐมนตรีฯ ซึ่งถือเป็นกฎหมายและสิ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างยิ่ง

การเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ อาจมีบ้างแต่ไม่มาก ต้องเตรียมใจยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้น

(4) ไม่ควร คาดหวังว่าธุรกิจคุณจะถูกผูกขาด

เมื่อได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจแบบผูกขาด สิ่งเดียวกันจะเกิดตามมาอีกหลายราย เพื่อให้เกิดการแข่งขันในธุรกิจที่ผูกขาด ดังนั้นผู้ที่เริ่มทำธุรกิจก่อนจะต้องจ่ายสูงกว่าผู้ที่ตามมา

(5) ไม่ควร เชิญใครรับประทานอาหารกลางวัน

หากคุณต้องการเชิญคนกัมพูชารับประทานอาหารเช้า ต้องหลีกเลี่ยงที่จะเชิญรับประทานอาหารเช้า เพราะอาหารกลางวันต้องทานที่บ้านเท่านั้นเพื่อจะได้นอนงีบกลางวัน ก่อนตื่นมาอาบน้ำแต่งตัวเพื่อทำงาน

หากไม่ได้นอนกลางวัน คนกัมพูชาจะเกิดอาการง่วงค้าง ทำงานได้ไม่เต็มสมรรถภาพ

(6) ไม่ควร คิดว่ารถวิ่งทางเดียว

ขณะที่คุณนั่งรถหรือขับรถ จะมีรถมาจากทุกทิศแม้ในช่องทางที่คิดว่าเป็นของคุณ จงขับช้า ๆ และยิ้มรับสภาพจราจรอย่างหงุดหงิดและหัวเสียในเรื่องนี้เป็นอันขาด เพราะเป็นสภาพปกติประเทศกัมพูชา โดยเฉพาะในกรุงพนมเปญ

ขณะที่คุณรอสัญญาณไฟเขียว อาจมีหลายคันที่ขับฝ่าไฟแดงไปโดยที่ตำรวจไม่จับ แต่หากคุณขับรถหรือนั่งด้านหน้าคู่กับคนขับแล้วไม่คาดเข็มขัดนิรภัย คุณจะถูกรื้อกักให้หยุดทันทีเพื่อปรับอย่างไรข้อแก้ตัว

ไม่ควรขับรถยนต์หรือจักรยานยนต์เอง เพราะหากเกิดอุบัติเหตุจะต้องชำระค่าเสียหายมากกว่าคนท้องถิ่น

(7) **ไม่ควร คิดว่าการยอมรับ "บาน" คือคำตอบสุดท้าย**

คนกัมพูชามักจะตอบรับในทุกเรื่อง ด้วยการใช้คำว่า “บาน” แม้ในเรื่องที่ไม่เห็นด้วยหรือไม่อาจทำได้

การตอบรับอาจเพื่อมารยาทในการประชุมหรือเพื่อให้เกียรติคู่เจรจา แต่ในทางปฏิบัติจริงต้องเจรจาเพื่อตกลงกันอีกครั้งเสมอ

(8) **ไม่ควร ถูกศีรษะผู้อื่น**

ศีรษะเป็นส่วนที่คนกัมพูชาถือว่าเป็นของสูง ห้ามแตะต้อง การแตะศีรษะผู้อื่นถือเป็นการดูถูกไม่ให้ความเคารพต่อกัน แต่การจับศีรษะเด็กเพื่อแสดงความเอ็นดูเป็นสิ่งที่ยอมรับได้

การใช้เท้าชี้สิ่งของแทนมือถือว่าเป็นเรื่องปกติของคนกัมพูชา

(9) **ไม่ควร ต่ำบุพการี**

การต่ำบุพการีทำให้ถึงขีดสุดของความอดทน และหากถูกต่ำว่าเป็น "เดรัจฉาน" หรือ "เซलय" ถือว่าเป็นการหมิ่นศักดิ์ศรี

(10) **ไม่ควร แลกเงินสกุลอื่นนอกจากเหรียญสหรัฐฯ**

คนกัมพูชาทุกคนยอมรับและใช้เงินสกุลเหรียญสหรัฐฯ เท่ากับเงินสกุลท้องถิ่น เมื่อคุณจ่ายเงินเหรียญสหรัฐฯ จะได้ทอนเป็นเงินเหรียญสหรัฐฯ และเศษเงินเป็นเงินสกุล "เรียล"

13

สภาพแวดล้อม ในการดำรงชีวิต

จากการที่เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และการเข้ามาลงทุนของต่างชาติ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมและการดำรงชีวิตในกัมพูชามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในด้านที่พักอาศัย สถานพยาบาล ร้านอาหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่าง ๆ

13.1 ที่พักอาศัย

กรุงเทพมหานครมีโรงแรมระดับ 5 ดาว 3 แห่ง และระดับรองลงไปอีกประมาณ 200 แห่ง อพาร์ทเมนต์ประมาณ 200 แห่ง คอนโดมิเนียมประมาณ 30 แห่ง และหมู่บ้านจัดสรรประมาณ 100 โครงการ

โรงแรมในราชอาณาจักรกัมพูชา

ชื่อ/ที่ตั้ง	ราคาต่อคืน (USD)
Sofitel Phnom Penh Phokeethra Hotel (5 Stars)	
Address : No.26, Sothearos Blvd, Sangkat TonleBassac, Khan Chamkar Morn, Phnom Penh Phone : +855 23 999 200 Fax : +855 23 999 211 E-mail : h6526@sofiel.com Web : www.sofiel.com6526	175-480
Raffle Hotel Le Royal (5 Stars)	
Address : 92 RukhakVitheiDaun Penh, Sangkat Wat Phnom, Phnom Penh Phone : +855 23 981 888 Fax : +855 23 981 12 8 E-mail : phnompenh@raffl.com Web : www.raffl.com	208-330
The Great Duke Hotels and Resorts Phnom Penh (5 Stars)	
Address : 296, Boulevard Mao Tse Toung, Phnom Penh Phone : +855 23 424 888 Fax : +855 23 424 885 E-mail : phnompenh@interconti.com Web : www.intercontinental.com	185-439

ชื่อ/ที่ตั้ง	ราคาต่อคืน (USD)
Sokha Phnom Penh Hotel & Residence (5 Stars)	
Street KeoChenda, Phum 1, Sangkat Chroy Changvar, Khan Chroy Changvar, Phnom Penh Tel : +855 23 685 8888 Fax : +855 23 685 7777 E-mail : reservation.fopp@sokhahotels.com Web : www.sokhahotels.com	180-2,993
Hotel Cambodiana Phnom Penh (4 Stars)	
Address : #313, Sisowat Quay, Phnom Penh Phone : +855 23 426 288 Fax : +855 23 217 059 E-mail : info@hotelcambodiana.com.kh Web : www.hotelcambodiana.com.kh	79-310
Sunway Hotel (4 Stars)	
Address : No.1, Daun Penh (St.92), Sangkat Wat Phnom, Phnom Penh Phone : +855 23 430 333 Fax : +855 23 430 339 E-mail : enquiryshpp@sunwayhotels.com Web : ww.phnompenh.sunwayhotels.com	129-619
Phnom Penh Hotel (4 Stars)	
Address : No.53, Monivong Boulevard, Sangkat SrahChok, Phnom Penh Phone : +855 23 961 868 Fax : +855 23 991 818 E-mail : info@phnompenhhotel.com Web : www.phnompenhhotels.com	91-310
Juliania Hotel	
Address : 16, Juliana 152 Road, Sangkat Vealvong, Khan 7 Makara, Phnom Penh Phone : +855 23 880 530-31 Fax : +855 23 880 530-31 E-mail : julianahotelpp@online.com.kh Web : www.julianacambodia.com	80-220

ชื่อ/ที่ตั้ง	ราคาต่อคืน (USD)
Himawari Hotel Apartment	
Address : 313 Sisowath Quay, Phnom Penh Phone : +855 23 214 555 Fax : +855 23 217 111/213 071 E-mail : reservation@himwari.com.kh Web : www.himwarihotel.com.kh	190-390
The Regent Park	
Address : 58, Samdech Sothea Ros Blvd. Sangkat Chaktomuk, Daun Penh, Phnom Penh Phone : +855 23 214 751 Fax : +855 23 214 750 E-mail : regentpark@online.com.kh Web : http://www.theregentpark.com	50-120
Almond Hotels & Residences	
Address : N 128F, Sothea Ros Blvd, Corner of Russian Embassy, Phnom Penh Phone : +855 16 281 888, +855 23 22 08 22 E-mail : manager@almondhotel.com Web : www.almondhotel.com.kh	52-80
Anik Boutique Hotel	
Address : No.N12, Rainbow Bridge, Street Tonle Bassac, Sangkat Tonle Bassac, Khan Chamkarmon, Phnom Penh Phone : +855 23 982 174, +855 23 982 175 Fax : +855 23 982 176 E-mail: reservation@anikboutiquehotels.com, info@anikboutiquehotels.com Web : www.anikboutiquehotels.com	60-110

ชื่อ/ที่ตั้ง	ราคาต่อคืน (USD)
Toyoko Inn Phnom Penh	
Address : Lot 11, Street 78(Swan bridge Koh Pich), Sangkat Tonle Bassac, Khan Chamkarmorn, Phnom Penh Phone : +855 23 991 045 Fax : +855 23 991 046	39-69
Frangipani Royal Palace Hotel	
Address: #27, Street 178, Sangkat Cheychumneas, Khan Daun Penh, Phnom Penh Phone :+855 23 223 320, +855 16 581 045, +855 23 223 340 E-mai : reservations@frangipanihotel.com	80-140
The Frangipani Living Arts Hotel & Spa	
Address: #15, Street 123, Toul Tom Pong I, Khan Chamkarmon, Phnom Penh. Phone : +855 23 223 320 Fax : +855 23 223 324 E-mail: reservations@frangipanihotel.com	30-56

คอนโดมิเนียมและอพาร์ทเมนต์

ระดับ	ราคา (USD/ ตร.ม.)		
	Min	Max	Ave
Class A	2,300	5,791	4,045
Class B+	1,718	3,725	2,721
Class B	1,000	3,000	2,000
Class C	789	1,700	1,244

ที่ตั้ง	ประเภท	พื้นที่	ราคาเช่าเฉลี่ยต่อเดือน (USD)
Prime Area (Fully Furnished)	แบบสตูดิโอ	45 ตร.ม.	500-800
	1 ห้องนอน / 1 ห้องน้ำ	70 ตร.ม.	600-1,000
	2 ห้องนอน / 1 ห้องน้ำ	110 ตร.ม.	1,000-1,500
	2 ห้องนอน / 2 ห้องน้ำ	120-130 ตร.ม.	1,000-2,000
Commercial Area	ชั้นล่าง	มาตรฐาน 4 x 16 ตร.ม. หรือ 64 ตร.ม.	700-1,200
	ชั้นล่าง + ชั้น 1		900-1,500
	ชั้นล่าง + ชั้น 3		1,200-2,500
	ชั้น 1 + ชั้น 2		200-350
Around Market	ชั้นล่าง		800-1,500
	ชั้นล่าง + ชั้น 1		1,000-1,700
	ชั้นล่าง + ชั้น 3		1,300-2,600
	ชั้น 1 + ชั้น 2		200-350
Market Area	ชั้นล่าง		800-1,000
	ชั้นล่าง + ชั้น 1		850-1,100
	ชั้นล่าง + ชั้น 3		950-1,500
	ชั้น 1 + ชั้น 2		300-400
Residential – 1	ชั้นล่าง		400-500
	ชั้นล่าง + ชั้น 1		450-550
	ชั้นล่าง + ชั้น 3		650-850
	ชั้น 1 + ชั้น 2		350-450
Residential – 2	ชั้นล่าง	300-400	
	ชั้นล่าง + ชั้น 1	350-450	
	ชั้นล่าง + ชั้น 3	400-550	
	ชั้น 1 + ชั้น 2	150-250	

13.2 การบริการรักษาพยาบาล

โรงพยาบาลและสถานพยาบาลที่ได้มาตรฐานซึ่งชาวต่างชาติสามารถใช้บริการได้ มีดังนี้

International SOS Clinic Phnom Penh

เวลาเปิด	Monday to Friday : 8:00-5:30pm Saturday : 8:00-Noon
หมายเลขติดต่อ	Phone : 012 816 911/ 23 216 911, 012 838 283 (Japanese) Fax : 023 215 811
เว็บไซต์	http://www.internationalsos.com/en/index.htm
ที่อยู่	House 161, Street 51 Phnom Penh

Phnom Penh Health Care Center (Somary Raffles Medical Center)

เวลาเปิด	Monday to Saturday : 8:00-21:00
หมายเลขติดต่อ	Phone : 023 991 166/ 23 223 322, 012 908 088 (Japanese), 012 810 088, 012 908 188 (Khmer & English) Fax : 023 991 166
เว็บไซต์	http://www.phnompenhhealthcare.com/index.php
ที่อยู่	No.131, PreahSisowathQuay, Himawari Hotel Apartments, 12207 Phnom Penh.

Royal Phnom Penh Hospital

เวลาเปิด	Monday to Sunday : 8:00-17:00
หมายเลขติดต่อ	Phone : 023 991 000 Fax : 023 986 992
เว็บไซต์	http://www.royalphnompenhhospital.com/
ที่อยู่	No. 888, Russian Confederation Blvd. Khan Sen Sok, Phnom Penh

RoomChang Dental Clinic

เวลาเปิด	Monday to Saturday : 8:00-17:00
หมายเลขติดต่อ	Phone : 023 211 338 (Information), 011 811 338 (24H Emergency)
เว็บไซต์	www.roomchang.com
ที่อยู่	No.4, Street 184, Sangkat Phar Thmey 3, Khan Daun Penh, 12210, Phnom Penh

Chenda Poly Clinic	
เวลาเปิด	24 hours
หมายเลขติดต่อ	Phone : 023 555 3156 Emergencies : 011 710 999, 012 555 898 Fax : 023 356 565
เว็บไซต์	www.chendapolyclinic.com
ที่อยู่	No. 8, St. 39, Sangkat Sras Chak, Khan Daun Penh, Phnom Penh
Sunrise Japan Hospital Phnom Penh	
เวลาเปิด	24 hours
หมายเลขติดต่อ	Information/ Reservation: 076 222 6949, 023 432 022 Emergency: 023 432 011
เว็บไซต์	http://www.sunrise-hs.com/
ที่อยู่	Phum2, Sangkat Chrouy Changvar, Khan, Chroy Changvar, Phnom Penh

13.3 ความปลอดภัย

การลักขโมยและการล้วงกระเป๋า ยังคงเกิดขึ้นบ่อยครั้งในราชอาณาจักรกัมพูชา ระเบิดที่ถูกฝังสมัยสงครามในพื้นที่นอกเมือง และพื้นที่ชนบทได้ถูกค้นพบและทำลาย คงเหลือบ้างในบางพื้นที่ซึ่งเป็นป่า แต่ในพื้นที่เมืองและเขตเศรษฐกิจพิเศษต่าง ๆ จะถูกกำจัดหมดแล้วก่อนการก่อสร้างถนน อาคาร และโรงงานต่าง ๆ

13.4 อาหารและเครื่องดื่มอุปโภค บริโภค

กัมพูชามีร้านอาหารจากทุกชาติ มีตลาดท้องถิ่น ซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ และห้างสรรพสินค้าอยู่หลายที่ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนภายในกรุงพนมเปญ

ตลาดท้องถิ่นสำหรับเลือกซื้ออาหารสด และของอุปโภคบริโภค ได้แก่

ชื่อ	สถานที่	ความโดดเด่น
1. ตลาดบឹង เกงกอง (Boeung Keng Kang Market)	Street 380 Boeung Keng Kang 1 Commune, Daun Penh District, Phnom Penh	สินค้าอาหารสด เครื่องใช้ในครัวเรือน เสื้อผ้าสำเร็จรูป
2. ตลาดตุลตุมปุง หรือตลาดรัสเซีย (Toul Tom Poug Market)	Street 155 Toul Tum Poug 1 Commune Chamkar Mon District	สินค้าอาหารสด เครื่องใช้ในครัวเรือน เสื้อผ้าสำเร็จรูป ของฝาก
3. ตลาดพชาทมโหม (Psah Thom Thmey)	Intersection of Kampuchea Krom Street and 63 Street, Sangkat PhsarThmey 1, Daun Penh District	สินค้าอาหารสด เครื่องใช้ในครัวเรือน เสื้อผ้าสำเร็จรูป ของฝาก

นอกจากตลาดสด ในราชธานีพนมเปญยังมีห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ตประมาณ 10 แห่ง และร้านสะดวกซื้อขนาดเล็กประมาณ 100 แห่ง

ซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดกลางในกรุงพนมเปญ

1. Lucky Supermarket 12 สาขา
2. Thai Huot Supermarket 4 สาขา
3. Pencil Supermarket 3 สาขา
4. Bayon Supermarket 2 สาขา
5. Max Value 3 สาขา

ห้างสรรพสินค้าในกรุงพนมเปญ

1. AEON Mall 2 สาขา
2. Makro 1 สาขา
3. Sorya Mall
4. Sovanna Mall
5. City Mall
6. Rattana Plaza
7. TK Avenue

13.5 การดูแลสุขภาพ

ราชธานีพนมเปญมีส่วนสาธารณะหลายแห่งที่เปิดให้ประชาชนได้ออกกำลังกายในพื้นที่ หรือการออกกำลังกายในรูปแบบของฟิตเนส ตัวอย่างอัตราค่าบริการฟิตเนสในราชธานีพนมเปญ มีดังนี้

ชื่อ/ที่อยู่	รูปแบบ	ค่าสมาชิก	ค่าบริการรายครั้ง
Fitness OneHimawari Hotel Apartment			
Address:313 Sisowath Quay, Phnom Penh Phone : 023 214 555 Fax : 023 217 111/ 213 071 reservation@himwari.com.kh www.himwarhotel.com.kh	ห้องฟิตเนส สระว่ายน้ำ	1 ท่าน - 1 เดือน 80 USD - 3 เดือน 225 USD - 6 เดือน 420 USD - 1 ปี 780 USD	วันธรรมดา - 7 USD
	อ่างจากุซซี่ ห้องอบไอน้ำ คอร์ทเทนนิส	2 ท่าน - 1 เดือน 150 USD - 3 เดือน 420 USD - 6 เดือน 780 USD - 1 ปี 1,450 USD	วันหยุด - 8 USD
Muscle Fitness Center			
St. 95 Corner St.386, Phnom Penh Phone : 012 9760374/ 012 622 030 sodanymeas@gmail.com www.musclefitnesscentre.com	ห้องฟิตเนส	1 ท่าน - 1 เดือน 35 USD - 3 เดือน 94 USD - 6 เดือน 168 USD - 12 เดือน 294 USD	คูบอง 10 ครั้ง 25 USD มีอายุ 2 เดือน
		2 ท่าน - 1 เดือน 65 USD - 3 เดือน 175 USD - 6 เดือน 312 USD - 12 เดือน 546 USD	
V Friend Gym Massage & Spa			
No. 27, St. 29, 12301 Phnom Penh Phone : 016 666 838/ 069 999 368 vfriendsportclub@ymail.com www.vfriendcambodia.com	ห้องฟิตเนส นวดและสปา ร้านอาหาร	ผู้ชาย - 1 เดือน 35 USD	ผู้ชาย - 1 วัน 35 USD
		ผู้หญิง - 1 เดือน 20 USD	ผู้หญิง - 1 วัน 20 USD

ชื่อ/ที่อยู่	รูปแบบ	ค่าสมาชิก	ค่าบริการรายครั้ง
Good Time Health Fitness			
No. 18H, St.273, 12105 Phnom Penh Phone : 023 986 686/ 011 969 959/ 099 969 959 goodtimefitness@yahoo.com www.goodtimeclub.com	เทนนิส ปิงปอง สควอर्ट สระว่ายน้ำ อบไอน้ำ จากูซซี่ คาราเต้ เต้นรำ โยคะ ร้านอาหาร	1 ท่าน - 1 เดือน 60 USD - 3 เดือน 165 USD - 6 เดือน 290 USD - 12 เดือน 500 USD 2 ท่าน - 1 เดือน 110 USD - 3 เดือน 300 USD - 6 เดือน 530 USD - 12 เดือน 925 USD	1 วัน - 6 USD
VIP Sport Club			
#227, Norodom Blvd, Phnom Penh Phone : 023 99 35 35/ 097 777 09 08 vipsport@camintel.com www.vipsportclub.com	ห้องฟิตเนส สระว่ายน้ำ เทนนิส ปิงปอง แอโรบิก โยคะ นวด อบไอน้ำ	1 ท่าน - 1 เดือน 40 USD - 3 เดือน 105 USD - 6 เดือน 180 USD -12 เดือน 300 USD 2 ท่าน - 1 เดือน 75 USD - 3 เดือน 200 USD - 6 เดือน 340 USD - 12 เดือน 570 USD	คูปอง 10 ครั้ง 30 USD มีอายุ 3 เดือน
Phnom Penh Sport Club			
#245 str 271, Phnom Penh Phone : 023 215 561, 023 636 8809 www.ppsportclub.com	ห้องฟิตเนส สระว่ายน้ำ เทนนิส ปิงปอง แอโรบิก โยคะ อบไอน้ำ	1 ท่าน - 1 เดือน 50 USD - 3 เดือน 130 USD - 6 เดือน 230 USD - 12 เดือน 350 USD 2 ท่าน - 1 เดือน 90 USD - 3 เดือน 250 USD - 6 เดือน 440 USD - 12 เดือน 680 USD	คูปอง 10 ครั้ง 35 USD มีอายุ 3 เดือน

ชื่อ/ที่อยู่	รูปแบบ	ค่าสมาชิก	ค่าบริการรายครั้ง
The Place Gym			
#11, St.51 (Pasteur), BKK1, Phnom Penh Phone : 069 876 777/ 023 726 999 www.theplace-gym.com	ห้องฟิตเนส สระว่ายน้ำ โยคะ บอดี้ปั๊ม ฯลฯ	1 ท่าน - 1 เดือน 180 USD - 3 เดือน 380 USD - 6 เดือน 600 USD - 12 เดือน 880 USD	
Intercontinental Fitness Center-Fit4Life			
296 Mao Tse Tung Blvd, Phnom Penh Phone : 023 424 888 pnhha-fitctr@icphnompenh.com	ห้องฟิตเนส แอโรบิก โยคะ เต้น อบไอน้ำ จักรยาน	1 ท่าน - 3 เดือน 275 USD - 6 เดือน 470 USD - 12 เดือน 740 USD	1 วัน-15 USD
Cambodiana Physique Club Gym			
313 Sisowath Quay, Phnom Penh Phone : 023 218 189 www.hotelcambodiana.com.kh	ห้องฟิตเนส โยคะ เต้น อบไอน้ำ เทนนิส สระว่ายน้ำ	1 ท่าน - 1 เดือน 56USD - 3 เดือน 159 USD - 6 เดือน 310 USD - 12 เดือน 600 USD	1 วัน-10 USD 1 สัปดาห์-30 USD
Parkway Health Club Phnom Penh			
#113, Mao Tse Toung Blvd Phone : 023 985 999/ 092 515 132/ 081 334 410	ห้องฟิตเนส โยคะ เต้น อบไอน้ำ เทนนิส สระว่ายน้ำ	ธรรมดา - 1 เดือน-70 USD - 12 เดือน 600 USD สมาชิก - 1 เดือน 67 USD - 12 เดือน 510 USD	1 วัน-8 USD

13.6 รายชื่อและที่อยู่ติดต่อหน่วยงานที่สำคัญของไทยในกัมพูชา

ชื่อหน่วยงาน	ที่อยู่ติดต่อ	โทรศัพท์/อีเมล
สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงพนมเปญ	196 Norodom Blvd. Tonle Bassac. Chamkarmon, Phnom Penh	+855 23 726 306-8 +855 97 5749682 (กรณีฉุกเฉิน) thaipnp@mfa.go.th
สำนักงานส่งเสริมการค้า ในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ		+855 23 726 304 thaicomphn@gmail.com
สำนักงานผู้ช่วยทูตฝ่ายทหาร		+855 23 726 306-8 ext 206
สมาคมธุรกิจไทยในกัมพูชา		+855 16 958065 / 89 976844 admin@tbcccambodia.org
ธนาคารกรุงไทย	No. 149, Jawaharlal Nehru (St. 215), 12153 Phnom, Jawaharlal Nehru Blvd (215), Phnom Penh	+855 23 882 959 (พนมเปญ) br.phnompenh@ktb.co.th +855 (63) 964-758 (เสียมเรียบ) br.siemreap@ktb.co.th
ธนาคาร CCB (ไทยพาณิชย์)	#26, Monivong Blvd, Sangkat Phsar Thmei II, Khan Daun Penh, Phnom Penh	+855 23 426145 (พนมเปญ) ccbpp@ccb.com.kh +855 53 953-315 (พระตะบอง) ccbba@ccb.com.kh +855 63 964-392 (เสียมเรียบ) ccbsrb@ccb.com.kh +855-34 934-777 (สีหนุวิลล์) ccbsv@ccb.com.kh
ธนาคารกรุงเทพ สาขา กัมพูชา	344 (1st & 2nd), Mao Tse Toung Boulevard, Phnom Penh	+855 23 224 404-9 bblcambodia@bangkokbank.com
ธนาคารกสิกรไทย	45, Sihanouk Boulevard, Daun Penh District, Phnom Penh, Cambodia	+855 23 214998 / 23 214999 KH_PhnomPenh@kasikornbank. com
รพ. รอยัลพนมเปญ (เครือ รพ.กรุงเทพ)	No. 888, Russian Confederation Blvd. Phnom Penh, Cambodia	+855 23 991 000 info@royalphnompenhhospital. com

บรรณานุกรม

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์กัมพูชา (Department of Intellectual Property, Ministry of Commerce of Cambodia) Online Available : <http://www.cambodiaip.gov.kh/>

กรมภาษี กระทรวงเศรษฐกิจและการคลังกัมพูชา (The General Department of Taxation, Ministry of Economic and Finance of Cambodia) Online Available : <http://tax.gov.kh/>

กรมศุลกากรและสรรพสามิต กระทรวงเศรษฐกิจและการคลังกัมพูชา (The General Department of Customs and Excise of Cambodia) Online Available : <http://www.customs.gov.kh/>

กระทรวงการท่องเที่ยวกัมพูชา (Ministry of Tourism of Cambodia) Online Available : <http://www.tourismcambodia.org/>

กระทรวงเกษตร ประมง และป่าไม้กัมพูชา (Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries of Cambodia: MAFF) Online Available : <http://www.maff.gov.kh/>

กระทรวงพาณิชย์กัมพูชา (Ministry of Commerce of Cambodia) Online Available: <http://www.moc.gov.kh/en-us/>

กระทรวงโยธาธิการและคมนาคมกัมพูชา Ministry of Public Works and Transport of Cambodia , Online Available : <http://www.mpwt.gov.kh/?lang=en>

กระทรวงแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพกัมพูชา (Ministry of Labour and Vocational Training : MOLVT)

กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) Online Available : <http://www.imf.org/>

การไฟฟ้ากัมพูชา (Electricite Du Cambodge : EDC) Online Available : <http://www.edc.com.kh/>

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank) Online Available : <http://www.adb.org/>

ธนาคารแห่งชาติกัมพูชา (National Bank of Cambodia) Online Available : <http://www.nbc.org.kh/english/>

สถาบันเพื่อการพัฒนาทรัพยากรแห่งกัมพูชา (Cambodia Development Resource Institute : CDRI) Online Available : <http://www.cdri.org.kh/>

สภาเพื่อการพัฒนาแห่งกัมพูชาและคณะกรรมการการลงทุน (The Council for the Development of Cambodia / Cambodia Investment Board) Online Available : <http://www.cambodiainvestment.gov.kh/>

สมาคมอุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปแห่งกัมพูชา (Garment Manufacturers Association in Cambodia : GMAC) Online Available : <http://www.gmac-cambodia.org/>

สหพันธ์ข้าวกัมพูชา (Cambodia Rice Federation : CRF) Online Available : <http://www.crf.org.kh/>

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

หนังสือพิมพ์พนมเปญโพสต์ (The Phnom Penh Post Newspaper) Online Available <http://www.phnompenhpost.com/>)

BNG Legal, Online Available : <http://bnlegal.com/>

Cambodian Business Review, Online Available : <http://www.cambisreview.com/>

DFDL Cambodia, Online Available : <http://www.dfdl.com/locations/cambodia>

International Trade Center, Online Available : <http://www.trademap.org/>

KPMG Cambodia, Online Available : <http://www.kpmg.com/kh/en>

The World Factbook Cambodia โดย Central Intelligence Agency , Online Available : <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
กระทรวงพาณิชย์

Department of International Trade Promotion
Ministry of Commerce, THAILAND
กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

563 ถนนพหลโยธิน ต.บางกระสอ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทรศัพท์ +66 (0) 25078218-20

โทรสาร +66 (0) 25474212-14

www.facebook.com/ditpaecclub

Fanpage